

FRILANDSBLOMSTER

Forelesninger

ved

NORGES LANDBRUKSHØGSKOLE

av

ARNE THORSRUD

BIND II

52. familie VERBENA C E A E. Jernurtfamilien.

228. slekt VERBENA L. Jernurt. Planter med forskjellig vekst, oftest motsatte blad og blomster som mest er samlet i skjermaktige toppklaser. Kronen hjulformet med rett eller krumt rør som er jambredt eller noe bredere øverst og noe tolepet og 5-lappet brem. Frukten faller fra hverandre i 4 smånötter.

1. V. canadensis Brit. (V. aublétia Jacq.) Sentral- og Sör-Amerika. 20-40 cm hög art som dyrkes som ettårig, stengel oppstigende, blad motsatte, 3-8 cm lange og $1\frac{1}{2}$ - $3\frac{1}{2}$ cm brede, eggrunde-langaktige, fjörlappete, enkelte 3-delte, smaler raskt av mot den korte, kantete bladstilk. Bladavsnittene lappete og tannete, til dels 3 klöyvd, glinsende mørkegröne. Blomster $1\frac{1}{2}$ -2 cm brede, rosa-lilla-purpur, velluktende, samlet i tette hoder som seinere blir mer aksformig forlenget. Beger og dekkblad tett kjertelhåret, begerlappene lange, börstehåret. Blomster med dobbelt så langt rør som beger og med utrannete kronlapper med ⁺ innrullede kanter. Mange ulike kulturformer dyrkes som ettårig. De har blomstret på Ås 84 dogn etter direkte såing på vekstplassen.

2. V. tenuisecta Broq. (V. erinoides Chod.) Mosejernurt. Sör-Amerika. 30 cm hög med nedliggende, utbredte og oppstigende stengler. Blad 3-5 cm lange, nesten glatte, 3-delte - fjörflikete med linjeformete avsnitt som er smalere enn 1 mm. Blomstene 1 cm brede, blåfiolette i inntil 4 cm lange aks. Beger kvitt med tiltrykte hår og svarte kjertelhår.

Var. älba Mold. har kvite blomster. Denne arten har blomstret på Ås 80-90 dogn etter direkte såing.

3. V. rigida Spreng. (V. venosa Gull & Hook. Aksjernurt. Sör-Amerika. 30-50 cm hög med oppstigende, bladrike stengler som er firkantete og med knollformet rot. Blad ru ovenpå, ovale, stive, sittende med noe stengelomfattende grunn, spisse, med uregelmessige og spredte tenner. Blomster 3 ganger så lange som begeret, $\frac{1}{2}$ cm brede, mørk fiolette i greinete, endestillete aks som kan bli 5 cm lange. Den har flere kulturformer.

Knollene kan gjemmes frostfritt vinteren over og dyrkes

som Dahlia til utplantning, men det er vanlig å dyrke den som ettårig.

Om den blomstrer litt seint etter direkte såing på vekstplassen, er den så vakker at den fortjener en bred plass som utplantingsplante, etter passe forkultur i benk.

4. V. x hybrida Groenl. & Rpl. Hagejernurt. Denne er kommet fram ved krysninger mellom ulike arter. Det er flerårige arter som dyrkes som ettårige. De blir oftest 30-50 cm høge med nedliggende, men oppstigende skudd, ofte grå av stive, spredte hår. Blad stilkete, ovale-eggformete, oftest 5-10 cm lange, motsatte, butte med ulike, rundaktige tenner og noe lappete mot grunnen.

Blomsterstilk og klase kjertelhåret. Klasen ofte flatt halvskjermaktig på langt skaft.

I frökatalogene er mer enn 120 ulike handelssorter ofte gruppert på følgende måte:

- a. Ensfargete sorter. Om lag 30 cm høge med blomster som er ensfargete, uten öye.
- b. Aurikkelblomstrete sorter. Som gruppen foran, men med tydelig öye i en annen farge.
- c. Dvergsorter. Under 15 cm høge.

Innenfor disse tre gruppene fins det sorter med de forskjelligste farger, mest i kvitt, rautt, lilla og blåfiolett.

V. x hybrida hørte tidligere til de aller viktigste utplantingsplantene. Ved et hensiktsmessig sortiment kan en også skape fargerike og lengeblomstrende rabatter. Men de bör gis en god forkultur under glass da de först blomstrer 80-100 dogn etter direkte såing på vekstplassen.

53. familie L A B I A T A E. Lepeblomfamilien.

229. slekt AJUGA L. Jonsokkoll. Stauder med grov, ugreinet stengel. Blomster i 2-mangeblomstrete kranser, samlet til tette, bladrike, aksliknende klaser. Beger eggformet - 5-klöyvd. Kronen 2-lepet, overlepe hel eller med innsnitt.

Follenbærere 4, stikker ut av blomsten, de to øvre kortere enn de nedre.

1. A. reptans L. Krypjonsokkoll. Viltvoksende og forvillet flere steder, mest på Østlandet. Vintergrøn, 15-30 cm hög med overjordiske tegeter og med to rekker hår på internodiene. Grunnblad 5-7 cm lange, butte, stilkete blad på tegene, små, omvendt egg-spadeformete, stengelblad ovale, butte, sittende. Blomster blå med 6-9 mm lang krone, 6-10 i krans og samlet til løse, bladrike aks i juni.

Var. purpurea Forst. (atropurpurea Hort.) Purpurjonsokkoll. Denne har mørke, vinraue blad med bronse anstrøk, særlig om vinteren.

Var. multicolor Lindn. Denne har brunraue blad med rosa nerver og spredte, kvite flekker.

Var. variegata Eddington. Denne har kvitbrokete blad og lysere fiolettblå blomster.

En god fjellhagestaude for noe lettere jord.

2. A. genevensis L. Storjonsokkoll. Vill enkelte steder hos oss. Plante uten tegeter, håret, 20-40 cm hög. Rosettblad visner før blomstring, ovale-langaktige, langstilkete, helrannete til noe tannete, hinneaktige. Blomstene blå-fiolette, 6-flere i krans, de øvre kranser i en tett, aksformet topp, de nedre spredt i juli-august. Dekkblad kortere enn de øvre blomsterkranser og til dels farget. Denne har kulturformer i andre farger.

3. A. pyramidalis L. Vanlig jonsokkoll. Den vokser vilt over store deler av landet. 15-20 cm hög med lyseblå blomster i krans, samlet til en kraftig, bladrik, pyramidal topp i mai-juli. Den har underjordiske tegeter.

Var. metallica-crispa Wehrh. (A. reptans metallica crispa Hort.)

Denne har metallskinnende, krusete, raubrunne blad.

4. A. x brockbankii Gardn. (A. genevensis brockbankii Hort. = A. genevensis x A. pyramidalis). Underjordiske tegeter. Den er intermediær mellom foreldreartene og har vakkert blå blomster om våren og sommeren.

230. slekt TEUCRIUM L. Firtann. Eneste art av interesse her er

1. T. chamaedrys L. Prydfirtann. 10-20 cm hög halvbusk med nedliggende, men oppstigende, greinete stengler fra en krypende rotstokk, uten teger. Blad 1-3 cm lange, eggrunde, djupt tannete, håret på begge sider, glinsende grøne ovenpå og smalner jamt av mot bladstilken. Blomstene knapt 2 cm lange, rosa med kvit og rauflekket underlepe, 2-5 i krans i de øvre bladhjørner, samlet til aksliknende toppklaser i juli-september.

Den har et par kulturformer og er en god rabatt- og fjellhagestaude. Den reknes ikke for fullt hardfjor, men har greidd seg bra med normal dekking på opplendt jord her.

231. slekt LAVANDULA L. Lavendel.

Bare én art dyrkes i staudehagen, nemlig

1. L. officinalis Chaix. (L. vera DC, L. spica L., ikke Auth.) Ekte lavendel. Midelhavslandene, forvillet på Sörlandet. 90-120 cm hög busk med firkantet stengel som er helt kvitgrå dunhåret. Blad linje- noe spadeformete, $3\frac{1}{2}$ -5 cm lange og 3-6 mm brede, bleik grøne, dunhårete. Blomster vel-luktende, lavendelblå, 1 cm lange, 6-10 i kranser som til sammen danner en stor, opp til 45 cm lang, aksliknende toppklase i juli-september. Flere kulturformer dyrkes, dels som inn-fatnings- og hekkplante, dels som rabatt- og snittstaude. De reknes ikke for fullt hardfjore og bör dekkes godt. Den har greidd seg bra på opplendt, varm jord på Ås de siste årene. LAVANDULA öksles ved deling eller stiklinger.

232. slekt NEPETA L. Kattemynte. Blomster med rörformet (ikke tolepet) beger. 5-tannet og med 15 nerver. Kronen tolepet, den øvre rett og opprett, den nedre 3-lappet med djupt uthulet midtlapp. Pollenbærere 4, hvorav de to foran er kortere enn de bakre.

1. N. mussinii Spreng. ikke Hort. Kaukasus. Grågrön, håret, 30-40 cm hög, håret staude med oppstigende stengler. Blad 2-4 cm lange, runde-eggrunde, tannete, kortstilkete med svakt hjerteformet grunn, de øvre blad sittende.

Blomstene $\pm$ 1 cm lange, lavendelblå med mørkere flekker i tette, kortstilkete kranser, samlet til en tett, aksformet, endestillet klase i juni-august.

2. N. x faassèni Bergm. (N. mussinii Hort. ikke Spreng.)
= N. mussinii x N. nepetèlla. Vanlig kattemynte. Denne har mer opprett stengel og smalere ovale-lansettformete, mer grovtannete blad enn arten foran. Den har også større og mer fiolettblå blomster og er i det hele betydelig mer verdifull. Lettest skilles denne hybriden fra arten foran ved at den er steril. Den har enkelte kulturformer (t.eks. Six Hills Giant, Elliot.) Den blir opp til 60 cm hög med større blomster gjennom lengre tid.

NEPETA er en utmerket, innfatningsrabatt- og fjellhagestaude for varm, opplendt jord.

N. mussinii kan öksles ved frö, men fortjener neppe dyrking ved siden av N. x faassèni, som öksles ved deling eller stiklinger. I kalde vintrer lider disse artene sterkt på Ås om de ikke er dekt godt.

233. slekt DRACOCEPHALUM L. Drakehode. Denne står nær slekten foran, men skilles ved å ha tolepet beger, større krone med vid hals. Underlepen er 3-lappet.

1. Stauder	2
- Ettårige	<u>D. moldàvica</u>
2. Blad hele	<u>D. ruyschiàna</u>
- Blad tannete	<u>D. sibìricum</u>

1. D. moldàvica L. Öst-Sibir og på avfallsplasser enkelte steder hos oss. Tyrkerdrakehode. Ettårig, opprett, greinet, 45 cm hög. Blad lansettformete, djupt tannete, Hele planten dufter som sitron. Blomstene blå eller kvite i spredte kranser, samlet i lang, aksformig topp. Kulturformer med fylte blomster fins.

Etter såing på vekstplassen har denne blomstret på Ås etter 70-90 døgn.

2. D. ruyschiàna L. Vanlig drakehode. Vokser på kalkrike, tørre bakker mest på Östlandet.

Opprett, nesten glatt, 20-50 cm hög. Blad langaktige-linjeformete, helrannete, men med noe innrullet kant, $2\frac{1}{2}$ - $3\frac{1}{2}$ cm lange, kjertelhårete og blågröne på undersiden. Blomstene 2-3 cm lange, fiolettblå, gjerne 6 i krans og samlet i aksformet klase i juli-august.

3. D. sibiricum L. (Nepeta macrantha Fisch., N. grandiflora Hort.) Sibir. Glatt til finhåret, 60-100 cm hög. Blad 5-9 cm lange, langaktige-lansettformete, spisse med bredt kileformet grunn, sagtannete, mørkegröne, overside ⁺ glatt, undersiden blågrön med små, gule kjertelhår. Bladstilk $\frac{1}{2}$ - $1\frac{1}{2}$ cm lang. Blomstene 3 cm lange, lavendelblå med små, gule kjertelhår og med rett kronrör. De er samlet i tydelig skilte kranser, støttet av dekkblad, inn til 12 kranser over hverandre i opp til 25 cm lange, aksformige toppklaser i juli-august.

Souvenir d'André Chaudron er en svært robust og hardföör kulturform som kan dyrkes over alt sammen med arten.

234. slekt PHYSOSTEGIA Benth. Leddblom. Bare én art dyrkes.

1. P. virginiana Benth. (Dracocéphalum virginicum L.) Östlige Nord-Amerika. ⁺ glatte, opprette, 60-120 cm höge, ugreinete stauder. Blad inn til 15 cm lange, lansettlinjeformete, tjukke, skarpt sagtannete, de nedre stilkete, de övre sittende. Blomstene nesten stilklöse, ⁺ 1 cm lange, kjøttrosa-purpur i mer eller mindre greinete toppklaser som kan bli 30 cm lange i juli-august. Variabel art med mange kulturformer.

alba Andre. har kvite blomster.

speciosa Gray er större med skarpt tannete blad og tette, store blomsterklaser med lys rosa-purpur blomster.

Dette er en god og villig rabattstaude, men den bör dekkes om vinteren.

235. slekt PRUNELLA L. En art dyrkes vanlig.

1. P. grandiflora Jacq. Sentral- og Sör-Europa. 15-30 cm hög staude med oppstigende stengel. Blad 5-8 cm, ⁺ helrannete, eggrunde, spisse og med avsmalende grunn. Blomster 2-3 cm lange, fiolettblå, gjerne 6 i kranser, som er samlet i endestillete, aksformete klaser i juni-august. Kronen er 3

ganger så lang som begeret. Den har flere kulturformer i forskjellige farger.

alba Groenl. & Rpl. har kvite blomster, rùbra B & R har mørk purpurrosa blomster.

2. P. x webbiàna Paul. = P. grandiflòra x P. hastaefòlia.

Denne har svakt tannete blad med flat kileformet grunn og vakre fiolettblå blomster hele sommeren. Det er en god og hardfôr fjellhagestaude.

236. slekt LAMIUM L. Tvitann har en aktuell art.

1. L. maculàtum L. Flekktvitann. Europa. Har mjuke, noe oppstrebende, svakt hårete skudd. Blad langstilkete, unntatt de øverste, hjerte-eggformete, $2\frac{1}{2}$ -5 cm lange. Blomster 2-3 cm lange, purpurraue med korthåret overlepe. Begertenner like lange som kronrøret. Blomstrer hele sommeren. Kulturformer med kvite flekker på bladene er vanlige og dyrkes i fjellhagen.

237. slekt STACHYS L. Svinerot.

Omkring 200 arter som er svært ulike. Enkelte skiller ut Betònica L. som egen slekt.

De artene som er aktuelle for oss, er stauder med 2-mange blomster i krans, som igjen er samlet i alsformige klaser. Blomster sittende eller kortstilkete med rør-klokkeformet, 5-10 nervet og 5-tannet beger. Kronrør sylindrisk med tolepet krone og med 3-lappet underlepe.

1. S. grandiflòra Benth. (Betònica grandiflòra W., B. macràntha Koch.) Kaukasus. Opprett, håret, 40-70 cm hög. Blad 5-10 cm lange, eggrunde, grovtannete, langstilkete med hjerteformet grunn, de øvre sittende. Blomster 3-4 cm lange, lillarosa, i mai-juli. Kransene som består av mange blomster, sitter tett sammen og er støttet av eggrunde dekkblad med hjerteformet grunn. Kronrør 3-4 ganger så langt som begeret. Flere kulturformer. Best er supèrba Hort. som har en lang blomsterstand med vakre, rosa blomster. Dette er en hardfôr og villig rabattstaude som også nyttes til avskjæring.

2. S. lanàta Jacq. (S. olympica). Lammeøre. Kaukasus-Øst-Asia. Helt tett, kvitullen, slik at bladene ser

ut som lammeörer. De vokser sammen i hele matter, og blomsterstanden blir 30-70 cm hög. Bladene er ovale-langaktige, helrannete med kileformet grunn. Blomstene er det lite ved. De er fiolett-raue, mange i hver krans, og disse er samlet i aksformete stander i juni-august. Denne særdeles hardføre staude dyrkes vesentlig på tørre steder i fjellhagen, men den kan vokse over alt.

238. slekt SÄLVIA L. Salvie. Stor planteslekt med over 500 arter. Blomstene store, i 2-mangeblomstrete kranser, som oftest er samlet i aksformete stander.

Beger 2-lepet, overlepen hel eller med 3 små tenner, underlepen 2-klöyvd. Kronröret sylindrisk eller oppsvulmet og forstörret överst. Krohen 2-lepet, den övre opprett, underlepen utbredt, 3-lappet, ofte med innskåret eller klöyvd midtlapp. 2 fertile pollenbærere.

1. Blomster $3\frac{1}{2}$ -5 cm lange	2
- " inn til $2\frac{1}{2}$ cm lange	3
2. Stengel tett mjukhåret	<u>S. pätens</u>
- " glatt, unntatt i blomsterstanden	<u>S. spléndens</u>
3. Blad mer eller mindre kvitulne	4
- " ikke kvitulne	5
4. Plante tistelaktig med tornete tenner	<u>S. carduàcea</u>
- " ikke tistelaktig	<u>S. officinàlis</u>
5. Övre stengelblad sittende	6
- " " stilket	7
6. Nedre stengelblad mest sittende, $2\frac{1}{2}$ -7 cm lange	<u>S. supërba</u>
- Nedre stengelblad stilket, 5-15 cm lange	<u>S. praténsis</u>
7. Högblad store, varige, sterkt fargete	<u>S. hörminum</u>
- " små, uvarige, sjelden fargete	8
8. Kronen rau, 2- $2\frac{1}{2}$ cm lang	<u>S. coccinea</u>
- " blå-kvit, 1-2 cm lang	<u>S. farinàcea</u>

1. S. x supërba Stapf. (S. nemorösa Mott., S. virgàta Hort.)
Sannsynligvis en krysning S. silvèstris x S. villicaùlis.
Gråhåret, opprett, 30-50 cm hög staude med greinete stengler som er firkantete og fiolette överst. Blad rynkete, eggrunde, lansettformete, spisse med avrundet grunn, fint tannete, 4-8 cm

lange, fint hårete under ⁺ sittende. Blomster blåpurpur, 1-1½ cm lange med fiolette dekkblad, i tette kranser, samlet i stivt opprette, opp til 20 cm lange aks i juni-juli. Dette er en utmerket rabattstaude for opplendt, varm jord.

2. S. pratensis L. Engsalvie. Forvillet fra hager hos oss. Opprett, ⁺ håret, 40-70 cm hög staude med knollformete rötter. Blad i rosett, langaktige, 8-15 cm lange, bredtannete, rynkete med hjerte-kileformet grunn. Blomster fiolettblå med mørkere overlepe, 2-2½ cm lange, gjerne 4 i hver krans og samlet i opp til 45 cm lange aks i juni-august. Både beger og högblad er farget. Dette er en villig, men variabel art med flere kulturformer som har både kvite, rosa og raue blomster.

Følgende arter dyrkes som ettårige:

3. S. patens Cav. Blåsalvie. Mexico. Håret, opprett, 50-80 cm hög. Blad eggrunde, rundtannete, 5-12 cm lange, ofte med pilformet eller avrundet grunn, butte, de nedre langstilkete, de øvre sittende. Blomstene 4-6 cm lange, vakkert lysende blå i fåblomstrete, spredte kranser samlet i aksliknende klaser. Dette er en av de vakreste vi har, men utviklingstiden er så lang at den må gis vanlig forkultur under glass og må regnes til utplantingsplantene.

4. S. spléndens Ker. Praktsalvie. Brasil. Glatt, opprett, 50-90 cm hög, greinet, flerårig art som dyrkes som ettårig utplantingsplante hos oss. Blad 5-10 cm lange, eggrunde, spisse, tannete. Blomster 4-5 cm lange, skarlagensraue med raue dekkblad, noe hengende, få i hver krans og samlet til rike aksliknende, opp til 15 cm lange toppklaser. Mange kulturformer t.eks. Johannisfeuer som er kompakt greinet, låg med intenst skarlagensraue blomster. Feuerzauber er lysende skarlagens. For kraftig fargevirkning er det knapt noen andre planter som kan gi større knalleffekt enn disse og liknende sorter. De nyttes som utplantingsplanter som en sår i varmt hus i februar-mars. Skal en ha store planter til tidlig flor, potter en småplantene inn og kan få plantene i fullt flor tidlig på sommeren.

5. S. carduácea Benth. Kalifornia. 30-50 cm hög, helt kvitullen plante som vi dyrker som sommerblomst. Blad langaktige-spadeformete, lappete med eggrunde, tornet tannete

lapper. Undersiden er løst ullhåret. Blomstene $2\frac{1}{2}$ cm lange, lys lilla i tette, mangeblomstrete kranser med kransstilte dekkblad. Begeret er kvithåret med tornete tenner. Kronen med tannet-fliket, 2-kløyvd overlepe, underlepen er frynset. Denne planten har blomstret på Ås 57 døgn etter direkte såing på vekst-plassen.

6. S. hörminum L. Dusksalvie. Sør-Europa. Grå med utstående, spredte hår, 30-50 cm hög, ettårig. Blad eggrunde-langaktige, stumpe, rundtannete, de nedre med kileformet grunn, de øvre med hjerteformet grunn. Dekkbladene brede, spisse, varige, de øvre farget slik at de virker sterkere enn blomstene. Blomstene purpur, omkring 6 i hver krans og samlet i ugreinete, aksformige klaser som ender i en sterkt farget högbladtopp.

Mange kulturformer med avvikende både blomster- og högbladfarger dyrkes.

violåcea Sw. har lysfiolette högblad.

rùbra Sw. har purpurraue dekkblad med mørkere nerver.

De ulike kulturformene av denne arten har blomstret på Ås 60-80 døgn etter direkte såing.

7. S. coccinea L.f. Sentral- og Sør-Amerika. Håret, opprett, 40-60 cm hög, flerårig art som vi dyrker som sommerblomst. Blad eggrunde-hjerteformete, tynne med tydelige nerver, kvithåret under, gjerne spisse med runde tenner.

Blomstene intenst raue, inn til 2 cm lange, hårete, i krans og samlet i greinete toppklaser. Flere kulturformer med sterkt fargete blomster er vanlig dyrket. Da utviklingstiden er temmelig lang, mer enn 100 døgn, bør den gis normal forkultur under glass.

8. S. farinåcea Benth. Texas. Gråfiltet, opprett, flerårig art som vi dyrker som ettårig. Blad 4-10 cm lange, egg-lansettformete, tannete på tynne stilker, butte mot grunnen, de øvre er smalere, til dels helrannete. Blomstene fiolett-blå, 2 cm lange med kortere overlepe enn underlepe. De sitter mange i hver krans, som er samlet i avbrutte, lange aks.

Blue Bedder er mer kompakt i veksten med lavendelblå blomster. Da den først blomstrer etter mer enn 100 døgn, bør den gis ordinær forkultur under glass.

9. S. argentea L. (*S. candidissima* Guss.) Vest-Balkan.

Denne er helt tett ullhåret med 18-20 cm lange, bredt eggrunde blad som er sølvkvite, og kvite, 3-4 cm lange blomster. Det var en viktig varmbedsplante tidligere, men har liten betydning nå.

239. slekt MONARDA L. Hestemynte.

Aromatisk duftende stauder fra Nord-Amerika. Blad tannete. Blomster i tette hoder, understøttet av högblad som ofte er sterkt fargete. Kronen glatt innvendig og med rør som vider seg ut oppover. Overlepen er buet, underlepen 3-lappet med stor midtlapp.

1. M. didyma L. Vanlig hestemynte. 60-100 cm hög med [†] håret stengel som er firkantet med spisse kanter. Blad ovale-langaktige, sagtannete, spisse med kileformet grunn. Blomstene skarlagensraue i en eller to kraftige kranser i toppen av stenglene i juni-juli. Denne er svært variabel i farge.

Cambridge Scarlet med helt friskt, skarlagensraue blomster er best kjent.

2. M. fistulosa L. Rörhestemynte. Denne minner mye om arten foran, men har ofte hule stengler som er mer buttkantete, og purpur blomster og dekkblad. Også denne har noen avvikende kulturformer, og det er mulig at enkelte sorter som snart føres under den ene, snart den andre av disse to artene, er hybrider mellom dem.

Denne arten kan greie seg på tørrere jord enn den andre.

MONARDA er villige stauder som nyttes både i rabatter og til avskjæring. De er lette å øksle ved deling, og sjøl om de helst vil ha rikelig råde, bør vi dyrke dem på opplendt jord da de ellers har litt vanskelig for å greie vintrene.

240. slekt ORIGANUM L. Kung. Bare én art dyrkes.

1. O. vulgàre L. Bergkung. Vanlig viltvoksende på Östlandet.

Opprett, 40-60 cm hög staude med underjordiske teger og fiolett, [†] håret stengel. Blad eggrunde med hjerteformet - avrundet grunn, noe sagtannete. Blomstene kvite-lillarosa, med lilla dekkblad i kranser, samlet til opp til 10 cm brede halvskjermaktige klaser i juni-september.

compactum Hort. (O. officinàre compactum Hort.) Dette er en låg, tett greinet kulturform med svært pene, mørk blåfiolette blomster utover hele ettersommeren. Det er en god biforplante som har særlig verdi for fjellhagen, der det gjerne er sparsomt med blomster om hösten.

241. slekt THYMUS L. Timian. Opprette eller nedliggende, greinete småbusker med karakteristisk duft.

Blad små, hele. Blomster få i krans, men disse er samlet i løse, hodeformete klaser i toppen. Beger 2-lepet med 3-kløyvd-tannet overlepe, og 2-delt underlepe. Kronen 2-lepet.

1. T. pulegioides L. (T. chamaedrys Fr.) Bakketimian.

Vokser vilt på tørre bakker i låglandet. 20-30 cm hög busk uten teger. Blad inn til 1 cm lange, eggrunde, glatte, stumpe, kanthårete ved grunnen. Blomstene mørk rosa i skilte kranser nederst, men samlet i hodeformet klase överst i juli-august.

spléndens Bergm. (T. serpyllum spléndens Hort.) Denne er større i alle deler med mørk purpurrosa blomster.

2. T. serpyllum L. Kryptimian. Vokser vill på tørre sandbakker mange steder hos oss. Den har krypende skudd som slår rötter så den danner hele matter. Blomsterskaft opprette, 2½-7 cm höge, hårete med nedover tiltrykte hår helt rundt. Blad smalt elliptiske-smale, omvendt eggformete, 5-7 mm lange og 2½ mm brede, kortstilkete, butte, kjertelprikkete og glatte på begge sider, tildels med randhår ved grunnen, 7-nervete, med 3 nerver på hver side av midtnerven. Blomsterhodet mørkrosa, halvkuleformet, 7-15 mm langt. Denne spiller mindre rolle som staude. De mange kulturformene som föres under dette navnet, hörer til fölgende art:

3. T. drucei Stearn. Denne minner mye om arten foran i veksten, men har blomsterskaft som bare er håret på de to motsatte sider, de to andre sidene er glatte eller nesten glatte. Blad bredt elliptiske eller omvendt eggformete - smalt elliptiske, $\pm$ 7 mm lange og $2\frac{1}{2}$ mm brede, kortstilkete, butte, kjertelprikkete, glatte eller svakt hårete ovenpå, randhårete med 5-7 nerver. Denne og foregående er som regel blandet sammen, men denne har 54 kromosomer, mens T. serpyllum har bare 24 kromosomer.

I vanlig litteratur er denne arten delt opp i to, nemlig T. neglectus Ronn. og T. britannicus Ronn.

Her hører de viktigste kulturformene vi dyrker heime, t.eks.

albiflorus Boom. (T. serpyllum albus Hort.) med kvite blomster.

coccineus Boom. (T. serpyllum coccineus Hort. og T. s. carmineus Hort.) med frisk purpurrosa blomster.

4. T. pseudolanuginosus Ronn. (T. lanuginosus Mill., T. serpyllum lanuginosus Hort.) Lodnetimian. Opprinnelse usikker. Denne har lange, krypende stengler som med sine rundaktige, gråhårete blad vokser sammen til de velkjente, grå "filttepper". Blomstene lys rosa, få i bladhjørnene, ikke samlet i hoder. Denne hardføre og villige teppeplante er en særdeles verdifull fjellhage- og tørrmurstaude for mager og tørr jord.

5. T. x citriodorus Schreb. = T. pulegioides x T. vulgaris. 10-30 cm hög med oppstigende skudd som er håret på alle 4 sider. Blad 5-8 mm lange, ovale-eggrunde, glatte eller svakt hårete. Blomstene lys rosa i juli-august. Planten har sterk sitronduft.

Var. argenteo-variegatus Bergm. Denne har kvitbrokete blad.

Var. aureo-variegatus Bergm. har gulbrokete blad.

THYMUS hører til de uunnværlige teppe- og fjellhagestaudene som trives i tørr og varm jord og i full sol. Mange er også gode tørrmur- og fugeplanter. De rotslående kulturformene øksler en ved deling, ellers ved stiklinger, helst med hel.

242. slekt HYSSÖPUS L. Bare en art.

1. H. officinális L. Isop. Forvillet på tørre bakker flere steder på Östlandet. Sterkt duftende, opprette, 40-60 cm höge busker med tettbladet stengel. Blad 2-3 cm lange, lansettformete, helrannete. Blomster purpurblå, sjeldnere kvite i 6-15 blomstrete kranser som er samlet i aksformete klaser i juli-september.

ålbüs West. Har kvite blomster.

rüber West. Har rosa blomster.

cyanèus Kort. Har blå blomster.

Denne nyttes som dvergbusk på opplendt, varm jord i fjellhagen. Den kan også nyttes som kant- og hekkplante.

243. slekt SATURÉJA L. Bar. Aromatisk duftende halvbusker som dyrkes i fjellhage og rabatter. Blomster i kransaktige skjærmer. Beger rør-klokkeformet, 5-tannet, til dels tolepet. Blomster med flat hel eller innskåret overlepe og utbredt 3-klöyvd underlepe.

1. S. alpina Scheele. (Calamintha alpina Lam.) Alpebakkemynte. 10-25 cm hög. Blad ovale-lansettformete. Blomster 1-1½ cm, fiolette med kvite tegninger på underlepen, 4-6 sammen i krans på korte stilker hele sommeren igjennom.

2. S. montàna L. (Calamintha montàna Lam.) Vintersar. Opprett, 25-40 cm hög. Blad lansettformete, spisse med kjertelprikker. Blomstene fiolette i krans samlet i lös klase i juli-august.

244. slekt PERILLA L. Purpurnesle. Bare én art dyrkes.

1. P. frutescens Brit. Buskpurpurnesle. India, China. Ettårig, 45-90 cm hög med tjukk, firkantet, riflet stengel. Blad bredt eggformete, 5-10 cm lange, gröne, djupt tannete og spisse, langstilkete, ofte purpurflekke. Blomstene uanseelige, små kvite.

Var. crispa DCne. (Perilla crispa Tanaka, var. nankinènsis Bail.)

Kantpurpurnesle. 30-80 cm hög. Blad kruset, mörk purpur. Flere kulturformer med forskjellige, brokete og flikete blad. Denne tradisjonelle kantplante som hörer varmbedsperioden til, nyttes en del som utplantingsplante etter forkultur under glass.

54. familie G E N T I A N A C E A E. Söterotfamilien.

245. slekt GENTIANA L. Söte. Stauder med som regel motsatte, sittende, hele blad. Blomster oftest blå. Beger 5-lappet. Krone rör-klokkeformet, vanlig med 5 hele eller flikete lapper og med folder, tenner eller vedheng i vinklene. Fruktemnet 1-rommet.

1. Kronen hjulformet, lappet nesten til grunnen	<u>G. lutea</u>	
- " rör-traktformet		2
2. Kronlappene djupt frynsete	<u>G. crinita</u>	
- " ikke frynsete		3
3. Beger kløyvd på en side	<u>G. freyniana</u>	
- " ikke kløyvd på en side		4
4. Beger 3½-5 cm langt, lappene mye lengre enn röret		5
- Beger under 2½ cm langt, lappene kortere enn röret		6
5. Blad og begerlapper linjeformete og tilbakebøyde. Kronhals kvit.	<u>G. farreri</u>	
- Blad og begerlapper lansettformete og rette. Kronhals blå	<u>G. sino-ornata</u>	
6. Pollenknapper formet til et rör		7
- " fri		10
7. Plante om lag 10 cm hög		8
- " 45-60 cm hög	<u>G. asclepiadea</u>	
8. Blad dobbelt så lange som brede		9
- " 3-4 ganger så lange som brede	<u>G. angustifolia</u>	
9. Begerlapper sammentrengt ved grunnen	<u>G. acaulis</u>	
- " rettsidete, ikke sammentrengt ved grunnen	<u>G. clusii</u>	
10. Kronen traktformet	<u>G. verna</u>	
- " klokkeformet	<u>G. septemfida</u>	

1. G. lutea L. Gul söte. Lille-Asia. Glatt, opprett, 50-120 cm hög staude med knollformete rötter og tjukke, hole stengler. Blad 20-30 cm lange, ovale, 5-7 nervet, blå-gröne, sittende. Blomster 2-3 cm lange, gule med krone som er hjulformet kløyvd til grunnen og samlet i kransaktige bunter i juli-august.

2. G. farreri Balf. f. Vest-China. 20-30 cm hög staude med oppstigende, bladrike stengler, Blad i rosett, 2-4 cm lange og 2 mm brede, lansett-linjeformete, sittende, sammenvokst ved grunnen, de övre med tilbakeböyd spiss. Blomstene enkeltvis, 4-6 cm lange, lyseblå med kvit hals, utvendig purpur med langsgående, lysegule striper. Begerlappene linjeformete, tilbakeslätte. Blomstringstid juli-september.

3. G. sino-ornata Balf. f. Chinasöte. Sentral-China. 15-20 cm hög. De krypende, sterile skudd er nedliggende, men de oppstigende skudd danner tette matter. Grunnblad 1-3 cm lange og 4-5 mm brede, linjeformete, tilspissete, sammenvokste ved grunnen. Stengelblad mindre. Blomster enkeltvis, 4-6 cm lange, djup blå, utvendig med gulgrönlige, langsgående striper. Den blomstrer i september, men skades ikke av nattefrost og blir ved å blomstre utrolig lenge utover oktober-november. Det er en av de aller vakreste fjellhagestaudene vi har, og den er svært verdifull til avskjæring for dekorasjon og binderi. Den er så riktblomstrende at en kan skjære tusenvis på noen få kvadratmeter. Den må ha jamt fuktig, moldrik jord og vantrives i lettere, kalkrik jord. Den kan öksles raskt ved deling tidlig om våren, og ellers ved vanlige sommerstiklinger.

4. G. x macaulayi Millard = G. farreri x G. sino-ornata. Intermediær hybrid av betydelig verdi. Den har djupt blå blomster i september.

Well's varietetet. Denne har noe bleikere blå blomster.

De to siste dyrkes og brukes som G. sino-ornata.

5. G. asclepiadea L. Skogsöte. Sentral-Europa - Kaukasus. 30-80 cm hög, opprett med bladrik stengel. Blad 5-8 cm lange, eggrunde-lansettformete, 5-nervete, spisse, sittende. Blomstene enkeltvis i de övre bladhjörnene i toppen som en lösnikkende klase i juli-september. Enkeltblomstene er klokke-

traktformete, $3\frac{1}{2}$ -5 cm lange, blå, innvendig mørkebrune med fiolette prikker. Den greier seg bra på ås i moldrik, jamt fuktig jord.

6. G. septemfida Pall. Frynsesöte. Lille-Asia - Persia.

20-30 cm hög med bladrike, oppstigende stengler. Blad eggrunde, 5-7 nervete, $2\frac{1}{2}$ - $3\frac{1}{2}$ cm lange, spisse, noe sammenvokste ved grunnen. Blomstene 3-4 cm i tverrsnitt, traktformete, samlet i hodeformete stander i toppen. Kronen er purpurblå utvendig, innvendig brunflekkt, unntatt kronlappene som er purpurblå. Folden mellom kronlappene er lang og djupt oppsplittet-frynset (ofte 7-delt) med vedheng like langt som kronlappene. Den blomstrer i juli-august og greier seg godt på ås.

Var. lagodechiàna Kusz. (G. lagodechiàna Hort.) Denne skilles fra arten ved at den bare har enkeltstående blomster i spissen av skuddene, mens arten har flere blomster sammen i toppen. Den har også slappere, mer liggende stengler og blad med + hjerteformet grunn.

Var. cordifòlia Boiss. Denne har mer hjerteformete blad og mjuke, nedliggende stengler.

Var. hascombènsis Musgrave. (G. hascombènsis Hort.) er en hybrid med oppstigende, opp til 50 cm høge skudd med opp til 3,5 cm brede blomster.

7. G. vèrna L. Vårsöte. Pyrenèene-Alpene. Tueformet, opp til 10 cm hög staude med opprette, ugreinete stengler. Grunnblad elliptisk-lansettformete, 13-18 mm lange og halvparten - tredjeparten så brede, bredest på midten, spisse og smalner av mot grunnen. Stengelblad egg-spadeformete, mindre. Blomster enkeltvis i spissen, djupt vakkert himmelblå, koppformete, hjulformete, knapt 2 cm i tverrsnitt i mai.

Denne særdeles vakre arten lider sterkt ved omplanting, men holder seg bra når den først har vokst til.

8. G. x hortòrum Bergm. (G. acàulis Hort. ikke L.) Hagesöte. Dette er en fellesbetegnelse for en rekke kulturformer som står nærmest G. acàulis L. Alpesöte.

G. acàulis L. er imidlertid sjöl en samlebetegnelse for artene: G. clùsii Perr. & Song., G. angustifòlia Vill., G. kochiàna Perr. & Song. og G. dinàrica Beck.

G. x hortòrum. Er om lag 10 cm hög med grunnblad i rosett. Blad elliptiske-lansettformete, $2\frac{1}{2}$ cm lange eller mer, og halvt så brede. De er mørkegrøne og blanke. Blomstene er mørkeblå, flekkete og prikkete, enkeltvis, endestillete, 5 cm lange eller mer, rør-klokkeformete. Blomstringstid mai-juni. Sortimentet er etter hvert blitt svært stort med sorter i forskjellig farge og størrelse. De beste er i motsetning til flere av de nevnte artene lette å dyrke og svært villige i kultur. Men de bør dekkes godt på utsatte steder.

Ved fradeling av rosettene kan en øksle de villige kulturformene ganske rasjonelt, men stort sett setter de ikke pris på å bli forstyrret i veksten.

Ved frøöksling kan en få ganske bra resultat, og det blir helst det en nytter i praksis. Men mye av frøet som er i handelen, gir som rimelig er for en slik hybrid, temmelig variabelt avkom.

55. familie A P O C Y N A C E A E. Gravmyrtfamilien.

246. slekt VINCA L. Gravmyrt. Klatrende eller krypende vintergrøne stauder. Blad motsatte. Blomster store, enkeltvis i bladhornene. Beger lite med smale og spisse lapper, uten kjertelhår. Kronen hjulformet med sylindrisk rør og med 5 lapper som er vridd til venstre i knoppleiet. Pollenbærere festet i midten av kronrøret og stikker ikke ut. Griffel trådformet med ringformet arr, tett dekt med hårkranser.

1. V. minor L. Vanlig gravmyrt. Vill flere steder, mest langs Oslofjorden. Sterile skudd, 30-60 cm lange, seige, krypende og rotslående. Blomsterskudd opprette. Blad elliptiske-eggformete, $2\frac{1}{2}$ - $3\frac{1}{2}$ cm lange med glatte kanter og meget kort stilk, læraktige. Blomstene purpurblå, $2\frac{1}{2}$ cm brede. Begerlapper lansettformete, glatte, kronrør kølgeformig utvidet oppover, inn til 12 mm langt. Den vokser sammen i store, tette, vintergrøne matter og blomstrer i mai-juni. Av kulturformer er det flere, også med kvite og med ekstra store og fylte blomster.

Var. aurèò-variegàta West. har gulflekkete blad. V. minor er en av de beste dekk- og teppeplanter vi har, også for skygge, t.eks. som gravplante, som hengeplante i tørrmurer og i fjellhagen. Den øksles lett ved deling og ved stiklinger.

2. V. herbàcea W. & K. Smalgravmyrt. Denne har bare fertile skudd. Bladene er smalere enn hos arten foran med tilbakeböyde, noe randhårete kanter. Blomstene purpurblå, opp til $2\frac{1}{2}$ cm lange, men ikke så pene som arten foran. Den blomst- rer i mai-juni og remonterer litt om høsten.

3. V. mājor L. Storgravmyrt. Denne er mye større i alle deler med meterlange, sterile skudd som bare slår rötter ved spissen. Den har svært store blomster i mai. Kulturformer med forskjellige blomster og brokete blad nyttes mye som ampell- og dekorasjonsplanter i veksthus og stue, men de er for lite hardføre som stauder på Östlandet.

56. familie R U B I À C E A E. Maurefamilien.

247. slekt ASPÉRULA L. Myske. Skudd 4-kantet. Blad krans- stillete. Blomster mange, små, mest 4-tallige, uten dekkblad. Beger uanseelig, krans kölleformet.

1. A. odoràta L. Vanlig myske. Vokser vilt over store deler av landet. Staude med ugreinet, 15-25 cm hög, oppstigende, 4-kantet stengel. Blad 2-4 cm lange, glatte, langaktige, lansettformete i kranser på 4-8. Blomstene kvite, gjerne i 3-greinete skjermes med om lag 4 blomster på hver grein, i mai-juni. De har sterk duft. Denne kan i motsetning til de fleste skyggestaude også trives i tørr jord. Villig staude som øksles ved frö.

2. A. nitida S. & S. Grekenland. 2-6 cm höge stauder med krypende stengler, som vokser sammen til grasaktige tuer. Blad linjeformete, glatte, 4 i krans, noe innoverböyde, smalner av til en kvit spiss. Blomstene lysrosa, sittende i fåblomst- rete klaser i juni-juli. Kronröret glatt, klubbeformet, 2-3 ganger så langt som kronlappene.

3. A. orientàlis Boiss. & Hoh. (A. azurea-setösa Rgl.) Orientmyske. Ettårig, greinet, 20-30 cm hög med opp-

stigende stengel. Blad linjeformete, 6-8 sammen i krans. Blomstene velluktende, blå i endestillete klaser. Dekkblad randhåret ved grunnen. Ved såing på vekstplassen har denne blomstret etter 55 døgn på Ås.

248. slekt CRUCIANÈLLA L. Bare én art har betydning her

1. C. stylòsa Trin. (Phuòpsis stylòsa B. & H.f.) Krossvendel. Lille-Asia - Persia. Denne minner mye om slekten foran, men skilles ved å ha 5 kronlapper. 10-30 cm hög staude med lange, oppstigende, firkantete, bladrike skudd. Blad lansettformete, 12-18 mm lange, med innrullet, ruhåret kant, sittende 6-9 i krans.

Blomstene små, rosa, i 3-4 cm brede, halvrunde hoder, med utstikkende grifler i mai-august.

Var. purpùrea Vilm. har purpurraue blomster.

Krossvendel nyttes som rabatt- og fjellhagestaude. Den kan øksles ved frø og trives under alle forhold.

57. familie VALERINÀCEAE. Vendelrotfamilien.

249. slekt VALERIÀNA L. Vendelrot. Bare én art som vi dyrker, nemlig:

1. V. officinàlis L. Løgevendelrot. Vokser vilt på kalkgrunn, mest på Østlandet. Glatt, opprett, 50-150 cm hög med korte, underjordiske teger og med hole stengler. Blad ulikelinjeformete, tannete-helrannete. Blomstene kvite-rosa i brede halvskjermer i juni-juli. Den har kulturformer med raue blomster. Vi dyrker ikke disse som stauder, men som ettårige. De har blomstret på Ås omkring 100 døgn etter direkte såing på vekstplassen.

250. slekt KENTRÀNTHUS Neck. (Centrànthus DC.) Sporeblom.

De artene som er aktuelle for oss, dyrkes som ettårige. Blomstene små, i tette, endestillete klaser. Beger splittet opp i 5-15 smale avsnitt. Kronen med langt, smalt rør, 5-lappet med spore ved grunnen.

1. K. ruber DC. Rau sporeblom. Middelhavslandene. Glatt, grågrøn, 40-80 cm hög art med oppstigende-opprette stengler. Blad 8-12 cm lange, eggrunde- lansettformete, saftige og tjukke, helrannete eller svakt tannete, de nedre kortstilkete, de øvre sittende. Blomstene med tydelig spore, karminraue i tette, endestillete klaser, velluktende.

Var. coccineus Voss. har raue blomster.

Var. albiflorus Guss. har kvite blomster.

Denne arten har blomstret på Ås omlag 70 døgn etter direkte såing.

2. K. macrosiphon Boiss. Sommersporeblom. Spania. Denne er ettårig, helt blågrøn, 40-60 cm hög med tjukke, hole stengler. De øvre blad er djupt innskårne ved grunnen. Blomstene som er mørk rosa, sitter i noe løsere klaser enn hos arten foran. Denne har blomstret på Ås 78 døgn etter direkte såing på vekst-plassen.

251. slekt PATRINIA Juss. Bare én art dyrkes hos oss.

1. P. triloba Miq. (P. palmata Max.) Japan. Opprett, 20-40 cm hög staude med raue stengler og med dunhårete leddknuter og stilker. Blad mest grunnstillete, djupt handformig 3-5 lappete, de øvre grovt tannete. Blomstene velluktende, gullgule i løse 3-greinete halvskjermer som blir 7-10 cm brede. Den blomstrer i juli. Det er en pen rabatt- og fjellhagestaude, men det er ikke så lenge siden vi fikk den, og vi vet lite om hardfôrheten.

58. familie DIPSACACEAE. Kordeborrefamilien.

252. slekt DIPSACUS L. En art nyttes en del for tørking og farging som "evighetsblomst" for binderi og dekorasjon.

1. D. sativus Scholl. Kardeborre. Grekenland. Stivt, opprett, toårig, 1-2 m hög. Blad motsatte, langaktige, stumpe, de øvre mindre og spisse, med tornete tenner. De er vokst sammen ved grunnen. Blomstene lilla i tette, 4-6 cm lange, ovale-sylindriske hoder. Dekkskjell omtrent like lange som blomstene med krumme striper. Svøpblad uten torner.

253. slekt CEPHALARIA R. & S. Knappblom. Bare én art av interesse.

1. C. tatàrica Schrad. (Scabiòsa tatàrica Gml.) Gullknapp. Sibiria.

Opprett, 1-1½ m hög staude med ribbet stengel. Blad fjördelt med 9-13 lansettformete, sagtannete lapper. Blomstene lysegule, i opp til 6 cm brede hoder med mørkhårete, svöpaktige högblad. Blomstringstid juli-september.

Var. gigantèa Coult. (Scabiòsa gigantèa Ledeb.) Denne blir opp til 2½ m hög, er større i alle deler og har mer kromgule blomster. Denne hardføre og robuste art kan dyrkes over alt, nyttes mest som bakgrunns- og dekkplante og til dels for avskjæring. Den kan øksles ved frø eller deling.

254. slekt SCABIÒSA L. Skabiosa. Blad variable. Blomster i ulike farger, samlet i endestillete hoder, støttet av "svöpblad" i en eller to rekker. Blomsterbotn med smale urt-aktige skjell eller hår. Kronen 4-5 lappet, med temmelig like eller 2-lepete avsnitt. Frukten er spaltefrukt, kronet av det varige beger.

1. S. atropurpùrea L. Sörge-skabiosa. Sör-Europa. Ett-årig, opprett, greinet, svakt håret, 30-80 cm hög. Blad lyreformet, grovtannet, de övre fjörflikete med lansettformete fliker. Blomster velluktende, i langstilkete, opp til 5 cm brede, først halvkuleformete, seinere sylindriske hoder. De var opprinnelig purpurraue med kvite pollenknapper, men fins i et meget stort antall sorter med svært ulike farger. Svöpbladene kortere enn kantblomstene. Mange av kulturformene har fylte blomster, noen er også svært låge, ned til 15 cm og står i katalogene under gruppenavn som Tom Thumb, nåna og pùmila.

De låge sortene nyttes som kant- og forgrunnsplanter, de högere også i stor utstrekning til snittkultur. De tåler en del frost og kan derfor holde seg pene svært lenge ut over hösten. De ulike sortene har blomstret på Ås 85-110 døgn etter direkte såing. For tidligere flør gis de normal forkultur under glass.

2. S. caucàsica Bieb. Kaukasusskabiosa, ⁺ blågrön, opprett, 30-100 cm hög staude. De sterile skudd har udelte

og helrannete blad. De fertile skudd har lansettformete, spisse, hele grunnblad, mens stengelbladene er fjørflikete med lansettformete fliker. Blomster i 5-8 cm brede, bleikt blå, i langstilkete hoder som minner mye om en korg hos Compositae. Kronen er 5-kløyvd med stivhåret svöp. Blomstringstid juli-frosttid.

En rekke sorter med forskjellig farge og størrelse hører til våre viktigste snittblomster for vasedekorasjon og binderi. Dessverre er de ikke helt hardføre på Ås, men de er så vakre og verdifulle at en prøver å dyrke dem på opplendt jord og med hensiktsmessig vinterdekke. De sortene som ikke er tilstrekkelig fröekte, öksler en ved deling. En bör i tilfelle skjære plantene kraftig ned i slutten av juli og stelle dem ekstra godt for å få fram mange grunnskudd. Neste vår kan en da dele plantene temmelig sterkt.

3. S. graminifölia L. Smalskabiosa. Sör-Europa. Om lag 20 cm hög staude med grasaktige blad og rosalilla blomster. En ganske pen fjellhagestaude som har hatt vanskelig for å greie vintrene på Ås.

59. familie C A M P A N U L A C E A E. Klokkefamilien.

255. slekt ADENÖPHORA Fisch. Begerblom. Står nær Campånula, men skilles fra den ved sin koppformige honningbeholder som omslutter grunnen av griffelen, ovenpå fruktemnet. Bare en art er vanlig hos oss.

1. A. lilifölia Ledeb. Liljebegerblom. Öst-Europa - Sibiria. Opprett, ugreinet, 50-100 cm hög staude. Blad eggrunde, sagtannete med ⁺ hjerteformet grunn, stilkete, de övre sittende. Blomster 1-1½ cm lange, klokkeformete, lyseblå, hengende i lange, pyramidale klaser i juli-august. Griffelen stikker utenfor kronen.

256. slekt CAMPÅNULA L. Klokkeblom. Noen få ett- og toårige arter, men mest stauder. Slekten skiller seg fra nærstående ved sin eggformete kapsel som oftest åpner seg ved 3-5 huller på siden og ved den kölleformete griffel, uten kopp-

formig honningbeholder ved grunnen. Kronen er klokke - noe hjulformet og 5-tannet - 5-lappet. Pollenbærere noe utvidete og flattrykte ved grunnen.

1. Flerårige arter 2
- Ettårige " 25
2. Plante meget hög, tueformet (*C. carpatica*
se nr. 7) 3
- Plante hög, greinet rabattstaude 11
3. Stengelblad, dels også grunnblad, lange og
smale, ofte spisse og grasaktige, uten el-
ler med kort stilk *C. caespitosa*
- Stengelblad og grunnblad brede, ofte tannete 4
4. Blomster enkeltvis på bladrike skaft *C. pùlla*
- " som regel flere på bladrike skaft 5
5. Stengel ugreinet fra grunnen 6
- " greinet fra grunnen 7
6. Begerlapper med smal, kort spiss, stengel-
blad meget smale og fint tannete *C. cochlearifolia*
- Begerlapper anderledes. Stengelblad bre-
dere og tett tannete *C. collina*
7. Krone meget stor, åpen, over 2½ cm 8
- " under 18 mm, rørformet, ikke åpen 10
8. Stengelblad med avrundet topp, kronlapper
butte eller smalner lite av mot spissen 9
- Stengelblad trekantet, smalner av mot spis-
sen. Kronlappene smalner langsomt av mot
spissen. *C. poschkarseyana*
9. Stengelblad mindre enn 2½ cm brede, kile-
formete *C. fragilis*
- Stengelblad bredere enn 2½ cm, kile- egg-
formete *C. isophylla*
10. Stengelblad nyre - bredt eggformet *C. portenschlagiana*
- " hjerteformet med runde tenner *C. garganica*
11. Toårig plante *C. medium*
- Flerårig plante 12
12. Blomster opprette - oppstigende 13
- " mer eller mindre hengende 21
13. Stengelblad linje - nesten linjeformet 14
- " bredere, ofte eggformet 15
14. Begerlapper trådformete *C. abietina*
- " bredere, over 3 mm brede, flate *C. persicifolia*

15.	Kronlappene håret innvendig	<u>C. trachelium</u>	
-	" ikke håret innvendig		16
16.	Krone bredt klokke - skålformet		17
-	" smalt klokke - rørformet		19
17.	Stengelblad nesten - helt sittende	<u>C. latiloba</u>	
-	" langstilket		18
18.	Blomster i lange, pyramidale klaser	<u>C. pyramidalis</u>	
-	" i toppen av lange stilker	<u>C. carpatica</u>	
19.	Blomster i tette hoder	<u>C. glomerata</u>	
-	" i klaser-aksliknende stander		20
20.	Nedre blad hjerte - nesten hjerteformet	<u>C. latifolia</u>	
-	" " ikke hjerteformet	<u>C. lactiflora</u>	
21.	Beger med tydelig vedheng mellom avsnittene	<u>C. alliariaefolia</u>	
-	Beger uten slikt vedheng		22
22.	Blad kjøttfulle, klebrige	<u>C. vidalii</u>	
-	Blad ikke kjøttfulle, klebrige		23
23.	Blomsterskaft bladløse, blad grunnstillete	<u>C. barbata</u>	
-	" med blad		24
24.	Stengelblad eggformet	<u>C. rapunculoides</u>	
-	" linjeformet	<u>C. rotundifolia</u>	
25.	Plante opprett, inn til 60 cm hög. Griffel stikker langt utenfor kronen	<u>C. macrostyla</u>	
-	Plante liten, nedliggende, griffel normal		26
26.	Krone klokkeformet	<u>C. drabifolia</u>	
-	" vidt åpen, nesten hjulformet	<u>C. ramosissima</u>	

1. C. caespitosa Scop. Söreuropeiske högfjell. Tett tueformet staude med bladrike, glatte, 15-20 cm höge skudd uten teger og med en djup ugreinet hovedrot. Blad små, eggformete, tannete, skinnende gröne. Blomstene klokkeformete, klart blå, knapt 2 cm lange, smalner noe av mot åpningen og sitter 3-4 sammen på stive skaft.

Denne art er sjelden i kultur. De plantene som står under dette navn i katalogene, er som regel C. cochleariifolia.

2. C. pulla L. Östeuropeiske fjell. Glatt, mattedannende, 5-15 cm hög staude med oppstigende stengel og underjordiske teger. Blad runde-ovale, med runde tenner, kortstilkete,

de övre sittende. Blomstene hengende, enkeltvis, 2-2½ cm lange, trakt-klokkeformete, fiolettblå, glinsende utvendig i juli-august.

Denne nyttes atskillig i fjellhagen, og den er bra hardfør.

3. C. cochleariifolia Lam. (*C. pusilla* Haenke., *C. pumila* Curt., *C. caespitosa* Hort. ikke Scop.) Småklokke. Europeiske högfjell. Glatt, svakt håret, 10-15 cm hög staude med underjordiske utløpere fra et greinet trevlerotsystem. Blad i løse rosetter, inn til 2 cm lange, eggrunde-langaktige, tannete med kileformet grunn, de övre mindre. Blomstene enkeltvis eller få sammen, † 2 cm lange, klokkeformete, lyseblå, nikkende i juni-august. Kronröret er mye längre enn kronlappene, som spriker lite. Denne er særdeles riktblomstrende og villig med en rekke kulturformer, som hörer til de beste fjellhagestaudene. Den er lett å skille fra arten foran ved sine underjordiske teger og rotslående skudd.

4. C. poscharskyana Deg. Dalmatia. Kraftig, tueformet, opp til 50 cm hög, glatt staude. De nedre blad hjerteformete, langstilkete, 2½ cm lange og brede, grovt tannete og glatte, utenom noen spredte randhår, de övre blad er smalere. Blomstene inn til 2½ cm lange, bredt rörformet med spisse, sprikende kronlapper. De er fiolettblå, innvendig lysere, på lange stilker, samlet i løse klaser fra juli-september. Den greier seg bra på Ås.

5. C. portenschlagiana R. & S. (*C. muralis* Port.) Kryp-klokke. Dalmatia. Glatt, tue-mattedannende, 15-20 cm hög staude med liggende stengler. Blad frisk gröne, hjertenyreformete, uregelmessig tannete, på lange, tynne stilker, stengelblad mindre. Blomstene † 2 cm lange, lyst blå purpur, † opprette, klokkeformete med utbredte kronlapper, flere sammen i toppen eller 1-2 i de övre bladhjørner i juni-august. Dette er en av de vakreste artene for fjellhagen, men den må dekkes for å greie seg på Ås.

6. C. garganica Ten. Italiaklokke. Italia. Tueformet staude med nedliggende skudd. Grunnblad nyreformete, stengelblad hjerteformete, alle med runde tenner. Blomstene

flatt klokkeformete med djupe, utbredte lapper, blå med kvit midte, i klaser i de övre bladhörner. Den blomstrer fra mai-september og har flere kulturformer i ulike farger. Dette er også en svært vakker fjellhagestaude, og den regnes for å være villigere og vel så hardföör som arten foran.

7. C. carpatica Jacq. Karpatklokke. Karpatene. Utbredt, 20-40 cm hög staude med bladrike greiner. Grunnblad er rundaktige-eggformete-hjerteformete, langstilkete, tannete, de övre er eggformete, spisse, kortstilkete. Blomstene 2-3 cm i tverrsnitt, blå, bredt klokkeformete, opprette, enkeltvis på lange stilker i de övre bladhörner i juni-august.

Var. turbinata Nich. (C. turbinata Schott.) Denne er lågere og mer tettvokst, under 15 cm, med langaktige, trekantete blad som er [†] gråhårete. Blomstene er större, opp til 5 cm brede.

Av denne arten er det mange vakre kulturformer i ulike farger, også kvite. Enkelte er rimeligvis også hybrider med andre arter.

De hörer til de verdifulleste fjellhagestaudentene vi har, og er fullt hardföör.

8. C. x pulloides Arn. (C. kewensis Hort.) = C. carpatica turbinata x C. pulla. Om lag 15 cm hög, nærmest intermedier mellom foreldrene, ofte håret og med forholdsvis flate og brede klokker.

G.F. Wilson er velkjent. Den har store, vakkert fiolette blomster med lysere grunn og er så riktblomstrende at den virker som et sammenhengende blomsterteppe i blomstringstiden, juli-august.

9. C. medium L. Mariklokke. Sör-Europa. Håret, opprett, 30-80 cm hög, toårig art. De nedre blad i rosett er eggrunde-langaktige, 10-15 cm lange med runde tenner, de övre er mindre, noe stengelomfattende.

Blomster 5-6 cm lange, bredt klokkeformete med avrundet grunn og korte lapper, nikkende-horisontale i mai-juli. Fargen er svært variabel, fiolettblå hos arten, men fins ellers i både kvitt, blått og rosa.

Var. calycantha Hge. (calycanthema Mich.) Hos denne er begeret kronaktig forstørret og farget og sitter som en bred skål under sjølve kronen. Derfor kalles den "kopp og skål" på mange språk. Den fins i mange fargevarianter og har ofte blomster som er større enn arten.

Var. plena Voss. (flöre pleno Hort.) Denne har fylte blomster i ulike farger.

C. medium er en fra gammelt velkjent grupperabatt og snittplante. Den har også vært nyttet til pottekultur. Da den er toårig, blir den ökslet ved frö som en sår på brukte benker eller friland, gjerne i juni, prikler og planter ut på senger om hösten der en kan rekke dem godt og sikre overvintringen. Tidlig om våren flytter en plantene til sin egentlige vekstplass der de blomstrer svært rikt og forholdsvis lenge.

10. C. abietina Griseb. Granklokke. Söröst-Europa. Staude med krypende rötter og mange tynne stengler som er bladrike i toppen, omlag 40 cm hög. Blad eggformete-elliptiske, tynne, tannete, glatte, unntatt enkelte kanthår, langstilkete. De övre er ovale-spadeformete, kortstilkete-sittende. Blomstene blå, bredt rörformete, klöyvd inn til midten, i juli-august. Denne vakre og villige arten greier seg godt på Ås og er en utmerket rabattstaude.

11. C. persicifolia L. Fagerklokke. Vokser vilt flere steder på Östlandet. Glatt staude med krypende, greinet rotstokk. Stengel opprett, lite greinet, 40-100 cm hög. Blad 5-7 cm lange, lansett-linjeformete, fint rundtannete, læraktige, ru, langstilkete, de övre små og sittende. Blomstene horisontale - noe opprette. 3-5 cm brede, lyseblå, bredt klokkeformete, i lange, fåblomstrete klaser i juni-august.

Var. grandis Loud. (macrantha DC. f., grandiflora Hort.) har meget store blomster.

alba G. Don. Har vakkert kvite blomster.

Noerheimi Hort. Har store, vakkert halvfylte blomster på tynne stilker.

Dette er en utmerket og hardför rabatt- og snittstaude som trives under vanlige vilkår. Planten er noe vandrende og bör plantes om med få års mellomrom.

12. C. trachelium L. Nesleklokke. Vokser vilt på tørr, kalkrik jord på Østlandet. Stivhåret, 30-90 cm hög med kantete stengler. Blad egg- lansettformete med bred grunn, grovt dobbelte, tannete, langstilkete.

Blomstene knapt 3 cm lange, bredt klokkeformete, ⁺ opprette, blåpurpur, enkeltvis eller få sammen i toppen og de øvre blad hjørner, i juli. Kronlapper lite utbredt, spisse. Den har flere kulturformer i nyanser av blått og kvitt.

13. C. latiloba DC. f. (C. grändis F. & M.) Sibiria. 30-90 cm hög staude med glatt, ugreinet, furet stengel. Blad lansettformete, 10-13 cm lange, tannete, sittende. Blomster bleikfiolette, 5 cm brede, bredt klokkeformete med store lapper, spisse, i de øvre blad hjørner, i juni. Kulturformer i kvitt og blått dyrkes. Denne villige rabattstaude tåler atskillig skygge.

14. C. glomerata L. Toppklokke. Vokser vilt på tørre bakker, ofte forvillet fra hager hos oss. Opprett, 30-70 cm hög staude. Blad eggrunde-langaktige, ruhårete, uregelmessig tannete, stilket med ⁺ hjerteformet grunn. De øvre blad sittende og halvt stengelomfattende. Blomstene sittende, 2-3 cm lange i tette, hodeformete klaser. Kronen er fiolettblå, trakt-rørformet med dobbelt så langt rør som kronlapper, i mai-juli.

Var. speciosa DC. f. (var. dahurica Fisch.) Denne har tynnere stengel, mer hjerteformete blad og store, lysfiolette blomster. Den er mer riktblomstrende og tidligere enn arten, men har dårligere holdning.

Var. superba Späth. (var. dahurica superba Hort.) Denne blir bare inn til 40 cm hög og har større, mer mørkfiolette blomster.

Var. pusilla DC. f. (var. acaulis Hort.) Denne dvergform blir inn til 20 cm hög og har sittende, lysfiolette blomster, delvis skjult under rosettbladene.

Dette er en svært villig rabattstaude for tørr, kalkrik jord, men den trives under alle forhold. Den dyrkes også for snittkultur.

15. C. latifolia L. Storklokke. Vokser vilt flere steder hos oss, ved bekker og på fuktige, skyggefulle steder.

Opprett, 50-100 cm hög med noe kantet-runde stengler som er glatte eller svakt hårete. De nedre blad opp til 15 cm lange, er eggrunde-langaktige, grovt dobbelt sagtannete og smalner av mot bladstilken, de øvre er smalere og sittende, inn til 9 cm lange. Blomster 4-5 cm lange, blålilla, rör-klokkeformete, opprette - nikkende, glatte innvendig i juli-august.

alba G. Don. har kvite blomster.

Var. macrantha Sims. (*C. macrantha* Fisch.) Denne er større i alle deler og mer hårete enn arten, med mørkere blomster.

Denne arten nyttes som masse- og dekkplanting på fuktige, skyggefulle steder.

16. C. x van-Houttei Hort. Dette er en hybrid av ukjent opprinnelse som minner mye om arten foran. Den har mørkeblå, om lag 5 cm lange blomster.

17. C. lactiflora Bieb. Mjølkeklokke. Kaukasus. Opprett, greinet, med spredte, kvite hår, 50-100 cm hög med tett-bladet stengel. Blad sittende, lansettformete, sagtannete, Blomster 3-4 cm i tverrsnitt, bredt klokkeformete, lappete inn til midten med sprikende lapper. De er kvite-lyseblå, gjerne 3 på hver stilk og samlet i store, løse klaser i juni-september. Begerlappene trekantete-lansettformete, kvithårete. Den har kulturformer med både kvite og blå blomster. Dette er en villig og vakker rabattstaude som trives under vanlige forhold.

18. C. alliarifolia W. Kaukasus. Mjukhåret, opprett, 50-60 cm hög staude. Blad inn til 15 cm lange, hjerteformete-eggrunde, rundtannete, mjukhårete, lysegrøne, langstilkete, de øvre eggrunde, sittende.

Blomstene gulkvite, 5 cm lange, nikkende, i løse, bladrike, ensidige klaser i juni-juli. Kronen er langt klokkeformet, lappet til 1/3-1/4, med håret hals. En robust og villig rabattstaude.

19. C. barbata L. Skjeggklokke. Vokser vilt på grasbakker, særlig setervoller på Östlandet. Opprett, ruhåret, 20-30 cm hög med raue stengler. Nedre blad i rosetter, 5-10 cm lange, lansettformete, helrannete, smalner av mot stilken. De øvre blad få, mindre, sittende. Blomster 2-3 cm lange, lyse-

blå, nikkende, i ensidige, fåblomstrete klaser i juni-juli. Kronhalsen er tett besatt med lange hår. Denne art nyttes mest som fjellhagestaude.

20. C. rapunculoides L. Ugrasklokke. Denne er forvillet som ugras i hager mange steder i landet. Den har underjordiske, kjøttfulle teger som gjør at den lett blir ugrasaktig.

Den blir 40-60 cm hög med trillrunde stengler. Blad eggrunde-langaktige, rundtannete med hjerteformet grunn, langstilkete, korthårete ovenpå, de övre blad er mindre, sittende. Blomstene traktformete, 2-3 cm lange, hengende, fiolette i ensidige, bladlöse, aksformete klaser i juli-august. Både kronlappene og begerlappene er randhårete.

21. C. rotundifolia L. Blåklokke. Vokser vilt på bakker og berg over hele landet. Opprett, 15-40 cm hög staude med tynne blomsterskaft. Grunnblad hjerteformete-runde, tannete, stilkete, stengelblad linje-lansettformete. Blomster enkeltvis eller få i klase, $\pm$ 2 cm lange, först opprette, seinere noe hengende, mørke blå, fingerbölformete med dobbelt så langt kronrör som lapper i mai-september. Begerlappene dobbelt så lange som begerröret. Kulturformer med kvite blomster dyrkes.

Dette er en vakker fjellhagestaude som en kan öksle lett ved frö.

De följende 3 artene er ettårige:

22. C. macrostyla B. & H. Lille-Asia. Stivhåret, greinet, 30-60 cm hög, ettårig art. Nedre blad er eggformete-ovale, $2\frac{1}{2}$ -5 cm lange, spisse, de övre smalere, tilbakeböyde, mindre. Blomster enkeltvis, opprette på stive stilker, $\pm$ 5 cm i tverrsnitt, med brei, åpen krone, matt purpur med fiolette årer, bleik purpur utvendig. Griffel om lag $2\frac{1}{2}$ cm lang, stikker langt utenfor kronen. Arten har blomstret på Ås 67 dögn etter direkte såing på vekstplassen.

23. C. drabifolia S. & S. (C. ättica B. & H.) Grekenland og Lille-Asia. Stivhåret, 8-15 cm hög, ettårig, sterkt greinet, noe opprett art. Blad langaktige-ovale, tannete og smalner av mot bladstilken. Blomstene blå med lysere svelg,

klokkeformete, inn til 12 mm lange, stilkete. Begerlappene smale, opprette. Denne har blomstret på Ås 66 døgn etter såtid.

24. C. ramosissima S. & S. (*C. lorèyi* Pall.) Speilklokke. Italia, Balken. Ettårig, 15-30 cm hög med oppstigende stengel. Blad 1-2 cm lange, omvendt eggrunde, sittende, svakt rundtannete, de övre lansettformete, helrannete. Blomstene $\pm$ 3 cm i tverrsnitt, langstilkete, lilla med kvitt öye. Beger like langt som den klokke-koppformete krone. Denne har blomstret på Ås 73 døgn etter såing på vekstplassen.

257. slekt LEGOUSIA Durande. Bare én art dyrkes

1. L. spèculum-vèneris Fisch. (*Campànula spèculum* L., *Specularia spèculum* DC. f.) Venusspeil. Middelhavslandene. Temmelig glatt, opprett, 10-40 cm hög, sterkt greinet, ettårig art. Blad 1-2 cm lange, langaktige - omvendt eggrunde, de övre mest stengelomfattende. Blomstene hjulformete, 1-2 cm brede, fiolette med kvitt sentrum, i brede skjermaktige klaser. Flere kulturformer dyrkes. Denne har blomstret på Ås om lag 75 døgn etter direkte såing.

258. slekt CODONOPSIS Wall. Står nær *Campànula*, men skilles ved at kapselen springer opp i hele sin lengde. De fleste artene er også slyngende.

1. C. clematidea Clarke. Vindelklokke. Himalaia. Sprikende, nedliggende, slanke, hårete stengler, opprette som unge. Utvoksne stengler, opp til 60 cm lange, sterkt greinet. Blad spredt - nesten motsatte, knapt 2 cm lange, eggformete - lansett-eggformete, spisse og med hjerteformet grunn. Blomster enkeltvis i bladhjørner og skuddspiss, bredt klokkeformet, $2\frac{1}{2}$ cm lange, lyst lilla med purpur i juli-august.

2. C. convolvulaceae Kurz. Himalaia. Slyngende, glatt, svakt greinet staude. Blad spredt, egg-lansettformete, glatte, $1\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ cm lange, oftest spisse på tynne, 1- $1\frac{1}{2}$ cm lange stilker. Blomstene blå, klokkeformete, opp til 5 cm brede med 2- $3\frac{1}{2}$ cm lange lapper som er omvendt lansettformete, spisse. Flere kulturformer dyrkes.

Disse to artene nyttes som fjellhage- og rabattstauder og er fullt hardføre.

259. slekt EDRAJANTHUS DC. f. (Hedraeanthus Gris.) Denne har enkelte arter som dyrkes i fjellhagen under slektsnavnene CAMPANULA og WAHLENBÈRGIA; men ingen av dem vi har prøvd, har vært tilstrekkelig hardføre eller villige.

260. slekt PLATYCÔDON DC. f. Flatklokke. En monotypisk slekt som står nær Campanula, men skilles ved at kapselen springer opp ved klapper i spissen.

1. P. grandiflôrum DC. f. (Campanula grandiflôra Jacq., Wahlenbèrgia grandiflôra Schrad.) Vanlig flatklokke. Nord- og Øst-Asia. Glatte, blågrøne, 40-60 cm høge stauder med opprette - oppstigende stengler. Blad motsatte eller i krans, de øvre spredte, ovale-lansettformete, uregelmessig sagtannede. Blomstene bredt klokkeformete, lillablå, 5-8 cm brede, 5-lappede, enkeltvis eller i fåblomstrete klaser. Blomsterknoppene er oppblåste og flate før åpningen.

Var. âlba Lynch. Har kvite blomster.

Var. marièsii Veitch. Denne blir bare 30 cm høg.

Var. marièsii-âlbum Veitch. Er lyst lillablå. Dette er en hardfør og pen rabattstaude som øksles ved frø eller deling.

60. familie L O B E L I À C E A E. Lobeliafamilien.

261. slekt LOBÈLIA L. Beger med kort, kuleformet rør og korte tenner. Kronrøret kløyvd helt til grunnen på én side med 5 lapper, de 3 nedre danner en lepe, de 2 andre, en på hver side av splitten, er små, opprette eller bøyde tilbake.

1. L. èrinus L. Hagelobelia. Sør-Afrika. Glatt, ettårig, 10-25 cm høg med liggende - oppstigende stengler. Bladene omvendt eggrunde til linjeformete, noe tannede, smalner av mot en kort stilk, de øvre sittende. Blomstene $1\frac{1}{2}$ -2 cm lange, djup blå, ofte med kvit flekk, i endestillete klaser. Det store sortiment som fins, kan praktisk deles i følgende 3 grupper:

a. Høge sorter (var. speciôsa Vilm., grâcilis Hort.) Hertil sorten Chrystal Palace som har store, mørkeblå blomster.

b. Hengende sorter (var. pèndula Hort.) Disse er hengende og nyttes gjerne som balkong- og ampellplanter. Hertil Hamburgia, lyseblå og Saphir, djupblå med kvitt sentrum.

c. Kompakte sorter (var. compàcta Nich.) Disse er under 15 cm høge og danner svært tette og kompakte tuer. De nyttes særlig som kant- og teppeplanter. Hertil Kaiser Wilhelm som er mørkeblå, og Crystal Palace som er lyseblå.

Hagelobelia hører som kjent til våre aller viktigste utplantingsplanter som vi sår i veksthus allerede i februar, prikler i benk i tuster for å få kraftige, buskete planter til normal utplantingstid. De blomstrer da svært rikt og villig hele sommeren, bare de ikke står alt for varmt og tørt.

2. L. fulgens W. Raulobelia. Mexico. 30-90 cm høg, flerårig art med stivt, opprett, rau stengel. Blad lansettformet, tannet med tilbakebøyde kanter. Blomster skarlagens, † 2½ cm lange, dunhåret utvendig i bladrike, noe ensidige toppklaser. Den er ikke hardfør og dyrkes som utplantingsplante.

3. L. cardinalis L. Østlige Nord-Amerika. Flerårig, 80-120 cm høg, dunhåret-glatt, med ugreinet stengel. Blad 7-12 cm lange, eggrunde-lansettformete, uregelmessig tannete, flate, nesten stilkløse.

Blomster 2½-3 cm lange, skarlagensraue i løse, ensidige klaser. Den er ikke hardfør og dyrkes som utplantingsplante. Ved kryssing mellom de to sist nevnte arter og enkelte andre, er det kommet fram verdifulle hybrider. Enkelte av disse t.eks. Queen Victoria har intens skarlagensraue blomster og brunraue skudd og blad. Disse nyttes ofte som utplantingsplanter for å gi effektiv farge- og vekstkontrast.

61. familie C O M P O S I T A E. Korgblomfamilien.

Denne familie er så stor og uensartet at det er nødvendig å dele den opp i grupper for å bestemme slektene og beholde oversikten. I det hele deles den opp i følgende 13 grupper:

1. Vernoniagruppen, 2. Eupatoriumgruppen, 3. Astergruppen, 4. Inulagruppen, 5. Helianthusgruppen, 6. Heleniumgruppen, 7. Anthemisgruppen, 8. Seneciogruppen, 9. Calendulagruppen, 10. Arctotisgruppen, 11. Cynaragruppen, 12. Gerberagruppen, 13. Cichorigruppen.

1. Vernoniagruppen.

De slektene som hører til denne gruppen, har bare rørformete tvekjønnsblomster i korgen. Blomstene er ikke gule. Blomsterbotnen er naken og pollenknappene uten vedheng.

262. slekt STOKESIA L'Hér. Monotypisk slekt.

1. S. laevis Greene. (*S. cyanea* L'Hér). Nord-Amerika.
Opprett, 40-50 cm høg staude som er ullhåret øverst. Blad spredt, 5-20 cm lange-eggrunde - langaktige, helrannete, men tornet i kanten, blågrøn, de øvre halvt stengelomfattende. Blomsterkorgene 8-12 cm brede, få sammen, i halvskjermaktige klaser i toppen i august-frosttid. Kantkronene er svært brede, 5-flikete, lyseblå-lilla, i samme farge som midtkronene. Korgdekket bladaktig, sprikende med tornet-håret spiss. Flere kulturformer med avvikende farger. Denne vakre rabattstaude er for lite hardfør på Ås.

2. Eupatoriumgruppen.

Alle blomster i korgen er rørformete og like, ikke gule. Pollenknapper uten vedheng ved grunnen. Korgene mange sammen, ofte i flate, halvskjermformige klaser. Blad motsatte eller kranstillet.

263. slekt AGERATUM L. Blåkorg. Bare én art er vanlig dyrket.

1. A. houstonianum Mill. (*A. mexicanum* Sims.) Vanlig blåkorg. Mexico. Mjukhårete, opprette, opp til 60 cm høge, flerårige planter som vi dyrker mest som ettårige. Blad motsatte, eggrunde-hjerteformete, rundtannete, de øvre noe stengelomfattende. Korgene gjerne $\frac{1}{2}$ -1 cm i tverrsnitt, med bare rørformete midtkroner som er lavendelblå. Svøpblad lansett-linjeformete, smalner jamt av, hele, tett finhårete,

klebrig hårete på undersiden og randhårete. Korgene er samlet i flate, halvskjermformete klaser i toppen.

De høgere kulturformene dyrkes lite. De låge kompakte sortene som er 10-20 cm høge og gjerne føres under betegnelsen pumilum (nånum) fins i mange ulike nyanser av blått og kvitt. De beste av disse hører til de uunnværlige kant- og rabattplanter. De er også så pass konstante ved frø at en nytter frøøksling, t.eks. av sortene Blausternchen og Little Dorrit. Ved såing på vekstplassen har de ulike sortene blomstret på Ås 80-100 døgn etter direkte såing. Vil en ha tidligere flor, gir en plantene vanlig forkultur under glass. Der det stilles særlig store krav til ensartethet, kan det være spørsmål om å overvintre morplantene og øksle dem ved stikking framover våren.

264. slekt EUPATORIUM L. Hjortetrøst. Hardføre stauder med motsatte eller kranstilte blad. Korgene uten kantkroner, oftest samlet i flate halvskjermer. Svøp sylindrisk-halvkuleformet. Denne står nær slekten foran, men har trådformet fnokk, mens AGERATUM har agnet eller kronaktig fnokk.

1. E. purpureum L. Storhjortetrøst. Nord-Amerika. † glatte, opprette, 2-3 m høge stauder med grønne og rosa stengler. Blad 3-6 i krans, eggrunde-lansettformete, spisse, sagtannete, kortstilkete, glatte, men med hårete nerver på undersiden. Korgene kjøttraue i store, pyramidale klaser i august-september. Svøp purpurfarget.

Var. atropurpureum S.T. & Sch. har mørkere rosa blomster.

2. E. cannabinum L. Vanlig hjortetrøst vokser vilt i skogkanter i Sør-Norge.

Håret, opprett, 70-150 cm høg staude. Blad motsatte, 3-5 delte med lansettformete, sagtannete avsnitt, slik at det ser ut som de står i krans. Korgene små, kjøttfargete, i tette, halvskjermformige klaser i toppen av de ugreinete, tettbladete stenglene i juli-september.

Var. pleniflorum Beym. (fløre plêno Hort.) Har fylte, rosa blomster.

3. E. aromàticum L. Nord-Amerika. 90-120 cm høg, robust. Blad motsatte, avrunnete, tannete på som regel svært kort stilk. Korgene kvite, 8-20 sammen i løse halvskjermer.

Var. melissoïdes Gray. (E. fràseri Hort.) Denne er bare 30-80 cm høg med kvite blomster i løse, brede halvskjermer.

4. E. rugòsum Houtt. (E. urticaefòlium Reich., E. Ageratoides L.f.) Kvithjortetrøst. Nord-Amerika. Greinet, 60-120 cm høg staude som er glatt eller noe håret. Blad eggformete, 10-15 cm lange, spisse, brede mot grunnen, grovt og skarpt tannete. Korgene kvite i løse halvskjermer i juli-september.

EUPATÒRIUM er hardføre og villige rabattstauder som skal ha jamt fuktig jord. De øksles ved frø eller deling.

265. slekt LIÀTRIS Schreb. Søytleblom. Stivt opprette stauder, ofte med knollformete røtter. Blad spredt, hele, smale. Korgene består bare av ensartete midtkroner, samlet i aksformete toppklaser. Svøpblad taklagt, i mange rekker. Blomsterbotn naken.

1. L. spicàta W. Akssøytleblom. Nord-Amerika. Glatt, opprett, 60-120 cm høg. Blad linjeformete, inn til 1 cm brede, spisse, randhårete ved grunnen. Korgene $\pm$ 1 cm i tverrsnitt med 5-15 purpurrosa blomster. Korgene samlet i et tett 15-45 cm langt aks i juli-august.

Var. callilèpis B. & R. (L. callilèpis T. Smith.) har mørkere korges med 15-20 blomster i hver, i lengre aks.

2. L. pycnostàchya Mx. Kjempesøytleblom. Sentral-Amerika. Glatt eller svakt håret, 1-1½ m høg. Blad tett sammen, inn til 1 cm brede, lansett-linjeformete, de øvre mindre og mer prikkete enn de nedre. Korgene med 3-6 blomster, lillarosa i tette, inn til 40 cm lange, tjukke aks i august-september.

3. L. èlegans W. Praktsøytleblom. Sørøstre U.S.A. Denne er mindre enn arten foran med bare halvparten så brede blad. Korgene med 4-6 vakre purpur blomster i 30-50 cm lange aks i august-september.

4. L. scariòsa W. Midtre og østre U.S.A. Hårete, opprette, 60-150 cm høge stauder. De nedre blad inn til 2 cm

brede, langaktige, spisse, 10-15 cm lange, de øvre smalt lansettformete. Korgene 2-2½ cm i tverrsnitt, halvrunde med 15-40 mørk rosa-fiolette blomster og samlet i løse, mer halvskjermformige klaser i august-september.

Enkelte kulturformer av de nevnte artene og noen hybrider er i kultur.

LIATRIS er verdifulle rabatt- og snittstauder. Artene kan øksles ved frø. Ellers går deling tidlig om våren også bra, og dessuten kan de øksles ved sommerstiklinger.

3. Astersgruppen.

Svært ulike kjønnsforhold i blomstene. Midtkronene regelmessige, oftest gule, kantkronene oftest tungeformete, rosa, raue eller kvite, men sjelden gule, unntatt SOLIDAGO. Bladene spredt, oftest smale, ikke kjøttfulle.

266. slekt SOLIDAGO L. Gullris. Hardføre stauder med spredte, udelte, men ofte tannete blad. Korgene gule, små, med få blomster, men samlet i rike klaser, halvskjermer eller toppformete klaser. Svøpblad taklagt i flere rekker. Blomsterbotnen med gruper, men uten agner. Kantkronene hokjønnete, gule i en rekke. Midtkronene tvekjønnete. Fnokk én-to rekker børstehår.

1. Korgene i klaser i bladhjørnene i en smal allsidig topp	2
- Korgene i topp eller halvskjerm som består av tallrike, ensidigvendte, aksformige klaser	3
2. 30-100 cm høg staude	<u>S. virgaurea</u>
- 15-30 cm " "	<u>S. cutlèri</u>
3. Blad fjørnervet	4
- " fra grunnen 3-nervet	5
4. Håret plante med tynne, sagtannede blad	<u>S. rugosa</u>
- Glatt plante med kjøttfulle, helrannede blad	<u>S. sempèrvirens</u>
5. Glatt, 1½-3 cm høg staude med blåaktige stengler	<u>S. gigantèa</u>
- Lågere arter	6

6. Stengel ofte liggende, blad tjukke, spadeformete, stumpe S. nemoralis
- Stengel aldri liggende 7
7. Blad linjeformet, sagtannet S. canadensis
- " lansettformet, nesten helrannet S. altissima

1. S. virgaurea L. Vanlig gullris. Er vanlig viltvoksende over hele landet.

Opprett, lite greinet, 30-100 cm høg. De nedre blad 8-15 cm lange, ovale, sagtannete, smalner jamt av mot bladstilken, de øvre mindre og sittende. Korgene 1-2 cm brede, gule med 8-10 kantkroner og samlet i små klaser i de øvre bladhjørner til en allsidig, smal topp i juli-september.

Var. minuta DC. (S. v. pumila Gaud., S. minuta L.) Denne dvergform blir bare 10-30 cm høg med mer langaktige blad og enkeltvise koger i klaser.

Til denne arten hører mange temmelig ulike kulturformer, muligens også hybrider.

2. S. cutleri Fern. (S. virgaurea alpina Bigel., S. brachystachya Hort.) Dverggullris. Østlige U.S.A. 10-25 cm høg med blad mest ved grunnen. Grunnblad omvendt, egg-lansettformete, 5-10 cm lange, tannete ovenfor midten. Stengelblad få, omvendt lansettformete. Korgene lysegule i kort topp i juli-september.

3. S. rugosa Mill. (S. aspera Ait.) Rynkegullris. Sentral-østre U.S.A. Opprett, 1-2 m høg, tydelig mjukhåret. Blad tynne, eggrunde-lansettformete, inn til 10 cm lange, sagtannete, fjørnervete, spisse, ruhårete og rynkete, smalner av mot den korte stilk, de øvre sittende. Korgene gule, små, $\frac{1}{2}$ cm i tverrsnitt på sprikende eller tilbakebøyde stilker med 6-9 kantkroner og danner en rik, sammensatt klase fra juli-frosttid. Svøp 3-4 mm langt.

4. S. gigantea Ait. (S. serotina Ait.) Vestlige U.S.A. Opprett, $1\frac{1}{2}$ -3 m høg, med glatt, blåaktig stengel. Blad langaktige-lansettformete, inn til 14 cm lange, sagtannete, glatte, men randhårete, nesten sittende, de nedre kortstilkete. De er 3-nervete fra grunnen, og nervene er mjukhårete på under-

siden. Korgene $\pm$ 1 cm i tverrsnitt, gule med 7-15 kantkroner. Korgene sitter på ensidige, sprikende eller tilbakebøyde stilker og danner en pyramidal klase i august-september.

5. S. missouriensis Nutt. Nord-Amerika. 60-120 cm høg med glatt stengel. De nedre blad er omvendt lansettformete, smalner jamt av mot bladstilken og er helrannete eller svakt tannete, glatte, unntatt de ru kanter, 3-nervete fra grunnen, de øvre blad er smalere, hele og sittende. Korgene små på oppstigende eller noe tilbakebøyde, ensidige, glatte greiner, samlet i korte, små klaser, i juli-september.

6. S. shòrtii T. & G., (ikke Hort.) Kentucky. Står nær arten foran, men skilles på sine hårete korgestilker.

7. S. canadensis L. (ikke Gray og Hort.) Kanadagullris. Østlige U.S.A. og flere steder på Østlandet. Opprett, noe håret, 50-100 cm høg staude. Blad 8-15 cm lange, linjeformete, sagtannete, 3-sittende, hårete på undersiden, ru ovenpå, 3-nervete, de øvre helrannete.

Korgene bare 2-3 mm brede på ensidig sprikende stilker og samlet i brede pyramidale klaser i august-september. Korgene er gule med 4-6 kantkroner, svøpet er 2-4 mm langt.

Var. nana Wehrh. (S. shòrtii Hort., ikke Torr & Gray). Denne blir bare 40-60 cm høg med kortere klaser og seinere blomstring enn arten.

8. S. x arèndsii Bergm. (S. hýbrida Hort.) Hagegullris. Dette samnavn omfatter en rekke svært forskjellige kulturformer, som skyldes flere, til dels ukjente kryssninger mellom arten foran og andre.

Kjente sorter er t.eks.

Frühgold, som er tidlig med brede klaser av lysegule blomster.

Golden Wings er opp til et par meter høg, med lysegule blomster i sterkt greinete toppklaser, seinhøstes.

Leraft er låg, med greinete skudd, med store korger av smørgule blomster i rike klaser.

Praècox (S. virgaurea praècox Hort.) Denne blir om lag 1 m høg med lyst smørgule, små korger i rike, fiolette klaser tidlig på høsten.

SOLIDAGO er hardføre, uerstattelige rabatt- og snittstauder av den største verdi. De lågeste artene er også gode fjellhagestauder. Alle er villige og lette å øksle ved deling.

267. slekt BRACHYCOME Cass. Bare én aktuell art.

1. B. iberidifolia Benth. Dokkekrage. Australia. Ettårig, sterkt greinet, glatt eller noe håret øverst, 15-40 cm høg art. Blad spredte, 3-4 cm lange, djupt fjørflikete med linjeformete avsnitt. Korgene enkeltvis, tallrike, 2-3 cm i tverrsnitt, minner mye om små sineraria. Midtkronene først gule, seinere mørke. Kantkronene blå med kvit grunn. Et stort og svært varierende sortiment dyrkes med korgene i ulik form og farge. Dette er en svært pen og villig sommerblomst. Etter direkte såing på vekstplassen på Ås har de ulike sortene blomstret etter 63-75 døgn.

268. slekt BELLIS L. Tusenfryd. Bare én aktuell art

1. B. perennis L. Vanlig tusenfryd. Vokser vill i kyststrøk og ellers forvillet flere steder hos oss. Blad i rosett, spadeformete, 2½-8 cm lange, helrannete, noe tannete, svakt hårete, smalner av mot grunnen. Korgene ± 2½ cm i tverrsnitt med mange kvite-rosa, tungeformete, hokjønnete kantkroner. Midtkronene er gule. Blomstringstid mai-juni, og ofte hele sommeren.

Var. hortensis L. (B. hortensis Mill., B. perennis hybrida Hort.) Hagetusenfryd. Denne har meget store korgene med mange rekke kantkroner.

Var. ligulosa Voss. (var. fløre pløno Hort.) Hos denne er alle (eller nesten alle) blomster i korgen tungeformet.

Var. fistulosa Sw. (var. tubulosa Hort.) Alle blomster i korgen er rørformet.

Til alle disse tre varietetsgrupper hører mange sorter i forskjellig størrelse og farge, mest kvite, rosa og raue. De hardføre sortene er utmerkede kant- og rabattstauder. Flere er også verdifulle for avskjæring. Men for snittkultur dyrker en heller Bèllis, enten som ordinær toårig eller som ettårig utplantingsplante etter god forkultur under glass.

Kan en nytte frøøksling er det enklest og billigst, og mange sorter er temmelig konstante etter frø. Ellers kan plantene deles helst etter hovedblomstringen på forsommeren!

269. slekt CHARIÈIS Cass. Bare én aktuell art.

1. C. heterophylla Cass. (Kaulfùssia amelloides Cass.)
Vakkerkorg. Sør-Afrika. Ettårig, håret, 15-25 cm høy med oppstigende stengler. Blad langaktige-spadeformete, helrannete eller spredt tannete. Korgene enkeltvis, langstilkete, 3-4 cm i tverrsnitt med blå-rauaktige kantkroner og blå eller gule midtkroner.

Svøpet er bredt klokkeformet. Ved direkte såing på vekstplassen har denne blomstret på Ås etter 69 døgn.

270. slekt BOLTÒNIA L'Hér. Glatte, kraftige stauder som er greinet øverst. Korgene kortstilkete i løse klaser. Svøp taklagt i få rekker med hinneaktige kanter. Skilles fra Åster, som den ellers likner ved å ha fnokk av agner, med få børstehår.

1. B. asteroides L'Hér. Nord-Amerika. Glatt, opprett, 1-2 m høy. Blad spredt, sittende, inn til 12 cm lange, lansettformete, helrannete eller svakt tannete, blågrøne, smaler av mot begge ender. Korgene stjerneformete, mange, på korte stilker samlet i store, endestillete klaser. Midtkronene gule, kantkronene kvite-lilla-purpur, 8-15 mm lange. Svøpblad linje-sylformete, 2-1 mm brede. Blomsterbotnen 3-8 mm bred. Blomstrer i august-september.

2. B. latisquama Gray. Nord-Amerika. Om lag 180 cm høy. Blad linje-lansettformete. Korgene blåfiolette, større og penere enn hos arten foran. Svøpblad langaktige, 1-2 mm brede, og blomsterbotn 7-15 mm bred. Den blomstrer litt for seint, fra september til frosttid.

BOLTÒNIA er hardføre rabattstauder som kan øksles ved frø eller deling tidlig om våren.

271. slekt CALLISTEPHUS Cass. Bare én art

1. C. chinensis Nees. Sommerasters. China. Opprett, ruhåret, ettårig art med sterkt greinete stengler,

30-80 cm hög. Blad spredt, ovale-lansettformete, 8 cm lange eller mer, grovt tannete, smalner av mot stilken. Stengelblad sittende med kileformet grunn. Korgene enkeltvis, gjerne på lange stilker, mørk purpur hos arten, men i nesten alle farger hos kulturformene. Svöpet halvkuleformet, de ytre dekkblad bladaktige. Følgende grupper er vanlig oppført i frøkatalogene:

1. Høge sorter, 50-80 cm.

- a. Enkle sommerasters.
- b. Amerikanske strutsfjörasters. Sterkt greinet, tett fylt med lange stilker, temmelig seine.
- c. Californisk kjempeasters. Denne har større blomster på lengre stilker enn foregående.
- d. Herkules-asters. Sterkt greinet med veldige blomster. De indre midtkroner er rørformet, noe dreid.
- e. Kjempekomet-asters. Opprette, sterkt greinete sorter med store korger med innoverbøyde kantkroner.
- f. Rosen-Asters, med store korger og innoverbøyde kantkroner, som hos pioner.

2. Middelshøge sorter, 25-50 cm.

- a. Königin der Hallen. Tidlig, storblomstret med lange stilker.
- b. Pompon-asters. Opprett, tett greinet, med små, tette korger, med rørformete midtkroner.
- c. Lilleputtasters. Som foregående, men alle kroner i korgen rørformet.
- d. Solskinnasters. Her er de ytre midtkroner forlenget som rørformete kantkroner.

3. Låge sorter under 25 cm.

- a. Dvergekönigin asters, tidlig med svært store korger. Inn til 25 cm høge.
- b. Dverg krysantemum asters. Som foregående, men med større blomster.
- c. Alle helgensasters, kompakte, kuleformete planter med store, fyldige korger.

Under alle disse gruppene fins det sorter i mange farger, mest kvitt, rosa, mørk rosa, rau, lyseblå, blå og lilla.

Sommerasters har så lang utviklingstid at bare de aller tidligste sortene kan såes på vekstplassen, og de trenger enda 80-100 døgn til blomstring. De blir derfor sådd i benk gjerne 6 veke før plantetid og dyrket som utplantingsplanter.

De hører til de viktigste og mest allsidig brukbare blomsterplantene vi har. Størst betydning har de for snittkultur, men de er også utmerkete rabatt-, gruppe og kantplanter. Mange sorter blir også pottet inn om høsten og solgt som potteplanter. Sommerasters trives i næringsrik, ikke for tørr jord. De tåler omplanting i alle utviklingsstadier og kan derfor også nyttes til komplettering og etterplanting i alle slags blomsterplantinger i hagene.

272. slekt ÅSTER L. Aster. En slekt med mer enn 600 arter, hvorav de fleste stammer fra Nord-Amerika. Som regel kraftige stauder med bladrike greiner, til dels med treaktig grunn og underjordiske teger. Bladene spredt. Korgene oftest store med lange, tungeformete kantkroner i 1 eller 2 rekker, midtkronene tvekjønnete, rørformete, gule, 5-kløyvde. Svøp ofte klokkeformet, med ulike svøpblad som er taklagt, i 3-5 rekker. Fnokkbørster i 1-2 rekker.

1. Korgene ikke gule, med kantkroner	2
- " gule	13
2. Stengel ugreinet med 1 korg	3
- " greinet med mange koger	6
3. Plante under 30 cm, fnokk i en rekke <u>A. alpinus</u>	
- " 45-90 cm høg, fnokk i to rekker	4
4. Blad linje-lansettformet <u>A. farreri</u>	
- " bredere	5
5. Stengel bladrik, blad omvendt eggformet <u>A. yunnanensis</u>	
- Blad mest grunnstillete, sittende, ovale <u>A. subcoeruleus</u>	
6. Blad hjerte- eggformet <u>A. cordifolius</u>	
- " ikke hjerte- eggformet	7
7. Øvre blad stengelomfattende	8
- Bladgrunn ikke stengelomfattende	9

3. A. farreri W.W. Sm. & Jeff. Smalasters. Tibet. 20-40 cm hög. De nedre blad opprette, 10-15 cm lange, mørkegrøne, randhårete og svakt hårete, opp til 4 i rosett, stengelblad kortere, de øvre linjeformete, omkring 6 i tall, ca. $3\frac{1}{2}$ cm lange. Korgene enkeltvis, 6-8 cm brede, med opp til 90 purpurblå, smale kantkroner og gule midtkroner i juli. Svöpblad i få rekker, linjeformete, mørkegrøne, om lag 12 mm lange, med slank, sylformet spiss.

Big_Bear er visstnok synonym til arten.

4. A. yunnanensis Franch. Yunnan. Tuet vekst og likner på A. alpinus og blir vel 20 cm hög. Korgene enkeltvis, inn til 8 cm brede, klart blå, færre og bredere kantkroner enn A. farreri som den også likner og blomstrer samtidig med. Midtkronen er oransjegul.

Napsbury er synonym til arten.

5. A. subcoeruleus Moore. Himalaiaasters. Minner mye om A. alpinus. Blir 30-50 cm hög med ⁺ sittende grunnblad som er inn til 15 cm lange. Korgene 4-6 cm brede på opp til 15 cm lange stilker med bleikt blå kantkroner, i mai-juli. Skiven er gul. Svöpblad bredt ovale, randhårete, tiltrykte. Flere kulturformer t.eks.

Wartburgstern Arends. som har fiolette kantkroner og oransjegule midtkroner. Denne arten nyttes og dyrkes som A. alpinus.

6. A. novi-belgii L. Virginia-asters. Östlige Nord-Amerika. Glatt - svakt håret, opprett, opp til 120 cm hög med tett-sittende stengelblad. Blad 7-12 cm lange, langaktige-lansettformete, helrannete - fint sagtannete, de øvre noe stengelomfattende. Korgene $2\frac{1}{2}$ -3 cm brede, i klaser - halvskjermer med gul skive. Kantkroner 15-25, fiolette-lilla, ⁺ 8 mm lange, i august-september.

Arten dyrkes ikke, men et stort sortiment som står den nær og oftest er hybrider mellom denne og en eller flere andre arter. De føres vanlig under fellesbetegnelsen:

7. A. hybridus Bergm. Oktoberasters. Til denne hører et rikt og variert sortiment med som regel sterkt greinete, bladrike sorter som blomstrer rikt og fins i svært mange ulike farger, mest fiolett, lilla, blått, kvitt og rautt. Noen av sortene er bare vel $\frac{1}{2}$ m høge, andre er mer enn $1\frac{1}{2}$ m høge. De

hører til de villigste, hardføre rabatt- og snittstauder vi har. De seineste sortene kommer knapt i blomst før frosttid. Mange av sortene er svært plaget av mjöldogg, særlig på tørr jord, og det begrenser deres verdi sterkt. En dvergformet sortsgruppe som bare er 25-40 cm hög, kalles oftest:

8. A. x dumosushybrider. Buskastars. Det er vesentlig kryssninger mellom A. novi-belgii og A. dumosus L. Det er sterkt greinete, ofte nesten tette, kuleformete sorter med et særdeles rikt blomsterflor i omtrent samme farger som A. hybridus. De sortene vi har prøvd på Ås, har vært for seine, de har ikke rukket å komme skikkelig i blomst før hösten.

9. A. novae-angliae L. Kleimeasters. Nord-Amerika. Opprett, sterkt ruhåret, opp til 2 m hög staude med bladrike stengler. Blad 5-12 cm lange, lansettformete, helrannete med hjerteformig og stengelomfattende grunn. Korgen 3-5 cm i tverrsnitt i store klaser. Skiven er gul og kantkronene, 30-50 i hver korg, er fiolettpurpur. Svöpblad klebrig håret. Blomstringstid september-oktober.

Noen av sortene har svært store og vakre korgene og nyttes mye til avskjæring seinhöstes. De fleste er for seine under normale tilhöve på Ås.

10. A. amellus L. Bergasters. Italia. Om lag 60 cm hög med ruhåret stengel. Blad ovale-lansettformete, ru, helrannete, sittende. Korgene 4-6 cm store med gul skive og lilla kantkroner i juli-september. De ytre svöpblad utoverböyde, butte, de indre hinneaktige med fargete kanter.

Var. bessarabicus DC. Hele planten gråhåret med omkring 5 cm store korgene med mørkere blomster. Til denne art hører svært mange viktige sorter, til dels hybrider med andre. De store og vakre korgene er samlet i rike, halvskjermaktige klaser slik at plantene danner svære fargeflater og gjør disse staudene særdeles verdifulle for rabattplanting. Flere av sortene er også gode snittstauder. Mange av sortene er relativt lite hardføre og må derfor dyrkes på opplendt jord og dekkes om vinteren.

A. amellus reknes av mange som vanskelig å öksle. Tidlige vårstiklinger gror imidlertid bra på litt undervarme. Tidlige rislinger gir også bra resultat. En kan også dele plantene seinhöstes og slå dem inn i kaldbenker, med god vinterdekking.

11. A. thomsøni Clarke. Thomsonasters. Vest-Himalaia.

Denne minner mye om arten foran, men har grovtannete, stengelomfattende blad. Korgen 4-7 cm, få på lange, buete stilker med 20-30 fiolettblå kantkroner i juli-september. Denne har greidd seg bra på Ås. Den kan øksles ved vårstiklinger.

12. A. x frikartii Frikart. Frikartasters. = A. amèllus x

A. thomsøni. 60-80 cm høg med inn til 9 cm brede korgene med oransjegule midtkroner og himmelblå kantkroner i juli-august. Også denne har et par kulturformer. Den nyttes og dyrkes som A. amèllus.

13. A. sedifolius L. (A. àcris L.) Bitterasters. Kort-

håret, greinet, opprett, 40-80 cm høg eller mer, med tettbladet stengel. Blad lansett-linjeformete, blågrøne, sittende. Korgene 2-3 cm store med gule midtkroner og noe hengende, lilla-blå kantkroner i august-september. Korgene er samlet i halvskjermaktige klaser. De indre svøpblad er langaktige, de ytre eggrunde.

Var. nānus B. & R. (A. àcris nānus S.T. & Sch.) Denne er tett, buskformig greinet og blir om lag 50 cm høg. Andre kulturformer finnes også. De beste av kulturformene er svært gode rabatt- og solitærstauder som blomstrer både rikt og lenge og er fullt hardføre. De øksles raskest ved vårstiklinger.

14. A. ptarmicoides T. & G. (A. albus Eat & W.) Nord-Amerika.

Tueformet, 15-50 cm høg, vanlig ruhåret øverst, men til dels glatt. Stengel tynn, stiv, halvskjermformig greinet øverst. Blad linje-lansettformete, 3-årete, de nedre 8-15 cm lange, til dels tannete, stive og glinsende, de øvre mindre og sittende. Korgene få, $1\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ cm brede, helt kvite, med gul skive, i enden av greinene, med 10-20 kantkroner som er 6-8 mm lange, i juli-september. Svøpblad grøne, nesten glatte i 4 rekker som dekker over hverandre.

15. A. ericoides L. (A. multiflorus Ait.) Lyngasters.

Canada og Nord-Amerika. [†] håret, opprett, 50-100 cm høg, tett greinet. Blad linjeformete, helrannete, de øvre mindre. Korgene 5-10 mm brede med gul skive og 15-25 kvite kantkroner. Svøpblad plutselig tilspisset. Korgene er samlet i store klaser, og hele planten minner mye om visse ERICA. Arten blomstrer først i september-oktober og er for sein for østlandet. Men den har enkelte kulturformer som er noe tidligere.

16. A. linosýris Bernh. (Linosýris vulgàris Cass.) Gull-
asters. Glatt, opprett, 40-60 cm høg med tettbladet
stengel. Blad lansett-linjeformete, helrannete, prikkete under,
de øvre blad er sylformete. Korgene † 1 cm brede, ofte uten
kantkroner, og samlet i tette halvskjermar i juli-september.

273. slekt x SOLIDÅSTER Wehrh. = Solidågo x Åster.

1. x S. luteus Green = Solidågo sp. x Åster ptarmicoides,
60-75 cm høg, glatt nederst, men noe mjukhåret øverst.
grunnblad smalt, omvendt lansettformet, spisst, smalner av mot
en lang stilk, stengelblad linjeformete-elliptiske, hele, 3-
nervete.

Korgene mange, † 12 mm brede med gul skive og frisk gule,
seinere fløytegule kantkroner. Korgene er samlet i 10 cm brede,
halvskjermaktige klaser i juli-september.

Denne hardføre og villige hybrid nyttes som rabatt-,
snitt- og fjellhagestaude. Den øksles ved deling.

Denne krysning ble utført i Lyon i Frankrike omkring 1909.

274. slekt ERIGERON L. Bakkestjerne. Slekten står nær Åster,
men skilles ved å ha temmelig like lange svøpblad i 1-2
rekker, mens Åster har taklagte, ulike lange svøpblad i mange
rekker. Kantkronene hos ERIGERON er som regel mye smalere enn
hos Åster og sitter i 2-flere rekker.

1. Kantkroner gule	<u>E. aurantiacus</u>	
- " ikke gule		2
2. Hokjønnete, ikke tungeformete blomster mel- lom kant- og midtkroner	<u>E. alpinus</u>	
- Slike blomster mangler		3
3. Korgene få-mange i bladrik halvskjerm	<u>E. speciosus</u>	
- " få, vanlig enkeltvis		4
4. Fnokk dobbelt, grunnblad mye større enn stengelblad	<u>E. glabellus</u>	
- Fnokk ugreinet, alle blad temmelig like store		5
5. Kantkroner lilla-purpur, svøp tett ullhåret, blad hele	<u>E. grandiflorus</u>	
- Kantkronene vanlig kvite, svøp håret, blad ofte tannet	<u>E. coulteri</u>	

1. E. aurantiacus Rgl. Turkestan. Fløyelshåret, opprett, 20-30 cm høg med bladrik stengel. Blad ovale-spadeformete, helrannete med noe stengelomfattende grunn, de øvre lansettformete. Korgene enkeltvis på stive, opprette stilker, 3-5 cm brede med gul skive og oransjeraue kantkroner i juli-august. Svøpblad tilbakeslått.

2. E. x haageanus Bergm. (E. x aurantiacus hybridus H. & Schm.) = E. aurantiacus x E. philadelphicus. Til denne hybridgruppe hører flere vakre sorter som: Asa Gray, Pink Pearl og B. Ladhams.

3. E. speciosus DC. Vestlige Nord-Amerika. Opprett, 40-60 cm høg, med hårete, slappe stengler. Blad spadeformete, smalner av mot den lange stilken, de øvre langaktige, sittende og noe stengelomfattende. Korgene 3-4 cm brede, i fåblomstrete halvskjermer i juni-august. Midtkronene er gule og kantkronene tallrike, smale, fiolette. Svøpblad lange, hårete.

Var. superbus W. Mill. har større kórger med svært mange lys lilla kantkroner. Den er også mer riktblomstrende enn arten.

Var. roseus B. & R. har purpurrosa kantkroner.

4. E. macranthus Nutt. (E. mesagrände Hort.) Vestlige Nord-Amerika. Om lag 60 cm høg, besatt med blad helt til topps. Blad lansett-eggformete, butte, mer eller mindre hårete, stengelblad om lag $2\frac{1}{2}$ cm lange. Den har bredere, mer blålige kantkroner enn arten foran og glatte svøpblad. Den blomstrer hele sommeren fra juni-frostdtid.

Var. magnificum Bergm. (A. mesagrände speciosum Hort.) Prydbakkestjerne. Denne har større, mer blåfiolette kórger og er vanlig dyrket for avskjæring.

5. E. x hybridus Bergm. (E. speciosus hybridus Hort., og E. grandiflorus hybridus Hort.) Denne er en viktig samlegruppe for hybrider mellom de to sist nevnte artene, og muligens også enkelte andre. Sortimentet er stort, og det fins enkle og fylte sorter. Mest dyrker vi slike som de enkle Quakers og Mrs. E.H. Beale og de fylte som Wuppertal og Ronsdorf.

De beste av disse sortene er uunnværlige rabatt- og snittstauder som trives under nesten alle vilkår, og er fullt hardføre.

6. E. grandiflorus Hook. Nord-Amerika. 15-60 cm høg med omvendt egg-spadeformete, 2-4 cm lange grunnblad og ovale-lansettformete stengelblad som bare er $1\frac{1}{2}$ cm lange. Korgene enkeltvis med fiolett-purpur, opp til 16 mm lange kantkroner i juli-august.

Var. elätior Gray. (E. elätior Greene). Denne er bladrik, opp til 60 cm høg med blomster omtrent som arten.

Ved masseøkling av ukonstante sorter lønner det seg å hyppe plantene med torvstrøblandet jord litt tidlig på høsten. De vil da skyte røtter ved grunnen og kan deles temmelig sterkt neste vår.

4. Inulagruppen.

Kjønnsforholdene hos blomstene i korgene er temmelig variable, både en- og tvekjønnet, og de plantene som har særkjønnete koger er både én- og tvebo.

275. slekt ANTENNARIA R.Br. Kattefot. Små, ullhårete stauder med avlange, hele blad i rosetter som igjen vokser sammen til tette matter. Korgene er særkjønnet og plantene tvebo.

1. A. diëica Gaertn. Vanlig kattefot. Den er vanlig på tørre bakker over hele landet, helt opp i høgfjellet. Den danner tette, kvitfiltete matter og har overjordiske teger. De nedre blad er 1-3 cm lange, spadeformete - omvendt eggrunde, ennervete, grønne ovenpå, men grå under.

Korgene $\pm$ 5 mm i tverrsnitt, uten kantkroner og samlet i tette skjermformete hoder i mai-juli. Hanplantene har kvitt korgdekke, hoplantene rautt.

Var. boreälis Cam. (var. tomentösa Hort., A. tomentösa Hort.) Denne har blad som er kvitfiltete på begge sider, og bare kvitt korgdekke.

Denne nyttes som teppeplante på skrin og tørr jord i fjellhagen der annet ikke kan vokse.

276. slekt LEONTOPODIUM R.Br. Bare én aktuell art.

1. L. alpinum Cass. Edelveis. Alpene. Gråfiltet, 10-25 cm høg/^{stau}de med oppstigende stengler. Blad i rosett, spade-

formete, spisse, de øvre linjeformete, butte. Korgene 5-8 mm brede, omgitt av stjerneformig, sprikende, kvitfiltete dekkblad. Korgene er samlet 5-6 sammen i halvskjermaktig hode i juni-juli. Den skilles fra arten foran ved sine store, kvitfiltete korgdekkblad. En utmerket fjellhagestaude for kalkrik, tørr og mager jord i full sol. Den kan øksles ved frø eller deling.

277. slekt ANAPHALIS DC. Evigblom. En aktuell art.

1. A. margaritacea B. & H. (Antennaria margaritacea Hook.)
Perleevigblom. Østlige Nord-Amerika. Helt kvitullen, 30-50 cm høg staude med nesten svart, krypende rotstokk og oppstigende - opprette, bladrike stengler. Blad 7-12 cm lange, lansett-linjeformete, ofte med innrullet kant, sittende, helt kvitulne under, som eldre ofte nesten glatte ovenpå, 1- eller utydelig 3-nervete.

Korgene med bare midtkroner, † 1 cm brede, samlet i halvskjermaktige hoder. Svøpblad kvite, minner om kantkroner, i flere rekker slik at svøpet danner en klokke som de sammen-trengte midtkroner stikker ut av som en børste. Blomstringstid juni-september.

Dette er en god, hardfør rabattstaude, som også kan nyttes som evighetsblomster. Den må da skjæres i rett tid og tørkes på hensiktsmessig måte.

278. slekt HELIPTERUM DC. Solvang. De australske artene som er aktuelle for oss, dyrker vi som sommerblomster, dels for rabatter, dels som evighetsblomster. Midtkronene tvekjønnete, gule, rørformete, 5-tannede. Kantkroner mangler. Svøpblad i mange rekker, de ytre hinneaktige, taklagte, de indre oftest kronbladaktige og ser ut som vanlige tungekroner. Frøet er tett silkehåret, og fnokkbørstene er fjørformete.

1. Korgene 2-5 cm brede	2
- " under 1 cm brede	<u>H. humboldtiænum</u>
2. Blad elliptisk-eggformet	<u>H. manglèsii</u>
- " linje - smalt spadeformet	<u>H. ròseum</u>

1. H. humboldtianum DC. (H. sanfordii Hook.) Spindelvevhåret, ettårig, 30-60 cm høg art, men oppstigende, lite greinete stengler. Blad lansettformete, $3\frac{1}{2}$ -7 cm lange og $\frac{1}{2}$ cm brede, kvitfiltete som unge, de øvre noe stengelomfattende. Korgene 5-8 mm i tverrsnitt, gule, i riktblomstrende, tette skjermesom er inn til 10 cm brede. Denne har blomstret på Ås 57 døgn etter direkte såing på vekstplassen.

2. H. manglèsii Muell. (Rhodanthe manglèsii Ldl.) Nikkesolveng. Glatt, opprett, ettårig, blågrøn, 30-50 cm høg art. Blad 5-7 cm lange, eggrunde-avlange, stengelomfattende. Korgene 2-3 cm brede, nikkende, på lange stilker, i fåblomstrete klaser. De ytre svøpblad tynne, hinneaktige, sølvglinsende, de indre er kronbladaktige, rosa, med mørkere årer.

Var. maculatum Bail. (Rhodanthe maculata Hook.) er større i alle deler med et mørkere øye, idet de indre svøpblad har en mørkere flekk ved grunnen.

Var. sanguineum Boom. har mørkerosa svøpblad med mørkere flekk ved grunnen.

Var. album Boom. har bare kvite svøpblad.

Var. plenum Boom. har så mange og store svøpblad at korgen ser ut som om den er fylt.

H. manglèsii er en av de viktigste evighetsblomster som dyrkes i et stort sortiment. De har blomstret på Ås 63-70 døgn etter direkte såing på vekstplassen.

3. H. roseum Benth. (Acroclinium roseum Hook.) Rosesolveng. Glatt, greinet, 30-60 cm høg, opprett, ettårig art med bare 1 korg i enden av hvert skudd. Blad små, linjeformete, til dels svakt stengelomfattende, tallrike. Korgene enkeltvis, opprette, inn til 5 cm brede. Svøpblad silkeglinsende, kronbladaktige, vakkert rosenraue.

Var. ligulosum Boom. (Acroclinium roseum flòre pleno Hort.) Denne har så mange kronbladaktige svøpblad at det ser ut som korgen er fylt. Det fins også flere kulturformer i ulike nyanser av rosa og kvitt og med ± tett "fylling". Også denne arten hører til de verdifulleste evighetsblomster som med fordel kan dyrkes over alt. Etter såing på vekstplassen har den blomstret på Ås etter 62 døgn.

279. slekt HELICHRYSUM Pers. Stråblom. Bare én aktuell art.

1. H. bracteatum Andr. Høststråblom. Australia. Glatt, opprett, 50-100 cm høy, flerårig art som vi dyrker som ettårig. Blad 7-10 cm lange, lansett-linjeformete, sittende. Korgene enkeltvis eller få sammen, 3-5 cm brede. Svøpblad sprikende, innoverbøyde, likner på tungekroner, glinsende gule, tørre og hinneaktige.

Var. compositum Nich. (var. monstròsum Voss., Helichrysium monstròsum fløre pléno Hort.) Denne har så mange og store svøpblad at de dekker over skiven, så det ser ut som korgen er fylt. Mange sorter med gule, brune, purpur, rosa og fiolette svøpblad er vanlig dyrket.

var. nànum Boom. er en dvergform som er inn til 40 cm høy, med korger i samme farge som varieteteten foran.

Dette er en av de vanligste og fra gammelt mest dyrkede evighetsblomster. Den har blomstret på Ås 75-85 døgn etter direkte såing på vekstplassen.

280. slekt AMMOBIUM R.Br. Papirknopp. Bare én ettårig art fra Australia dyrkes.

1. A. alatum R.Br. Vanlig papirknopp. Opprett, greinet, 50-90 cm høy, kvitullen, særlig som ung, og med sterkt vingete-kantete stengler som skiller den greitt ut fra nærstående. De nedre blad i rosett, eggrunde-avlange, smalner av mot stilken, de øvre små. Korgene enkeltvis eller få sammen, 2-3 cm brede med sprikende, perlemorsaktig, kvitt svøp som er større enn den gule, seinere brune skive.

Var. grandiflorum Will. Denne har opp til 5 cm brede korger. Dette er en svært viktig evighetsblomst, som blant annet nyttes mye til binderi og dekorasjon. Den har blomstret på Ås 80 døgn etter direkte såing på vekstplassen.

281. slekt INULA L. Alant. Korgene har hokjønnete kantkroner som er tungeformete, 3-tannede og gule. Midtkronene er tvekjønnete med rørformet, 5-tannet krone. Blomsterbotnen er naken, uten skjell, men med gruper. Svøpblad taklagt i mange rekker.

1. Blad glatte, men randhårete og med hårete nerver på undersiden	<u>I. ensifòlia</u>	
- Blad lodne-filtet		2
2. Ytre svøpblad lansettformete - linjesylformete	<u>I. orientàlis</u>	
- Ytre svøpblad eggformete		3
3. Korgene i halvskjerm eller klase	<u>I. helènium</u>	
- " enkeltvis		4
4. De øvre stengelblad med hjerteøreformet grunn	<u>I. royleàna</u>	
- De øvre blad smalner av mot grunnen	<u>I. macrocèphala</u>	

1. I. ensifòlia L. Sverdaland. Sør-Europa. Kaukasus. Opprett, † glatt, 40-80 cm høy med tynne, bladrike, greinete stengler. Blad linje-lansettformete, sittende, smalt tilspisset med lik avstand mellom nervene. Korgene enkeltvis, 3-5 cm brede, gule i juli-august. Svøpblad tiltrykt med sprikende topp og mørkere kanter, avlange - lansettformete. Kantkronene omtrent dobbelt så lange som svøpet.

2. I. orientàlis Lam. (I. glandulòsa W., I. grandiflòra W.) Orientalant. Lille-Asia. Opprett, 60-100 cm høy med bladrike, ugreinete stengler. Blad 10-12 cm lange. Ovale - avlange, nesten helrannete, men noe kjerteltannede mot spissen, sittende, de øvre † hjerteformete. Korgene enkeltvis, 10-12 cm brede, oransjegule, i juli-august. De ytre svøpblad lansett-sylformete, de indre randhårete. Kantkronene ofte snoet, 2-5 cm lange.

3. I. helènium L. Alantrot. Sør-Europa, Orienten. Forvillet fra hager flere steder på Østlandet. Opprett, 1-1½ cm høy med pæreformete rotknoller. Stengelen er greinet øverst, noe dunhåret og furet. Blad store, ovale-avlange, opp til 60 cm lange, uregelmessig tannede, tilspissete, smalner av mot bladstilken, de øvre stengelomfattende. De er kvitt filt-hårete under og ru. Korgene i halvskjerm, 5-7 cm brede, mørke gule i juli-august. Kantkronene smale, linjeformete, lengre enn svøpet. Ytre svøpblad bladaktige, kvitfiltete, småfruktene firkantete.

4. I. royleyàna DC. (I. macrocèphala Hort. ikke Kott & Boiss.) Himalaia. Om lag 60 cm høy, ugreinet, blad-

rik art. Blad 15-25 cm lange, eggrunde, noe tannete, de nedre smalner av mot en vinget bladstilk, de øvre stengelomfattende. Korgene djup gullgule, 10-15 cm store med svært smale kantkroner, i august-september. Blomsterknoppene er svarte.

5. I. macrocephala Kott. & Boiss., ikke Hort. Kaukasus.

Denne er ofte forvekslet med arten foran. Den blir 120-180 cm høg med bare 1 eller 2 korger på hver stengel. De øvre blad smalner av mot grunnen til skille fra arten foran, og korgene er opp til dobbelt så store.

INULA er hardføre, robuste stauder for rabatter og dekkplanting. De er lette å øksle ved frø eller deling.

282. slekt BUPHTHALMUM L. Denne står nær slekten foran, men skilles ved at blomsterbotnen har løse skjell, mens den er glatt hos INULA.

1. Svøpblad eggformete, butte	<u>B. speciòsum</u>
- " lansettformete, spisse	<u>B. salicifòlium</u>

1. B. speciòsum Schreb. (Telèkia speciòsa Baumg.) Sørøst-Europa. Stengel opprett, 60-150 cm høg, håret, med sterk duft. Blad lange, de nedre hjerteformete, stilkete, dobbelt tannete, de øvre eggformete, sittende, med enkle tenner. De er glatte ovenpå, men hårete under. Korgene 5-7 cm brede, vanlig 2-8 sammen i skjerm, på stilker som blir tjukkere oppover. Svøpblad eggformete, spisse. Blomstrer i juli.

2. B. salicifòlium L. Australia. Glatt eller håret, opprett, 40-60 cm høg. De nedre blad er avlange - lansettformete, tannete eller helrannete, smalner av mot grunnen, 3-nervete. De øvre mindre og noe stengelomfattende. Korgene enkeltvis, 4-6 cm brede, lysoransjegule i juli-august. Svøpblad lansettformete, spisse. De karakteristiske bladene minner mye om Salix.

BUPHTHALMUM nyttes og dyrkes som slekten foran.

5. gruppe Helianthusgruppen.

Blad som regel motsatte, aldri tornete. Pollenknappene uten trådformet vedheng ved grunnen. Korgen enkeltvis. Skiven oftest grøngul og forlenget slik at den blir oval-konisk.

283. slekt SĪLPHIUM L. Høstgull. Denne har gule korgene som minner mye om Helénium. Svøpblad taklagt i få rekker. Blomsterbotnen flat med tørre skjell. Kantkronene tungeformete i 2-3 rekker, fruktbare. Midtkronene tvekjønnete, men sterile. Nøttene flattrykke, vingete, fnokk mangler eller agnet.

1. S. perfoliatum L. Skålplante. Nord-Amerika. Stengel 4-kantet, 120-180 cm høg. Blad motsatte, eggrunde-lansettformete, tornet tannete, 15-35 cm lange. De øvre er vokst sammen ved grunnen slik at de danner en "kopp", og det ser ut som stengelen er vokst gjennom "koppen".

Korgene 5-8 cm brede med 20-30 tungeformete kantkroner i juli-september.

2. S. laciniatum L. Kompassplante. Østlige Nord-Amerika. Opprett, ruhåret, 1-2 m høg staude med runde stengler og spredte blad. De nedre blad er 30-60 cm lange, enkelt - dobbelt fjørflikete med lansett-linjeformete fliker, de øvre er hele, mindre. Bladene, særlig de yngste, vender alltid nord-syd, derav navnet kompassplante. Korgene 6-12 cm store, gule, med 20-30 kantkroner, samlet i store klaser i toppen i juli-september.

284. slekt ZĪNNIA L. Sinnia. De aktuelle artene er fra Mexico.

Det er ettårige planter med motsatte, mest sittende, hele blad. Korgene store, enkeltvis i spissen av de gaffelgreinete stenglene. Kantblomstene hokjønnete og fruktbare, midtkronene tvekjønnete, fruktbare. Svøpblad butte, taklagt i 2-mange rekker. Blomsterbotnen blir konisk-sylindrisk med hinneaktige skjell som omgir blomstene.

1. Z. elegans Jacq. Breisinnia. Ru, opprett, 20-100 cm høg med stive, men skjøre stengler. Blad motsatte, ovale-eggrunde, sittende, stengelomfattende, helrannete. Korgene enkeltvis, 5-12 cm store med gul skive. Kantkronene hos arten lilla, seinere tilbakebøyde og varige. Svøpblad eggrunde, butte, de øvre med mørkere kanter. Skjellene på blomsterbotnen korte, kamformige, tannete.

Det er et særdeles stort og variabelt sortiment som hører til denne art. De aller fleste av disse er fylt, gjerne så sterkt at skiven blir borte. Følgende gruppering av sortimentet er vanlig:

1. Storblomstrete sorter (fløre plèno Hort.) Disse blir inn til 70 cm høge med inn til 10 cm store korger.
2. Kjempesinnia (grandiflòra robùsta plenìssima Hort.) Inn til 1 m høge med 10-15 cm brede korger.
3. Dahlia blomstrete (dahliaflòra Hort.) Inn til 80 cm høge med meget store, tett fylte korger med noe innrullede tungekroner.
4. Skabiosablomstrete (scabiosiflòra Hort.) Inn til 80 cm høge med relativt små, flate, fylte korger.
5. Californiske kjempesinnia (califòrnica Hort.) Inn til 1 m høge med svært store, men noe flatt fylte korger.
6. Pomponsinnia (pompònium fløre plèno Hort.) Disse blir inn til 30 cm høge med under 5 cm brede korger, som er nesten kuleformet fylt.
7. Lilleputsinnia. Inn til 30 cm høg med inn til 5 cm brede, flatt fylte blomster.

Det fins dessuten sorter med bølgete, krusete og rørformete blomsterdekkblad.

Denne art er en av de aller viktigste rabatt- og snittblomster. Den skal ha varm, men næringsrik, ikke for tørr jord og full sol. Ved direkte såing på vekstplassen har de ulike sortene blomstret 65-80 døgn etterpå. Det vanligste er å gi sinnia normal forkultur i benk; men den er svært vár for omplanting og stanser lett i veksten. Derfor vinner en ofte lite på forkultur om en kan så tidlig på en gunstig plass.

2. Z. angustifòlia H.B.K. (Z. haageàna Rgl.) Busksinnia.

Denne har lansettformete blad som er spisse, ikke stengelomfattende. Korgstilken tjukner til opp under blomsten. Kantkronene er safrangule. Svøpblad butte, med sprikende spiss, gule. Skjellene på blomsterbotnen er lengre enn midtkronene. Korgene $2\frac{1}{2}$ - $3\frac{1}{2}$ cm brede.

Var. ligulòsa Boom. (fløre plèno Hort.) Skjellene på blomsterbotnen så sterkt forstørret at det ser ut som korgene er fylte. Denne arten har blomstret på Ås 77-83 døgn etter såing på vekstplassen.

285. slekt SANVITĀLIA Gualt. Bare én aktuell art.

1. S. procumbens Lam. Solknapp. Mexico. Håret, ettårig, 5-10 cm høy med liggende, sterkt greinete stengler. Blad motsatte, 2-3 cm lange, eggrunde, helrannete, kortstilkete. Korgene enkeltvis i enden av de mange gaffelgreinete skuddene. Midtkronene mørke og kantkronene gule, slik at korgene minner om små Rudbèckia. De ytre svøpblad bladaktige med_tornet spiss.

Var. ligulosa Voss. (fløre plèno Hort.) Alle blomster i korgen tungeformete og tett taklagte. Korgene virker da tett fylte; men det er sorter med alle grader av fylling. Ved direkte såing på vekstplassen har disse sortene blomstret 58-67 døgn etter såing på vekstplassen.

286. slekt HELIÒPSIS Pers. Soløye. Stauder fra Nord-Amerika.

De er noe greinet med motsatte, grovtannete blad på 3-ribbete stilker. Slekten likner mye ^{på} Heliánthus, men har tvekjønnete og fruktbare, tungeformete, linjeformete-ovale kantkroner som omslutter nøttene varig. Midtkronene som delvis er omsluttet av agnene på blomsterbotnen, er tvekjønnet og fruktbare, gule. Nøttene uten fnokk, eller med tannete kanter.

1. Plante glatt og uten hår, eller bladene noe ruhårete ovenpå

H. helianthoides

- Plante ru og med stive hår over alt

H. scabra

1. H. helianthoides Sw. (H. laèvis Pers.) Glatt soløye. 90-180 cm høy. Blad egg-lansettformete, grovtannete, glatte på begge sider eller noe ru ovenpå, 8-15 cm lange. Korgene ± 7 cm brede, mange sammen i noe halvskjermaktige klaser. De tungeformete kantkronene er bredt linjeformete, omkring 2½ cm lange. Blomstringstid august-september.

Var. pitcheriàna Hort. Den er mer tettvoksen, blomstrer rikere og har djupere gule korger.

2. H. scabra Dun. Rusoløye. Opprett, ruhåret, 1-1½ m høy. Blad 6-12 cm lange, eggrunde-lansettformete, spisse og smalner jamt av mot bladstilken, ru på begge sider. Korgene enkeltvis, 5-8 cm brede, mørkegule i juli-september.

Mange vakre sorter med mer eller mindre fylte korger i ulike nyanser av gult blir vanlig dyrket. Flere av disse

hører til de beste snittstauder. Ellers er det også hardføre og villige rabattstauder. De trives i nær sagt all slags jord og øksles ved frø eller deling tidlig om våren.

287. slekt RUDBECKIA L. Solhatt. Grove, nordamerikanske arter som vi dyrker som stauder eller ettårige. Blad spredt. Korgene stilkete i enden av skuddene. Svøp bladaktig, løst. Kantkronene gule, ofte med brun basis. Midtkronene rørformet. 5-tannete, fruktbare, ofte mørkpurpur slik at skiven virker svært mørk. Ofte er skiven mer eller mindre søyleformet forlenget og kantkronene sterkt tilbakebøyde.

1. Stauder	2
- Ettårig, eller dyrket som ettårig	5
2. Skiven grøn-gullig	3
- " brun-purpur	4
3. Blad hele eller tannete	<u>R. nitida</u>
- " 3-flikete	<u>R. laciniata</u>
4. Kantkroner rosa, ikke gule	<u>R. purpurea</u>
- " gule	<u>R. speciosa</u>
5. Kantkroner 2½-5 cm lange, de nedre blad stilkete, inn til 12 cm lange	<u>R. serotina</u>
- Kantkronene under 2½ cm, blad inn til 5 cm lange, sittende	<u>R. bicolor</u>

1. R. nitida Nutt. Glanssolhatt. Vestlige Nord-Amerika. Opp til 120 cm høy. Blad eggrunde-lansettformete, helrannete - tannete, de nedre langstilkete. Korgene 8-11 cm med forlenget, gul skive og sterkt hengende kantkroner i juli-september.

Hørbstsonne er en svært vakker sort som blir bortimot et par meget høy med inn til 12 cm brede koger. Den dyrkes i stor utstrekning for avskjæring. Hylander sier at denne sorten i virkeligheten hører til neste art, og dette stemmer med vårt eget materiale. Grunnbladene er nemlig flikete, og den er mye større enn arten R. nitida.

2. R. laciniata L. Østlige Nord-Amerika. Forvillet på Østlandet. Mer eller mindre glatt, opprett, 1-2 m høy staude med greinete stengel. Blad fjørflikete-fjærdelte med 3-7 lappete og tannete fliker, de øvre eggrunde og helrannete-sagtannete.

Korgene 10-12 cm brede med gulgrøn skive og 6-10 gule kantkroner som bøyer seg tilbake som eldre. Blomstringstid juli-september.

Var. horténsia Bail. (fløre pléno Hort. "Golden Glow".) Gjerdesolhatt. Hos denne er alle blomstene tungeformete slik at korgen blir tett fylt, kuleformete.

Til denne arten hører mange velkjente sorter av betydelig verdi både som rabattstauder og særlig for snittkultur. Som nevnt foran hører sorten Herbstsonne rimeligvis også heime her.

Gjerdesolhatt er i det hele en av de mest hardføre og villige staudene som blir dyrket over alt. Under gunstige forhold kan den bli ugrasaktig, og den må holdes på plass så den ikke fortrenger sine naboer.

3. R. purpúrea L. (Echinácea purpúrea Mnch.) Purpursolhatt. Østlige Nord-Amerika. Opprett, svakt håret, 70-120 cm høg staude. Blad 10-15 cm lange, eggrunde-avlange, 3-5 nervete, sagtannede, hårete på begge sider, smalner tvert av mot den vingete bladstilk. De øvre blad er stikkløse. Korgene enkeltvis, inn til 10 cm brede med kraftig, mørk purpurbrun, pinnsvinaktig skive og oransjegul griffel i juli-september. Kantkronene 12-20, purpurrosa, hengende som eldre. Til denne hører et stort sortiment med ofte sterkt rau- og purpurfargete korgesom nyttes til større dekorasjoner og som rabattstauder. Det er stor etterspørsel etter disse; men de er ikke helt hardføre og må dekkes om vinteren. De kan øksles rasjonelt ved ordinære rotstiklinger.

4. R. speciòsa Wend. (R. newmánnii Hort.) Gullsolhatt. Sentrale Nord-Amerika. Glatt eller noe håret, 50-70 cm høg med oppstigende-opprette stengler som bare er greinet nederst. Nedre blad eggformete, med 3-5 tydelige nerver, grovt, uregelmessig tannede, smalner jamt av mot den inn til 20 cm lange bladstilk. De øvre blad smalere, nesten sittende, noe stengelomfattende.

Korgene 6-10 cm brede med mørkebrun, halvkuleformet skive og oransjegule kantkroner i juli-frosttid. Dette er en vakker rabatt- og snittstaude som blomstrer i seineste laget på Ås og må dekkes for å greie de vanskelige vintrene.

Av de artene vi dyrker som ettårige, er følgende de viktigste:

5. R. bicolor Nutt. Flekksolhatt. Nord-Amerika. Ettårig, opprett, børstehåret, 30-50 cm høy. Blad 4-7 cm lange, sagtannede, spisse, sittende, sterkt ruhårete, de øvre noe stengelomfattende. Korgene inn til 6 cm brede på stilker som er oppsvulmet i spissen. Skiven svartbrun. Kantkronene 1-2 cm lange, gule ofte med en mørkere flekk ved grunnen.

Var. supërba Grosd. Denne har flere rekker kantkroner, så det ser ut som korgen er mer eller mindre fylt. Mange sorter er vanlig dyrket i gartneriene, mest for avskjæring.

Ved såing på vekstplassen har den blomstret etter 97 døgn på Ås. Den må derfor gis ordinær forkultur i benk.

6. R. serotina Nutt. (R. hirta Auct. ikke L.) Østlige Nord-Amerika. Ettårig, ruhåret, 30-60 cm høy, ofte greinet ved grunnen. Nedre blad er spadeformete, 5-12 cm lange, 3-nervete, de øvre ovale-lansettformete, alle hele, sittende.

Korgene 6-12 cm store med raubrun skive og † oransjegule kantkroner som ofte er raue ved grunnen. Mange kulturformer av denne nyttes og dyrkes som nevnt for arten foran.

7. R. hirta L. Lodnesolhatt. Vokser vilt enkelte steder hos oss. Den er 40-70 cm høy, ett- toårig, sterkt ruhåret. Korgene med 12-20 oransjegule kantkroner som er 2-4 cm lange i juli-september.

288. slekt COREOPSIS L. Vakkerøye.

Blad motsatte, korgene langstilkete, enkeltvis eller i løse halvskjermer.

Svøpblad i 2 tydelig skilte rekker, de ytre smalere eller kortere, de indre forenet ved grunnen, bredt trekantete - eggformete, opprette.

Nøttene ofte vinget, flate på den ene siden og konvekse på den andre.

1. Stauder	2
- Ettårige	4
2. Blad tilsynelatende kransstillete	<u>C. verticillata</u>
- " ikke kransstillete	3

3.	Blad vesentlig grunnstillete	<u>C. lanceolata</u>	
-	" til toppen av stenglene	<u>C. grandiflora</u>	
4.	Kantkroner fruktbare, skiven mest gul		5
-	" sterile		6
5.	Planten bladrik nederst	<u>L. stillmannii</u>	
-	" mindre bladrik nederst	<u>L. douglasii</u>	
6.	Skive gulbrun, kantkroner med mørkere striper ved grunnen	<u>C. nucensis</u>	
-	Skiven mørkpurpur		7
7.	Ytre svøpblad linjeformete, like lange som de indre	<u>C. basalis</u>	
-	Ytre svøpblad lansett-eggformede, kortere enn de indre		8
8.	Bladavsnitt ovale, frøvingete	<u>C. cardaminifolia</u>	
-	" linjeformete, frø uvinget	<u>C. tinctoria</u>	

Flerårige arter.

1. C. verticillata L. ^{østlige} Kransøye. / Nord-Amerika. Glatt, opprett, 50-75 cm høy, helt hardfør staude med greinet, furet stengel. Blad få nederst, 2-3 ganger 3-delt, med trådformete, helrannete avsnitt, slik at det ser ut som bladene er kransstillete.

Korgene 4-5 cm brede med gule midtkroner og 6-10 gule kantkroner som smalner av mot grunnen og med butt spiss. Arten blomstrer i juli-september. På grunn av den regelmessige form, det friskgrøne, pene bladverk og den usedvanlig rike og varige blomstring er dette en av de verdifulleste rabatt- og solitærstauder vi har. Den øksles ved deling eller stiklinger.

2. C. lanceolata L. Smalbladøye. østlige Nord-Amerika. 40-60 cm høy, til dels noe greinet ved grunnen. Blad få, store, ovalt spadeformete, de nedre vanlig fjørflikete, de øvre hele. Korgene oftest enkeltvis, langstilkete, 4-7 cm brede. Klart gule i juni-juli. Arten er ellers temmelig variabel.

Golden Queen har lyst gullgule korerger.

3. C. grandiflora Nutt. Gulløye. Sørlege Nord-Amerika. Glatt, opprett, 60-100 cm høy staude med blad helt til topps. De nedre blad udelt, spadeformete, de øvre 3-5 delt med smale, hele avsnitt.

Korgene 4-7 cm brede, langstilkete, gule. Kantkronene 1-2½ cm lange, 3-4 lappete i spissen. Frøet med brede vinger. Den blomstrer i juli-september. Den har flere sorter t.eks.

Badengold som har svært store, gule korgene. Dette er en vakker og verdifull rabatt- og snittstaude, men enkelte av sortene går ofte ut etter blomstring. Derfor blir de ofte dyrket som toårige for snittkultur.

Ettårige arter.

4. C. stillmannii Blake. (Leptosyne stillmannii Gray.)

Glatt, ettårig, 20-40 cm høy med greinete, oppstigende stengler. Blad kjøttfulle, 5-10 cm lange, lysegrøne, fint oppdelte med linjeformete avsnitt. Korgene enkeltvis, langstilkete, 3-4 cm brede, gule. Om lag 8 kantkroner. Frø glatt. Denne har blomstret på Ås 56 døgn etter direkte såing på vekstplassen.

5. C. douglàsii Hall. (Leptosyne douglàsii DC.) Ettårig, 20-30 cm høy. Blad 1-3 ganger delt, i trådformete avsnitt, de øvre spredt stillet. Korgene frisk gule på lange stilker, om lag 2½ cm brede. Denne har blomstret på Ås 56 døgn etter såing på vekstplassen.

6. C. maritima Hook. (Leptosyne maritima Gray). Østlige Nord-Amerika. Glatt, flerårig art som dyrkes som sommerblomst. Den har tjukk rotstokk og blir omkring 30 cm høy. Blad dobbelt finnet med smale, linjeformete avsnitt. Korgene 8-10 cm store, klart gule med 16-20 oftest ovale kantkroner. Den har blomstret på Ås 84 døgn etter såing på vekstplassen.

7. C. nycènsis Hell. (Coreòpsis coronàta Hook.) Kronøye. Texas. Ettårig, 20-50 cm høy med sterkt greinete, slappe stengler. Bladene er tjukke, svært variable, helrannete-fjærdelte, med butte, ovale avsnitt, de øvre blad spadeformete, ofte tannete. Korgene 3-5 cm brede med gul eller brun skive. Kantkronene oransjegule med mørkere streker som danner en krone rundt skiven. Denne har blomstret på Ås 80 døgn etter direkte såing på vekstplassen.

8. C. basàlis Blake. (C. drummondii T. & G.) Glansøye. Texas. Svakt håret, opprett, 30-50 cm høy, ettårig art.

Blad stilket, fjærdelte med få, korte, ovale avsnitt, de øvre smalere, sittende. Korgene 3-5 cm brede med mørke midtkroner og gule kantkroner som har en mørk purpur flekk ved grunnen. Ytre svøpblad linjeformete, like lange som de indre. Denne har blomstret på Ås 83 døgn etter såing på vekstplassen.

9. C. cardaminifolia T. & G. Karseøye. Sørlike Nord-Amerika. Ettårig, glatt, 15-30 cm høg med greinet, oppstigende stengel. Blad fjærdelte med korte, ovale, til dels flikete avsnitt, de øvre mindre med smalere avsnitt. Korgene 1-2 cm brede, med mørk purpur skive og gule kantkroner som har en purpur flekk ved grunnen. Frøene er vinget. Denne art har mange sorter, men flere av dem hører i virkeligheten til neste art. De ulike sortene har blomstret på Ås 70-100 døgn etter såing på vekstplassen.

10. C. tinctoria Nutt. (Calliopsis bicolor Rchb.) Purpurøye. Nord-Amerika. Ettårig, 20-100 cm høg, med få eller ingen blad nederst. Blad fjærdelte, med som regel flikete, linjeformete avsnitt. Korgene 2-4 cm brede, med mørk skive. Kantkronene opprinnelig gule med mørk purpur grunn. Frøet uvinget. Dette er den viktigste av de ettårige artene med et svært stort sortiment i de forskjelligste former, farger og fyllingsgrader.

Var. nana Vilm. Denne er ofte bare 20-30 cm høg med mange sorter, t.eks. nana radiata som har purpurprikkete blomster, er svært vanlig.

Dette er en utmerket rabatt- og kantplante som kan nyttes over alt.

Ved såing på vekstplassen har de ulike sortene blomstret etter 73-100 døgn på Ås. Derfor er det vanlig å så disse sortene i benk og plante ut til vanlig tid.

289. slekt DÀHLIA Cav. Georgine. Karakteristisk for slekten er de kraftige knollformete røttene og som regel sterkt buskede plantene med svært variabelt bladverk og variable korger. Bailey sier at det fins omkring 15 ulike arter, mest i fjellene i Mexico og Sør-Amerika. Noen oppgir D. variabilis Desf. som stamart for de viktigste hagegeorginene, andre oppgir D. pinnata Cav. Ofte blir det angitt at D. coccinea Cav. har spilt en viktig rolle for særlig de enkle sortene, og endelig regner en med at D. juarézii Hort. har vært utgangspunktet for kaktusgeorginene.

Til dette er for det første å merke at originalbeskrivelsen til disse artene er basert på kulturformer, til dels av ukjent opprinnelse. Dessuten er det sortiment som vi dyrker, et resultat av så mange og ukjente kryssninger at det neppe vil være hverken mulig eller hensiktsmessig å forsøke å gruppere sortene under bestemte arter. Det må derfor være særlig grunn for i dette tilfelle å nytte en tilstrekkelig rommelig fellesbetegnelse:

1. D. x cultorum Thorsrud & Reisæter. (Dahlia variabilis Hort. Hagegeorgine. De fleste villarter har 16 kromosomer. D. x cultorum har 64, altså 4-dobbelt kromosomantall. Dette forklarer også litt av den rent utrolige variasjonsmulighet som fins innenfor georginesortimentet (Tetraploid).

Som kjent er dette en av de mest sortsrike pryddplantene vi dyrker. I 1923 kom det ut en liste av J.B.S. Norton under navnet "Seven thousand Dahlias in Cultivation". Da Dahliaforedlingen har vært drevet særlig intenst i mellomkrigstiden, og etter siste verdenskrig er det ikke tvil om at sortsantallet er økt kolosalt etter 1923. Noen oversikt over sortsantallet fra de siste år kjenner jeg ikke til.

For å kunne ha oversikt over slike veldige sortiment er det nødvendig med en praktisk gruppedeling. Det er ennå ikke oppnådd enighet om en felles internasjonal klassifisering av dahliasortimentet.

Det fullstendigste og rimeligvis beste system nyttes av Nederlandske Dahlia Vereniging.

Etter dette deles sortimentet på følgende måte:

Klasse I. Deka: (Dekorative)

- A. Dekorative
- B. Kaktus
- C. Semikaktus

Klasse II. Skive (Midtkronene):

- A. Halvfylte
- B. Duplex

Klasse III. Pompette (Pompon og Rosette):

- A. Pompon
- B. Rosette

Klasse IV. Enkelblomstrete:

- A. Mignon
- B. Simplex

Klasse V. Bizar

- A. Halskrage
- B. Anemone- og Narsissblomstrete

Vi har nyttet følgende klassesedeling:

Klasse 1. Enkle Dahlia: Disse har bare 1 rekke kantkroner. Hertil hører Mignondahlia.

Klasse 2. Halskrage. Dahlia. Som klasse 1, men kantkronene har omdannede kjønnsblad, til en hel krans mellom midt- og kantkroner.

Klasse 3. Duplex Dahlia. Har 2-flere rekker kantkroner, men alltid normalt utviklet skive.

Klasse 4. Kaktus Dahlia. Alle blomster tungeformete, spisse, med tilbakerullede kanter, slik at de minner om en kaktusblomst.

Klasse 5. Kaktushybrid-Dahlia. Her hører mellomformer mellom foregående og følgende klasse heime.

Klasse 6. Dekorative Dahlia. Blomsterblad flate, kanskje noe innbøyde ved grunnen og kan minne om fylte pioner. De har derfor ofte vært kalt piondahlia. Korgene 10-16 cm store.

Klasse 7. Dverg dekorative. Korgene under 8 cm i tverrsnitt.

Klasse 8. Kjempedekorative. Korgene over 18 cm i tverrsnitt.

Klasse 9. Nøkkerose Dahlia. Disse er mer flate i korgen enn Dekorative og minner mye om nøkkeroser.

Klasse 10. Kule Dahlia. Blomsterblad innrullet som et museøre, og korgen er kuleformet, 8-12 cm i tverrsnitt. Er de over 16 cm, regnes de til klasse 8.

Klasse 11. Pompon Dahlia. Blomsterblad som klassen foran, men korgene er mindre enn 6 cm i tverrsnitt.

290. slekt HELIANTHUS L. Solvendel. Hertil mest nordamerikanske arter, som oftest er kraftigvoksende og sterkt ruhåret. Blad store, hele, vanlig motsatte nederst, men spredt øverst, ruhårete. Korgene store, enkeltvis eller i klaser. Kantkronene er kjønnsløse, oftest gule, midtkronene tvekjønnete. ~~fruktbare~~, gule, brune eller purpur. Blomsterbotnen låg, flat eller noe konveks med tynne skjell eller agner. Nøttene glatte uten vinger.

Svøpblad i 2-mange rekker, de ytre til dels bladaktige i spissen.

1. Flerårige arter	2
- Ettårige arter	8
2. Skive brun eller purpur	3
- " gul	4
3. Blad linjeformet-helrannet	<u>H. salicifolius</u>
- " bredt lansettformet-eggformet, tannet	<u>H. rigidus</u>
4. Nedre blad hjerteformet, stengelomfattende	<u>H. mollis</u>
- " " stilket, smalner av mot grunnen	5
5. Blad vesentlig lansettformet	6
- " " egg-lansettformet	7
6. Kantkroner bleikgule, blad ru ovenpå, men nesten glatte under	<u>H. giganteus</u>
- Kantkroner djupgule, blad sterkt ru på begge sider	<u>H. maximiliani</u>
7. Stengel glatt	<u>H. decapetalus</u>
- " ruhåret	<u>H. laetiflorus</u>
8. Svøpblad egg-lansettformet, sterkt randhåret	<u>H. annuus</u>
- Svøpblad smalt lansettformet, knapt randhåret	<u>H. cucumerifolius</u>

1. H. salicifolius Dietr. (*H. orgyalis* DC.) Smalsolvendel.

Midtre Nord-Amerika. 2-3 m høg staude med stivt opprett stengel som er tett besatt med smale pileliknende, 20-40 cm lange, sterkt hengende blad. De sitter som regel spredt, og de nedre er noe stilket. Midtkronene er brune - purpur og kantkronene sitrongule.

På Ås blomstrer den først i oktober og har derfor kun betydning som bladplante.

2. H. rigidus Desf. (Harpalium rigidum Cass. Heliânthus scaberrimus Ell.) Strisolvendel. Midtre Nord-Amerika. Omkring meterhøg, hardfør staude med ruhårete, lite greinete stengler. B ad motsatte, tjukke, ovale-egglansettformete, 15-30 cm lange, hele eller svakt tannete, smalner jamt at mot bladstilken og er ru på begge sider.

Korgene 7-10 cm brede, langstilkete, enkeltvis eller få sammen. Svøpblad eggformet, randhåret. Skiven purpurbrun og kantkrone pent gul i juli-september. Den har flere kulturformer som nyttes både som rabatt- og snittstauder.

Var. ligèri Wehrh. har langstilkete korgesom er gode til snittkultur.

3. H. lætjflòrus Pers. Midtre Nord-Amerika. Håret, opprett, 1-2 m høg staude med langt knollformete røtter som gjør den sterkt vandrende, til dels ugrasaktig. Blad inn til 30 cm lange, lansettformete, med bredest nedenfor midten, sterkt ruhårete ovenpå og langs midtnerven under, men ellers med tiltrykte, mjuke hår under. De smalner jamt av mot den bredt vingete bladstilk. Korgene enkeltvis, inn til 10 cm brede, med helt gul skive. Kantkroner 15-25, klart gule, 5-6 cm lange, nesten egg-lansettformete. Svøpblad opp til 10 cm lange, randhårete i 2-3 rekker.

De to siste artene er ofte blandet sammen, men skilles på at den første har brun-purpur skive, den siste gul. Den blomstrer i juli-oktober og har enkelte gode kulturformer, t.eks Miss Mellish som er særdeles kraftig med to rekker, vakkert oransjegule kantkroner. Dette er en av de viktigste snittsorter; men den er seinere i blomst enn arten.

4. H. decapètalus L. Midtre Nord-Amerika. Mest glatt, opprett, 1-2 m høg staude. Blad 10-20 cm lange, eggrunde-lansettformete, smalner jamt at mot den smalt vingete bladstilk. De er svært tynne, sagtannete, ru ovenpå, under noe hårete. Korgene 5-8 cm brede med mørkegul skive og 8-15 lysegule kantkroner i juli-september.

Var. multiflòrus Gray (H. multiflòrus L.) Korgene hos denne er 8-10 cm store med flere rekker kantkroner.

Var. ligulòsus B. & R. (var. flòre plèno Hort.) Hos denne er også midtkronene tungeformet. Til denne hører flere fylte sorter som dyrkes både som rabatt- og snittstauder.

5. H. maximiliàni Schrad. Midtre Nord-Amerika. 2-2½ m høg staude med ruhåret stengel. Blad vanlig spredt, ru på begge sider, lansettformete, stive, hele eller nesten hele og nesten sittende, 7-17 cm lange. Korgene store på tetthårete skaft i de øvre blad hjørnene. Kantkronene 15-30, gullgule, ± 3 cm lange, midtkronene gule.

Den blomstrer i august-september og greier seg godt på Ås.

Av ettårige er det bare de to følgende arter som er aktuelle for oss.

6. H. ànnuus L. Praktsolvendel. Vestlige Nord-Amerika. Opprett, ruhåret, ettårig, 1-4 m høg med stive, kraftige stengler som er ugreinet eller svakt greinet i toppen. Blad store, mest spredt, ru, bredt eggrunde-hjerteformete, langstil-kete, opp til 30 cm lange, 3-nervet. Korgene opp til 35 cm brede med opp til 25 cm bred skive, nikkende med som regel gul skive og mange kantkroner. Svøpblad tallrike, brede, rundaktige, stivt randhårete.

Var. gigantèus Voss. Har veldig store korger og er lite greinet i toppen.

Var. gigantèus-uniflòrus Hort. Denne har helt ugreinet stengel med kjempestore korger.

Var. ligulòsus Voss. Hos denne er alle blomstene i korgen tungeformete, og korgen er konveks.

Var. tubulòsus Voss. (var. fistulòsus Hort.) Hos denne er alle blomstene i den sterkt konvekse korg rørformete, ikke tungeformete.

Var. purpùreus Boom. Denne har purpurfargete tungekroner.

Var. nànus Voss. Dette er en dvergform med låg vekst, men store korger i ulike farger.

Ved såing direkte på vekstplassen har de tidligste sortene blomstret på Ås etter om lag 60 døgn. De seinere sortene bør gis forkultur under glass for å få dem i blomst i rimelig tid.

7. H. cucumerifolius T. & G. Hjertesolvendel. Sørliche Nord-Amerika. 90-180 cm høg, ettårig art med flekkete stengel som er ru øverst og greinet fra grunnen. Blad spredt, langstilkete, trekantete-eggformete, 5-10 cm lange, spisse, tannete, hjerteformete, ruhårete. Korgene 5-12 cm brede, svøpblad smalt lansettformete, spisse med hengende topp, svakt randhårete, skiven purpurbrun og kantkronene gule.

Var. ligulösus Boom. (fløre plêno Hort.) Alle blomstene i korgen er tungeformete slik at korgen er fylt. Flere sorter er vanlig dyrket for snitt, og det er en god rabattplante for større rabatter.

Ved såing direkte på vekstplassen har de låge sortene blomstret på Ås etter 75 døgn. For tidligere flor sår en under glass og planter ut til vanlig tid.

8. H. débilis Nutt. Denne føres ofte opp som synonym til arten foran, men er svakere, mindre opprett og har ikke flekkete stengler. Boom sier at den ikke er i kultur.

291. slekt THELESPERMA Less. Bare én aktuell art.

1. T. burridgeanum Blake. (Cosmidium burridgeanum Rgl.)
Vortefrø. Texas. Løst greinet, 30-60 cm høg, ettårig art. Blad motsatte, dobbeltfinnete med trådformete avsnitt. Korgene 3-4 cm brede, de ytre svøpblad hårete, små, fri, de indre sammenføyde, omtrent i hele lengden til en kopp med kvitaktige - gullige kanter. Kantkronen svakt 3-lappet i spissen, 6-13 mm lang, djup oransje med en raubrun flekk ved grunnen, til dels nesten helt raubrun, bare med oransje spiss og kant. Den står nær slekten Coreöpsis, men skilles på svøpet.

Ved direkte såing på vekstplassen har den blomstret på Ås etter 82 døgn.

292. slekt HELIANTHÈLLA T. & G. Bare én aktuell art.

1. H. quinquenèrvis Gray. (Heliânthus quinquenèrvis Hook.)
Vestlige Nord-Amerika. Skilles fra Heliânthus ved at frøet er sammentrykt fra siden.

Glatt, opprett, 1-1½ m høg staude med greinete stengel. Blad motsatte eller spredt, 10-20 cm lange, eggrunde, helrannete, spisse, langstilkete med tydelig/nerver, de øvre mindre. Kor-

gene enkeltvis, 10-14 cm brede med mørkegul skive og 15-20 lysegule kantkroner som er $3\frac{1}{2}$ cm lange. Svøpblad store, bladaktige. Den blomstrer i juni-september og er fullt hardfør på Ås.

293. slekt BÎDENS L. Denne slekt har svært liten interesse her.

De artene som er aktuelle og ofte føres under dette slektsnavn, hører til neste slekt.

294. slekt CÔSMOS Cav. (*Côsmea W.*) Mest mexikanske arter som vi dyrker som ettårige. Blad motsatte. Korgene på lange stilker, enkeltvis eller i klaser. Svøpblad i to rekker, sammenføyde ved grunnen. Blomsterbotnen flat, med linjeformete, spisse, fargete agner som er omtrent like lange som midtkronene. Kantkronene er kjønnsløse, midtkroner tvekjønnet og fruktbar. Nøttene linjeformete, ofte med nebb med 2-4 agner med mothaker av stive hår.

1. Bladavsnitt linje-trådformet	<u>C. bipinnatus</u>	
- Blad lansettformet eller bredere		2
2. Blomstene gule	<u>C. sulphureus</u>	
- " rosa eller raue		3
3. Kantkroner rosa, lilla eller raue, skive gule	<u>C. diversifolius</u>	
- Kantkroner og skive djup raue	<u>C. atrosanguineus</u>	

1. C. bipinnatus Cav. Pyntekorg. Glatt, opprett, ettårig, 1-3 m høg. Blad dobbelt fjærdelt med linjeformete, helrannete avsnitt. Korgene enkeltvis, inn til 12 cm brede med små, gule midtkroner og oftest 8 rosa kantkroner.

Var. praëcox Bergm. Denne er tidligere og fins i de samme farger og fyllingsgrader som arten.

Var. semiplenus Boom. De ytre midtkroner i korgen er forlenget, oftest kvite, og danner en krage mellom kant- og midtkronene. Også av denne er det flere sorter.

Denne arten er en typisk kortdagsplante som normalt kommer relativt seint i blomst, uten kunstig kortdagsbehandling. For de seine sortene er det derfor heller ingen hjelp i å gi plantene forkultur under glass. Men de tidlige sortene kan sås

direkte på vekstplassen og sjølsagt også fås tidligere i blomst ved passe forkultur. De beste sortene hører til våre verdifulleste snittblomster.

2. C. sulphureus Cav. Håret, 100-200 cm høg, greinet. Blad inn til 30 cm lange, 2-3 dobbelt fjørdelt med temmelig brede, tannete lapper som smalner av mot grunnen. Korgene 3-6 cm brede, frisk oransje med 8 kantkroner som er tannete i spissen. Blant de kulturformene som er prøvd her, er Klondyke med frisk lysoransje blomster. Denne arten er sein.

3. C. atrosanguineus Stapf. (Bidens atrosanguineus Hort., B. dahlioides Hort.) Glatt, opprett, 30-50 cm høg, flerårig art som vi dyrker som ettårig. 1-3½ cm lange knollformete røtter. Blad fjørdelt med 5-7 helrannete eller noe sagtannede avsnitt som er egg-ruteformete. Midtlappen er større enn de andre. Korgene enkeltvis, 7-10 cm brede med mørkere skive og fløyelsaktig, mørk purpur kantkroner. Blomstene har en eiendommelig duft omtrent som sjokolade. Ved såing på vekstplassen på Ås har denne blomstret etter 110 døgn. Den bør derfor gis forkultur i benk som de andre artene.

295. slekt LAYIA Hook. & Arn. Flatkorg. Låge, greinete, ettårige arter fra vestlige Nörd-Amerika.

1. L. elegans T. & G. Praktflatkorg. Sterkt greinet og kjertelhåret, 20-40 cm høg art med nedliggende, men oppstigende, rauaktige stengler. Blad spredt, de nedre fjørdelte med linjeformete avsnitt, de øvre linjeformete og noe stengelomfattende. Korgene enkeltvis eller få sammen, 3½ cm brede, med gul skive og 10-12 temmelig brede kantkroner som er gule ved grunnen, men kvite og 3-tannede i spissen. Denne har blomstret på Ås 60 døgn etter direkte såing på vekstplassen.

2. L. glandulosa Hook. & Arn. Kjertelflatkorg. Greinet, sterkt kjertelhåret, 15-45 cm høg. Blad linjeformete, butte, 2½-3½ cm lange, hele. Korgene 2½-3½ cm brede med 5-tannede, gule midtkroner og 8-13 kvite - noe rosa kantkroner. Denne har blomstret på Ås 57 døgn etter såing på vekstplassen.

6. gruppe Heleniumgruppen.

Blad ofte klebrig-glatt kjertelprikket. Korgene oftest stråleformete, svøpblad i 1-mange rekker. Blomsterbotnen naken. Blomstene oftest gule, pollenknapper uten trådformet vedheng.

296. slekt BAERIA F. & M. Bare én aktuell art.

1. B. coronaria Gray. (Actinolèpis coronaria Gray). Kalifornia.

Ettårig, om lag 20-40 cm høg med motsatte blad nederst. Blad om lag 5 cm lange, enkelt-dobbelt fjærdelt med smale, linjeformete avsnitt. Korgene gule, svært varige med 1-1½ cm lange hengekroner. Ved såing på vekstplassen har denne blomstret 58 døgn etter såing.

297. slekt HELENIMUM L. Solbrud. Opprette, robuste stauder med spredte, ofte sterkt hengende blad. Korgene oftest i greinete halvskjermer. Svøpblad i 2 rekker, urtaktige, sprikende og snart tilbakebøyde. Blomsterbotn naken, kantkronene kileformete mot grunnen, 3-5 lappete, hokjønnete eller kjønnsløse, vanlig hengende. Frø silkehåret med fnokk av 5-6 tynne skjell.

1. Stengelblad ikke hengende, stengel filhåret som ung	<u>H. hoopèsii</u>	
- Stengelblad hengende, stengel glatt		2
2. Korgene enkeltvis eller få på lange stilker	<u>H. bigelòvii</u>	
- Korgene mange i halvskjerm		3
3. Skive kuleformet, brun-purpur, øvre blad hele	<u>H. nudiflòrum</u>	
- Skive halvkuleformet, gul-rauaktig, øvre blad tannet	<u>H. autumnàle</u>	

1. H. hoopèsii Gray. Jonsoksolbrud. Vestlige Nord-Amerika. Opprett, hardfør staude, 30-90 cm høg med uvinget stengel, som er greinet øverst. Blad lansettformete, glatte, langt tilspissete, temmelig tjukke, hele, de nedre i rosetter. Korgene få, 4-7 cm brede på tjukke, runde stilker i mai-juni. Stiven er halvkuleformet, mørkegul. Kantkronene gule, 2-3 cm lange med 3-4 tenner i spissen, ikke tilbakebøyde eller hengende.

Denne art blomstrer så tidlig at den er atskillig etter-spurt som snittblomst enda den er nokså grov.

2. H. nudiflorum Nutt. Sørøstlige Nord-Amerika. 50-90 cm høg, med temmelig ru, noe håret, vinget og bladrik stengel. Blad 4-8 cm lange, lansett-linjeformete, helrannete eller noe tannete, de nedre spadeformete. Korgene 4-5 cm store med brunrau skive. Kantkroner 10-15, kjønnsløse, gule, ofte med brun flekk i juli-oktober.

Var. atropurpureum Voss. Har purpurfarget kantkroner.

Var. grandicephalum Lemne. (Julisonne Hort.) Har større korger med brunflekkelige kantkroner.

3. H. autumnale L. Høstsolbrud. Østlige Nord-Amerika, 120-180 cm høg med sterkt vinget stengel. Blad lansettformete, 7-10 cm lange, spisse mot begge ender, glatte, mest tannete.

Korgene gule, 2 $\frac{1}{2}$ -3 $\frac{1}{2}$ cm brede med 3-lappete, noe hengende kantkroner og gul skive i august-frosttid. Denne arten er svært variabel.

4. H. x haagei Bergm. (H. hybridum Hort.) = H. autumnale x H. nudiflorum. Praktsolbrud. Det kan være delte meninger om krysninger med arten H. bigelovii Gray, ikke Hort. hører heime her. Inntil dette er avklart, føres de ulike kulturformene under denne fellesbetegnelse.

pumilum (H. pumilum W., H. autumnale pumilum Voss., H. bigelovii Hort. ikke Gray). 40-80 cm høg, tidligblomstrende med helt gule korger.

pumilum magnificum Pér. Denne er 60-70 cm høg med store, pene, helt gule korger.

pumilum aurantiacum Bergm. (H. bigelovii aurantiacum Kap.) Om lag 60 cm høg med store korger på lange stilker.

pumilum aurantiacum superbum Lubbe. (H. bigelovii superbum Lubbe.) 40-60 cm høg med store korger på stive stilker.

Til denne hybridgruppe hører ellers et meget stort antall sorter i forskjellige høgder og farger.

Enkelte av disse, særlig de lågere sortene med sterkt raue korger er mindre hardføre. Muligens skyldes dette innkrys-

ning med neste art, som visstnok er mindre hardfør.

5. H. bigeløvii Gray ikke Hort. Olsoksolbrud. Kalifornia. 60-120 cm høg med ugreinete stengler. Blad lansettformete, 10-25 cm lange, hele, med nedløpende grunn, sterkt kjertelprikkete. Korgene $\pm$ 8 cm brede, enkeltvis eller 2-3 på lange stilker. Skiven er brun-brungul, kantkronene hokjønnete, gule. Den blomster i juli-september.

De hardføre sortene av HELENIUM hører til de beste rabattstauder som blomstrer særdeles rikt og lenge. De er lette å øksle ved frø eller deling.

298. slekt GAILLARDIA Foug. Kokardeblom. Om lag 20 forskjellige arter fra vestlige Nord-Amerika, men bare 2 ettårige og 1 flerårig art dyrkes hos oss. Bladrike skudd med spredte eller grunnstilte blad som er tannet og prikket. Korgene store, enkeltvis på lange stilker med kjønnsløse kantkroner som er 3-tannede - 3 kløyvde slik at korgen virker frynset. Midtkronene er fruktbare, purpurfargete. Systematisk står slekten nær Helénium, men skilles på de mange stive børstehår på blomsterbotnen mellom blomstene.

1. Flerårig art	<u>G. aristata</u>	
- Ettårige arter		2
2. Kantkroner helt raue, lappene av midtkronene butte	<u>G. amblyodon</u>	
- Kantkronene raue med gule spisser. Midtkronlapper spisse eller agnet	<u>G. pulchella</u>	

1. G. aristata Pursh. (G. grandiflora Hort.) Staudekokarde. Opprett, 60-90 cm høg staude som er $\pm$ stivhåret. Blad lansettformete eller avlange, de nedre spadeformete, 5-20 cm lange, hele eller fjærdelte. Korgene 8-10 cm store med flate kantkroner som er gule, ofte med purpur grunn. Midtkronene er purpur med spisse lapper. Til denne hører et stort sortiment, med til dels veldige store korgar i vakre farger. Flere av disse opptre som toårige og skyldes innkrysning med den ettårige arten G. pulchella. De blomstrer i juli-september og er svært vakre rabatt- og snittplanter. De bør dyrkes på varm, opplendt jord i full sol og vantrives i rå og kald jord. Ved tidlig såing under glass kan mange sorter blomstre første året,

ellers kan de dyrkes som toårige. De må plantes om tidlig om våren. Ukonstante sorter kan øksles ved høststiklinger under glass, og mange gror også bra ved rotstiklinger.

2. G. amblyodon Gay. Ettårig, opprett, inn til 90 cm høy med bladrike, hårete skudd. Blad ovale- spadeformete, sittende, noe stengelomfattende, hele eller nesten hele. Korgene $\pm$ 10 cm brede på lange stilker. Kantkronene mange, brunraue - mørk blodraue med grunne lapper. Etter direkte såing på vekst- plassen har denne blomstret på Ås etter 94 døgn.

3. G. pulchella Foug. Sommerkokarde. Mjukhåret, ettårig, opprett, 30-50 cm høy. Blad lansett-spadeformete, $\pm$ sittende, de nedre fjørlappete, de øvre hele. Korgene enkeltvis, 4-5 cm brede med mørke midtkroner som har sylformete lapper og med gule kantkroner med purpur grunn. Arten dyrkes neppe.

Var. picta Gray. (G. picta D. Don.) Har større korges med purpurraue kantkroner med mørkere striper og gule kanter.

Var. lorenziانا Jäger. (G. picta fløre plèno Hort.) Hos denne er alle blomstene rørformet slik at korgene blir nesten kuleformet. Denne har mange sorter, mest med raue og gule blomster. Ved såing direkte på vekstplassen har de ulike sortene blomstret etter 90-100 døgn. Normalt vil en derfor gi dem forkultur under glass. Disse sortene dyrkes i stor utstrekning for avskjæring.

299. slekt TAGETES L. Fløyelsblom.

Omkring 30 arter fra de varmere strøk av U.S.A., men bare ettårige arter fra Mexico er vanlig dyrket hos oss. Disse har tydelig oljekjertler både på bladene og svøpet. Blad mot- sette, fjørdelte. Korgene med bare 1 rekke svøpblad som er vokst sammen nesten i hele lengden til et koppformet svøp.

1. Kantkroner få, vanlig 5, korgene bare 2½ cm store	<u>T. tenuifolia</u>	
- Kantkroner mange, korgene 3½-10 cm store	.....	2
2. Kantkronene med raue flekker, korgene vanlig 3½ cm store	<u>T. patula</u>	
- Kantkronene ensfarget, korgene 5-10 cm store	<u>T. erecta</u>	

1. T. tenuifolia Cav. (T. signata Bartl.) Signetfløyelsblom. 30-60 cm høg, greinet og sterkt duftende. Blad djupt fjærdelte med linjeformete og sagtannede avsnitt.

Plantene er svært riktblomstrende, men med få korgene i hver halvskjerm. Korgene 1-2 cm brede med 5 gule kantkroner med brune-oransje flekker.

Var. pumila Boom. Dette er en tett busket dvergform med fint oppdelte blad og ensfargete korgene. De ulike sortene av denne arten har blomstret om lag 70 døgn etter direkte såing på vekstplassen.

2. T. patula L. Sprikefløyelsblom. Sterkt duftende, glatt, 10-30 cm høg art, med mange sprikende, ofte brunfiolette greiner helt fra grunnen. Blad fjærdelt med lansett-linjeformete, mørkegrøne, sagtannede avsnitt. Korgene enkeltvis, tallrike, inn til 8 cm brede på stilker som er sterkt oppsvulmet øverst. Midtkronene er gule og kantkronene gule med brune flekker.

Til denne hører et stort sortiment som ofte er gruppert i høge sorter, opp til 40 cm, i låge ned til 15 cm og ellers i enkle og fylte. I katalogene er de oftest ført opp under latinske gruppebetegnelser som

T. patula fløre plèno Hort. og T. patula nana fløre plèno Hort. De tidligste sortene av denne arten har blomstret 50-60 døgn etter direkte såing på vekstplassen.

3. T. erecta L. Storfløyelsblom. 40-100 cm høg med stengel som vesentlig er greinet i toppen, opprett. Blad lysere enn hos arten foran, ellers like. Korgene 5-10 cm store, gule-oransje på sterkt oppsvulmete stilker.

Var. ligulosa Voss. (fløre plèno Hort.)

Også til denne hører et stort sortiment som har fått stadig økt betydning for ervervsmessig snittkultur de siste år.

Det er bare de fyltblomstrende sortene som dyrkes. De viktigste gruppene av disse er

gigantèa Hort. som har tett fylte, † 12 cm store korgene og blir inn til 1 m høge. I katalogene er følgende grupper oppført i

Nellikblomstrete. Disse har regelmessig tettfylte kor-

ger som minner om nelliker og sitter på lange stilker, egnet for snitt.

Chrysanthemumblomstrete. Disse har svakt innoverbøyde kantkroner og er tett fylt, slik at de minner om Chrysanthemum. De fins i tilsvarende størrelse og med samme kraftige stilker som de nellikblomstrete.

Fistuløsa er en gruppe der de rørformete midtkronene er forstørret og utgjør det vesentligste av korgen. Også disse er svært store og tettfylte med gode stilker for avskjæring.

De fleste sortene av T. erecta trenger omkring 100 døgn fra direkte såing til blomstring og må derfor som regel ha forkultur under glass. Men de sjeneres svært lite av omplanting og kan derfor plantes om i alle utviklingsstadier, også i full blomstring.

Anthemisgruppen.

Som regel sterkt duftende, bittert aromatiske planter. Blad oftest spredt og sterkt oppdelt. Svøpblad 2-mange rekker, taklagt. Midtkronene regelmessig rørformet. Pollenknapper uten trådformet vedheng.

300. slekt ANTHEMIS L. Gåseblom. De artene som er aktuelle for oss, er stauder med sterkt oppdelte blad og regelmessig radiære korgene. Midtkronene er rørformete og kantkronene tungeformete. Fnokk mangler.

1. A. tinctoria L. Gul gåseblom. Vokser vanlig vilt i kunsteng over store deler av landet. Opprett, 40-80 cm høy med greinete stengler som er kantet. Blad enkelt-dobbelt fjørflikete med djupt sagtannede fliker, korthårete. Korgene enkeltvis, langstilkete, $\pm$ 4 cm store, gule. Kantkronene lengre enn bredden av skiven. Den blomstrer i juni-september.

Mange storblomstrete sorter i forskjellige farger er utmerkete snittstauder.

Kelwayi har findelte blad og 5 cm brede, vakkert mørkegule korgene.

Perry's var. har store, sitrongule korgene. Denne arten trives best på varm og opplendt jord i full sol. Den øksles ved frø og deling.

2. A. sànceti-johànnis Stoy, Stef. & Turr. Bulgaria. Opprett, 30-60 cm høg med greinete stengel. Blad enkelt-dobbelt fjørdelt med sagtannede avsnitt, korthåret. Korgene enkeltvis 3-4 cm brede, mørk oransjegule i juni-august.

3. A. carpàtica W. & K. Karpatene. Putedannende, 15-20 cm høg. Blad uregelmessig dobbelt fjørdelt. Korgene har gule midtkroner og kvite kantkroner i mai-juni. Den minner mye om små prestekrager og nyttes mest i fjellhagene.

301. slekt ACHILLEA L. Ryllik. Stauder med som regel finnete og fint oppdelte blad.

Korgene små, i tette klaser. Svøpblad taklagt i flere rekker. Blomsterbotn agnet, konveks-flat. Kantkrone hokjønnet, fruktbar, midtkronene tvekjønnete, vanlig gule. Nøttene sterkt sammentrykt, tvert avskåret uten fnokk.

1.	Kantkronene gule	2
-	" kvite, rosa eller raue	3
2.	Plante 90-150 cm høg	<u>A. filipendulina</u>
-	" inn til 30 cm høg, lodden	<u>A. tomentosa</u>
3.	Plante 30-90 cm høg	4
-	" 13-30 cm høg	6
4.	Blad fint oppdelt, kantkroner 4-5	<u>A. millefòlium</u>
-	" hele eller grovt fjørlappete, kantkroner 6-15	5
5.	Blad hele, men tannede	<u>A. ptàrmica</u>
-	" fjørflikete	<u>A. sibìrica</u>
6.	Korgene enkeltvis	<u>A. ageratifòlia</u>
-	" flere-mange sammen	<u>A. clavènnae</u>

1. A. filipendulina Lam. (A. eupatòrium Bieb.) Parasollryllik. Kaukasus. Lille-Asia.

Opprett, 60-100 cm høg med stripefurete og kjertelhårete stengler. Blad fjørflikete, langaktige-lansettformete med lansettformet, tannet avsnitt. Korgene små, gule, med små kantkroner, men samlet i store, flate, opp til 15 cm brede skjærmer i juli-august.

Parker's varietet Park. Denne er større i alle deler med

friskgule korgene. Denne helt hardføre arten trives over alt og er en utmerket rabatt- og snittstaude.

2. A. tomentosa L. Filtryllik. Sør-Europa. Ullhåret, 20-30 cm høg med liggende, men oppstigende stengler, minner mest om A. millefolium, men er mer mattedannende. Blad dobbelt fjærdelt med linjeformete, spisse avsnitt. Korgene 4-8 mm brede, gule med 5 kantkroner, samlet i rike, sammensatte skjærmer i juli-august.

En utmerket fjellhagestaude for mager og tørr jord.

3. A. chrysocoma Friv. (A. aurea Lam.) Gullryllik. Makedonia. Står nær arten foran, men er mer silkehårete (ikke ullhårete), 10-20 cm høg. Blad svært fint oppdelt med tettsittende, små, sylformete avsnitt som dekker over hverandre på tvers, og i førstningen er helt dekt av hårene. De øverste blad hele. Korgene djupgule med 4-5 kantkroner i tette søyleaktige klaser i juni-august.

Svøpet er egg-klokkeformet, håret, og svøpbladene har tørre, brune kanter, som også skiller den fra arten foran.

4. A. millefolium L. Vanlig ryllik. Vokser vilt på tørre bakker over hele landet. Denne har underjordiske teger og opprette, 20-60 cm høge, hårete stengler. Blad lansettformete, finnete, med mange tettsittende, fjørfliketete avsnitt som er mjuklodne.

Korgene 5 mm brede, kvite eller rosa, oftest med 5 kantkroner som er dobbelt så lange som svøpbladene og samlet i tette halvskjærmer i juni-september.

Var. purpurea Gouan. (var. rùbra Sw.) Denne har rosa - mørk rosa korgene med flere sorter, t.eks. Cerise Queen Harkn. som har matt purpurrosa korgene og Kelwayi Kelw. som har lilla-rosa korgene.

Denne hardføre og villige staude kan trives på den magreste og tørreste jord og har særlig verdi under vanskelige dyrkingsvilkår. Det er ellers en svært god fjellhage- og rabattstaude, og den nyttes atskillig til avskjæring.

Den er rask å øksle ved deling.

5. A. ageratifolia B. & K. Balkan. Denne vokser sammen i tette tepper, blir oftest bare 5-10 cm høg med opp-

stigende stengler som kan nå opp i 25 cm høyde. Blad linjetungeformete, bredest mot spissen, helrannete eller tannete, smalner av mot grunnen, tett kvitfiltete som unge. Korgene enkeltvis eller opp til 3 sammen, $1\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ cm brede, kvite med 15-20 kantkroner som er 3-kløyvd. Skiven $\frac{1}{5}$ så bred som korgen. Den blomstrer i juni-juli.

Var. aizòon Heim. (*Anthemis aizòon* Gris.) Denne har helrannete eller noe tannete blad og bare enkeltvis koger.

6. A. clavènnæ L. (*A. argèntea* Hort.) Balkan. Gråfiltete, sterkt duftende staude som blir 10-30 cm høg med oppstigende stengler. Blad omvendt eggrunde, fjørflikete med stumpe, helrannete fliker, de nedre stilkete, med kileformet grunn, de øvre sittende. Korgene $\pm$ 1 cm brede, kvite, med 5-9 kantkroner i juni-juli. Korgene sitter i halvskjermaktige klaser og har brunlige svøpblad.

7. A. ptàrmica L. Hyseryllik. Vokser vilt omtrent over hele landet.

Opprett, 30-80 cm høg, svakt håret, greinet. Blad 4-8 cm lange, linjeformete, mer enn 10 ganger lengre enn brede, spisse, glatte. Korgene $\pm$ 15 mm brede, kvite med 10-13 kantkroner som er lengre enn svøpet. Korgene er samlet i halvskjermaktige klaser i juli-september.

Var. mùltiplex Heim. (var. *ligulòsa* Voss., var. *flòre plèno* Hort.) Sølvknaapp. Hos denne er alle kronene i korgen tungeformet, slik at den er helt fylt. Viktige sorter er:

Perry's White Perry. Har store reinkvite blomster.

The Pearl har også tettfylte, kvite koger.

Disse og andre kulturformer hører til de mest fordringsløse rabatt- og snittstauder som kan dyrkes over alt. De øksles ved deling, helst tidlig om våren.

8. A. sibìrica Ledeb. (*A. s. Ebba* Kierulf., *A. mongòlica* Fisch.) Sibiria. Opp til 45 cm høg med kraftigere og tettere vekst og mer bladrik enn arten foran som den likner. Blad $\pm$ 10 ganger så lange som brede, de nedre fjørdelt med 17-23 lansettformete avsnitt. Korgene kvite med 5-8 kantkroner som er kortere - like lange som svøpet. Denne nyttes og dyrkes som arten foran og er god til avskjæring.

Ved sida av de nevnte artene dyrkes det flere hybrider av betydelig verdi.

302. slekt CLADANTHUS Cass. Bare én aktuell art.

1. C. aràbicus Cass. (*Anthemis aràbica* L.) Greinblom.
Sør-Spania og Marokko.

Glatt, opprett, sterkt duftende, 60-100 cm høg, ettårig art. Den skilles fra *Anthemis* ved at stengelen er greinet like under den gule korgen. Blad fjørdelt med linjeformete, 3-delte avsnitt. Korgene enkeltvis i toppen av de gaffelgreinete skudene, gullgule-oransje. Denne har blomstret på Ås 102 døgn etter direkte såing på vekstplassen og bør derfor gis forkultur under glass.

303. slekt MATRICARIA L. Palderbrå.

Ettårige arter med sterkt aromatisk duft. Bladene er sterkt oppdelte. Korgene stilkete. Svøpblad i få rekker. Blomsterbotnen kule- eggformet, naken. Nøttene 3-5 ribbet på siden, men avrundet på baksiden til skille fra *Chrysanthemum*.

1. M. maritima L. (*M. inodora* L.) Vanlig balderbrå.

Vokser vanlig på næringsrik jord over hele landet. Glatte, opprette, duftløse planter med sterkt greinet stengel. Blad 2-3 ganger fjørdelte, sittende med trådsmale avsnitt som er furete på undersiden.

Korgene 2½-4 cm store, samlet i brede klaser, med gul skive og kvite, spisse kantkroner. Arten dyrkes ikke, men flere kulturformer.

Var. ligulòsa Boom. (*M. inodora* fløre plèno Hort., *M. i. moltiplex* Hort.) Hos denne er alle blomstene i korgen tungeformet slik at korgen er fylt. Hertil hører den storblomstrete Brautkleid.

Var. compàcta Boom. (*M. i. compàcta* Hort.) Også denne har tett fylte korgene og en kompakt vekst.

Disse kulturformene er vakre sommerblomster for avskjæring og rabatter. Ved såing direkte på vekstplassen har de blomstret på Ås etter 60-70 døgn.

2. M. chamomilla L. Kamilleblom. Vokser vilt, helst på avfallsplasser, flere steder hos oss. Denne har en sterk og karakteristisk duft. Blad omtrent som arten foran, men bladavsnittene er flate under. Korgene er $\pm 2\frac{1}{2}$ cm brede med kvite kantkroner som henger ned. Blomsterbotnen blir hol når korgene er eldre.

Denne har blomstret på Ås 65 døgn etter direkte såing på vekstplassen.

M. parthênoides Desf. = Chrysanthemum parthênium Bernh.
M. capênsis Hort. = " " " " " "

304. slekt CHRYSANTHEMUM L. Krageblom. Herunder også de tidligere slektene PYRÈTHRUM Hall., LEUCANTHEMUM Mill., BALSAMITA Desf. og TANACETUM L. Både ett- og flerårige arter av betydelig pryddverdi. De er oftest opprette, greinete, har sterk duft og mange korger i svært variable farger. Blad spredt. Korgene endestillete, ofte på lange stilker eller i forskjellige klaser, typisk radiære. Midtkronene er tvekjønnete, kantkronene tungeformete, hele eller tannete, hokjønnete og oftest fruktbare.

Blomsterbotn flat eller konveks, naken. Svøpblad taklagt i mange rekker, tiltrykt og ofte med hinneaktige kanter.

Nøttene i midtkronene er temmelig like de i kantkronene, men de siste er ofte mer 3-kantete, alle er stripete, vinklet eller ribbet.

1. Arter som dyreks som ettårige	9
- Stauder	2
2. Planter med findelte, bregneaktige blad, populært kalt pyretrum <u>C. coccineum</u>	
- Planter mindre oppdelte blad	3
3. Stengelblad bare tannet eller lappet	4
- Stengel- og grunnblad sterkt delt i smale avsnitt	7
4. Stengelblad langt tilspisset og med djupe, skarpe og framstikkende tenner. Plante sterkt greinet <u>C. uliginosum</u>	
- Stengelblad butte, svakt tannete. Plante uten eller med få greiner	5

5. Korgene små, mindre enn 4 cm brede. Blad smale, tynne, spredt tannete C. leucanthemum
- Korgene store, over 5 cm, ofte fylt. Blad inn til $3\frac{1}{2}$ cm brede, grunt og tett tannete 6
6. Høge planter, greinet mot toppen slik at det er 3-flere korgene sammen. Stengelblad smalner lite mot grunnen, bredt stengelomfattende C. lacustre
- Låge planter, greinet nedenfor midten eller ugreinet med bare 1 korg i toppen av stengelen. Blad kjøttfulle, stengelblad smalner av mot grunnen C. maximum
7. Bladverk glatt, i hvert fall ikke gråloddent - filtet C. rubellum
- Bladverk og skudd grålodne-filtet med sterk duft 8
8. Blad udelt med intens søt krydderduft C. balsamita
- " eggformet i omkrets med eggformete lapper C. indicum
9. Ettårige planter 10
- Flerårig, men dyrket som ettårig C. parthenium
10. Små planter med kvite kantkroner C. nivellii
- Store planter med gule-gulflekkete kantkroner, ofte med gul-rau ring rundt skiven 11
11. Ytre svøpblad med tydelig kjøl. Nøttene flate, vingete C. carinatum
- Svøpblad uten kjøl, nøtter prismatisk kantete, uten vinger 12
12. Bladlapper med linjeformete, flikete avsnitt. Den udelte bladgrunn smalner av og blir nesten stilkaktig C. coronarium
- Blad bare fjørlappet med over 6 mm bredt midtparti og med lapper C. segetum

1. C. coccineum W. (C. roseum Adam.) Kaukasus-Persia. †
glatt, opprett, 30-50 cm høg staude med ugreinete stengler. Blad dobbelt fjærdelte med linjeformete avsnitt, de øvre helrannete eller sagtannete. Korgene enkeltvis, langstilkete, store, med gul skive og rosa kantkroner i juni-august. Arten dyrkes ikke, men den er en viktig foreldreplante for følgende hybrider:

2. C. x cultorum Bergm. (Pyrethrum roseum Hort.) Rosekrage. Dette er en fellesbetegnelse på en rekke særdeles viktige kulturformer som populært blir kalt pyretrum og

som skyldes ulike krysninger. I litteraturen finner en disse sortene oppført under forskjellige artsnavn, t.eks. C. coccineum W., C. marschalli Asch., C. roseum Adans. Innenfor det store sortiment fins det sorter med forskjellige nyanser i rosa, rautt og kvitt og med helt og halvt fylte korger. De blir vanlig 30-60 cm høge med store korger på stive stilker som gjør dem spesielt egnet for snittkultur. Men de er også vakre rabattstauder som blomstrer både rikt og lenge, gjerne fra juni-august. Det er betydelig forskjell på hardførheten hos sortene, men de fleste greier seg bra på Ås på opplendt, men ikke for tørr og mager jord og i full sol. De øksles best ved deling, enten tidlig om våren eller straks etter blomstring.

3. C. leucanthemum L. Prestekrage. Vokser vanlig vildt på gamle slåttenger over størsteparten av landet. Opprett, 30-50 cm høg staude med ugreinete stengel. Blad tynne, de nedre omvendt eggrunde-spadeformete, djupt tannete, de øvre halvt stengelomfattende med grunnere tenner. Korgene enkeltvis, 3-4 cm brede med gul skive og kvite kantkroner i juni-juli. Denne helt hardføre og villige rabatt- og snittstaude fortjener dyrking, særlig under noe ugunstige vekstkår der neste art har vanskelig for å greie seg.

4. C. maximum Ram. Kjempekrage. Pyreneene. Kraftig, 50-120 cm høg staude som er greinet ved grunnen. Blad kjøttfulle, de nedre lansettformete med kileformet grunn, stilkete, tannete fra midten til spissen, de øvre blad er mindre sittende. Korgene 5-8 cm brede på 7-10 cm lange, bladløse stilker i juni-august. Kantkronene $\pm 2\frac{1}{2}$ cm lange, kvite. Ved kryssning med andre arter, visstnok mest C. lacustre Brot. har en fått fram disse kjempestore sortene som er særlig etterspurt for snittkultur. De kan ha opp til 15 cm store korger og fins både i enkle, halvfylte og helt fylte sorter. Ingen av disse kjempestore, fylte sortene har greidd seg tilstrekkelig sikkert som staude på Ås.

5. C. rubellum Sealy. (C. erubescens Perry, Chrysoboltonia pulcherrima Arends.) China. Opprett, 80-100 cm høg staude med stengel som er greinet i toppen. Blad 3-6 cm lange, bredt eggrunde - trekantete, 5-delte med lappete - grovtannete lapper, ofte med 3-fliket endelapp, svakt hårete, langstilkete.

Korgene 5-8 cm brede, velluktende med gul skive og rosa kantkroner i august-september. Flere sorter, muligens kryssninger med visse C. hortorum-sorter er kommet sterkt i forgrunnen som seine rabatt- og snittsorter de siste år.

Clara Curtis har vakkert mørk rosa korgene og blomstrer rikt like ved frosttid og en stund etterpå.

Duchesse of Edinburgh har friskt, vakkert høgraue blomster som er svært vakre og holdbare som avskårne og holder seg like bene etter de første frostnettene. Ved dyrking på varm, ikke for tørr, opplendt jord og hensiktsmessig dekking, kan de greie seg på Ås.

6. C. x hortorum Bail. Krysantemum. Denne samlebetegnelse omfatter de tusenvis kulturformer som dyrkes for snittkultur i gartneriene. De skyldes en rekke mer eller mindre ukjente kryssninger. De går under svært ulike artsnavn, t.eks. C. indicum L. og C. morifolium Ram.

Blant disse sortene er det også noen som er så tidlige at de blomstrer på friland, og noen enkelte er hardføre nok til å dyrkes som stauder på de gunstigste stedene i landet. Ingen av de sortene som er prøvd hittil, har vært tilstrekkelig hardføre på Ås. Men det arbeides intenst med å skaffe gode og hardføre frilandssorter.

Før krigen innførte vi en rekke av de sterkt oppreklamerte koreanumhybridene og enkelte av disse var temmelig hardføre, men for seine på Ås.

7. C. vulgare Bernh. (Tanacetum vulgare L.) Vanlig reinfann er ofte forvillet fra hager og vokser vilt langs skogkanter, veger og i urer. Glatt, opprett, 60-100 cm høy staude med riflet og kantet, bladrik stengel. Blad fjørdelte med fjørflikete avsnitt, kjertelprikkete, 5-12 cm lange, de nedre stilkete, de øvre halvt stengelomfattende. Korgene gule, bare 8 mm brede, uten kantkroner, samlet i tette, flate skjermmer i toppen av skuddene i juli-september.

Var. crispum Voss. Krusereinfann har sterkt krusete blad og enda sterkere duft enn arten.

8. C. balsamita L. Balsam. Fins ofte forvillet fra gamle hager og på kirkegårder hos oss. Opprett, håret, 50-100 cm høg staude med sterk balsamduft, særlig om en gnir bladene. Blad sittende, 10-25 cm lange, ovale-eggrunde, † læraktige, sagtannede, de øvre noe innskårne ved grunnen. Korgene små med liten, gul skive og korte, kvite kantkroner i august-september.

I den tid kirkene ble nyttet til gravplass, og dette kunne føre til ubehagelig lukt, ble denne arten dyrket for å nyttes ved kirkegang. Denne skikken med balsambuketter nyttes forresten framleis i enkelte katolske kirkesamfunn.

Chrysanthemum for ettårig kultur.

9. C. parthênium Bernh. (*C. parthenoides* Voss., *Pyrêthrum parthenifolium* Hort., *Matricària parthenoides* Desf., *M. capênsis* Hort.) Matrem. Er forvillet fra hager og vokser på avfallsplasser rundt Oslofjorden. Opprett, 40-80 cm høg med sterk kamilleduft, flerårig, men dyrkes som ettårig. Stengel furet, gjerne sterkt greinet. Blad eggrunde med ovale-avlange, fjørlappete avsnitt. Korgene 2-3 cm brede med gul skive og kvite kantkroner, samlet i tette, bladbesatte halvskjermer. Svært variabel.

Var. aurêum Voss. Denne har gule blad og vokser i tette tuer og var særlig tidligere mye som kantplante, ofte som klippte innfatninger rundt sommerrabatter og andre blomsterarrangement.

Var. hortênsê Boom. (var. *ligulatum* Voss., *Matricària capênsis flôre plêno* Hort.) Hos denne er også midtkronene tungeformete, slik at korgene er fylte.

Var. grandiflôrum Boom. (*Matricària capênsis grandiflôrum flôre plêno* Hort.) Hos denne er skiven sterkt forstørret og omgitt av en rekke korte, hengende kantkroner.

Var. fistolôsum Boom. (var. *tubulôsum* Voss., *matricària eximia flôre plêno* Hort.) Dvergform for sterkt forlengete midtkroner uten kantkroner, slik at korgen blir nesten kulerund.

Mange av de sortene som hører til denne arten er særdeles rikt- og varigblomstrende og derfor særdeles verdifulle rabattplanter. Ved såing direkte på vekstplassen har de ulike sortene blomstret på ås etter 80-105 døgn. Derfor er det van-

lig å så i benk og plante ut på vanlig vis, og sortene tåler godt omplanting i alle utviklingsstadier.

10. C. carinatum Schousb. Ringkrage. Marokko. Glatt - opprett, 60-80 cm høg, greinet sommerblomst. Blad dobbelt fjærflikete, kjøttfulle, glatte, med linjeformete, spisse avsnitt.

Korgene enkeltvis, 4-6 cm brede med mørkerau skive og kvite kantkroner med grønn grunn, slik at korgen blir trefarget. Ytre svøpblad med tydelig kjøl som skiller den lett fra andre arter.

Var. album Vilm. (Nordstjernen) har kvite kantkroner med gul grunn.

Var. luteum Vilm. har ensfargete, gule kantkroner.

Var. tricolor Boom. (var. burridgeanum Vanh.) Har kvite kantkroner med gulgrøn og fiolett midte.

Var. dunettii Rgl. (var. liguløsum Voss., var. fløre plèno Hort.) Hos denne er nesten alle blomster i korgen tungeformet. Den fins i mange ulike farger.

C. carinatum er en av våre viktigste sommerblomster både for rabatter og snitt. Etter såing direkte på vekstplassen har de ulike sortene blomstret på Ås etter 70-75 døgn.

11. C. coronarium L. Kronkrage. Vokser ofte vill på avfalls plasser på østlandet. Greinet, opp til 120 cm høg. Blad glatte, dobbelt fjærdelte med spisse avsnitt, de øvre $\frac{1}{2}$ stengelomfattende. Korgene i klaser, 3-4 cm brede med gulgrøn skive og lysegule kantkroner. Svøpblad brede, hinneaktige uten kjøl.

Var. discolor Urb. har kvite kantkroner.

Var. liguløsum Voss. (var. fløre plèno Hort.) Alle blomster i korgen er tungeformete slik at korgene er helt fylte. Denne fins både i kvite og gule sorter.

Ved såing på vekstplassen har de ulike sortene blomstret på Ås etter 62-75 døgn. Denne arten er svært god til avskjæring da blomstene er holdbare.

12. C. segetum L. Gullkrage. Vokser ofte som åkerugas og på avfalls plasser. Glatt, ettårig, 30-60 cm høg med

lite forgreinet stengel. Blad lansett-spadeformete, grovtannete-3-flikete, de øvre ± hjerteformete og stengelomfattende.

Korgene enkeltvis, 3-5 cm brede, gule. Svøpblad uten kjøl.

Var. grandiflorum Nich. Korgene svært store i ulike farger med sorter som Helios gullgul og Gloria lysegul.

Var. plenum De Vries. (fløre plèno Hort.) Korgen er fylt ved at alle blomstene er tungeformete.

Denne arten er den viktigste av de ettårige for snittkultur. De ulike sortene har blomstret på As 64-75 døgn etter såing på vekstplassen.

305. slekt COTULA L. Bare én aktuell art.

1. C. squallida Hook f. Ny Seeland.

Silkehårete stauder med krypende stengler slik at den danner tette, låge matter, bare 3-5 cm høge. Blad spredt, 2-5 cm lange, djupt fjørflikete med innskårne avsnitt og gjennomskinnelige prikker.

Korgene særkjønnete, enkeltvis, 4-7 mm i tverrsnitt, grønaktige. Hankorgene er mindre enn hokorgene. Svøpblad purpur, bøyd innover, slik at de dekker over blomstene i hokorgene. Den blomstrer i juli-august. Blomstene er uten prydderdi, men planten nyttes som en utmerket teppe- og fugeplante i fjellhage, tørr mur og hellegang.

Den trives best der det er litt fuktig, men er ikke vanskelig. Den lider betydelig ved barfrost og trenger vinterdekking på Ås.

306. slekt ARTEMISIA L. Malurt. Som regel bitter aromatiske og sterkt duftende arter som vokser på tørre lokaliteter. Blad spredt, ofte sterkt innskårne. Korgene ullhårete, diskosformete, små og uanseelige, men mange, samlet i klaser. Blomstene gullige-kvite, tvekjønnete. Kantkroner hokjønnet, fruktbare, eller mangler. Svøp taklagt i mange rekker. Blomsterbotn glatt eller håret, ikke agnet. Nøttene uten fnokk.

1.	Stengelblad hele eller noe lappet	<u>A. purschiàna</u>	
-	" fjørfliket til dobbelt-tredobbelt, finnet eller handfliket	.....	2
2.	Bladverk helt eller nesten grønt og glatt	.....	3
-	Bladverk sølvkvitt håret, i hver fall under	.....	5
3.	Blad grovt oppdelt	<u>A. lactiflòra</u>	
-	" fint oppdelt	.....	4
4.	Halvbusk med trådformet endefinne	<u>A. abrotànum</u>	
-	Ettårig med bredere endefinne	.....	7
5.	Blad fint fjørdelt, endefinne linjeformet	<u>A. sacròrum</u>	
-	" grovt lappet-delt	.....	6
6.	Bladoverflate grønn og glatt	<u>A. vulgàris</u>	
-	" - " kvitfiltet	<u>A. stelleriàna</u>	
7.	Ettårig plante	<u>A. ànnua</u>	

1. A. purschiàna Bess. Vestlige Nord-Amerika. Urtaktig staude med horisontal rotstokk, 60-90 cm/høg, og hele planten dekt med kvite dunhår. Blad linjeformete - smalt lansettformete, 2½-7 cm lange og 3-6 mm brede, mest hele. Korgene i tynne, aksliknende endeklaser, opp til 30 cm lange, i juli-september.

2. A. lactiflòra Wall. (A. vulgàris àlba Hort.) Høstmalurt. Mellom-Asia. 120-150 cm høg, opprett staude med furet, glatt stengel. Blad fjørdelte, opp til 20 cm lange, med 2½-7 cm lange avsnitt som er egg-lansettformete, grovlappete og tannete, de øvre hele.

Korgene sittende, 4 mm brede, mjølkekvite, tett sammen i aks i bladhjørnene og samlet i elegante, 30-60 cm lange klaser ut over høsten. En vakker staude som tidligere var nyttet mye for snittkultur, og da ofte dyrket som toårig. Den bør dekkes om vinteren på As.

3. A. sacròrum Ledeb. (A. messerschmidtiana Bess.)

Var. vìridis Ledeb. (A. m. var. vìridis Bess.) Granmalurt. Russland. Denne kraftige varieteten med fint oppdelte, frisk grønne blad og store pyramidale blomsterklaser hørte til den faste bestand i varmbedene, og den ble da dyrket som vanlig ettårig utplantingsplante. Nå har den liten betydning.

4. A. stelleriana Bess. Sølvmalurt. Nordøstlige Asia og vestlige Nord-Amerika. Kvitfiltet, 30-80 cm høg staude med oppstigende stengler. Blad 5-10 cm lange, omvendt eggrunde-spadeformete, fjørflikete-fjærdelte med avrundete $\frac{1}{2}$ helrannete avsnitt. De indre blad stilkete, de øvre sittende. De kvitfiltete blad blir seinere grøne ovenpå.

Korgene lysegule i smale, opprette klaser i august-september. I teppebedstiden ble denne nyttet som teppedanner, idet skuddene ble kroknet ned til bakken og toppet. Nå nyttes den som fjellhagestaude.

5. A. lanata W. (A. pedemontana Balb.) Alpene. Sølvhåret, 10-30 cm høg staude med oppstigende stengler. Blad inn til 5 cm lange, fjærdelte med smale avsnitt. Korgene nikkende i bladhornene, kulerunde, 6 mm brede, i ensidige klaser i juli-august. Denne nyttes en del som fjellhagestaude på grunn av sine sølvkvite blad og skudd. Blomstene er det ikke noe ved.

8. gruppe. Seneciogruppen.

Blad mest spredt eller grunnstillet. Korgene stråleformete. Svøpblad mest like i 1-2 rekker. Blomsterbotnen naken. Pollenknappene uten vedheng ved grunnen. Griffelgreinene tvert avskårete - butte, med eller uten vedheng.

307. slekt GAMOLEPIS Less. Èn aktuell art.

1. G. tagetes DC. Rørkorg. Sentral-Afrika. Glatt, opprett, 20-30 cm høg, ettårig art med sterkt greinet stengel. Blad spredt, finnet med 5-7 linjeformete, hele eller lappede finner. Korgene langstilkete, $1\frac{1}{2}$ -2 cm brede, guloransje, få sammen i halvskjerm. Svøp urneformet. Etter direkte såing på vekstplassen har denne blomstret etter 54 døgn på Ås.

308. slekt PETASITES Mill. Pestrot.

Store stauder med tjukke, sterkt vandrende rotstokker som gjør plantene ugrasaktige. Blad store, grunnstillede. Korgene med tvekjønnete midtkroner, uten tungeformete kantkroner, samlet i kraftige, bladløse klaser. Blomsterkuddet vokser ut før bladene om våren.

1. P. japònicus Miq. Japanpestrot. Øst-Asia. Denne har veldige rotstokker som vokser metervis utover, slik at den kan bli et brysomt ugras der den trives.

Blad hjerte- nyreformete, inn til 80 cm brede, på kraftige stilker. Korgene gulkvite, tett sammen i pyramideformete klaser tidlig om våren før bladene kommer.

Var. gigantèus Nich. Denne blir opp til $1\frac{1}{2}$ m høg med inn til 1 m lange blad med sterkt bølget kant. Korgene sitter tett sammen og er velluktende. Dette er en svært statelig dekk- og kantplante ved store, frie dammer eller sjøer, men uten interesse som ordinær rabattplante.

2. P. hýbridus G., M. & Sch. (P. officinàlis Mnch.) Lægepestrot. Forvillet fra hager, mest rundt Oslo. 20-50 cm høg staude med tjukke, underjordiske teger. Blad runde-hjerteformete, langstilkete, inn til 60 cm store, uregelmessig tannede, gråfiltete under, seinere glatte.

Korgene kjøttfargete, i tette klaser på en svært grov, hul stengel med raubrune skjellblad, i mai.

Denne nyttes som arten foran og kan også bli ugrasaktig, om den ikke blir holdt på plass.

309. slekt ÆRNICA L. Solblom.

Stauder med motsatte eller grunnstilte blad i klaser. Korgene langstilkete, gule. Kantkronene hokjønnete og fruktbare, midtkronene tvekjønnete og fruktbare. Griffel med tynne greiner, nøttene ribbete, fnokk av stive, tynne børster.

1. A. montàna L. Vanlig solblom vokser vilt på beite- og lyngmark flere steder hos oss. Oppstigende, håret, 30-50 cm høg. De nedre blad mest 4 i rosett, $\ddagger$ læraktige, eggrunde, helrannete, sittende, stengelblad 1-2 par, små. Korgene 4-6 cm, oransjegule, enkeltvis eller 2-3 sammen i juni-august.

2. A. sachalinènsis Gray. Sakalinsolblom. Øst-Asia. Denne har mer oppstigende stengler og flere blad enn arten foran. Blad avlange-lansettformete, noe sagtannede og spisse. Korgene inn til 7 cm brede, gule i halvskjermer i juli-september.

3. A. foliösa Nutt. Nord-Amerika. 30-45 cm hög, bladrik, håret. Blad lansettformete, noe tannete med kraftige nerver, de øvre noe stengelomfattende. Korgene enkeltvis eller få i halvskjermer, gule, om lag 2½ cm brede. Kantkronene om lag 1 cm lange, svøpblad butte.

ARNICA er hardføre og villige rabatt- og fjellhagestauder som er lette å øksle ved frø eller deling.

310. slekt DORONICUM L. Gullkorg. Stauder med ugreinet - lite greinet stengel. Grunnblad langstilket, stengelblad spredt, ofte stengelomfattende. Korgene gule, langstilkete. Svøpblad i 2-3 nesten like rekker. Blomsterbotn konveks, ikke agnet, men ofte håret. Kantkronene hokjønnete i 1 rekke, midtkronene tvekjønnete. Nøttene 10-ribbete, hårformete fnokk i 1-2 rekker, eller mangler i kantkronene.

1. Grunnblad ikke hjerteformet ved grunnen	2
- " med hjerteformet grunn	3
2. Kantkroner uten fnokk	<u>D. plantaginèum</u>
- " med fnokk	<u>D. clüsii</u>
3. Korgene enkeltvis på nesten bladløse stilker	<u>D. caucàsicum</u>
- Korgene mange med stengelblad helt til topps	4
4. Plante uten teget og uten klaser av grunnblad før blomstring	<u>D. austriacum</u>
- Blad med teget og grunnblad i klaser før blomstring	<u>D. pardaliànches</u>

1. D. plantaginèum L. Storgullkorg. Vest-Europa. Rotstokk ± knollformet, krypende med 50-80 cm høge stengler som er noe silkehåret øverst. Blad tannete, de nedre stilkete, egg- svakt hjerteformete, bølgete, de øvre sittende med noe vinget stilk ned over stengelen. Korgene gule, 4-6 cm brede, enkeltvis eller 2-3 sammen i mai-juni.

Var. excèlsum N.E.Br. Denne kan bli opp til 1½ m hög, noe ruhåret, litt greinet med 8-10 cm store, pent gule korges. Denne hardføre og villige art er en av våre aller beste snittstauder. Den vil ha råmerik jord og kan greie seg i noe skygge.

2. D. clusii Tausch. Alpene. Kjertelhåret, opprett, 20-40 cm høy, uten krypende rotstokk. De nedre blad er avlange-lansettformete og smalner av mot en vinget bladstilk, de øvre stengelomfattende. Korgene enkeltvis, 5-6 cm store, gule, på stilker som er dekt med lange hår og tjukner til mot korgen. Den blomstrer i mai-juni.

3. D. columnae Ten. (*D. cordifolium* Sternb., *D. cordatum* Schulz-Bip.) Sør-Europa - Vest-Asia. 15-60 cm høy og har hverken knollet rotstokk eller teiger. Grunnblad nyreformet, buktet tannet med smalt vinget stilk, de nedre stengelblad stengelomfattende og med ører. De øvre stengelblad sittende, eggformete-avlange, hjerteformet stengelomfattende. Korgene mest enkeltvis, men kulturformene kan ha flere koger sammen. Blomstringstid mai-juni.

4. D. orientale Hoffm. (*D. caucasicum* Bieb.) Smågullkorg. Kaukasus. Håret, opprett, 30-50 cm høy med knollet rotstokk og teiger. De nedre blad er runde-hjerteformete, buktete og fint tannete, stengelblad avlange, stengelomfattende.

Korgene gule, 4-6 cm brede, enkeltvis tidlig i mai-juni.

Var. magnificum A. & G. har større og mørkere gule koger.

Mad. Mason er høyere enn arten, gul, meget riktblomstrende.

De låge DORONICUM er gode rabattstauder, som særlig er etterspurt fordi de blomstrer så tidlig og rikt. De er lette å øksle ved frø eller deling, greier seg best på råmerik jord og tåler atskillig skygge.

311. slekt SENECIO L. Svineblom. Dette er en av de største planteslekter med omkring 1200 svært forskjellige arter. Det er få av betydning for oss her. Blad spredt, korgene vanlig radiære med hokjønnete, tungeformete, fruktbare kantkroner i én rekke og med rørformete, 5-tannete midtkroner. Svøpblad i 1 rekke, til dels med noen mindre svøpblad ved grunnen, som seinere er tilbakebøyd. Blomsterbotn flat - noe konveks..

Nøttene mest runde og ribbet i tverrsnitt. Fnokk av mange kvite ullhår.

1. S. przewalskii Max. Akssvineblom. Nord-China. Opprett, † 1 m høy med krypende rotstokk og ugreinet blågrøn

stengel. Blad runde-hjerteformete i omkrets, djupt handdelte i 5-7 lapper som igjen er flikete, med spisse avsnitt. De er glatte, bleikgrøne under og mørkegrøne ovenpå, temmelig tynne og slappe. De nedre er langstilkete, de øvre mindre og kortstilkete. Alle blad har slire ved stilkfestet. Korgene små, gule, med få kantkroner, samlet i en lang aksformet blomsterstand i spissen av skuddene i juni-august. Dette er en hardfør og villig rabatt- og dekkstaude.

2. S. tanguticus Max. Fliksvineblom.

Vest-China. Glatt, opprett, greinet i toppen, 1-2 m høg. Blad store, 14-18 mm lange, trekantete-hjerteformete, fjørklappete - delte med lansettformete, spisse, † sagtannete lapper. Korgene gule, 2½ cm brede, med 2-4 tilbakerullede kantkroner og samlet i opp til 30 cm lange, tett pyramidaleformete toppklaser i august-september. Etter blomstringen er hele blomstertoppen kvit av alle frøfnokker, som sitter samlet på ganske lenge. En hardfør, villig rabattstaude som kan bli ugrasaktig.

3. S. doronicum L. Lansettsvineblom. Sør- og Sentral-Europa. 15-60 cm høg, tett korthåret overalt, sjeldnere nesten glatt. Blad stive, svært variable fra egg-lansettformete eller avlange, 5-13 cm lange. Korgene 5-7 cm brede, enkeltvis eller fa sammen med 10-20 glinsende gule kantkroner i juni-juli. Den nyttes en del for snittkultur og har en dvergform hosmariensis Hort. som er bare 10-15 cm høg og nyttes i fjellhagen.

4. S. abrotanifolius L. Abroddsvineblom. Sentral-Europa.

Tett, buskformet, da den har mange sterkt greinete skudd og blir 20-40 cm høg, er glatt eller svakt håret. Blad dobbelt fjørdelte med linjeformete, glinsende mørkegrøne avsnitt, 2½-7 cm lange, de øvre bare enkeltfinnete.

Korgene † 2 cm brede, friskt gule, 2-5 sammen i hoder i toppen av skuddene i juni. Kantkronene er oransjegule, linjeformet - ovale. Dette er en riktblomstrende og villig fjellhage- og rabattstaude.

5. S. elegans L. Purpursvineblom. Sør-Afrika. Ettårig,

klebrig, 40-60 cm høg art med greinete stengel. Blad svært variable, de nedre lyreformete, innskårne med brede, butte avsnitt, de øvre udelte, tannete. Korgene † 3 cm brede i løse halvskjermer med gul skive og fiolette kantkroner.

Var. ligulòsus Voss. (var. fløre plèno Hort.) Alle blomstene i korgen tungeformete og fins i ulike farger som blått, rautt, purpur og kvitt.

Var. nànus_ligulòsus Voss. (var. nànus fløre plèno Hort.) er en dvergform med de samme fargene.

Dette er en fra gammelt velkjent og mye nyttet sommerblomst. Ved såing på vekstplassen har de forskjellige sortene blomstret på Ås etter 75-95 døgn.

312. slekt LIGULÀRIA Cass. Nøkketunge. Denne slekten er ofte ført opp under slekten foran. Det er heller ikke så enkelt å finne klare, systematiske skillemerker mellom disse slektene.

Stort sett har LIGULÀRIA mye større koger enn SENÈCIO, gjerne 2-5 cm store, ofte i kjempestor, halvskjerm-pyramideformet klase. Bladene hos LIGULÀRIA er også større og grovere enn hos SENÈCIO.

Kantkronene er hokjønnete, tungeformete, lange og smale, som regel gule, ofte med 1-2 små lapper ved grunnen. Midtkronene er tvekjønnete og fruktbare.

Svøpblad to slags, plasert i 1 rekke. De ytre er smale og dekker over kanten av de indre. Nøttene glatte med tallrike, mjuke fnokkbørster.

1. L._clivòrum Max. (Senècio clivòrum Max.) Vanlig nøkketunge. China og Japan. 70-120 cm høg staude med greinet stengel. Blad store og grove, runde-nyreformete, inn til 50 cm brede, skarpt tannete. Bladstilken er kraftig, 15-30 cm lang. Stengelblad få og små. Korgene 7-11 cm brede, samlet i en løs, opp til 25 cm bred halvskjerm i toppen av de kraftige skuddene i juli-september. Kantkroner 12-14, oransjegule, knapt 1 cm brede, skiven 2½ cm bred, gul. Et par kulturformer som Orange Queen og Othello er vanlig dyrket.

2. L._veitchiàna Greenm. (Senècio veitchiànus Hemsl.) Vest-China. Opprett, 1-1½ m høg med bredt trekantete-hjerteformete blad som er inn til 25-60 cm brede, skarpt tannete. Bladstilken kompakt, 45-60 cm lang, djupt konkav ovenpå. Korgene † 6 cm brede med 8-12 oransjegule kantkroner. Korgene er

samlet i inn til 60 cm lange, aksformete, sylindriske klaser i august-september.

3. L. wilsoniana Greenm. (*Senecio wilsonianus* Hemsl.) Wilsonnøkketunge. Vest-China.

Denne minner mye om arten foran, men skilles ved å ha hul bladstilk og mer pyramidal blomsterklase. Blad nyre-hjerteformete, inn til 50 cm lange med halvt så lange stilker. Korgene $\pm$ 3 cm brede med bare 4-6 kantkroner som er gullgule.

4. L. x hessèi Bergm. (*Senecio hessèi* Hesse.) = *L. clivorum* x *L. wilsoniana*. Denne vakre hybrid er først nevnt i G. Arends katalog for 1938. Planten blir 150-200 cm høy med meterhøgt bladverk og 6-8 cm store korgar i brede, rike klaser. Fargen er lysende oransjegul. Dette er den peneste av de LIGULÀRIA vi har dyrket på Ås.

5. L. stenocéphala Mat. & Koidz. (*Senecio stenocéphalus* Max.) Tett nøkketunge. China, 75-100 cm høy. Blad langstilkete, hjerte-nyreformete, tannete, lysegrøne, glatte, opp til 25 cm lange og 40 cm brede. Bladstilk 15 cm lang, stiv, stengelømfattende. Korgene $\pm$ $3\frac{1}{2}$ cm brede, samlet i rike, sylindriske, opp til 35 cm lange og 5-7 cm brede klaser i juli-august. Kantkronene gule, linjeformete, oftest 3-5 og midtkroner 5-6.

Var. globòsa Bergm. Denne skiller seg fra arten ved å ha kortere, pyramideformete-kuleformete klaser, opp til 3 ganger så store korgar, og den blomstrer noe tidligere.

6. L. macrophýlla DC. (*Senecio macrophýllus* Bieb.) Stornøkketunge. Orienten. Stengel opprett, 180-270 cm høy. Blad 60-90 cm lange, 20-30 cm brede, ovale-eggformete, blågrøne med vinget stilk. Korgene $2\frac{1}{2}$ -5 cm brede i tette, søyleformete, om lag 30 cm lange klaser i august. Kantkroner 3-5, klart gule.

LIGULÀRIA er kraftige, bladrike stauder som passer til store dekkplantinger og trives best i noe fuktig jord. Derfor egner de seg særlig godt som strandplanting ved dammer og sjøer og ellers som solitærstauder. De øksles ved frø eller deling.

313. slekt EMILIA Cass. Emilia. Bare én art er vanlig dyrket hos oss.

1. E. sagittata DC. (*E. flammæa* Cass., *Cacalia coccinea* Curt.)
Flammeemia. Vest-China. Ettårig, opprett, 20-50 cm
høg. Blad spredt, 6-10 cm lange, avlange-spadeformete, spredt
tannete med pilformig og stengelomfattende grunn. Korgene i kvast,
uten tungeformete kantkroner, langstilkete, 1-1½ cm brede, skar-
lagensraue. Svøpblad halvt så lange som korgene. Sorter med
tett fylte korges er vanlig dyrket.

Ved såing direkte på vekstplassen har denne blomstret
etter 71 døgn på Ås.

9. gruppe Calendulagruppen.

Blad vanlig spredt, korgene radiære, svøpblad nesten like
i 1-3 rekker, ofte med hinneaktige kanter. Blomsterbotn naken,
sjelden med noen få børstehår. Midtkronene regelmessige, rør-
formete, 5-tannete, ofte sterile. Kantkronene hokjønnete og
fruktbare, oftest tungeformete. Nøttene oftest store, uten fnokk.

314. slekt CALENDULA L. Bare én art er aktuell for oss her.

1. C. officinalis L. Ringblom. Sør-Europa. Forvillet fra
hager på Østlandet. Opprett, ± håret og klebrig, 30-60
cm høg, med en fremmedartet duft. Blad kjøttfulle, spredt, lansett-
spadeformete, 5-15 cm lange eller mer, helrannete, de øvre stengel-
omfattende. Korgene enkeltvis på stive stilker, inn til 10 cm
brede, med flate, tungeformete kantkroner. Kantkronenøttene er
pølseaktig krummet og vortet.

Var. plèna Sw. (var. liguløsa Voss., var. fløre plèno Hort.)

Alle kulturformene er mer eller mindre fylt blomstrende
ved at de ytre, eller alle midtkronene, er mer eller mindre tunge-
formete. I de senere år har særlig de kaliforniske foredlere
lagt vekt på å skaffe sorter for ervervsmessig snittkultur.
Mange storblomstrete praktsorter i gule, oransje og rauoransje
farger, på lange, stive stilker er resultatet. De tidligste
av disse nyttes i U.S.A. til snittkultur under glass. Det fins
også mer kompakte og låge sorter som passer bedre for rabatter
og grupper. Etter såing direkte på vekstplassen har de for-
skjellige sortene blomstret på Ås etter 50-75 døgn.

315. slekt DIMORPHOTHECA Mnch. Kappblom. Flere sørafrikanske, ettårige arter som står nær slekten foran, men er lett å skille på frøene.

Kantkronene har langaktig, krumt frø som er trekantet i tverrsnitt, gjerne rynket-vortet. Midtkronene har derimot helt flattrøkt, nesten rundt frø med vinger bredere enn sjølve nøtten.

1. D. pseudoaurantiaca Sch. & Th. (D. aurantiaca Hort., ikke DC., D. sinuata DC., D. calendulacea Harw.) Gullkappblom. Ettårig, klebrig håret, 20-50 cm høy, greinet fra grunnen med oppstigende stengler. Blad kjøttfulle, ovale-lansettformete, inn til 9 cm lange og 2½ cm brede, smalner av mot grunnen, spredt vinkeltannede, de øvre blad er mindre og sittende. Korgene enkeltvis, svært nikkende, 5-7 cm brede. Kantkronene radiære, oransjegule, til dels med fiolett grunn. Griffelgreiner fiolette, skiven gul.

Denne har blomstret på Ås 68 døgn etter såing på vekstplassen.

2. D. ånnua Lees. (D. pluviælis Mnch.) Spåkappblom. Opprett eller oppstigende, om lag 30 cm høy. Blad smalt ovale til omvendt eggformete-ovale, inn til 8 cm lange, hårete, smalner av mot grunnen, butt tannede. Korgene 5-7 cm brede. Tungekronene kvite ovenpå, men purpur under, fint 3-tannede. Skiven metallblå. Korgene lukker seg mot regn, derav det norske navnet.

Var. ringens Hort. Kantkronene har en tydelig blåfiolett sone ved grunnen. Denne arten har blomstret på Ås 62-68 døgn etter såing på vekstplassen.

3. D. x turicænsis Thell. (D. aurantiaca hybrida Hort.) Dette er en hybrid mellom D. ånnua og visse andre arter og fins i flere fargevarianter.

pøngei Boom. har helt fylte blomster.

DIMORPHOTHECA er fremmedartete, vakre rabattplanter som vil ha varm og solrik plass, men er ellers villige.

10. gruppe Arctotisgruppen.

Korgene radiære. Svøpblad taklagt i flere rekker. Midtkronene regulære. Pollenknapper og griffelgrenene uten vedheng.

316. slekt GAZANIA Gaertn. Flere sørafrikanske arter og hybrider har vært dyrket; men bare et par er vanlige hos oss.

1. G. longiscapa DC. Nesten stengelløs, med treaktig rotstokk. Blad variable, lansettformete, hele eller fjørflikete med linjeformete avsnitt, alle kvitfiltete under, men glatte ovenpå. Bladkantene tilbakerullet. Korger opp til 7 cm brede, på glatte stilker, lengre enn bladene. Kantkronene tungeformete, gule, ofte med svart flekk ved grunnen. Denne har dels vært/nyttet som kaldhus- og stueplanter, dels som utplantingsplante og som sommerblomst. Sådd direkte på vekstplassen har den blomstret etter 85 døgn på As.

2. G. x splendens Hend. Er visstnok en krysning mellom G. rigens og G. uniflora.

Den er kvitullen, 20-50 cm høg med nedliggende stengler, flerårig, men dyrkes som ettårig. Blad spadeformete, variable, smalner av mot grunnen.

Korgene enkeltvis, 5-8 cm brede med gul skive og gule tungekroner med mørk flekk ved grunnen.

317. slekt URSINIA Gaertn. Bjørnegull. Blad spredt, oftest fjørfliket-delt. Korgene radiære, svøpblad i mange rekker med hinneaktig spiss. Midtkronene † innesluttet av de agnene som sitter på blomsterbotnen og skiller slekten fra nærstående. Nøttene 10-ribbete, fnokk 5-6 brede fnokkskjell.

1. U. anethoides N.E.Br. (Sphenogyne anethoides DC.) Skumrebjørnegull. Sør-Afrika. Glatt, opprett, ettårig, 20 cm høg med greinet stengel. Blad $2\frac{1}{2}$ - $3\frac{1}{2}$ cm lange, dobbelt fjør-delte med linjeformete avsnitt.

Korgene enkeltvis, 2-5 cm brede, langstilkete med oransje skive. Kantkronene mange, gule-oransje, 3-tannede med glinsende mørkebrun grunn. Dette er en god sommerblomst både for rabatter og avskjæring.

2. U. versicolor N.E.Br. (U. pulchera N.E.Br., Sphenogyne speciosa K. & W.) Kapbjørnegull. Denne er gjerne lågere enn arten foran med finere oppdelte blad og stråfargete, glatte skudd. Blad opp til 5 cm lange, dobbelt fjærdelte med linjeformete avsnitt. Korgene 4-5 cm brede med oransje kantkroner med liten purpur flekk ved grunnen og mørkere skive. Denne har blomstret på Ås 65 døgn etter direkte såing.

3. U. anthemoides Poir. (Sphenogyne anthemoides DC.) Dagbjørnegull. Ettårig, 30 cm høy, glatt eller svakt håret. Blad fjærdelte i flate, linje-trådformete avsnitt. Korgene $\pm 3\frac{1}{2}$ cm brede på lange, nikkende stilker. Kantkronene gule eller oransje innvendig, men noe purpurfarget utvendig.

URSINIA er villige sommerblomster for rabatter og avskjæring. De blomstrer 60-70 døgn etter direkte såing på vekstplassen.

318. slekt ARCTOTIS L. Bjørneøre. $\pm$ kvitfiltete-kvitulne planter.

Korgene radiære, enkeltvis på lange stilker. Svøpblad taklagt i mange rekker, det innerste hinneaktig. Blomsterbotn med grupper, mest børstehåret. Nøttene riflete, vanlig ulne, fnokk av skjell i to rekker.

1. A. grandis Thbg. Storbjørneøre. Sør-Afrika. Ettårig, tett greinet, ullhåret, 60-80 cm høy. Blad spadelansettformete, spredt tannete, grågrøne. Korgene enkeltvis, 6-8 cm brede på lange stilker med bleikfiolette kantkroner. Svøpblad børstehåret. Denne har blomstret på Ås 83 døgn etter såing på vekstplassen.

2. A. breviscapa Thbg. Stuttbjørneøre. Sør-Afrika. Ettårig, stengelløs, med ovale-lansettformete blad som er forskjellig innskåret, ruhåret og grønne ovenpå, kvitulne under. Korgene på hårete stilker, kortere enn bladene. Kantkronene gule ovenpå, kopperfargete under, skiven mørkebrun.

Denne har blomstret på Ås 81 døgn etter såing på vekstplassen.

319. slekt VENIDIUM Less. Sør-afrikanske, $\pm$ filthårete planter.

Korgene enkeltvis, radiære, på lange stilker. Svøpblad i flere rekker, de ytre smalere og urtaktige, de indre hinne-

aktige. Blomsterbøtn som hos slekten foran, men naken. Nøttene mangler fnokk eller med 4 små skjell.

1. V. wyleyi Harv. (V. fastuosum Hort. ikke Stapf.) Greinet fra grunnen, fint gråhåret, 60-90 cm høg med holstengel. Blad mange, lyreformete-fjørslappede, mindre oppdelt mot toppen av planten, 13-15 cm lange, gråhårete på begge sider. Korgene opp til 15 cm brede. Kantkronene gullgule med purpur flekk ved grunnen, skiven $\pm 2\frac{1}{2}$ cm brede, brunpurpur-svart. Enkelte nyere sorter med veldige korgene i vakre farger er i handelen.

2. V. decurrens Less. (V. calendulaceum Hort.) Denne er 30-45 cm høg med kantete stengler. Bladene $\pm$ lyreformete med størst endelapp, spindelhårete, seinere glatte ovenpå, men kvithårete under. Korgene $\pm 3\frac{1}{2}$ cm brede med frisk gule tungekroner og nesten svart skive.

VENIDIUM er svært vakre sommerblomster og utplantingsplanter som nyttes både til rabatter og til avskjæring. De har blomstret 80-90 døgn etter direkte såing på vekstplassen. Derfor bør de som regel gis normal forkultur under glass.

11. gruppe Cynaragruppen.

Blad spredt, ofte tornet tannet eller lappet. Svøpblad taklagt i mange rekker, ofte tornete, hinneaktige eller bladaktige mot spissen. Blomster tvekjønnete, kronen rørformet med 5 lange, smale lapper, eller kantkronene kan være forstørret, tungeaktige og kjønnsløse. Pollenknoppene med vedheng ved grunnen og griffelgreinene korte.

320. slekt ECHINOPS L. Grove, tistelaktige, oftest kvitfiltete planter med store, kuleformete hoder satt sammen av mange enkeltblomstrende korgene med deres sjølstendige svøp. Hele blomsterstanden er endelig understøttet av et ytre svøp av linjeformete skjell.

Hver enkelt korg består av en enkelt rørformet blomst med sylindrisk 5-lappet krone med linjeformete lapper. Svøpbladene som hører til den enkeltblomstrende korg sitter i flere rekker og er stivt skjellformet med børste- torneformete spiss, de ytre går over i tynne børster.

1. E. retro L. Sør-Europa. Opprett staude med runde, grå stengler, 50-100 cm høg. Blad stive, fjørflikete, med fjørlappete og noe tornete lapper, glatte ovenpå, gråfiltete under. Blomsterhodene kuleformete, lyseblå, 2-4 cm brede i juli-september.

Var. tenuifolius Loud. (E. ruthenicus Hort.) Denne er mindre i alle deler enn arten og med smalere bladavsnitt. Til denne hører sorten Taplow Blue som har vakkert, stålblå hoder.

2. E. humilis Bieb. Vest-Asia. 90-120 cm høg staude med ugreinet stengel. Blad spindelvehårete ovenpå, kvitfiltete, de nedre buktete, lyreformete og nesten tornløse, de øvre ovale, ^{-tannete} tornet/og fjørflikete. Den blomstrer i august-frosttid.

Var. cyaneus Wehrh. har djupblå blomster.

3. E. sphaerocephalus L. (E. giganteus Hort.) Kuletistel. Vokser vilt på avfallsplasser, særlig i Oslo-trakten. Kjertelhåret, 1-2 m høg staude med riflete, gråfiltete stengler. Blad avlange, fjørlappete med trekantete, tornet tannete lapper, de øvre stengelomfattende. Blomsterhodene 5-8 cm store, blå i juli-september.

ECHINOPS er hardføre og villige stauder som har størst betydning for snittkultur. På grunn av sitt tistelaktige utseende passer den ikke så godt sammen med andre stauder, utenom fjellhagen.

321. slekt CARLINA L. Tistelaktige stauder med fjørflikete blad med tornete tenner og store korgar med mange blomster i hver. Svøpblad taklagt i mange rekker, de ytre bladaktige og tornete, de indre fargete og formet som tungekroner, lengre enn blomstene. Blomsterbotn børstehåret. Blomstene alle like, tvekjønnete.

1. C. acaulis L. Sør-Europa. Stengelløs staude som blir 10-20 cm høg med store bladrosetter. Blad inntil 30 cm lange, fjørflikete med sterkt tornete og stikkende avsnitt, glatte på begge sider. Korgene enkeltvis, 7-12 cm brede, sitter nede i bladrosettene. Blomstene er kvite eller strågule, papiraktige i juli-september.

Var. caulescens Gaud. (var. alpina Beck.) har 10-40 cm lange stengler.

2. C. acanthifolia All. Sør-Europa. Denne har større blad som er fjørlappete og minner svært mye om ACANTHUS.

Arten er helt sølvgrå, særlig under bladene. Korgene 10-15 cm brede, strågule i juli-september.

CARLINA er mer eiendommelige enn vakre og dyrkes av den grunn i fjellhagen.

De er knapt hardføre nok på Ås, men ved dyrking på varmopplendt jord og god dekking greier de seg.

322. slekt CARTHAMUS L. Bare én art er vanlig dyrket:

1. C. tinctorius L. Egypt. Ettårig, glatt, opprett, 80-120 cm hög med greinete stengel. Blad spredt, eggrunde, tornete, tannete-lappete med hjerteformet stengelomfattende grunn. Korgene enkeltvis, 2-3 cm brede, safrangule. De ytre svøpblad bladaktige. Ved direkte såing på vekstplassen har denne blomstret på Ås etter 93 døgn.

323. slekt CENTAUREA L. Knoppurt. En stor slekt med omkring 500 arter, mest ettårige og stauder.

Blad spredt, [†] oppdelte, korgene enkeltvis eller i klaser. Svøp avlangt-kuleformet. Svøpblad ofte med stive hår, tornet, frynset eller med vedheng. Blomsterbotnen stivhåret. Blomstene i mange farger, alle like, eller kantkronene er forstørret, til dels noe tungeformete.

1. Ettårige eller dyrket som ettårige	6
- Stauder	2
2. Svøpblad og deres vedheng hele <u>C. ruthènica</u>	
- " frynset eller randhåret	34
3. Blad hele, i högda tannete	4
- " fjørfliket	5
4. Blomster gule, alle like <u>C. macrocephala</u>	
- " ikke gule, kantkronene forstørret og tungeformete <u>C. montàna</u>	

5. Fnokk kort, ikke fjørformet. Blomsterskudd
greinet C. dealbata
- Fnokk lang, fjørformet. Blomsterskudd u-
greinet C. pulcherrima
6. Svøpblad og vedheng hele C. moschata
- " " " frynset eller rand-
håret 7
7. Korgene 7-12 cm store. Plante nesten
glatt, men ru C. americana
- Korgene mindre enn 5 cm brede. Plante
filthåret som ung C. cyanus
8. Hele bladverket kvitfiltet C. cineraria

Flerårige arter.

1. C. ruthenica Lam. Ungarknoppurt. Glatt, opprett, 50-100 cm høg staude med greinet, glatt stengel. Blad fjør-delt med mange linjeformete, tannete avsnitt, de øvre mindre, sittende. Korgene enkeltvis eller få sammen, 3-6 cm brede, bleikgule, svøpblad sittende. Ikke fullstendig hardfør på Ås.

2. C. macrocephala Puschk. Kjempeknoppurt. Kaukasus, Lille-Asia. Glatt, opprett, 40-100 cm høg staude med ugreinet stengel. Blad runde-avlange, ru, tannete, smalner av mot stilken, de øvre sittende, nedløpende. Korgene enkeltvis, 7-10 cm brede, gullgule på oppsvulmete stilker i juli-august. Svøpblad i 8-12 rekker med brune frynser. Denne nyttes mest til avskjæring og har greidd seg bra på Ås.

3. C. montana L. Honningknoppurt. Er forvillet fra hager flere steder hos oss. Den har underjordiske teiger, er spindelvehåret, 20-40 cm høg med oppstigende, opprette stengler. Blad eggrunde-avlange, † helrannete og smalner av mot stilken. Korgene enkeltvis, inn til 6 cm brede med rauaktig skive og blå kantkroner i juni-juli.

Var. grandiflora Späth. har store, fiolette korger.

Var. coerulea Tayl. har ensfarget blå korger.

Var. rosea Nich. (var. rubra Hort.) har ensfarget rosa korger.

Var. citrina DC. (C. ochroleuca Sims.) har svovelgule korger med gulbrun skive.

Var. alba Mich. har kvite blomster. Til flere av disse hører verdifulle sorter som nyttes til snittkultur og som hardføre og villige rabattstauder.

4. D. dealbata W. Filtknoppurt. Kaukasus. Opprett, håret, 40-80 cm høg staude med sparsomt greinet stengel. Blad dobbelt fjærdelte med linjeformete, helrannete - noe innskårne avsnitt, langstilkete, sølvkvit hårete under, de øvre er sittende. Korgene 3-5 cm brede, enkeltvis, purpurrosa i juni-juli. Svøpblad med grønne, frynsete vedheng.

Var. steenbèrgii Perry. har lyst purpurrosa korgene med kvitt sentrum.

5. C. pulchèrrima W. (Aetheopappus pulchèrrimus Cass.) Brannknoppurt. Kaukasus, Lille-Asia. Denne har ugreinet stengel, om lag 75 cm høg. Blad fjørflikete, med lansettformete, tannete avsnitt, gråhårete under. Korgene 6-8 cm brede, purpurrosa i juni-august.

Ettårige arter.

6. C. moschàta L. (C. odoràta Hort.) Moskusknoppurt. Østlige Middelhavsområdet. Opprett, glatt, ettårig, 30-60 cm høg med greinet stengel. Blad fjærdelt, spredt tannet-lappet. Korgene langstilkete, 3-5 cm brede, gule, med svak duft. Svøpblad grønne, glatte.

Var. margarithae Boom. Denne har større, kvite, meget vel-luktende blomster.

Var. imperiàlis Boom. (C. imperiàlis Sm. & Bail.) Denne er større enn arten i alle deler med gråhåret svøp. Mange sorter i ulike farger er i kultur. Denne nyttes særlig for avskjæring, men er også gode rabattplanter. De ulike sortene har blomstret på Ås 60-80 døgn etter såing på vekstplassen.

7. C. americana Nutt. Østlige Nord-Amerika. Ettårig, grov, opp til 1 m høg. Blad lansett-linjeformete, helrannete eller spredt tannete, ikke hjerteformete, glatte, $\frac{1}{2}$ sittende. Korgene $2\frac{1}{2}$ -7 cm brede, rosa-purpur. Svøp opp til $3\frac{1}{2}$ cm bredt med frynsete blad.

Denne er svært god til snittkultur, men må gis vanlig forkultur under glass, da den trenger mer enn 80 døgn fra direkte såing på vekstplassen.

8. C. cyanus L. Kornblom. Vokser som ugras i kornåkrer og på avfallsplasser hos oss. Ettårig, opprett, først kvithåret, seinere glatt, 30-50 cm hög med temmelig slappe stengler.

Blad linjeformete, de nedre noe fjörlappete med spredte, motstående, linjeformete lapper. Korgene inn til 4 cm brede, duftlöse, langstilkete, blå. Denne har en rekke kulturformer, både enkle og fylte, i flere farger og i ulike högder. Det er en försteklasses sommerblomst for både rabatter og snittkultur. De fleste sorter har blomstret på Ås 60-65 døgn etter direkte såing på vekstplassen.

9. C. cineraria L. (*C. candidissima* Lam.) Sölvknoppurt. Sör-Europa. Opprett, greinet, flerårig, dyrkes som ettårig utplantingsplante.

30 cm eller mer hög, hele planten er kvitfiltet. Blad fjördelt i brede, svært butte lapper som er linje-lansettformet. Korgene temmelig store, purpur, kantkronene forstörret. Denne har mest vært nyttet som utplantingsplante, helst som kant til varmbed og liknende.

324. slekt XERANTHEMUM L. Bare én aktuell art.

1. H. annuum L. Papirblom. Söröst-Europa - Lille-Asia. Ettårig, opprett, kvit-gråfiltet, 60-100 cm hög. Blad spredt, avlange, helrannete, plutselig tilspissete. Korgene enkeltvis, langstilkete, eggrunde-halvkuleformete, 2-4 cm brede. Ytre svöblad utstående, purpur-kvite, likner på kantkroner.

En variabel art med mange kulturformer i ulike farger. Den nyttes mest til snittkultur for evighetsblomster. De ulike sortene har blomstret på Ås 63-87 døgn etter sirekte såing på vekstplassen.

325. slekt SILYBUM Adans. Bare én aktuell art.

1. S. marianum Gaertn. (*Carduus marianus* L.) Maritistel. Ettårig, glatt, opprett, 60-150 cm hög med sterkt greinet stengel. Blad spredt, opp til 75 cm lange og 30 cm brede,

læraktige, buktet fjørflikete med † runde avsnitt, kvitflekkete langs nervene med gule torner langs kanten, de øvre lansettformete, stengelomfattende. Korgene enkeltvis, kulerunde, 3-6 cm brede, purpurraue. De ytre svøpblad læraktige med opp til 2 cm lange torner.

Denne kraftige sommerblomst er mer eiendommelig enn vakker og nyttes som bakgrunnsplante i sommerrabattene. Etter såing direkte på vekstplassen har denne blomstret på Ås etter 90 døgn.

12. gruppe Cichoriegruppen.

Urter med mjølkesaft, og alle blomster i korgen er tungeformete.

326. slekt CATANANCHE L. Bare én aktuell art.

1. C. coerulea L. Rasleblom. Sørvest-Europa. Opprett, gråhåret staude, 40-80 cm høy med bladbesatt stengel helt til grunnen. Blad inn til 15 cm lange, lansettformete, 3-nervete, helrannete eller spredt tannete, de nedre med smale fliker ved grunnen. Korgene enkeltvis, 3-4 cm brede, langstilkete, blå med purpur midte. Alle blomstene i korgen er tungeformete slik at de minner om fylte ASTER. De ytre svøpblad læraktige med en enkelt grov torn. Den blomstrer i juli-september og greier seg bra på Ås.

Da tungekronene er papiraktige, egner den seg godt til evighetsblom.

327. slekt LACTUCA L. (Mulgèdium Cass.) Kraftige, opprette, hardføre planter med mye mjølkesaft. Stengelen er hol, korgene oftest himmelblå i klase eller halvskjerm. Ytre svøpblad korte, de indre lengre.

1. L. alpina Benth. & Hook. (Mulgèdium alpinum Less. Cicèrbita alpina Wallr.) Vanlig turt. Vokser vilt i fjellier over store deler av landet. Om lag 90 cm høy med opprett, furet stengel som er glatt nederst, men noe håret øverst. Blad nærmest lyreformet med stor endelapp. Korgene purpurblå, om lag 2 cm brede, mange i halvskjerm i juli. Denne har bare betydning som staude på skyggefulle steder og under forhold der andre stauder vanskelig gror.

2. L. macrophylla Gray. (Mulgédium macrophyllum DC., Cicèrbita macrophylla Wallr.) Kjempeturt er forvillet fra hager på Østlandet. 1-2 m høg med tjukk, furet stengel som er ugreinet nederst, men noe greinet øverst.

Blad store, tynne, stivhårete og kjertelhårete, de nedre med ett par finner og stor avlang-trekantet endelapp. Bladstilk bredt vinget. Korgene pent himmelblå. Fnokken kvit. Denne arten nyttes som dekkstaude på fuktig jord og i skygge; men den kan lett bre seg ugrasaktig.

328. slekt CRÉPIS L. Haukeskjegg. Bare én aktuell art.

1. C. rùbra L. Rauhaukeskjegg. Sør-Europa. Ettårig, † håret, rosettdannende, 10-40 cm høg. Blad avlange, fjørflikete - grovt tannete, smalner av mot en kort stilk, de øvre sittende. Korgene enkeltvis - få sammen, 3-4 cm brede, lilla-rosa, på lange stilker. Svøpblad ruhåret. Denne har blomstret på Ås 75 døgn etter såing på vekstplassen.

329. slekt HIERÀCIUM L. Sveve. Flerårige planter, ofte med rosettstilte blad og med få stengelblad. Dette er en av de største planteslektene med mer enn 700 arter; men det er få av verdi som prydplanter.

1. H. villòsum L. Lodnesveve. Europa. Mattedannende, tett sølvaktig, ullhåret, 15-20 cm høg staude. Blad avlange-lansettformete, blågrøne, sittende, de øvre mindre og stengelomfattende. Korgene enkeltvis eller få sammen, 4-5 cm brede, gullgule, i juni-juli. Denne arten blir ikke ugrasaktig og er en god rabattstaude.

2. H. aurantiacum L. Hagesveve. Denne er forvillet fra hager i låglandet hos oss. Denne har underjordiske teger som gjør at den lett blir ugrasaktig. Den blir 30-40 cm høg med bladløse, mørkhårete stengler. Blad avlange-lansettformete, tannete, mjukhårete. Korgene † 2 cm brede, oransjeraue, 3-9 cm sammen i juni-august.

3. H. x stoloniflòrum W. & K. (H. rùbrum Hort., ikke Peter.) = H. aurantiacum x H. pilosèlla. Denne blir bare 20-30 cm høg. Undersiden av bladene er tetthåret. Korgene enkeltvis eller få sammen, mørk oransjeraue i juli-august.

Klasse 2. M o n o c o t y l e d ò n a e. Enfrøbladete.

Orden Helòbiae. Vassplanter med sterkt redusert blomsterdekke. De blomstrer ofte i kolber eller kuleformete aks.

62. familie A L I S M A T À C E A E. Vassgrofamilien.

330. slekt SAGITTÀRIA L. Bare én aktuell art:

1. S. sagittifòlia L. Pilblad. Vokser vilt i grunt vatn, mest på østlandet. Enbo staude med oppsvulmet rotstokk og med teget. Vokser † 50 cm over vassflaten.

Blad nede i vatnet er tynne, smale og jambrede, de som flyter eller står over vatnet, er tjukke, langstilkete og pilformete.

Blomster 3 cm store, i tregreinete klaser med kvite kronblad som har en purpur flekk ved grunnen. Hanblomstene sitter øverst, hoblomstene nederst.

Var. leucopètala Miq. har helt kvite kronblad.

Var. plèna B. & R. (var. fløre plèno Hort., S. japònica Hort.) Har helt kvite, fylte blomster.

For planting i stillestående, grunt vatn er dette en interessant, hardfør og god staude. Den øksles ved frø eller deling.

63. familie B U T O M À C E A E. Brudelysfamilien.

331. slekt BUTÒMUS L. En aktuell art:

1. B. umbellàtus L. Brudelys. Vokser vilt i slam i grunt vatn flere steder hos oss. Glatt, opprett, 70-100 cm høg staude med tjukk rotstokk. Den blir ofte stekt og spist i Nord-Asia. Blad handformete, om lag 1 cm brede og inn til 125 cm lange, stivt opprette, trekantete i tverrsnitt. Blomstene stilkete, † 2½ cm brede, lysrosa, mange sammen, i opp til 15 cm brede skjærmer, på et kraftig skaft som rekker over bladene. De 3 begerblad er kronaktige og lengre enn de 3 egentlige kronblad. 9 pollenblad. Den blomstrer i juni-august.

Det er en interessant, hardfør og villig staude som er utmerket til å live opp og skaffe avveksling i dammer og sjøer.

64.familie L I L I Å C E A E. Liljefamilien.

332. slekt VERÀTRUM L. Nyserot. Flerbo stauder med tjukke rotstokker som er svært giftige og med saftige røtter som er mindre giftige. Stengel opprett, bladrik. Blad sterkt bue-nervert, foldet på langs. Blomstene mange med 6 pollenblad og 3 grifler, i endestillet klase.

1. V. òlbun L. Kvit nyserot. Vokser vilt i småskog på fuktige steder hos oss. Stengel opprett, 90-120 cm høg, dunhåret med 10-12 blad. Blad grønne, foldet på langs, grunnblad avlange, spisse, 30 cm lange og 12-15 cm brede, stive. Blomstene kvitlige innvendig, grønne utvendig, $1\frac{1}{2}$ cm store. De er noe kruset tannete, nesten sittende i tette, store klaser i juli-august.

2. V. nigrum L. Svartnyserot. Sentral-Europa - Øst-Asia. Opprett, 60-100 cm høg staude, med håret, ugreinet, hol stengel. Blad ovale, 15-30 cm lange, foldet på langs, glatte, de øvre mindre. Blomstene $\pm$ 1 cm, mørkerøde i aks, med karakteristisk fruktduft, samlet i 30-50 cm lange, rike toppklaser i juli-august. Blomsterdekkblad med en lys purpur flekk ved grunnen. De nesten svarte frøkapslene gjør plantene svært iøynefallende ut over høsten.

VERÀTRUM er interessante stauder for fuktige og skyggefulle steder. Men de bør nyttes med omtanke fordi de er så giftige.

333. slekt CÒLCHICUM L. Planter med laukformet knoll som er dekt med et seigt, brunt dekkblad som er trukket ut i en hals over knollen. Den underjordiske blomsterstengel er så kort at blomstene ser stengelløse ut. Blomstene minner mye om CRÒCUS, men skilles ved å ha undersittende blomsterdekke og 6 pollenblad. Kronrøret er langt med 6 lapper. 6 pollenblad festet ved grunnen av blomsterdekket og 3 grifler.

1. Høstblomstrende arter 2
- Vårblomstrende " C. bulbocodium
2. Blomster 1-6 sammen, 7-10 cm brede.
Blad 3-4 C. autumnale
- Blomster 4-20 sammen, 12-15 cm brede 3
3. Kronrør 4-5 ganger lengre enn kronlappene C. speciosum
- " 3 ganger så langt som kronlappene C. bormmuellèri

1. C. bulbocodium Ker. (C. vèrnum Ker., Bulbocodium vèrnum L.) Pyreneene-Kaukasus. Glatte, 5-10 cm høge stauder. Knoll eggrund, mørkebrun, 2-4 mm lang. Blad vanlig 3, kommer først etter blomstene, bredt bandformete, bølgete i toppen. Blomster 2-3 sammen, lysfiolette med helt frie blomsterdekkblad som går over i en negl med kvit flekk. Kronen er rør- traktformet. Griffel sammenvokst med 3-flikete arr. Den blomstrer straks snøen og telen går om våren, men har hatt vanskelig for å greie seg på Ås.

2. C. autumnale L. Tidløyse. Forvillet på Nordmøre, men hører heime i Vest- og Sør-Europa. Knoll eggformet, 3-4 cm bred med svartbrune dekkblad som ender i en $3\frac{1}{2}$ cm lang hals. Blad visner ned tidlig på sommeren, 3-4 sammen, avlange-lansettformete, mørkegrøne, 15-25 cm lange og $2\frac{1}{2}$ -5 cm brede.

Blomster 1-6 sammen, 10-18 cm lange, lys rosa. Kronrør 3-4 ganger så langt som kronlappene. De siste er elliptiske, 3-5 cm lange, skrått utstående, de innerste bredere enn de ytre.

Var. plènum Arn. Denne har fylte, lillarosa blomster.

Var. album Loud. Har tallrike, men små kvite blomster.

Var. alboplènum Vanh. Har mange kvite, fylte blomster.

Var. atropurpureum West. (C. atropurpureum Stapf.) Har 2 blomster sammen som er djup magentaraue. Kronrøret er bare $2\frac{1}{2}$ cm langt og kortere enn kronlappene.

Denne arten blomstrer i august-oktober, er helt hardfør og tåler atskillig frost. Den lever derfor godt opp i hagene om høsten etter at de andre blomstene er visnet eller frosset.

3. C. byzantinum Ker. (C. autumnale måjus Hort.) Lille-Asia. Knoll 3-5 cm stor eller mer, mørkebrun. Blad 4-5 sammen, avlange, 25-40 cm lange og 7-10 cm brede, mørkegrøne,

sterkt foldet på langs. Blomster få sammen, purpurrosa. Kronlappene butte, men kort tilspissede med kjøl, opprette med en smal, lysegul midtstripe. Denne arten føres opp forskjellig og blir ofte forvekslet med neste art.

Den minner ellers mest om arten foran, men har mye større knoller, og den blomstrer til samme tid.

4. C. speciòsum Stev. (C. gigantèum Hort.) Kaukasus-Lille-Asia. Denne har mer enn 5 cm store knoller som er mørkebrune-kastanjebrune med lang hals. Blad 4-5, 30-45 cm lange, til dels lengre og opp til 10 cm brede, lysegrøne. Blomster 4-20 sammen, 12-15 cm brede, nesten traktformete, opp til 30 cm lange, fiolette-mørkerosa. Kronrøret kraftig, 4-5 ganger så langt som kronlappene som er bredt elliptiske, 4-7 cm lange med gule flekker ved grunnen. Denne blomstrer noe seinere enn de to artene foran.

Var. album Bockh. Denne har kvite blomster.

Var. atrorubens Hort. Har mørkerosa blomster som er kvite innvendig.

5. C. x hybridum Tub. = C. sibthòrpil x C. speciòsum.

Til denne hører flere svært storblomstrete og vakre sorter.

6. C. bornmuellèri Freyn. Denne står nær C. speciòsum og føres ofte som en varietet eller kulturform av den. Den skilles ved å ha mer hinneaktige dekkblad med svært lang hals. Bladene er mer lansettformete og visner tidlig. Blomstene har grønaktig kronrør, er først kvitaktige, blir seinere lyserosa. Dessuten blomstret den tidligere.

Arten er ikke vanlig i kultur, og de sortene som føres under dette artsnavn, hører som regel til arten C. speciòsus.

Var. magnificum Tub. har store fiolettrosa blomster.

De høstblomstrende COLCHICUM hører til de interessanteste staudene. De er særdeles fargerike og virkningsfulle og særlig beundret fordi de blomstrer så villig og rikt lenge etter normal frosttid. De øksles ved sideknoller og trives under vanlige forhold.

334. slekt ASPHODELINE Rchb. Bare én aktuell art.

1. A. lutea Rchb. (Asphodelus luteus L.) Kongspryd. Middelhavslandene. Opprett, glatt staude, 60-100 cm høg med underjordiske teger og kjøttfulle, gule røtter. Stengel ugreinet med blad helt til topps. Blad linjeformete, 2-5 mm brede, 3-kantete med ru kanter, bøydå topp og stengelomfattende grunn. Blomstene 3-4 cm brede, gule med grønne striper, samlet i lange, tette klaser. Dekkblad kvitaktige. Den blomstrer i mai-juli.

Må dyrkes på varm, opplendt jord og er en god rabattstaude. Den øksles ved frø eller deling.

335. slekt PARADISEA Mazz. Bare én art.

1. P. liliåstrum Bert. (Anthericum liliåstrum L.) Graslilje. Sør-Europa. Glatt, opprett, 30-50 cm høg staude med meget kort rotstokk og kjøttfulle røtter i knippe. Blad 6-8, grunnstillete, bandformete, 30-60 cm lange og 4-5 cm brede, flate. Blomstene † 5 cm lange og brede, klokkeformete, kortstilkete, nesten gjennomskinnelige, kvite med en fiks grøn flekk ved spissen av hver kronlapp. Blomstene er samlet i en ensidig, fåblomstret, aksliknende klase. Dekkbladene under blomstene er lange.

Var. måjor Bail. (var. giganttea Hort.) Denne blir opp til 1 m høg med større blomster. Dette er en svært villig og pen rabattstaude som trives utmerket på Ås og blomstrer i mai-juni.

336. slekt EREMURUS Bieb. Kleopatras nål. Røttene tjukke og eiendommelig greinet, slik at rotsystemet nesten minner om en blekksprut. Bladene i en kraftig rosett ved grunnen. Blomstene samlet i en veldig aks-søyleformet klase på et kraftig, bladløst skaft.

1. E. himalåicus Bak. Nordvestre Himalaia. Glatt, opprett staude, 1-2 m høg, skyter en kraftig, kjegleformet skuddknopp tidlig om våren.

Blad bandformete, spisse, † 30 cm lange og inn til 6 cm brede, mørkegrønne med tydelige nerver, gjerne 8-12 i rosett.

Blomstene trakt-stjerneformete, 2-3 cm brede, i en tett, opp til 80 cm lang, aksformet søyle. Blomsterknoppene er gul-

aktige og kronlappene kvite med brun midtnerve i juni-juli. Denne særdeles statelige staude vekker alltid stor oppsikt og nyttes helst som solitær- og snittstaude.

2. E. robustus Rgl. Turkestan. Denne er enda kraftigere, 2-3 m høg. Blad 75-120 cm lange og inn til 10 cm brede, blågrøne, med tydelig kjøl, men de visner tidlig, allerede under blomstring.

Blomstene $\pm$ 4 cm brede, klokke- seinere hjulformete, samlet i opp til $1\frac{1}{2}$ m lange, søyleformete klaser. Blomstene er lyserosa i knopp, seinere kvite med en liten brun flekk ved grunnen og brun midtnerve. Den blomstrer i juni-juli. Ved siden av disse artene dyrkes det kulturformer og hybrider i flere andre farger, også rosa og gule.

EREMURUS er ikke fullt hardfør på Ås, men ved dyrking på varm, opplendt jord og god dekking har den greidd seg.

337. slekt ANTHERICUM L. Denne har som regel kort rotstokk og kjøttfulle røtter. Blad grunnstillete, derved skiller den seg fra ASPHODELINE. Blad linjeformete, kortere enn det slanke, bladløse blomsterskaft. Blomster hjulformete, på tynne stilker i en løs klase, hvorved den skiller seg fra PARADISEA.

1. A. ramosum L. (A. graminifolia Hort.) Kaukasus. Glatt, opprett, 40-60 cm høg staude med greinet stengel. Blad grunnstillete, grasaktige, 3-4 mm brede. Blomstene $1\frac{1}{2}$ -2 cm brede, kvite i sammensatt klase. Kronlappene med 3 opphøyde nerver, pollenbærere $\pm$ like lange som blomsterdekket. Blomsterstilken leddet like nedenfor midten. Den blomstrer i juli.

2. A. liliago L. Sandlilje. Middelhavslandene. Denne har ugreinet stengel, opp til 60 cm høg. Blad 25-45 cm lange og inn til 7 mm brede. Blomster kvite, 2-3 cm lange, pollenbærerne $\frac{1}{2}$ så lange som blomsterdekket. Blomsterstilken leddet ved grunnen.

Var. majus Voss. Denne er større enn arten i alle deler. Blomstringstid juli.

ANTHERICUM er gode rabattstauder som greier seg på opplendt, varm jord her på stedet.

338. slekt HEMEROCALLIS L. Daglilje. Stauder med meget kort rotstokk og tallrike † kjøttfulle trevlerøtter. Blomsterskudd høgt, vanlig mye høgere enn de grunnstilte, bandformete og kjølete blad, greinet øverst slik at blomstene sitter i klaser. Blomster rør- klokkeformete, opprette, sterkt utvidete øverst og med tilbakebøyde lapper, slik at de minner om visse liljer.

1.	Blomstene gule	2
-	" oransje-rauaktige	7
2.	Blomsterskaft inn til 60 cm høgt, indre kronlapper med hinneaktige kanter	3
-	Blomsterskaft 90-120 cm høgt, indre kronlapper uten hinneaktige kanter	5
3.	Blad over 12 mm brede, skaft ugreinet, de 2-4 blomster sittende - nesten sittende	4
-	Blad † 8 mm brede, skaft greinet i toppen med 2-6 blomster	<u>H. minor</u>
4.	Blomsterdekkblad smale-ovale, smalner av mot grunnen, lite tilbakebøyde, blad mest lengre enn blomsterskaftet	<u>H. dumortieri</u>
-	Blad bredt spadeformete, smalner ikke av mot grunnen, sterkt tilbakebøyde. Blad kortere enn blomsterskaftet	<u>H. middendorffii</u>
5.	Kronlappene 3-4 ganger så lange som brede	6
-	" 5-8 ganger så lange som brede, åpner seg først mot kvelden	<u>H. citrina</u>
6.	Røtter kjøttfulle, noe knollete. Blomster om våren	<u>H. flava</u>
-	Røtter sylindriske, ikke knollete. Blomstrer midtsommers	<u>H. thunbergii</u>
7.	Blomster velluktende, lappene nesten opprette	<u>H. aurantiaca</u>
-	Blomster duftløse, lappene vidt utbredt	<u>H. fulva</u>

1. H. minor Mill. (*H. graminea* Hort.) Øst-Asia. Glattopprett, 30-50 cm høg staude, med inn til 7 mm brede, grasaktige blad, omtrent like lange som stengelen. Blomster 6-10 cm lange, lyst sitrongule, velluktende på inn til 4 cm lange stilker og samlet 2-3 (unntaksvis 6) sammen i skjermaktig klase, i mai-juni. Kronlappene † dobbelt så lange som kronrøret, de ytre med raut anstrøk, † 1 cm brede, de indre bredere. Pollenknapper kromgule.

2. H. middendorffii Tutin & Mey. Ost-Asia. Denne danner ingen rotknoller. Blad inn til 3 cm brede, foldet, sigdformet, bøyd omtrent like lange som stengelen. Blomstene vel-luktende, kortstilkete, 7-11 cm lange, guloransje, støttet av et trekantet, opp til 2½ cm langt slireaktig blad. Ytre kronlapper 12-20 mm, nesten spisse, de indre 18-28 mm, brede og butte med hinneaktig kant. Blomstringstid mai-juni.

3. H. citrina Bar. Sentral-China. Glatt, opprett, 60-80 cm høy staude med inn til 15 mm brede og 75 cm lange, + duggete blad. Blomster gjerne 10 i hver småskjerm og samlet i 30-60 blomstrete klaser. De er sitrongule med purpur flekker, har langt rør og er inn til 12 cm brede. De har en sterk duft, åpner seg om aftenen og lukker seg kl. 12,00. De ytre kronlapper utoverbøyd. Pollenknappene er lysegule. Denne blomstrer først i juli-august og er den seineste art.

4. H. flava L. (H. lilio-asphodelus L.) Gul daglilje. China. Glatt, opprett, 80-100 cm høy. Blad lansettformete, inn til 1 cm brede, med kjøll, buete, noe kortere enn den slappe stengel. Blomster 8-12 sammen i klaser, 7-10 cm lange og 9 cm brede, traktformete, smørgule, på korte stilker, vel-luktende i mai-juni. Kronlappene 2-3 ganger så lange som kronrøret, noe utoverbøyd. Pollenknappene raugule.

5. H. aurantiaca Bak. Japan. Blad om lag 70 cm lange og 2½ cm brede. Blomster 8-15, oransje, ofte med purpur anstrøk langs midten av kronlappene, bredt traktformete, om lag 10 cm brede, med lite utoverbøyd lapper i juni-juli.

Var. major Bak. er større i alle deler. Blad inn til 4 cm brede og blomstene inn til 15 cm lange med tilbakebøyd lapper.

6. H. fulva L. Brun daglilje. Glatt, opprett, 70-120 cm høy og vokser i kraftige blokker. Røttene kjøttfulle, noe knollet. Blad bandformete, inn til 3 cm brede med kjøll, buete, kortere eller like lang som stengelen. Blomstene 7-9 cm lange og over 10 cm brede, bredt traktformete, 10-14 sammen i juni-juli. Fargen er oransje-teglrau med en aprikosfarget midtlinje på hvert blomsterdekkblad. Kronlappene er 3-4 ganger så lange som røret, utoverbøyd, bølgete. Pollenknappene rauaktige. Arten er steril, og det er noe uklart hvor den stammer fra. Den som er i vanlig kultur, er en klon.

Var. kwànsò Rgl. (H. kwànsò Hort.) Denne er kraftigere i alle deler enn arten og har fylte blomster.

Var. distìcha Voss. (H. distìcha Donn.) Er mindre enn arten med smalere blad, 5-10 cm lange blomster som er gule utvendig, innvendig oransje. Av denne er det også en fylt form.

En rekke storblomstrete kulturformer, derav mange hybrider, er kommet i handelen de seinere år. De føres dels under spesielle sortsnavn, dels er de gruppert under særskilte hybridnavn.

HEMEROCALLIS er svært takknemlige og villige stauder som kan vokse over alt, også i skygge. De nyttes både som rabattstauder og til avskjæring. De holder seg godt som avskårne, og sjølt små knopper åpner seg etter at de er satt i vatn.

De er lette å øksle ved deling.

339. slekt HÒSTA Tratt. (Funkia Spreng.) Bladlilje. Stauder med kjøttfulle røtter i rike knipper. Blad vesentlig grunnstillete, stilkete. Blomstene store, rør-trompetformete med 6 utbredte kronlapper, samlet oftest 15-20 i aksliknende klaser.

1. Blomster kvite, 10 cm lange, trompetformete, oppstigende, blad hjerteformete, glinsende grønne H. plantaginea
- Blomster kortere, † hengende 2
2. Kronrør plutselig utvidet fra smal grunn. Blad mørkegrønne H. ventricòsa
- Kronrør gradvis utvidet, lilla-kvit 3
3. Blad blågrønne, bredt egg-hjerteformete med vanlig mer enn 8 nerver på hver side av midtribben 4
- Blad grønne, smalner av mot grunnen med over 8 nerver på hver side av midtribben 5
4. Blomsterstand over bladmassen, blomster vidåpne H. fortunei
- Blomsterstand kortere enn bladene. Blomstene lite åpne H. glàuca
5. Blad dobbelt så langt som bredt med uvinget stilk H. lancifòlia
- Blad mer enn dobbelt så langt som bredt 6
6. Blad lansettformet med vinget stilk. Blomsterstand høgere enn bladene H. rectificòlia
- Blad ovale-eggformete, plante låg 7

7. Blad eggformete, spisse, bølgete med kvite tegninger H. undulata
- Blad ovale 8
8. Blad spisse, flate, blomster bleikt lilla H. sieboldiana
- " butte, flate, blomster mørk lilla H. decorata

1. H. plantaginea Asch. (Funkia subcordata Spreng.) Glansbladlilje. Øst-Asia. 50-70 cm høg. Blad 15-25 cm lange, eggrunde-hjerteformete, lys glinsende grøn med 6-8 nerver på hver side av midtnerven. Stilken er like lang som bladet med innoverbøyde vinger. Blomstene inn til 10 cm lange, oppstigende, kvite, velluktende, ofte samlet 15 sammen i kort, tett klase over bladmassen, i august-september. Pollenbærerne nesten rette.

Var. grandiflora A. & G. er større i alle deler.

2. H. ventricosa Stearn. (Funkia ovata Spreng., F. coerulea Hort.) Grønbladlilje. Øst-Asia. 50-100 cm høg med eggrunde-hjerteformete, mørkegrøne, korte, tilspisete blad som er 15-20 cm lange og til dels opp til 20 cm brede. Stilken til dels lengre enn bladet uten innoverbøyde vinger. Blomster inn til 5 cm lange med et sylindrisk kronrør som plutselig vider seg ut på midten, mørk lavendelfarget med kvitt innvendig. Blomstene sitter gjerne 10-15 sammen på et stivt skaft, over bladmassen i juli-august.

3. H. fortunei Bail. (Funkia fortunei Bak., H. sieboldiana fortunei Voss.) Breibladlilje. Japan. Blad hjerteeggformete, 12-20 cm lange og opp til 16 cm brede med omtrent like lang stilk. Blomster inn til 4 cm lange, vidt åpne, først horisontale, seinere noe hengende, lilla i knopp, seinere nesten kvite med kronlapper lengre enn røret. Blomstene i klaser over bladmassen i juli.

Var. gigantea Bail. (Var. robusta Hort.) Denne blir opp til 1 m høg og er større i alle deler enn arten.

Var. marginata-alba Bail. (Funkia ovata marginata Hort., F. coerulea albomarginata Hort.) Denne har bredere blad med uregelmessig og kvit kant.

4. H. glauca Stearn. (H. sieboldiana Hort., Funkia sieboldiana Hort.) Doggbladlilje. Japan. 30-60 cm høg. Blad bredt hjerteformete, kort tilspisete, 20-30 cm lange og

inn til 22 cm brede, sterkt blådugete med stilk like lang som bladet.

Blomstene bleikt lilla, $\pm$ 5 cm lange, smalt traktformete, hengende, med kronlapper like lange som røret og kvite-lyslilla pollenknapper. Blomstene er samlet, $\pm$ 15 sammen på et så kort, tett skaft at de blir nesten skjult nede i bladmassen. Den blomstrer i juni-juli.

5. H. lancifolia Engl. (*Funkia japonica* Voss., *H. japonica* Koidz., *F. lanceolata* Sieb.) Smalbladlilje. Japan. 40-70 cm høg. Blad egg-lansettformete, 10-15 cm lange og inn til 5 cm brede, spisse med smal stilk, lengre enn bladet. Blomster $\pm$ 4 cm lange, traktformete med utbredte lapper, bleik lilla, $\pm$ hengende, samlet 5-10 sammen i klaser som så vidt rekker opp over bladmassen i juli-september. Arten er svært variabel.

Var. albomarginata Stearn. (*Funkia albomarginata* Hook., *F. ovata albomarginata* Miq.) Blad med en smal, kvit kant. Klasen med mange frukter utover høsten.

Var. förtis Stearn. Denne har bredere blad og lengre skaft, som bærer blomstene over bladmassen, men setter ikke frukt.

6. H. undulata Bail. (*Funkia undulata* O. & D., *F. japonica mediovariegata* Hort., *F. sieboldii variegata* Hort.) 40-70 cm høg. Blad uregelmessige, kvite og gulaktig brokete, 10-20 cm lange og $\pm$ 8 cm brede, sterkt bølgete langs kanten. Blomster $\pm$ 4 cm lange, fiolette med mørkere kronrør, samlet i klasse på et skaft som hever dem over bladmassen. Dekkblad under blomstene er smale. Den blomstrer i juli-september.

HØSTA er en fullstendig hardfør og svært villig staude. Den nyttes både i rabatter og som kantplantning ved vassarrangement. Den er lett å øksle ved deling.

340. slekt KNIPHOFIA Wnch. (*Tritoma* Ker.) Rakettplante. Kraftige planter med hele tuer av lange, smale, grunnstilte blad. Blomsterskaftet er tjukt og kraftig med et aks av rørformete, lange, noe hengende blomster som sitter så tett at blomsterstanden ser nesten ut som en kolbe eller en rakett.

1. K. uvària Hook. (*Tritoma uvària* Ker.) Korallrakett. Sør-Afrika. 80-120 cm høg med tallrike, grunnstilte,

linjeformete, inn til 2½ cm brede blad med tydelig kjøll og ru kanter. Blomsterskaft like langt som bladene med inn til 20 tettsittende, korallraue blomster i et tjukt, nesten søyleformet aks som kan bli 20 cm langt. Enkeltblomstene rørformete, inn til 4 cm lange, de nedre i akset er gule, de øvre korallraue. Pollenbærerne stikker utenfor blomsten, og støttebladene er lansettformete. Den blomstrer i august-september.

2. K. præcox Bak. Denne står nær arten foran, men har klart raue eller gule blomster og tannete blad, og den blomstrer tidligere, allerede i juni. Den blir også angitt som mer hardfør.

Et stort antall kulturformer og hybrider føres i katalogene under særskilte sortsnavn, til dels blir de samlet under kollektivbetegnelsen:

3. K. x cultorum Bergm. (K. hybrida Hort.) Praktraktett.

KNIPHOFIA er særdeles interessante og iøynefallende stauder som helst vil ha råmerik jord og passer best i nærheten av vatn. De nyttes også til avskjæring. Enda har det ikke lyktes å få noen av sortene til å overvintre tilstrekkelig sikkert på Ås.

341. slekt ALLIUM L. Lauk. Karakteristiske planter med som regel utpreget laukluktt.

De har kappekleddt lauk, oftest enkeltvis-få. Blad grunnstillet, linjeformet, fra en ofte tynn og hinneaktig slire. Blomstene oftest i endestillet skjerm understøttet av 2-3 hinneaktige dekkblad. De 6 blomsterdekkblad oftest delt til grunnen. De 6 pollenbærere festet nederst i blomsten med sylformete og til dels tannete knopper. Blomstene sitter på slanke stilker.

1. Blomster blå	2
- " i andre farger	3
2. Lauk sylindrisk med teiger, blad runde i tverrsnitt	<u>A. cyanèum</u>
- Lauk eggrund, liten, blad kjølet, nesten trekantet i tverrsnitt	<u>A. coeruleum</u>
3. Blomstene gule	<u>A. moly</u>
- " i andre farger enn blått og gult	4

4.	Blomsterstand helt-halvt kulerund med mer enn 40 blomster	5
-	Blomsterstand skjermformet med mindre enn 40 blomster	7
5.	Blad glinsende grågrøne med raue kanter	<u>A. karataviense</u>
-	" annerledes	6
6.	Pollenbærere kortere enn blomsterdekket	<u>A. albopilosum</u>
-	" lengre " "	<u>A. jesdi anum</u>
7.	Blomster hengende i hodeformet skjerm	<u>A. pulchellum</u>
-	" ikke i hodeformet skjerm	8
8.	Stengel lengre enn bladene	<u>A. roseum</u>
-	" mye kortere enn bladene	<u>A. oreophilum</u>

1. A. cyaneum Rgl. Blålauk. Vest-China. Lauk sylindrisk, noe krum øverst, med teiger. Blomsterskaft lengre enn bladene, 15-30 cm høgt. Blad 4-5, smalt linjeformete - nesten trådformete, renneformete-runde i tverrsnitt. Blomster stilkete, lyseblå, klokkeformete, hengende, 5-18 sammen i halvkuleformet skjerm i mai-juni.

Blomsterstilkene † 6 mm lange. Pollenbærerne lengre enn blomsterdekket. Dette er en usedvanlig villig, hardfør og god vårstaude som kan dyrkes over alt.

2. A. coeruleum Pall. (A. azureum Ledeb.) Turkestan. Lauk liten, eggrund, mørkegrå. Blomsterskaft 40-80 cm høgt, holt, lengre enn bladene. Blad linjeformete med så stor kjøll at de nesten blir trekantete i tverrsnitt. De visner ned like før blomstring. Blomster stjerneformete, klart blå med mørkere midtåre og egg-lansettformete, om lag 5 mm lange kronlapper. Blomstene i brede, halvkuleformete skjerner på 1-3 cm lange stilker i juni-juli.

3. A. moly L. Gullauk. Middelhavslandene. Lauk eggrund, brunaktig. Stengel omtrent like lang som bladene. Blad 2, lansettformete, flate, opp til 5 cm brede, spisse, blågrøne. Blomster stjerneformete, gule på 1-3 cm lange stilker og samlet inn til 15 i halvkuleformete skjerner. De ytre blomsterdekkblad med grønn midtlinje utvendig. Denne svært villige arten spres lett med fugler og blomstrer i mai-juni.

4. A. karataviense Rgl. Turkestan. Lauk kulerund, kvit, † 5 cm stor. Blomsterskaft om lag 15 cm høgt. Blad 2,

eggrunde-ovale, 6-12 cm brede, glatte, glinsende grågrøne med raue kanter, 15-20 cm lange. Blomsterdekkbladene lansettformete, spisse med purpur kjøl. Blomstene lys purpur, seinere nesten kvite, på $\pm$ 2½ cm lange stilker og sitter mange sammen, ofte mer enn 40, i store, kuleformete skjærmer i mai.

5. A. albopilòsum Wright. Turkestan. Lauk $\pm$ flat, inn til 6 cm bred, lysebrun. Blomsterskaft opprett, trekantet, 30-35 cm høgt. Blad band-lansettformete, $\pm$ spisse, glatte ovenpå, kvithårete under, opp til 45 cm lange og 4 cm brede. Blomstene sølvaktig fiolette innvendig, noe mørkere utvendig med slanke, linjeformete-spisse, $\pm$ 2 cm lange stilker. Blomstene opp til 80 sammen i $\pm$ tette, kulerunde skjærmer som blir 8-15 cm brede. Pollentrådene mørkefiolette og knoppene blåaktige. Den blomstrer i juni-juli. Denne er muligens noe mindre hardfør.

6. A. jesdiànnum Boiss. (A. rosenbachiànnum Rgl.) Sentral-Asia. Lauk nesten kuleformet, over 2½ cm store med hinneaktig, kvitt dekkskjell. Blomsterskaft kraftig, glatt, trekantet, opp til 60 cm høgt. Blad 3-6, inn til 7 cm brede og 30 cm lange, uten kjøl, glatte ovenpå, men med kvite hår under.

Blomstene purpurrosa, store, stjerneformete med linjesylformete, over 1 cm lange, noe tilbakebøyde kronlapper. Blomsterstilkene slanke, men stive, opp til 7 cm lange i midten og tredjeparten så lange på siden. Blomsterstanden er en stor kuleformet skjerm med svært mange blomster i juni.

7. A. pulchèllum G. Don. Kaukasus. Lauk eggrund, mørk, ca. 2½ cm lang. Blomsterskaft 30-60 cm langt. Blad $\pm$ like lange som skaftet, 2-3 stykker, smalt linjeformete, renneformete, omtrent 1 mm brede med ru kanter. Blomstene friskt raufiolette til nesten raue, noe rørformete med ovale-elliptiske, butte, om lag ½ cm lange kronlapper med mørkere midtnerve og $\pm$ kjølet. Blomstene hengende på svært ulike lange stilker slik at de danner et løst, nærmest pyramidalt hode i mai-juni.

8. A. ròseum L. Sentral-Europa. Lauk eggrund, $\pm$ 2 cm bred, kvit med tydelige/gruper i det brune dekkskjell. Blomsterskaft 20-30 cm lange, lengre enn bladene. Blad 3-5, linjeformete, hole, inn til 1 cm brede, blågrøne, hårete. Blomster stjerneformete, 1½-2 cm brede, lyserosa, samlet i mangeblomstrete skjærmer. Alle pollenblad smalt lansett-sylformete. Den blomstrer i mai-juni.

9. A. oreophilum C.A.M. (A. ostrowskianum Rgl.) øst-Turkestan.
Blomsterskaft 20-30 cm høgt. Blad 2-3, renneformete, grågrøne, spisse, mye lengre enn blomsterskaftet. Blomstene purpurrosa, seinere lysere med en grønn midtnerve, samlet i en stor, mangeblomstret skjerm i juni-juli.

ÀLLIUM er gjennomgående villige og vakre rabatt- og fjellhagestauder. De trives i noe lettere jord og kan stå urørt i årevis. De øksles ved frø eller smålauk.

342. slekt LILIUM L. Lilje.

Omkring 100 temmelig ulike arter hører til denne slekten, derav flere særdeles statelige og verdifulle stauder. Lauken består av kjøttfulle, taklagte skjell, ikke kappeklede. Stengel oftest opprett og forsynt med svært ulike blad. Blomstene store, velluktende, koppformete i ulike antall og forskjellig stilling. Blomsterdekket enkelt med 6 kronaktige blomsterdekkblad med en honninggrupe ved grunnen.

6 pollenbærere, mest kortere enn kronen festet midt på pollenknappene. Griffel 1 med 3-lappet arr. Frukt en 3-rommet, mangefrøet kapsel.

1. Blomster opprette, klokkeformete, avsnitt sprikende, med negler, men neppe tilbakerullet	2
- Blomster horisontale-nikkende, avsnitt vanlig uten negl	6
2. Griffel kort, ikke lengre enn fruktemnet. Blomsterdekkblad $2\frac{1}{2}$ -5 cm lange	<u>L. còncolor</u>
- Griffel 2-3 ganger så lang som fruktemnet, blomsterdekkblad 5-10 cm lange	3
3. Blad i krans, stengel glatt	<u>L. philadèlphicum</u>
- " spredt, stengel filtet, i all fall øverst	4
4. Kronlapper vanlig under 7 cm lange	5
- " 7-10 cm lange og $2\frac{1}{2}$ - $3\frac{1}{2}$ cm brede	<u>L. x maculatum</u>
5. Stilk opprett, rett, kronlapper $\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ cm brede	<u>L. daùricum</u>
- Stilk bøyd utover. Kronlapper $2\frac{1}{2}$ -3 cm brede	<u>L. bulbiferum</u>

6. Kronlappene tilbakeböyde i nedre tredjedel. Pollenbærere ikke sprikende 7
- Kronlappene sterkt tilbakerullet fra midten eller innenfor midten, pollenbærere sprikende 12
7. Blomsterfargen i hovedsaken kvit, men ofte med purpur anstrøk og med grøne flekker på undersiden 8
- Blomsterfarge rosa eller gul L. myriophyllum
8. Kronrør smalt, vider seg lite ut fra grunnen til midten 9
- Kronrøret vider seg jamt ut fra grunnen oppover 11
9. Blomster reinkvite, blad 1-2 cm brede L. longiflorum
- " kvite med grønt og purpur utvendig 10
10. Kronlappene grøne utvendig, 17-25 cm lange. Blad 3 mm brede L. philippinense
- Kronlappene purpur utvendig, 13-15 cm lange. Blad 3-10 mm brede L. formosanum
11. Kronlappene 5-7 cm lange, blomstene kvite L. candidum
- " kvite med purpur hode utvendig og innvendig. Blad 1-nervete inn til 6 mm brede L. regale
12. Blomstene horisontale, indre kronlapper bredest nedenfor midten, kvite med gult midtbånd L. auratum
- Blomstene hengende, indre kronlapper bredest på midten 13
13. Blad mest i krans 14
- " spredt 19
14. Blomster rosapurpur L. martagon
- " gule-oransjeraue 15
15. Kronlappene $2\frac{1}{2}$ - $3\frac{1}{2}$ cm lange L. hansonii
- " 5-10 cm lange 16
16. Blad ru på kanter og årer på undersiden. Blomsterblad uten grøn flekk ved grunnen 17
- Blad helt glatte. Blomsterblad med grøn flekk ved grunnen L. superbum
17. Blad 4-10 i krans, pollenknapper vanlig gule L. canadense
- Blad 9-20. Pollenknapper vanlig raue-oransje..... 18

18. Laukskjell forenet, kronlapper 5-7 cm lange og 12-18 mm brede. Blad lansettformet L. pardalinum
 - Laukskjell ikke forenet, kronlapper 7-10 cm lange og 13-25 mm brede, blad omvendt lansettformet L. humboldtii
19. Blomster kvite med rosa og purpur anstrøk L. speciosum
 - " skarlagen, oransje eller gul 20
20. Kronlapper 2½-5 cm lange 21
 - " 7-10 cm lange 24
21. Stengel med stive hår L. amabile
 - " glatt eller mjukhåret 22
22. Blad 1-nervet, griffel dobbelt så lang som fruktemnet L. pumilum
 - Blad 3-7 nervet 23
23. Årene under bladene med kjertelaktige hår. Blad mest 5-7 cm lange, blomster ikke flekket L. chalsedonicum
 - Årene glatte, blad mest 7-13 cm lange, blomstene flekket L. pomponium
24. Blad mangenervete, 13-30 mm brede 25
 - " 1-7 nervete, 2-20 mm brede 26
25. Blomster oransje med brune flekker, kronlapper 6-7 cm lange L. henryi
 - Blomster gule med purpur flekker, kronlapper 7-10 cm lange L. monadelphum
26. Ribiller i øvre bladhjørner, blad med 5-7 nerver L. tigrinum
 - Ribiller mangler i bladhjørnene, blad mest 1-3 nervet 27
27. Blad 1-nervete, 2-4 mm brede L. davidii
 - " 1-3 nervete (sjelden 7), 6-12 mm brede 28
28. Blomster gule-aprikosfargete L. testaceum
 - " raue-oransjeraue 29
29. Stengel fint håret, svakt flekket L. chalsedonicum
 - " nesten eller helt glatt, sterkt flekket L. willmottiae

1. L. concolor Salisb. Stjernelilje. Japan. Lauk ± 2 cm bred, oval, tett sammen. Stengel opp til 40 cm høy, rund, håret, mørkerosa. Blad 20-30, 4-7 cm lange og 2-3 cm brede, tiltrykt stengelen, underside håret, med 3-7 nerver. Blomster stjerneformete, ensfarget skarlagen, svakt velluktende, 2-10 sammen i skjerm i juni-juli. Blomsterknappene hårete. Kronlappene

2-4 cm lange, svakt tilbakebøyde, de ytre med fortykket spiss. Pollenknapper raue, griffel kortere, like lang som pollenbærerene.

Var. pulchellum Rgl. (*L. pulchellum* F. & M.) Denne har enkle lauk, glinsende grønne stengler og inn til 8 mm brede, mørkegrønne blad. Blomstene frisk skarlagan med få svarte flekker. Det fins også andre kulturformer av denne. Dette er en svært villig og god staude som liker seg godt i litt lettere, men ikke for tørr jord. Arten kan med fordel øksles ved frø og blomstrer da allerede 2.-3. året etter.

2. L. x maculatum Thbg. (*L. x elegans* Thbg., *L. thunbergianum* Schult.) = *L. concolor* x *L. dauricum*. Flekkililje. Lauk 3-5 cm bred, kvit med purpur anstrøk. Stengel 20-60 cm høg. Blad 5-12 cm lange og 6-12 mm brede, lansettformete. Blomster 1-2 sammen, opprette, oransjeraue, noe flekkete. Blomsterdekkblad 8-12 cm lange, noe tilbakebøyde.

En rekke svært vakre sorter som spiller en meget stor rolle, hører heime her, t.eks. sanguineum Bak., atrosanguineum Bak. og Mahony, Peter Barr, Alice Wilson og Orange Queen. De blomstrer ut over juni-juli.

3. L. dauricum Ker. (*L. spectabile* Lk.) Eldlilje. Nordøst-Asia. Lauk 5-6 cm bred, kvit med smale, løstliggende skjell, som er leddet på midten slik at de minner om en fiolin. Stengel grøn, 40-80 cm høg, ribbet, rautt anløpen. Blad 7-12 cm lange og 6-8 mm brede, tiltrykte. Stengelen er oftest kvitullen. Blomstene 7-12 cm brede og 5-7 cm lange, lyseraue med gult sentrum og vinraue flekker, sitter sammen 2-6 i skjerm i juni-juli. Den minner mye om arten foran og har ofte vært forvekslet med den. Den har underjordiske teger. Kapselen er flat med butte kanter, om lag 6 cm lang, som sikkert skillemerke fra foregående art. Forskjellige kulturformer som har vært ført under denne arten, er temmelig usikre. Arten dyrkes neppe utenom botaniske hager, men har spilt betydelig rolle som foreldreplante for flere viktige hybrider.

4. L. bulbiferum L. Brannlilje. Vokser vilt enkelte steder hos oss. Lauk kjegleformet, kvit, 5-10 cm bred. Stengel rotslående, 60-100 cm høg, flekket, furet, † håret. Blad 50-60, spredt, 8-12 cm lange med yngelknopper i bladhjørnene.

Blomstene 7-10 cm lange, skålformete, oransjeraue med svarte prikker. duftløse. De er samlet inn til 12-18 sammen i uregelmessig skjerm i juni-juli.

Blomsterdekkblad utvendig gule med hårete vorter. Pollenknappene raue.

Var. cròceum Pers. (L. bulbiferum subsp. cròceum Bak., L. cròceum Chaix., L. aurantiacum West.) Safranlilje. Mellom-Europa. Denne skilles særlig fra arten ved følgende karakterer: Den har underjordiske teger og mangler bulbiller i bladhjørnene.

Var. chaixii Stoker. som oppgis som en tidligere varietet enn foregående, er etter de siste undersøkelser å oppfatte som synonym til var. cròceum.

Det har hersket stor uklarhet om nomenklaturen til denne arten med varieteter, og en lang rekke varieteter og kulturformer fins under svært mange ulike artsnavn.

De mange hybrider mellom denne og nærstående er også vanskelig å holde rede på.

Det er særdeles villige, hardføre og vakre liljer som en ofte finner blant de gamle bondehagestaudene.

5. L. x hollàndicum Bergm. (L. bulbiferum umbellatum Loud., L. umbellatum Hort.) = L. bulbiferum cròceum x L. x maculatum billigulatum. Hagelilje. Denne er som regel høyere enn hybridene/^{L. x maculatum} med flere blomster, gjerne 6-25 sammen i halvskjermformete klaser. Denne hybrid er særdeles hardfør og villig og hører til de aller beste hageliljer. Den har rotslående stengler og blomstrer i juni-juli.

Blant de beste sortene kan nevnes følgende:

Erect, 120 cm høy, klart rau med oransje anstrøk.
Golden Fleece, frisk gullgul med skarlagen spisser.
Grandiflorum, oransje med overgang til rautt mot spissen.
Incomparabile, frisk høgrau med mørkeraue flekker og gul sentral linje.

Invincible, djup oransjerau med mør raue spisser.

Splendid, frisk rau med oransje.

Vermillion Brilliant, frisk blodraue blomster, utmerket sort.

6. L. longiflorum Thbg. Trompetlilje. Formosa. Denne art som har spilt så stor rolle som drivlilje er for lite hardfør for friland på Østlandet.

7. L. formosanum Wallace. (L. philippinense formosum Wils.) Formosa. Temmelig stor lauk med underjordiske teger. Stengler 70-100 cm høge, brunraue. 30-40 blad som er 7-12 cm lange og 3-6 mm brede, linjeformete. Blomster opp til 20 cm lange, traktformete, snøkvite, noe grønt anløpne utvendig og med rauaktig midtnerve, velluktende og med noe tilbakebøyde kronlapper. Blomstene sitter enkeltvis eller opp til 5 sammen, horisontale. Denne særdeles vakre snittlilje dyrkes atskillig for snittkultur under glass; men på Ås rekker den ikke å komme i blomst på friland før det fryser.

8. L. candidum L. Madonnalilje. Østlige middelhavsområde, men dyrket meget langt tilbake. Lauk bredt eggrund, 5-10 cm bred, kvit-lysegul og rosa. Stengel 1-1½ m høg, grøn. Blad meget tallrike, 10-25 cm lange og 4-6 cm brede, lansett-linjeformete, de øvre mindre og sitter tiltrykt stengelen. Grunnbladene 12-18 cm lange og 3½-5 cm brede, vokser ut seinhøstes. Blomstene 6-10 cm lange, horisontale, svært velluktende, ensfarget kvite og sitter 5-20 sammen i klase i toppen. Kronlappene utstående, fra midten tilbakebøyde, utvendig noe grønaktige. Pollenknappene gule. Den blomstrer i juli-august. Flere kulturformer er dyrket.

salonikae Hort. Denne har særlig interesse fordi den blomstrer et par veker før arten. Dessuten er den frøekte og kan øksles på den måten. Den har kortere og mer vidåpne blomster enn arten.

L. candidum er sjelden normalt utviklet hos oss, ofte blomstrer den ikke i det hele, eller svært sparsomt. Det skyldes ofte sterke åtak av gråskimmelrøte og muligens andre sykdommer. Like ens lider den sterkt ved feil plantetid. Straks stengelen gulner og før høstbladene kommer, må den i tilfelle plantes om i løpet av august måned. Lauken skal ikke dekkes med mer enn et par cm jord. Madonnaliljen vil ha jamn råme i veksttiden, men tåler ikke stillestående grunnvatn. Den må derfor ha ekstra godt dren og opplendt, god jord. Like ens bør den ha full sol hos oss. Den foretrekker noe kalkholdig jord.

9. L. regale Wils. Kongelilje. Vest-China. Lauk bredt oval, vinrau, inn til 12 cm bred. Stengel 70-150 cm høg, grågrøn med purpur flekker, rotslående. Blad spredt, tallrike, 7-13 cm lange og 7-12 mm brede med bøyd topp, underside håret, med én nerve. Ingen laukknopper i bladhjørnene. Blomster 12-15 cm lange, kvite, seinere rosa-purpur utvendig og svovelgule i halsen, samlet 2-30 sammen i klase i juli-august. Blomsterdekkblad utoverbøyd, de ytre smalere enn de indre. Pollenknappene raubrunne med gult pollen. Blomstene svært velluktende. Lauken har kjøttfulle, delvis flerårige røtter som bør følge med ved omplanting.

Arten setter villig frø og er lett å øksle. Ved en temperatur på 16-18° C spirer godt frø i løpet av et par veker. Plantene tar til å blomstre allerede 2. året og er i fullt flor 3. året.

Denne usedvanlig hardføre og villige art er en utmerket rabatt- og snittstaude som også kan nyttes til driving.

10. L. auratum Ldl. Gullilje. Japan. Lauk kulerund, inn til 12 cm bred, gulgrøn. Stengel rotslående, 1-2 m høg, blågrøn med purpur anstrøk. Om lag 30 blad, spredte, 10-20 cm lange og 2-3 cm brede like nedenfor midten, spisse med 5 nerver. Blomstene 10-20 cm lange, horisontale, skålformete, opp til 10 sammen i klaser i juli-september. Fargen er elfenbenskvit med et gullgult band langs midten av hvert blomsterdekkblad og med purpur prikker. Kronlappene etter hvert sterkt tilbakebøyde. Pollen mørkebrunt. Den har enkelte kulturformer. Denne vakre lilje er for lite hardfør som staude på Ås; men den er kjent fra gammelt som en utmerket drivlilje.

11. L. mártagon L. Kranslilje. Vokser vilt flere steder hos oss, mest på østlandet. Lauk eggrund, gul, 5-7 cm bred. Stengel 1-1½ m høg, rauflekket. Blad i 2-4 kranser, de øvre mest spredt, 6-12 cm lange og 2½-3 cm brede, avlangelansettformete med 5-9 nerver.

Blomster opp til 12 sammen i klaser, hengende, med ubehagelig duft, matt vinrau med mørkere prikker. Blomsterdekkbladene sterkt tilbakebøyde fra nedenfor midten, de er vokseaktige. Pollenknappene raue. Den blomstrer i juni-juli.

Var. albiflorum Vuk. (var. album Hort.) Denne er lågere enn arten med flere blomster som er vakkert vokskvite, med litt grønt i midten. Pollenknappene er gule. Denne er frøekte og er særdeles vakker, hardfør og verdifull som rabattstaude. Den har holdt seg i buskas i parken på Norges Landbrukshøgskole fra gammelt.

Det er også flere andre kulturformer av L. mårtagon.

12. L. hansønnii Leichtl. Hansonlilje. Korea. Lauk veldig stor, uten teger, kvit med rosa anstrøk. Stengel 80-120 cm høg, grønn. Blad i 3-4 kranser, 8-12 cm lange og 2-4 cm brede, smalner av mot en vinget stilk. Blomster 6-12 i klaser, 4-6 cm brede, hengende, velluktende, oransjegule med raubrunne flekker i halsen. Blomsterdekkblad voksaktige, ikke særlig sterkt tilbakebøyde, utvendig med kjøl.

Dette er en av de beste gule artene vi har dyrket. Den er helt hardfør og lett å øksle ved de mange smålauk. Den blomstrer allerede i juni-juli.

13. L. x mårhan Tub. = L. hansønnii x L. mårtagon album. Den har en kjempestor lauk av type som arten foran. Den har mange oransje blomster, litt mørkere enn L. hansønnii, blir 1-2 m høg og blomstrer villig i juni-juli. Kjente sorter av denne er G.F. Wilson som er bleik sitrongul med karmin spisser og purpur prikker.

Ellen Willmott er oransjegul med raubrunne prikker.

14. L. x dalhansønnii Powell = L. hansønnii x L. mårtagon-cattaniae. Denne har gullgule blomster med sterkt tilbakebøyde kronlapper i juni-juli.

15. L. superbum L. Pyramidelilje. Østlige Nord-Amerika. Lauk kvitaktig, liten med teger. Stengel 1-2 m høg, purpur. Blad i kranser, 10-12 cm lange og 12-18 mm brede med 3-5 nerver. Blomster inn til 20 i klaser, hengende, trakt-klokkeformete, sitrongule-oransjeraue med vinraue flekker. Blomsterdekkblad 8-10 cm lange, sterkt tilbakerullede, de innerste med trekantet, grønn flekk ved grunnen. Den blomstrer i juli-september. Trives godt i fuktig moldjord-myrjord og er kalkskyende. Flere kulturformer dyrkes.

16. L. canadense L. Kanadalilje. Lauk kuleformet, kvitaktig med teger. Stengel 60-100 cm høg, grøn. Blad i kranser, 7-10 cm lange og 6-15 mm brede, smalner av mot grunnen, tynne med 5-7 nerver. Blomster 5-12 i skjerm, bredt traktklokkeformete, hengende, rosenraue-oransjegule, med mange brune prikker. Blomsterdekkblad 5-7 cm lange, vidt utstående og tilbakebøyde. Pollenknappene guloransje. Denne blomstrer i juni-juli og har flere kjente kulturformer.

17. L. pardalinum Kell. Panterlilje. Vestlige Nord-Amerika. Lauk uregelmessig, kvit-gulaktig, 5-10 cm bred med gule dekkskjell og med teger. Stengel 1-2 m høg. Blad i 3-4 kranser, noen spredte, 7-10 cm lange og 2-2½ cm brede med 3-7 nerver. Blomster 5-25 sammen i skjermaktige klaser, hengende traktformete, 5-10 cm brede. Blomsterdekkblad 6-8 cm, gult, på midten med store, brunraue prikker, lyserau mot toppen og sterkt tilbakerullet. Pollenknappene er raue. Den blomstrer i juli-august.

En villig og vakker art, men den må ha varm, opplendt, ikke tørr jord og full sol. Den har flere gode kulturformer.

18. L. speciòsum Thbg. (L. lancifòlium Hort.) Praktlilje. Japan. Lauk rund, stor, kvit-fiolett. Stengel kantet, rotstående, 1-1½ m høg, grøn, noe purpurflekkt, 20 blad, 10-15 cm lange og 1½-3½ cm brede, avlange-lansettformete med 5-10 nerver. De nedre er bredere enn de øvre. Blomst reinkvit med overstrøk og flekker av karminrautt, velluktende, hengende, inn til 15 cm bred på lange, rett utstående stilker, gjerne 3-12 sammen i klase i august-september. Kronlappene sterkt tilbakebøyde med bølgete kanter. Pollenknappene purpurraue.

Var. album Mast. Denne har brunrau lauk, purpurbrun stengel og kvite blomster som er noe grønaktig i midten og med raue tegninger utvendig. Det er visstnok denne varietet som dyrkes i storkultur til snitt i Stavanger-trakten.

Denne arten er knapt hardfør nok på Ås, og dertil er den for sein som staude.

Men mange av varietetene og kulturformene hørte til de klassiske drivliljer og ble innført fra Japan.

19. L. pumilum DC. (L. tenuifòlium Fisch.) Korallilje. Øst-China, Sibir. Små, 4 cm brede, pæreformete lauk og

30-60 cm høg, grøn stengel. Blad tallrike, grasaktige, spredt øverst, men i krans midt på stengelen, opp til 10 cm lange og 3 mm brede, med én nerve, underside håret, fint sagtannet. Blomster 6-18 i klaser, 4-5 cm brede, hengende, velluktende, djupt skarlagensraue med en svart flekk ved grunnen, men uten prikker. Blomsterdekkblad sterkt tilbakerullet. Blomsterknoppen fint kvithåret. Pollenblad like lange som griffelen. Den blomstrer i juni. Den er lett å øksle ved frø og blomstrer 2. året etter såing. Arten minner mest om en liten L. martedìgon. Den går lett ut etter blomstring, men er visstnok hardfør.

Et par sorter og nærstående hybrider er vanlig dyrket.

20. L. chalsedonicum L. Turbanlilje. Grekenland. Lauk stor, opp til $7\frac{1}{2}$ cm, gulaktig med purpur anstrøk. Stengel 80-120 cm høg, stripet, noe rotslående, kvitaktig håret og med purpur anstrøk. Blad så tallrike at de dekker hele stengelen taksteinsaktig. De er 5-12 cm lange og 4-7 mm brede, linjeformete, lysegrøne, med 3-5 nerver, de øvre blir plutselig mindre. Blomster enkeltvis eller inn til 6 i klaser. De er 5-7 cm brede, hengende, med ubehagelig duft, skarlagensraue med få rosa prikker og olivenbrun grunn. Blomsterdekkblad sterkt tilbakerullet. Pollenknappene oransjeraue. Den blomstrer i juli.

21. L. henryi Bak. Sentral-China. Lauk stor, rund, rau-brun. Stengel rotslående, 1-2 m høg, purpur anløpen. Blad tallrike, 10-15 cm lange og 2-3 cm brede, lansettformete, bøyde, med kort stilk, de øvre sammentrengt, kortere. Blomster oransjegule med raubrunne flekker, nikkende, langstilkete, samlet inn til 20 i løse klaser i august-september.

Blomsterdekkblad sterkt tilbakebøyde, 6-8 cm lange, vortet ved grunnen. Pollenknapper mørk oransje.

Den har greid seg godt på varm, opplendt jord på Ås helst siden 1929.

22. L. monadelphum Bieb. Kaukasuslilje. Lauk stor, bredt oval, gulaktig - noe purpur. Stengel grøn, 50-150 cm høg, fint håret. Blad opprette, 5-10 cm lange og $1\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ cm brede, spadeformete med mange nerver. Blomster bredt traktformete, 7-12 cm brede, hengende, kanarigule, innvendig mest mørkebrun flekkete og prikkete, utvendig raue ved grunnen. De

sitter 5-20 sammen i pyramidal klase i juni-juli. Blomsterdekkblad voksaktige, lansettformete, tilbakebøyde fra midten. Pollen-trådene i sammenvokst med oransje pollenknapper.

I følge brev fra klokker H.A. Bjørstad, Sjøvegan, er denne liljen sendt av professor Schübeler til pastor Wisløff på Steigen prestegård i 1880 årene og har holdt seg godt der oppe siden.

23. L. tigrinum Ker. Tigerlilje. Øst-Asia. Lauk kvitgulaktig, 7-8 cm lang og bred. Stengel 1-2 m høg, rotslående, mørk purpurrau, spindelvehåret med 2-3 mørk purpur laukknopper i hvert bladhjørne. Blad tallrike, spredt, 6-12 cm lange og 6-12 mm brede, lansettformete med 5-7 årer. Blomster 5-15 i klaser, hengende, oransjeraue med svarte prikker. Blomsterdekkblad 7-10 cm lange, tilbakerullet. Pollenknappene raue. Den blomstrer i august-september.

Var. splendens Leichtl. (var. supèrbum Hort.) Denne er større i alle deler og mindre håret. Blomstene opp til 25, er mer oransjefarget enn arten med purpur prikker, og blomstrer litt seinere.

Var. fortunei Stand. Denne har filthåret stengel og blomstrer seinhøstes.

Var. plenescens Waug. (var. fløre plèno Hort.) har fylte blomster.

Dette er en av de villigste og beste staudeliljer vi har. De er fullt hardføre og lette å øksle ved hjelp av laukknoppene. De gror villig og gir blomsterdyktige planter etter 2 års forløp.

24. L. davidii Duch. Sentral- og Vest-China. Lauk eggrund, inn til 4 cm bred, kvit. Stengel opprett, men med krypende grunn, 1-1½ m høg, slapp, brunrau flekket og stivhåret. Blad svært tallrike, 5-15 cm lange og 3-7 mm brede, glinsende grønne, ennervete med kvite prikker på begge sider. Blomster 3-20 i klaser, horisontale-hengende, vidåpne, oransje-raue med mange mørkebrune striper. Blomsterdekkbladene 5-6 cm, sterkt tilbakebøyde, med kjøl. Pollenbærerene kortere enn griffelen med raue knapper. Blomsterknoppene håret. Den blomster i juli-august.

Var. willmottiae Raffill (L. willmottiae Wils.) Den har slappere stengler, som er mer krypende ved grunnen enn arten.

Bladene er noe smalere og sitter tettere sammen. Blomstene er lengre og mer overhengende, og blomsterknoppene er glatte.

Et stort antall sorter og nærstående hybrider dyrkes.

25. L. x testaceum Ldl. (L. excelsum Walp.) = L. candidum x L. chalsedonicum. Nankinglilje. Lauk rund, 5-10 cm, kvitaktig. Stengel ikke rotslående, 1-1½ m høg, brunflekkt, noe håret. Blad tallrike, 7-10 cm lange og 6-8 mm brede, linjeformete. Blomster 4-12 i klaser, horisontale-nikkende, 4-7 cm brede, svært velluktende, lysegule med oransje årer og noe rauaktig flekket. Blomsterdekkblad sterkt tilbakerullet. Pollenknoppene raue. Den blomstrer i juli-august. Dette er en av de relativt få virkelig elegante liljehybrider.

Ellers fins det etter hvert hundrevis av hybrider, og det kommer stadig nye.

343. slekt FRITILLARIA L. Krone. Blant de bortimot 100 arter som hører til denne slekten er det vesentlig 2 som er vanlig dyrket hos oss.

1. F. imperialis L. Keiserkrone. Himalaia. Hele planten har en ubehagelig lukt omtrent som det lukter i en revegård. Lauken er svært stor, ofte 6-10 cm i tverrsnitt, med noe hol topp og løstsittende, gullige, kjøttfulle skjell. Stengel stivt opprett, 60-100 cm høg, saftig og tjukk. Blad mange, stengelbundne i 3-4 kranser, smalt avlange, spisse, bølgete, lysegrøne, opp til 10 cm lange og 1-2 cm brede, de nedre til dels eggformete. I mellom øvre bladkrans og blomsterstand et langt bladløst stengelstykke.

Blomster begerformete, store, hengende på stive, buete stilker, oransjeraue i en klasse under en tett topp av opprette, bølgete, lansettformete blad. Blomsterdekkbladene eggformete, spisse - nesten butte, 5-7 cm lange med purpurraue årer. Ved grunnen av hvert blomsterdekkblad sitter en stor, iøynefallende kvit honninggrupe. Pollenbærerene betydelig lengre enn blomsterdekket, kremgule. Griffel grønkvit, lengre enn pollenbærerene med 3-lappet, tilbakebøyd arr.

Var. màxima Bosse. (var. rùbra-màxima Nich.) er større enn arten med oransjeraue blomster.

Var. flåva Sw. (var. lútea Nich.) har gule blomster.

Var. prolifera Groenl. & Rpl. (Krone på krone). Denne har to blomsterkranser over hverandre.

Var. inodóra Rgl. Denne er duftløs med gule-bronsefargete blomster.

Flere andre kulturformer er også vanlige. De blomstrer allerede i midten av mai. Skuddene vokser opp straks telen går og kan derfor ofte bli skadd av sein nattefrost.

Keiserkronen er en særpreget og interessant hobbystaude som trives under alle forhold. Den er lett å øksle ved hjelp av de mange nye yngellauk. Den bør plantes om etter noen års forløp da den ellers lager hele hauger av svære lauk og blomstrer sparsomt.

2. F. meleágris L. Kongekrone. (Rutelilje) . Den er forvillet fra hager flere steder på østlandet. Lauk kuleformet, bare om lag 1 cm stor, kvit.

Stengel 20-40 cm høg. Blad spredt, gjerne 4-5 omtrent midt på stengelen, spisse, 7-15 cm lange og 3-6 mm brede, renneformete, blågrøne. Blomster oftest enkeltvis, bredt klokkeformete, 3-4 cm lange, lilla med raue og kvite tegninger. Den blomstrer i mai og er svært variabel.

Var. májor Voss. Er større i alle deler enn arten.

Var. praècox Pers. (var. álba Hort.) Har kvite blomster.

Var. contórta W. Mill. Hos denne er blomsterdekkbladene vokst sammen nederst, blomstene er lange og smale, med bronsefargete flekker.

Det er flere sorter i varierende farger, noen med flere blomster sammen. Dette er en hardfør staude som plantes sammen i passe grupper i stauderabatter og fjellhage.

344. slekt TULIPA L. Tulipan. Mer enn 150 arter, men bare noen få er vanlige som hagetulipaner. Lauk kappekledd, smaler av opp=over i en kantet spiss. Stengel som regel ugreinnet, opp til 75 cm høg, glatt og blågrøn, sjeldnere mjukhåret eller ru.

Blad mest grunnstillete, brede og tjukke, ± blågrøne. Blomster som regel opprette, klokke-koppformete med 6 frie blomsterdekkblad uten honningkjertler.

1.	Pollentrådene håret ved grunnen, knopp ofte nikkende	2
-	Pollentrådene uten hår, knopp opprett	3
2.	Blomster gule - oransje innvendig, pollenknapp gul -ransje	<u>T. sylvèstris</u>
-	Blomster raue eller kvite innvendig, i all fall i øvre halvdel	<u>T. tårda</u>
3.	Blomster store med 7-10 cm lange blomsterblad, raue, vanlig med mørk flekk omgitt av gult. Pollenknapp mørk.	4
-	Blomster mindre, blomsterblad under 5 cm, eller om lengre mangler de tydelig mørk flekk	7
4.	Blad med mange purpur eller brune striper	<u>T. greigii</u>
-	" uten slike striper	5
5.	Stengel 30-50 cm høg, indre kronblad med gul midtstripe	<u>T. praècox</u>
-	Stengel 15-25 cm høg, indre kronblad ikke stripet	6
6.	Kronblad spisse eller med spiss i enden	<u>T. eichlèri</u>
-	" avrunnet i enden	<u>T. fosteriàna</u>
7.	Stengel fillet eller noe ru, kronblad vanlig raue med gule kanter og striper. Pollenknapper gule	<u>T. suavèolens</u>
-	Stengel mest glatt	8
8.	Blomster stjerneformete og gule-kvite innvendig	<u>T. clusiàna</u>
-	Blomster ± klokke-koppformete	9
9.	Indre kronblad omtrent 2½ ganger så lange som brede, raue, rosa, kvite eller gule med en gul flekk. Pollenknapp gul	<u>T. kaufmanniàna</u>
-	Indre kronblad ikke mer enn dobbelt så lange som brede	<u>T. gesneriàna</u>

1. T. sylvèstris L. Skogtulipan. Sentral- og Sør-Europa, Vest-Asia. Lauk slank, 3½ cm bred, gul med rautt anstrøk, langt tilspisset. Laukskjell innvendig glatt, men håret i toppen. Stengel 20-40 cm høg, glatt, grøn. Blad 4-5, lansett-linjeformete, blågrøne, noe furete, 25 cm lange og 2 cm brede, de nedre handformete, liggende. Blomst med nikkende

knopp, 4-5 cm lange, trakt-klokkeformete, seinere vidåpne, gule, utvendig grønaktige, men aldri raue.

Kronblad spisse, de indre mindre, flekk mangler. Pollen-tråd gul, med dobbelt så lang knapp som tråd. Den blomstrer tidlig om våren, allerede i april-mai. Flere kulturformer.

2. T. greigii Rgl. Flekktulipan. Turkestan. Lauk inn til 3 cm bred, raubrun, tilspisset. Stengel dunhåret, 10-30 cm høy. Blad 3-5, lansettformete, eiendommelig brunstripete $\pm$ bølgete, gjennomskinnelige med noe brusket kant.

Blomstene store, klokke-koppformete, klart skarlagensraue, med en mørk olivenfarget, nesten svart flekk på klar, gul botn ved grunnen av kronbladene. De ytre kronblad som har utoverbøyd kant, er brede, butte, men med kort spiss, $\pm$ 8 cm lange og 6 cm brede, de indre er større og opprette. Pollenknappene nesten svarte, seinere mer gullige. Den blomstrer omtrent samtidig med arten foran.

3. T. praëcox Ten. Sør-Europa. Lauk. $\pm$ 4 cm bred, med mange teger. Stengel 10-20 cm høy eller mer. Blad 3-5, opprette, noe blågrøne, de nedre $\pm$ 30 cm lange, 8 cm brede.

Blomster 5-7 cm lange, matt skarlagan, med en mørk olivenfarget flekk på gul botn. De ytre blomsterdekkblad bøyes seinere tilbake og er matt oransje eller grønne utvendig, $\pm$ 6 cm lange, de indre opprette, kortere, smalere og mer butte. Pollenknappene mørke. Den er svært tidlig og en av de første som blomstrer, nesten straks telen går om våren.

4. T. eichlèri Rgl. Trans-Kaukasus. Lauk inn til 6 cm bred, spiss, glinsende brunrau, lauskjell håret på innersiden. Stengel 15-25 cm høy, håret. Blad 4-5 ganger lengre enn stengelen, lansett-linjeformete, grågrøne, hårete ovenpå. Blomster bredt klokkeformete, fullt åpne, inn til 20 cm brede, klart lysende skarlagan. De ytre blomsterblad er gulaktig anløpne på yttersiden, med tilbakebøyd kant, $\pm$ 10 cm lange og 5 cm b. Ved grunnen en glinsende svart flekk på gul grunn. Pollenknappene er svært mørke. Den blomstrer i april-mai.

5. T. fosteriana Hoog. Turkestan. Lauk 5 cm bred, raubrun, spiss, ytre lauskjell håret på innersiden. Stengel glatt - noe håret, 20-40 cm høy. Blad 3-4, bredt lansettformete, grågrøne med noe rau kant.

Blomsten svært stor, inn til 12 cm lang, klokkeformet, glinsende skarlagan, lyser/utvendig, med svart flekk på gul grunn innvendig. De ytre blomsterdekkblad er spisse, $\pm$ 7 cm lange og $3\frac{1}{2}$ cm brede, spisse, de indre er kortere og bredere, butte. Pollenknapper svært mørke. Også denne blomstrer svært tidlig om våren. Flere kulturformer.

6. T. suaveolens Roth. Söttulipan. Sör-Russland. Lauk oval, $1\frac{1}{2}$ -2 cm bred, brun, dekkskjell med hår ved grunnen innvendig. Stengel inn til 20 cm hög. Blad 3-4, lansettformete, blågröne, med mjukhåret overside. Blomstene 5-7 cm brede, klokkeformete, velluktende, högraue-skarlagan. Blomsterblad tilspissete, med en svakt gul kant, utvendig mørkeraue. Innvendig ved grunnen er blomstene gule med en mørk olivenfarget flekk. Også denne hörer til de tidligste med mange velkjente sorter som Duc van Tholl.

7. T. clusiàna Vent. Klusiustulipan. Persia. Lauk $\pm$ $2\frac{1}{2}$ cm bred, kastanjebrun, med teger. Dekkskjell helt håret innvendig. Stengel 20-40 cm hög. Blad 4-5, lansett-linjeformete, sterkt bölgete, blågröne. Blomster $2\frac{1}{2}$ - $3\frac{1}{2}$ cm lange, traktseinere stjerneformete, velluktende. Blomsterdekkblad innvendig kvite, utvendig rosa med kvite kanter, grunnfleck blåaktig, pollenknapper djupt purpurfarget. Den blomstrer allerede i april-mai.

8. T. kaufmanniàna Rgl. Nökkerosetulipan. Turkestan. Lauk variabel, inn til $3\frac{1}{2}$ cm i tverrsnitt, lys raubrun. Dekkskjell håret innvendig. Stengel 20-30 cm hög, noe håret. Blad 3-5, avlange, lansettformete, blågröne. Blomster 5-7 cm lange, först smale, seinere vidt utbredt, flöytekvite med rautt overtrekk utvendig og med gul grunnfleck innvendig. Pollenknapp gul og kvit. Den blomstrer fra slutten av april-mai.

Var. aubrea Hoog. Mörkegul innvendig med kirsebærrautt overtrekk utvendig.

Var. coccinea Hoog. Har ofte 2 blomster på hver stilk, skarlagansraue med gult innvendig. Til denne hörer flere kjente sorter som Brilliant, Gaiety og Elliot.

Ved krysning mellom T. kaufmanniàna og T. greigii er det kommet fram en interessant gruppe som populært kalles

9. T. kaufmanniana hybrider Hort. Disse er større enn T. kaufmanniana, og bladene er oftest brunflekkelige. Hertil hører slike sorter som

Robert Schuman med mørkegule blomster som er raue utvendig og med mørkere grunn.

Johan Strauss har fløytegule blomster. De ytre blomsterdekkblad er rosa utvendig, med mørkere grunn og kvite kanter.

Vivaldi er fløytegul, utvendig med rosa flekk og innvendig med en rau ring. Bladene er flekket.

10. T. gesneriana L. Hagetulipan. Fra gammelt vilt i Persia, seinere stabilisert i Italia. Det er nærmest en kollektivbetegnelse for de vanlig dyrkede tulipanene.

Lauk 2 cm i tverrsnitt eller mer, eggrund, kastanjebrun. Dekkskjell innvendig nesten glatt. Stengel inn til 40 cm høg. Blad 3-4, oppstigende, blågrøne. Blomstene inn til 7 cm lange, klokkeformete, velluktende, lyseraue. Blomsterdekkblad opprette, butte, med mørk flekk ved grunnen, dels på gul grunn. Pollenknappene djup purpur. Den blomstrer gjerne i mai.

345. slekt ERYTHRONIUM L. Hundetann. Hardføre laukvekster med ugreinet stengel med grunnstilte egg- lansettformete blad som ofte er flekket. Blomster hengende, store, 1 til flere på hvert skaft med 6 rette eller tilbakebøyde kronlapper.

1. E. dens-canis L. Vanlig hundetann. Sør-Europa - Sibir. Lauk avlang, kvit. De to blad er eggrunde-lansettformete med brune flekker. Blomster uten dekkblad, enkeltvis, nikkende, inn til 5 cm brede, rosa i ulike nyanser. Blomsterdekkblad inn til 3 cm lange med tilbakebøyde lapper og med gult anstrøk ved grunnen. De 3 indre har tjukke, seige ører ved grunnen. Den blomstrer svært tidlig om våren, blant de første staudene. Mange kulturformer er vanlig dyrket.

Var. niveum Baumg. (var. album Voss.) har kvite blomster.

Var. purpureum Boom. har purpurfiolette blomster.

Var. japonicum Bak. (Erythronium japonicum Hort.) har fiolett-purpur blomster med 3 tenner og en svart flekk ved grunnen. Bladene har store flekker.

Var. majus Purdy. (var. giganteum Hort.) er større i alle deler.

2. E. grandiflorum Pursh. Storhundetann. Vestlige Nord-Amerika. Lauk sylindrisk. De to blad er 8-15 cm lange, langaktige-lansettformete, noe tilspissete, ensfarget grønne, med kort og bred stilk. Blomstene mest enkeltvis eller opp til 2-6 sammen i klase, er nikkende, gule med oransje grunn. Kronlappene lansettformete, smalt tilspissete, 2½-5 cm lange, fra grunnen tilbakerullet med rautt overtrekk utvendig. Den blomstrer villig i mai.

3. E. californicum Purdy. Kalifornia. 20-45 cm høg. Blad 2-langstilkete, omvendt egg-lansettformete, sterkt flekkete, 10-15 cm lange. Blomster 1-4 i klase, kremgule med oransje grunn i april-mai.

4. E. revolutum Sm. Kalifornia. Om lag 25 cm høg. Blad 1-4, svakt flekket med kvitt og brunt. Blomstene 1-2, sjelden flere, kvite, seinere lilla, lysegule ved grunnen. Blomsterdekkblad tilbakebøyd ved spissen. Pollenknappene kvite. Den blomstrer allerede i april-mai og har flere kjente kulturfomer.

Var. johnsonii Purdy. Blad brede, glinsende grønne med mørkebrune flekker. Blomstene lyserosa med gul grunn.

ERYTHRONICUM er interessante stauder for fjellhage, vårrabatter og for vildflor. De øksles og dyrkes som andre hardføre laukvekster.

346. slekt GALTONIA Dcne. Bare én aktuell art.

1. G. candidans Dcne. (Hyacinthus candidans Bak.) Kjempehyasint. Natal. Lauken er stor, gulkvit, kuleformet med hinneaktig dekkskjell. Stengel 80-120 cm høg, ugreinet. Blad 4-5 i rosetter, hand- bredt lansettformete, spisse, kjøttfulle, 50-100 cm lange og inn til 8 cm brede. Blomster 4-5 cm lange, hengende, reinkvite med grøn grunn, på inn til 5 cm lange, oppstigende stilker, samlet i en stor, løs, noe pyramidal klase i toppen av de kraftige, noe trekantete stenglene. Blomsterklasen kan bli om lag 30 cm lang med ± 15 blomster. Den blomstrer i juli-september. Den kan knapt nok reknes for fullt hardfør; men på varm, opplendt jord har den overvintret bra under vanlig vinterdekking på Ås.

Ellers

kan en grave lauken opp seinhøstes, overvintre den frostfritt og plante ut om våren igjen, eventuelt etter en passe forkultur.

347. slekt SCILLA L. Blåstjerne. Omkring 100 ulike arter.

Slekten har kappekledd lauk og grunnstilte, som regel svært smale blad som normalt utvikles sammen med blomstene tidlig om våren. Blomstene med leddet stilk, forskjellige oftest ± klokkeformet. De 6 kronlappene 1-nervet, helt eller nesten fri, til skille fra Chionodoxa som den likner, og til dels forveksles med. Hos den siste er kronlappene tydelig sammenvokst ved grunnen. Pollenbærerene 6, festet nedenfor midten av blomsterdekket.

1.	Blomster klokke-rørformet	2
-	" skålformet-stjerneformet	3
2.	Blomsterdekkblad sterkt tilbakebøyd, stilk ikke over 13 mm lang	<u>S. non-scripta</u>
-	Blomsterdekkblad sprikende, men ikke til- bakebøyd. Nedre stilker inn til 3/2 cm lange	<u>S. hispànica</u>
3.	Blomster 50 eller flere, i tett, kort, aks- formet klase	<u>S. peruviàna</u>
-	Blomster 1-15 (i S. itàlica inn til 30)	4
4.	Stilk uten eller med svært små dekkskjell ved grunnen og 2-4 ganger så lange som blomstene. Blad 2-til dels 3	<u>S. bifòlia</u>
-	Stilk med tydelige dekkskjell. Blad 2-7	5
5.	Dekkskjell små, trekantete. Stilk 1/4- dobbelt så lange som blomstene	6
-	Dekkskjell større, langt tilspisset. Stilk 1/4 ganger så lange som blomstene	7
6.	Tall blomster oftest 4-8	<u>S. amòena</u>
-	" " " 1-3	<u>S. sibìrica</u>
7.	Blad lengre enn blomsterskaftet. Kronlap- per glatte	<u>S. vèrna</u>

1. S. hispànica Mill. (S. campanulàta Ait.) Spania-
blåstjerne. Lauk flat, inn til 7 cm bred, fiolettblå,
hos enkelte sorter mye mindre og mer grønaktig. Blad 5-7, blir
15-25 mm brede, linjeformete. Blomstene bredt klokkeformete,
13-18 mm lange, duftløse, fiolettblå hos arten, men svært vari-
abel i fargen. De sitter opp til 15 sammen i opprette, løse
pyramidale klaser som kan bli opp til 30 cm høge. De nedre

blomsterstilker 15-25 mm lange. Arten blomstrer i mai-juni. Den har flere sorter med blomster både i kvitt, blått og rosa.

2. S. non-scripta Hoffmg. & L. Klokkeblåstjerne. Vest-Europa. Lauk inn til 5 cm brede, gulgrøn med teget. Blad linjeformete, 25-40 cm lange og 13 mm brede, konkave. Blomstene smalt klokkeformete, nikkende, i 6-12 blomstrete klaser som kan bli opp til 50 cm høge. De har svak duft, er blåfiolette med blå midtstripe hos arten og blomstrer samtidig med arten foran.

Også denne har flere sorter med ulike farger, mest i kvitt, blåfiolett og rosa.

3. S. sibirica Andr. Russeblåstjerne. Sibiria. Lauk rund, 2-3 cm bred. Blad 2-4, $\dagger$ 1 cm brede, linjeformete, konkave, 10-15 cm lange. Blomstene på korte stilker, nikkende, klokkeformete, $1\frac{1}{2}$ -2 cm lange, lyst fiolettblå i april-mai. De sitter 2-3 sammen i klase som kan bli inn til 20 cm høg, dels sitter blomstene enkeltvis. Denne villige arten har flere kulturformer og kan spre seg nesten ugrasaktig.

Var. alba Van Eeden, har kvite blomster.

Var. atrocoerulea Harschb. (Spring Beauty) har vakkert blåfiolette blomster med mørkere midtstripe.

4. S. amoena L. Hageblåstjerne. Kypem. Lauk kuleformet, knapt 2 cm bred. Blad 4-5, slappe, tungeformete, noe kjøttfulle, 15-22 cm lange og 8-16 mm brede. Blomster små, stjerneaktige, blå, sjeldnere kvitlige, 13 mm lange, med lansettformete, 13 mm lange kronlapper, som har to avlange, små, kvite flekker nær grunnen. Blomstene sitter på korte, oppstigende, inn til 18 mm lange stilker, gjerne 3-6 sammen i løs klase som kan bli 10-15 cm høg eller mer.

Arten blomstrer i april-mai.

5. S. bifolia L. Middelhavsområdene. Lauk eggrund, $1\frac{1}{2}$ -2 cm bred, kvit. Blad bare 2, inn til $1\frac{1}{2}$ cm brede, linjeformete, konkave, 10-12 cm lange. Blomster stjerneformete, $\dagger$ 2 cm brede, velluktende, fiolettblå i april. De sitter i 6-10 blomstrete klaser på opp til 20 cm lange skaft. Også denne arten er svært villig og har kulturformer med både kvite og rosa blomster.

6. S. verna Huds. Vanlig blåstjerne. Vokser vilt på grasbakker langs sjøen fra Ytre Sogn til Sunnmøre. Den har linje-renneformete blad. Stengelen er 10-15 cm høy med bleikblå blomster, mai-juni. Bladene utvikles før blomstene som gjerne sitter 6-12 sammen i halvskjermformig klase.

SCILLA eren av de tidligste og villigste vårblomstene. De kan nyttes både i fjellhagen, i vårbed eller i grupper i plener og underskog. De er lette å øksle ved smålauk. Mange av artene blir også spredt ved frø av fuglene og kan enkelte ganger bli brysomme.

348. slekt ORNITHOGALUM L. Stjernelilje.

Bare én art er aktuelle her, nemlig

1. O. umbellatum L. Fuglestjerne. Den er forvillet fra hager rundt kysten fra Oslo til Molde. Lauk bredt egg-rund, 2-3 cm bred, gulaktig med mange sidelauk. Stengel 15-30 cm høy. Blad 6-9 ± 8 mm brede, linje-renneformete, lengre enn blomsterstengelen. Blomster opprette, sterneformete, ± 3 cm brede, samlet 16-20 sammen i løse, halvskjermformige klaser i mai-juni. Blomstene er kvite innvendig og grønaktige utvendig. Denne nyttes og dyrkes på samme måten som slekten foran.

349. slekt CHIONODOXA Boiss. Snøstjerne. Slekten står nær

Scilla, men skilles fra den ved at blomsterdekkbladene er vokst sammen til et kort rør ved grunnen.

1. C. luciliae Boiss. Vanlig snøstjerne. Lille-Asia. Lauk pæreformet, kvit, 1½ cm bred. Blad 2-3, renneformete, inn til 4 mm brede. Blomst ± 2½ cm bred på tynne stilker, opp til 15 sammen på et skaft som kan bli 15 cm høgt. Først står klasene opprett, seinere nikkende. De er blå med kvitt sentrum. Blomsterdekkblad stjerneformig utstående, 15 mm lange, 2-3 ganger så lange som kronrøret. Den blomstrer straks telen er gått om våren.

2. C. gigantea Whittall. (C. luciliae gigantea Hort.) Lille-Asia. Denne likner mye på arten foran, men er større med inn til 4 cm brede enkeltblomster som sitter 3-4 sammen i inn til 20 cm høge klaser.

Var. àlba Boom. Denne har kvite blomster.

3. C. tmolùsii Whittall. (C. luciliae. tmòli Hort.) Lille-Asia. Lauk bare stor som en ert. Blad 2-4 sammen, renneformet, inn til 3 mm brede. Blomster kvite med fiolettblå spisser, opp til 10 sammen på inn til 15 cm høge skaft. Blomsterdekkbladene har en mørkere midtnerve i hele lengden. Den blomst-
rer litt seinere enn de andre artene.

CHIONODÒXA øksles, dyrkes og nyttes på samme måten som Scilla og er fullt hardfør.

350. slekt PUSCHKÌNIA Adams. Denne skiller fra slekten foran ved at blomstene sitter i mer hyasintliknende klaser. Videre er pollenbærerne vokst sammen hos denne, men fri hos Chionodòxa. Bare én aktuell art, nemlig:

1. P. scilloides Adams. Lille-Asia.

Lauk kvit, inn til 2 cm bred, med gråbrunt, løst sittende dekkskjell. Stengel 15-20 cm høg, omtrent like lang som de 2-3, bredt linjeformete blad som er 1-1½ cm brede. Blomster lyst porselensblå i april-mai, med et mørkeblått band langs midten av hvert blomsterdekkblad. Enkeltblomstene er klokke-stjerneformete, inn til 2 cm brede, opp til 12 sammen i hyasintaktige klaser.

Var. libanòtica Boiss. (P. libanòtica Zucc.) Libanon. Denne er større i alle deler med rikere blomsterklaser og lengre blomstringstid. Den har også ^{en} kvit kulturform.

PUSCHKÌNIA dyrkes og nyttes som slekten foran.

351. slekt HYACÌNTHUS L. Denne har neppe betydning hverken som staude eller utplantingsplante hos oss.

352. slekt MUSCÀRI L. Perleblom. Omkring 50 arter, vesentlig fra middelhavslandene. Glatte planter med kappekledd lauk. Blad grunnstillete, få, smale, kjøttfulle. Blomstene små, i tette klaser på et bladløst skaft. De er kule-rørformete eller urneformete med sammensnørt åpning og med små, tilbakebøyde kronlapper.

1. Blad 3-10 mm brede, fertile blomster ikke over 6 mm lange M. comòsum
2. Kronlapper tilbakebøyde, fertile blomster ± 4 mm lange M. botryoides
- Kronlapper opprette, fertile blomster 2-6 mm lange M. armeniàcum

1. M. botryoides Mill. Krydderperleblom. Forvillet fra hager flere steder hos oss, mest på Østlandet. Lauk eggrund, kvitaktig. Stengel 20-30 cm høg, omtrent like lang som de linje- renneformete, mest liggende blad som sitter 3-4 sammen i rosett ved grunnen. Blomstene fiolettblå, nesten kuleformete, utstående-hengende, samlet i tette klaser. Blomsterdekket ± 4 mm langt med kvite, tilbakerullede lapper. Den blomstrer i april-mai.

Var. àlbun Sw., har kvite blomster.

Var. càrneun Arn., har rosa blomster.

2. M. armeniàcum Bak. (M. armèniun Hort., M. botryoides "Heavenly Blue" Hort.) Armenia. Lauk liten, kuleformet. Blad 6-8, linjeformete, ± 35 cm lange og 6 mm brede, noe spisse, renneformete under og mørkegrøne på baksiden, mye lengre enn blomsterskaftet. Blomster mørk fiolettblå, 6-8 mm lange, med kvite-kjøttraue kronlapper, de sitter opp til 10 sammen i 2½-7 cm lang klase, på 20-30 cm lange skaft. Denne blomstrer allerede i april og har også betydelig verdi for driving og snittkultur.

3. M. comòsum Mill. Grekenland. Lauk eggrund, temmelig stor, oval, raubrun. Stengel brunflekkt, like lang som bladene, 30-40 cm. Blad 3-4 i rosett, inn til 2½ cm brede, lysegrøne, bandaktig renneformete.

Fertile blomster 40-100, omvendt egg-urneformete, horisontale, på korte stilker, ametyst-mørkeblå med grønkvite lapper. Sterile blomster 20-30, opprette, små, blå, på stilker som er 3-4 ganger så lange som blomstene, samlet i endestillet, hodeformet klase.

Den blomstrer i mai.

Var. monstròsum Sw. (M. monstròsum Mill.) Hos denne er alle

blomsten sterile, små, fiolette i greinet klase som minner om blomkål.

Var. plumòsum Groenl. & Rpl. (M. plumòsum Hort.) Blomsterdekket mangler for det meste, men de fjørformete pollenbærerne er purpurfarget.

MUSCARI er hardføre og villige vårplanter som nyttes i vårbed, i fjellhagen, i grupper, i grasplen eller til avskjæring. De øksles hurtig ved fradeling av smålauk.

353. slekt ASPARAGUS L. Asparges. Mange arter med svært ulike røtter og vekst.

Røttene ofte tette knipper av mer eller mindre kjøttfulle trevlerøtter, til dels knollformet. Blad redusert til hinneaktige skjell, men greinene er omdannet til bladaktige organer (cladoder). Blomstene små, vanlig grønne i forskjellige stander. Blomsterdekket klokkeformet ved at de 6 dekkblad er mer eller mindre sammenføyde. Frukten et bær med 1-få frø.

1. A. officinàlis L. Vanlig asparges. Middelhavslandene til Sibir. Tvebo, glatte, opprette stauder som blir 50-150 cm høge med sterkt greinete stengler. Cladodene er sylformete, runde i tverrsnitt, 5-15 cm lange. Blomstene små, grønaktige, nikkende, enkeltvis eller 2 sammen på 6-14 mm lange stilker med ledd på midten. Både arten og enkelte kulturformer dyrkes også som snittgrønt.

A. pseudoscàber Hort. er visstnok en forbedret kulturform av A. officinàlis som er særlig egnet som staude for snittkultur. Sorten Spitzanschleier fra Pfitzer hører til de beste.

2. A. tenuifòlius Lam. Middelhavslandene-Kaukasus. Denne er mindre i alle deler enn arten foran, 60-100 cm høg, tett greinet slik at den minner mest om A. plumòsus. De ytterste cladodene 10-25 sammen er børsteformete, tynne, 1½-2 cm lange, mørkegrøne. Blomsterstilk 18-25 mm lang med ledd nær blomsten.

3. A. filicinus Ham. Himalaia. Om lag 1 m høg art med svært fine "blad"cladoder, som også minner atskillig om A. plumòsus. Den har uanseelige, grønkvite blomster og svarte, 8-10 mm store bær. Den er fullt hardfør og egner seg

bedre til snittgrønt enn arten foran. Den er også lett å øksle ved frø.

4. A. verticillatus L. Kaukasus. De ytre bladaktige forgreiningene (cladodene) sitter 10-20 sammen i en bundt eller krans slik at den er lett å skille fra andre arter. Stengelen er karakteristisk sikkakbryd. Arten minner ganske mye om A. sprængerii.

ASPARAGUS dyrkes bare for avskjæring og har liten eller ingen betydning som rabattstaude. De øksles lettest ved frø da en får svært få planter ved deling.

354. slekt POLYGONATUM Adams. Konvall. Viktigst for oss er arten

1. P. multiflorum All. Storkonvall. Den vokser vilt i lauvskog på Østlandet. Den blir 50-100 cm høg, med tjukk rotstokk og runde overhengende stengler. Blad avlange-ovale, 7-16 cm lange, noe opprette-horisontale, grågrøne under, Blomster hengende, 2-6 sammen, 1½-2 cm lange, kvite med grønne lapper. Kronrøret noe innsnørt ovenfor midten, og kronlappene som er spisse, spriker utover. Pollentrådene lodne og bærene grønblå.

Denne vakre stauden fortjener dyrking både i rabatter og fjellhage, samt som underplanting under trær.

355. slekt CONVALLARIA L. Bare én art

1. C. majalis L. Liljekonvall. Vokser vilt i småskog og solvarme lier mange steder hos oss. 15-30 cm høg med krypende, nesten tegeaktig rotstokk. Blad 2, grunnstillete, lysegrøne, langstilkete med raufarget slire. Blomster bredt klokkeformete, kvite, svært velluktende, 4-10 sammen i overhengende, noe ensidig klase. Frukten et fast, til slutt raufarget bær. Den blomstrer i mai og har enkelte kulturformer, også med avvikende blomsterfarge. Dette er en særdeles verdifulle staud, både for rabatter og særlig forvilling på passe steder i hagen. Det er også en av de viktigste snittstaudene. Som drivplante hører den også til de aller viktigste.

356. slekt SMILACINA Desf. Det er vesentlig én art som er dyrket hos oss, nemlig:

1. S. racemosa Desf. Nord-Amerika. Opprett, 50-90 cm hög staude med krypende rotstokk og mørke stengler. Blad buenervete, 7-15 cm lange, avlange-lansettformete, † opprette, spisse, sittende med † håret underside. Blomster grønkvite, stilkete, † 2 mm lange, samlet i en avlang-trekantet klase. Klasen er tettblomstret med oppstigende greiner, inn til 25 cm lang. Pollenbærerne er lengre enn blomsterdekket. Den blomstrer i mai-juni.

Dette er en god og villig rabattstaude som er fullt hardfør på Ås, og den nyttes også til avskjæring. Den vil helst ha en lettere, men råmerik jord.

2. S. stellata Desf. Stjernekonvall som er forvillet fra hager i Oslo-trakten, gjør mindre av seg.

357. slekt TRILLIUM L. Treblad. Flere arter, mest fra Nord-Amerika. Slekten har kort, tjukk rotstokk og som regel blad i krans.

1. T. grandiflorum Salisb. Stortreblad. Opprett, 30-40 cm hög staude med en enkelt krans av 3 eggrunde, spisse blad med bølget kant. Bladene er 10-13 cm lange, nesten sittende. Blomster inn til 4 cm brede, opprette, seinere nikkende. De ytre blomsterdekkblad er grønne, utstående, de indre er omvendt eggformete, mye større enn de andre, kvite, seinere rosa.

Pollenknappene er gule. Blomsterstilken er lengre enn blomsten. Kulturformer med rosa og kjøttraue blomster dyrkes. Denne blomstrer i mai-juni. Den vil ha lettere, men jamt fuktig jord og tåler godt skygge. Den nyttes både som rabattstaude og til avskjæring.

2. T. erectum L. Denne har mer runde-ruteformete blad som er bredere enn lengden. Blomstene som er mørk purpur, med kulturformer også i andre farger, har en ubehagelig lukt og fortjener neppe dyrking hos oss.

65. familie A M A R Y L L I D Æ C E A E. Narsissfamilien.

358. slekt GALANTHUS L. Relativt små laukvekster, mest fra middelhavslandene. Blad bandformet, til dels foldet på langs. Blomsterdekket uten rør, men vokst sammen til en ring ved grunnen. De ytre blomsterdekkblad er utstående, de indre er mye kortere, opprette, omvendt eggformete, utrannete.

1. Blad flate med en enkelt fure ovenpå	2
- " foldet langs kanten	3
2. " flate i knoppstadiet, $\pm$ blågrøne, inn til 8 mm brede	<u>G. nivàlis</u>
- Blad bredere, indre kronlapper med grønn flekk ved grunnen	<u>G. elwèsii</u>
3. Blad blågrøne	<u>G. byzantinus</u>
- " djupgrøne	<u>G. plicàtus</u>

1. G. nivàlis L. Snøklokke. Forvillet på Vestlandet. Lauk skittenkvit, rund 2-3 cm bred. Blad 2, linjeformete, inn til 8 mm brede, blågrøne med en langsgående fure. Blomstene enkeltvis på 10-20 cm lange skaft, nikkende, kvite, straks etter snøsmelting om våren, gjerne i april. De ytre blomsterdekkblad 15-25 mm lange, sprikende, de indre mye kortere, opprette, utrannete i spissen og med en grønn flekk rundt utranningen, men kvit ved grunnen.

Var. màximus Tub. er større i alle deler.

Var. hortènsis Lois. (var. fløre plèno Hort.) Denne har fylte, kvite blomster, med mange grønne spisser. Det fins også mange andre kulturformer.

2. G. elwèsii Hook.f. Lille-Asia. Denne har noe større lauk enn arten foran. Blad mer blågrøne, konkave, inn til 2 cm brede, gjerne 15-20 cm lange. Den blomstrer litt tidligere med opp til 4 cm brede blomster. De ytre blomsterdekkblad $\pm$ 3 cm lange og $1\frac{1}{2}$ cm brede, de indre har grønne flekker både ved grunnen og spissen og skilles derved fra G. nivàlis.

Arten er ellers temmelig variabel.

3. G. byzantinus Bak. Bailey sier at dette er en hybrid som er intermediær mellom foreldreartene G. plicàtus x G. elwèsii. Blad inn til 3 cm brede, blågrøne, 15-20 cm lange

med tydelig foldet eller tilbakebøyd kant. De ytre blomsterdekkblad er opp til 3 cm lange, de indre med grønne flekker både ved grunnen og spissen, til dels helt grønne. Den blomstrer svært tidlig og har størst verdi ved tidlig driving.

4. G. plicatus Bieb. Sør-Russland. Denne har større lauk enn de andre artene. Stengel 20-30 cm høy. Blad linjeformete, inn til $2\frac{1}{2}$ cm brede, blågrønne. Underside furet med sterkt foldete eller tilbakerullede kanter. Blomstene enkeltvis, ± kuleformete, kvite. De ytre blomsterdekkblad spadeformete, med negl, 2- $2\frac{1}{2}$ cm lange, de indre djupt utrannete, øverst med to grønne flekker. Den blomstrer i mars-april.

GALANTHUS er særlig etterspurt fordi den blomstrer så tidlig og er så villig. Den nyttes både i vårbed, i fjellhagen og i grupper i plener eller som vildflor. Dessuten nyttes den til avskjæring og til tidlig driving. Den er rask å øksle ved smålauk og kan stå lenge uten omplantning om den har næring nok.

359. slekt LEUCÒJUM L. Klosterklokke. Står nær slekten foran, men er større, har hult blomsterskaft og bredt klokkeformete blomster med like lange blomsterdekkblad. Galanthus har kompakt blomsterskaft, og de indre blomsterdekkblad er mye kortere enn de ytre.

1. L. vèrnum L. Marsklosterklokke. Sentral- og Vest-Europa. Lauk kulerund, lysegrøn, 2 cm bred. Stengel 10-20 cm. Blad 3-4, bandformete, inn til $1\frac{1}{2}$ cm brede, kortere enn stengelen.

Blomstene som regel enkeltvis, nikkende, klokkeformete, ± 2 cm brede, kvite med grønn flekk ved spissen av kronlappene. Den blomstrer i april.

Var. carpathicum Borb. Denne har gule flekker ved spissen av kronlappene.

2. L. aestivum L. Jonsokklosterklokke. Denne har eggrund, om lag 4 cm bred lauk. Stengel 30-50 cm høy. Blad 4-7, bandformete, inn til $1\frac{1}{2}$ cm brede, butte. Blomstene 3-8 sammen i skjerm, på ulike lange stilker, ellers som arten foran. Den blomstrer ut over mai-juni.

LEUCÒJUM nyttes og dyrkes omtrent som Galanthus, men er knapt så hardfør.

360. slekt NARCISSUS L. Narsiss.

Gjennomgående hardføre laukvekster som blomstrer tidlig om våren. Lauken med flerårige skjell, ofte svært stor, kappekledt. Blad linje- bandformete, utvikles samtidig med blomstene, omtrent like lange som blomsterskaftet. Blomstene kvite eller gule, oftest nikkende, fra et tynt, hinneaktig, noe rørformet dekkblad eller slire.

Blomsterdekket tallerkenformet med et kort, sylindrisk rør som går over i en forskjelligformet bikrone. Denne kan være trompetformet som hos påskeliljene, eller bare som en kort krone hos pinseliljene. 6 pollenbærere er festet i kronrøret med trådene fri eller festet til røret og knappene innsluttet i røret. De 6 ytre blomsterdekkblad er ofte spisse og spriker rett ut som en plate under bikronen.

1. Blad helt eller nesten trekantet, innbuet foran, grønne	2
- Blad flate eller nesten flate, mest blågrønne	6
2. Bikrone liten, mye mindre enn $\frac{1}{2}$ så lange som blomsterdekket	<u>N. jonquilla</u>
- Bikrone minst $\frac{1}{2}$ så lang som blomsterdekket	3
3. Bikrone minst like lang som blomsterdekket	<u>N. bulbocodium</u>
- Bikrone $\frac{1}{2}$ så lang som blomsterdekket	4
4. Blomsterdekket avlangt, omvendt eggformet eller eggformet, utstående	5
- Blomsterdekket lansettformet, bøyd sterkt bakover	<u>N. triandrus</u>
5. Blad innbuet foran	<u>N. odorus</u>
- " trekantet	<u>N. juncifolius</u>
6. Bikrone minst halvt så lang som blomsterdekket	7
- Bikrone mindre enn halvt så langt som blomsterdekket	9
7. Blomsterdekket tilbakebøyd fra grunnen, ikke mye lengre enn bikronen	<u>N. cyclamineus</u>
- Blomsterdekket sprikende	8
8. Bikrone like lang eller lengre enn blomsterdekket	<u>N. pseudonarcissus</u>
- Bikrone omkring $\frac{1}{2}$ så lang som blomsterdekket	<u>N. incomparabilis</u>

9. Blomster 1-2 på hvert skaft, bikrone kruset 10
- Blomster 4 eller mer på hvert skaft, bikrone
ikke kruset N. tazetta
10. Bikrone ikke med raue kanter, blomster van-
lig 2 N. biflorus
- Bikrone raukantet, blomster vanlig 1 N. poeticus

1. N. jonquilla L. Vestre middelhavsområde. Lauk oval, inn til 4 cm bred. Blomsterskaft 20-50 cm langt, like langt eller kortere enn bladene. Blad 2-4 sammen, 3-5 mm brede. Blomster 2-6 i skjerm, gule, $\pm$ 3 cm brede med søt duft. Bikrone koppformet, om lag 3 mm lang, klart gult med tannet kant. Blomsterdekkklappene 3-4 ganger så lange som bikronen, nesten taklagt. Den blomstrer i april-mai, men er knapt hardfør nok på Østlandet.

2. N. x odorus L. (N. campernellii Hort.) = N. jonquilla x N. pseudonarcissus. Denne hybrid som vokser vilt i Sør-Europa er dyrket fra gammelt. Den har inn til 1 cm brede blad, blomsterskaft lengre enn bladene, blomstene $\pm$ 5 cm brede, velluktende. Bikrone omvendt eggrund, Blomsterdekkblad i høyden dobbelt så lange som bikronen.

Den har flere kulturformer som blomstrer samtidig med arten foran.

3. N. x gracilis Sab., visstnok = N. biflorus x N. jonquilla. Lauk oval, 2-3 cm bred. Blomsterskaft 20-30 cm høgt. Blad 4-6, linjeformete. Blomster 2-3 sammen, $\pm$ 5 cm brede. Bikrone grunn, djupgul, tannet. Blomsterdekket fløytegult, med lapper som dekker hverandre taksteinsformet. Den blomstrer i mai.

4. N. x tenuiflor Curt. Visstnok N. tazetta x N. jonquilla. Denne hybrid er mindre i alle deler enn hybridene foran. Den har svovelgul bikrone og fløytegule blomsterdekkblad.

5. N. tazetta L. (N. polyanthus Hort.) Tasett. Middelhavslandene. Lauk oval, inn til 5 cm bred. Blomsterskaft inn til 30 cm langt. Blad bandformete, inn til 2 cm brede, grågrøne. Blomstene 4-6 i skjerm, 2-4 cm brede, kvite til gule med sterk duft. Bikrone liten, begerformet. Den blomstrer tidlig om våren, men er mindre hardfør.

Blant de kjente kulturformene er

Var. papyraceus Nich. (var. tôtus-âlbis Hort.)

6. N. x poetaz V.d.Schoot. = N. exertus var. ornatus x N. tazetta. Dette er en hybridgruppe fra 1902 som er større i alle deler enn arten foran, og mer hardfør. Flere viktige snittsorter hører til denne, t.eks.

Laurens Koster som har kvitt blomsterdekke og gul bikrone.

Early Perfection, har kvitt blomsterdekke og sitrongul bikrone.

7. N. pseudonarcissus L. Påskelilje. Sørvest-Europa.

Lauk eggrund, inn til 8 cm bred. Blomsterskaft 20-40 cm høgt, tokantet. Blad bandformete, inn til 2 cm brede, blågrøne. Blomster enkeltvis, store, gule. Bikrone trompetformet, like lang som blomsterdekket, med tannet-kruset kant. Arten er neppe i kultur, men ved utvalg og krysning er det kommet fram et meget stort sortiment. Sortene varierer i farge, størrelse, fyllingsgrad og hardførhet. De hardføre er utmerkete stauder. Ellers nyttes påskeliljene som kjent mest til ervervsmessig snittkultur både på friland og under glass.

Da det finnes en rekke sorter av påskeliljer som skyldes mange, til dels helt ukjente krysninger, har Bergmans gjort framlegg om å nytte følgende samlebetegnelse for disse:

N. x hollândicus Bergm. Hybridpåskelilje.

8. N. poëticus L. Pinselilje. Sør-Europa. Forvillet fra hager på Østlandet. Lauken er smalt eggformet, opp til 4 cm bred. Blad omtrent 4, bandformete, flate, 6-8 mm brede. Blomsterskaft 2-kantet, omkring 30 cm høgt med tynne blomsterstilker. Blomster enkeltvis, 4-7 cm brede, horisontale - noe oppstigende, velluktende i april-mai. Kronrøret er sylindrisk, 2½ cm langt, grønlig. Blomsterdekkblad utstående, reinkvite, med gult ved grunnen, bredt omvendt eggformete, 2½ cm lange og dekker hverandre nederst. Bikrone flat og skiveformet, omtrent 1½ cm bred med kruset, rau kant. De 3 pollenbærere raker utenfor bikronen.

Arten dyrkes neppe lenger, men er utgangspunktet for et stort antall kulturformer og hybrider.

9. N. exèrtus Pugsl. Schweits. Lauk 4-5 cm bred. Blomsterskaft 30-40 cm høgt. Blad bandformete, blågrøne, inn til 1 cm brede, foldete nederst. Blomster velluktende, enkeltvis, inn til 7 cm i tverrsnitt med kvite, forholdsvis smale blomsterdekkblad. Bikrone flat, gul med tannet, oransje kant.

Var. ornàtus Pugsl. (N. poèticus ornàtus Hort.) Denne som er velkjent under det feilaktige synonym, er større i alle deler enn arten. Sorten Maximus ornatus er den største og vanligst dyrkete nå.

Ved et særdeles stort og komplisert krysningsarbeid hvor artene: poèticus, exèrtus, radiflòrus og incomparàbilis særlig er nyttet, er det kommet fram en lang rekke temmelig varierende sorter. Disse er ofte gruppert under de to "artsnavn" N. leèdsii Hort. og N. bàrrii Hort. Dr. Boom sier at det ikke lar seg gjøre å opprettholde denne gruppering da sortene går så helt over i hverandre. Han fører derfor hele dette sortimentet under betegnelsen

10. N. poèticus-hybrider Boom. (N. x hortènsis Bergm.) og deler dem opp i følgende 3 grupper.

a. Blomsterdekke og bikrone farget, eks. sorten Mrs. Barclay med primulagult blomsterdekke og gulaktig bikrone med rau kant.

b. Blomsterdekke kvitt, bikrone farget, eks. Actæ Lubbe. Blomsterdekke kvitt, bikrone oransjegul med lyse-
rau kant.

Lady Moore. Blomsterdekke elfenbensfarget, bikrone gul med rau kant.

c. Blomsterdekke og bikrone kvit-kremgule, eks. Daysi Schaeffer fløytekvit.

11. N. x incomparàbilis Mill. Edelnarsiss = N. poèticus x N. pseudonarcissus med kulturformer.

Lauk inn til 5 cm bred, brun. Blomsterskaft 30-40 cm høgt, flattrøkt. Blad mest 4, bandformete, 10-15 mm brede, omtrent like lange som blomsterskaftet. Blomster enkeltvis, mest tofarget, duftløse. Blomsterdekkblad ikke tilbakebøyde, kvite-gule. Bikrone $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{3}$ så lang som blomsterdekket. Pollenbærerne stikker ut av bikronen.

De sortene som hører til denne hybrid, deler Boom opp slik:

a. Blomsterdekke farget, eks.

Helios. Blomsterdekket svovelgult, bikronen oransjerau.

Orange Glow. Blomsterdekket lysegult, bikronen oransjegul.

b. Blomsterdekke kvitt, eks.

John Evelyn. Blomsterdekket kvitt, bikronen flat, stor, gul.

På grunn av de mange ulike kryssninger og kulturformer har The Royal Horticultural Society satt opp en samlet gruppedeling uten å skille mellom artene. Dette arbeidet har særlig tatt sikte på å finne fram til en praktisk oppdeling som passer for de engelske utstillinger og også for praktisk dyrking og bruk.

Da dette systemet også nyttes mye utenfor England, tar vi det mest aktuelle med her.

- Avd. 1. Trumpet narsisser. Bikrone lengre enn blomsterdekket.
- Avd. 2. Incomparabilis. Bikrone $1/3$ - like lang som blomsterdekket.
- Avd. 3. Barri Narsisser. Bikrone kortere enn $1/3$ av blomsterdekket.
- Avd. 4. Leedsii. Blomsterdekket kvitt med gult - bleikt sitron bikrone, til dels med rosa eller aprikosfarget kant.
- Avd. 5. Triandus hybrider. Alle sorter av typen N. triandrus.
- Avd. 6. Cyclamineus hybrider. Sorter som arten N. cyclamineus.
- Avd. 7. Jonquill hybrider. Sorter som N. jonquilla.
- Avd. 8. Tazetta. Sorter som arten N. tazetta.
- Avd. 9. Poëticus. Sorter som pinseliljene.
- Avd. 10. Dobbelte narsisser.
- Avd. 11. Forskjellige andre narsisser.

Disse avdelingsnummer nyttes vanlig i engelske kataloger som grunnlag for skildring av sortene.

66. familie I R I D Æ C E A E. Sverdliljefamilien.

361. slekt CRÒCUS L. Krokus. Påde vår- og høstblomstrende arter.

Knoll kuleformet, oftest flattrøkt med forskjellig dekk-skjell. Stengelløs overjords.

Blomstene utvikles før eller samtidig med de linjeformete, grasliknende bladene for de vårblomstrende arters vedkommende, eller etter bladene for de høstblomstrende. Slireaktige dekkblad, dersom tilstede/av to slags, det ene grunnstillet mellom blad og blomsterskaft, de andre fra grunnen av frøemnet og dekker knoppen.

Blomster i mange farger med langt, smalt kronrør som bærer blomster over jorden, med 6 $\pm$ like lapper. Pollenbærere 3, festet i halsen av kronrøret, griffel lang, av 3 ulike typer, enten kileformet, uregelmessig fliket eller gaffelgreinet med linjeformete greiner.

1. Høstblomstrende arter	2
- Vårblomstrende arter	3
2. Griffelgreinene kileformete, hele eller tannete	<u>C. sativus</u>
- Griffelgreinene uregelmessig gaffelgreinete	<u>C. speciòsus</u>
3. Blomster gule, i hvert fall innvendig	4
- " purpur, lilla eller kvite	5
4. Griffelgreiner bleikgule, kortere enn pollenbærerne, blomsterdekket klokkeformet med nesten runde, butte, likefargete avsnitt	<u>C. aureus</u>
- Griffelgreiner raue, lengre enn pollenbærerne, blomsterdekkblad stjerneformete med eggformete, spisse avsnitt, de ytre brunstripete eller flekkete utvendig	<u>C. susiànus</u>
5. Kronrørhals gul eller oransje innvendig	6
- " - ikke " " " "	7
6. Halsen håret, grunnslire mangler	<u>C. biflòrus</u>
- " uten hår, " tilstede	<u>C. siebèri</u>
7. Blad smalner av mot begge ender. Kronlappene butte, vanlig stripete	<u>C. vèrnus</u>
- Blad linjeformet, smalner ikke av. Kronlappene spisse, ikke stripet	<u>C. tomassiànus</u>

1. C. sativus L. Safrankrokus. Persia. Knoll 3-4 cm bred, gråbrun med nettformet dekkblad som ender i en lang topp. Blad 6-10, temmelig lange ved blomstring, inn til 45 cm lange og inn til 2 mm brede med randhår. Blomster med 2 dekkblad, matt raulilla med mørkere årer, særlig i halsen. Kronlappene $\pm$ 5 cm lange og knapt 2 cm brede. Griffel med raue, hengende, vel-luktende arr. Det er disse som nyttes til fremstilling av safran. Den blomstrer i september-oktober og har flere kulturformer.

2. C. speciösus Bieb. Høstkrokus. Østerrike-Afganistan. Knoll 2-3 cm bred, glinsende gråbrun, oftest uten dekk-skjell, ringet og med mange yngelknoller. Blad 3-4, er 6-8 mm brede, korte under blomstring, men seinere $\pm$ 35 cm lange. Bloms-tene 5-7 cm lange og 2-2½ cm brede med 10 cm langt kronrør med kvit hals. Pollentrådene er kvite med store oransje knapper. Arr trådformet, mørk oransje. Den blomstrer i september - oktober og er en særdeles hardfør og villig art, som kan spre seg nesten ugrasaktig. Den har mange vakre sorter i ulike farger.

3. C. longiflorus Raf. Sør-Italia. Knoll nesten rund, 13-18 mm bred. Blad 3-4, samtidig med blomstene, $\pm$ 20 cm lange og 3 mm brede, med kvit midtribbe. Slireblad 5, cm lag 1,5-7 cm lange. Kronrør om lag 10 cm langt med oransje, noe håret hals. Kronlappene like, bleikt vinraue, gule mot grunnen og $\pm$ fjøråret med purpur utvendig. De er omkring 3½ cm lange og 13-16 mm brede, velluktende. Pollentrådene er gule, knappene oransje og arret er skarlagensfarget.

En villig art som blomstrer i september-oktober.

4. C. aureus Sibth. (C. maesiacus Ker.) Gulkrokus. Lille-Asia. Knoll flat, 2-3 cm bred, brun med trevlet dekk-skjell. Blad 6-8, er 30-35 cm lange og 3 mm brede med enkelte randhår. De utvikles samtidig med blomstene. Blomstene fra 2 dekkblad, med inn til 10 cm langt rør. Hals oransje, glatt. Kronlappene frisk oransje, til dels med få, grå linjer mot grunnen, 3½ cm lange og 13 mm brede. Pollenknappene er lysegule. Denne arten blomstrer svært tidlig om våren, ofte allerede i mars-april. Blant de mange kulturformene nevnes

Var. luteus Boom. Denne har større, ensfargete, oransje-gule blomster.

5. C. susiànus Ker. Susækrokus. Sør-Russland. Knollene kulerunde, $\pm$ 2 cm store, lysebrune med grovtrevlet dekkblad. Blad 6-8 sammen med blomstene, $\pm$ 25 cm lange og 1 mm brede. Blomster fra 2 slireblad, med 6-8 cm langt kronrør, oransje, glatt hals med bronse årer. Kronlapper stjerneformete, $\pm$ $3\frac{1}{2}$ cm lange og 13 mm brede, spisse. Pollenknappene oransje, dobbelt så lange som trådene. Griffel med spredte, lange, hele, oransjeskarlagen arrlapper. Også denne blomstrer straks snøen og telen går om våren.

6. C. x stellàris Haw. Visstnok en gammel hybrid mellom artene C. aureus x C. susiànus. Knoll om lag 13-18 mm bred og høy, grå, tilspisset og med fintrevlet dekkskjell. Blad 4, samtidig med blomster, $\pm$ 25 cm lange og $2\frac{1}{2}$ mm brede. Kronrør 5-7 cm langt med glatt hals. Kronlappene frisk oransje med 3-5 bronsefargete/striper utvendig, $3\frac{1}{2}$ cm lange og 8 mm brede.

Var. pàllidus Boom. Denne har lysegule blomster med svart mørke striper utvendig. Denne arten blomstrer omtrent samtidig med arten foran.

7. C. chrysànthus Herb. Balkan. Lille-Asia. Knoll flat, 2-3 cm bred, brun med trådformig, trevlet dekkskjell. Blad 5-7 cm lange og 2-4 mm brede med randhåret kjøl. Blomster fra 2 slireblad, gule med forskjellige flekker og striper utvendig. Kronrør $7\frac{1}{2}$ cm langt, halsen glatt, lappene $2\frac{1}{2}$ -3 cm lange og 8 mm brede hos arten, men ofte større hos kulturformene. Pollenknappene oransje med svart ved grunnen. Den blomstrer i april med flere ulike kulturformer.

8. C. vèrnus Wulf. Værkrokus. Sør-Europa. Knoll flat, stor, inn til 5 cm tjukk, brunaktig med nettførmig dekkskjell. Blad 3-4 - mange, samtidig med blomstene, 30-35 cm lange og 8 mm brede, med en kvit midtlinje. Kronrør $\pm$ 8 cm langt med vid, håret hals. Kronlappene $1\frac{1}{2}$ -5 cm lange og knapt 1 til $2\frac{1}{2}$ cm brede, varierende med kvitt til purpur, ofte med fiolette, fjørformete striper. Pollenbærerene glatte, griffel med kruset arr med oransje årer. Den blomstrer i mars-april og har mange kulturformer.

9. C. x cultòrum Bergm. (C. vèrnus Hort., C. hýbridus Hort.) Dette er en samlebetegnelse for en lang rekke storblomstrete sorter, visstnok delvis hybrider mellom C. vèrnus x

C. neopolitànus og muligens andre. Hertil kjente sorter som: Stowstorm, kvit, Purpùreus grandiflòrus, mørkfiolett, glinsende utvendig, sein, Queen of the Blues, blåfiolett, Remembrance, fiolettblå med mørkere grunn, tidlig.

Denne arten nyttes mye til planting i hagene og til driving om vinteren og våren.

10. C. x hÿbridus Petr. ikke Hort. = *C. biflòrus* x *C. chrysanthus*. Denne minner mye om arten foran, men er noe tidligere og har blomster som er gule eller med noe gult, mens foregående har blomster i ulike nyanser av kvitt, blått og fiolett, men ikke gult.

11. C. tomasiniànus Herb. (*C. tomassinus* Hort.) Vest-Balkan. Knoll nesten rund, 2-3 cm bred med finnettete dekkskjell. Blad 3-5, om lag 25 cm lange og 2-3 mm brede, samtidig med blomstene. Kronrør $\pm$ 9 cm langt med kvit, håret hals. Kronlappene lysfiolette (til dels med mørkere flekk nær spissen), $2\frac{1}{2}$ - $3\frac{1}{2}$ cm lange og 8-13 mm brede, sprikende, slik at blomsten blir stjerneformet fullt utsprungen. Kvote pollentråder med bleik oransje knapper og frisk oransje arr. De lange og tynne blomsterknoppene er vakkert sølvgrå. Den hører til de tidligste vårblomstene og har enkelte sorter i vanlig kultur.

CRÓCUS er en av våre aller verdifulleste vårblomster, enten vi nytter den i grupper i grasplenene, som kantplante eller i fjellhagen. Den er lett å øksle ved knoller og kan stå i årrekker uten omplanting, dersom den har nok næring, og en lar bladene visne ned normalt etter blomstring. De fleste er fullt hardføre når de først har vokst til.

362. slekt IRIS L. Iris. Omkring 150 arter. De som er aktuelle for oss, er stauder som oftest blomstrer om våren og forsommeren med fargerike blomster. Planter med tjukke, ofte treaktige rotstokker, noen har også en laukformet knoll med et dekkskjell som er brunt og ofte trevlet. Blad flate, oftest sverdformet, grunnstillet, gjerne ridende, ofte i to rekker og med flere nerver på langs. Stengelblad få og mindre. Stengel opprett, ugreinet eller sparsomt greinet med én-flere blomster i toppen. Blomster fra en slire, uvarige, med 6 blomsterdekkblad som er vokst sammen ved grunnen til et kort, ofte svært

kort rør. De 3 ytre blomsterdekkblad er bøyd † tilbake, ofte helt hengende og forsynt med et band av kraftige hår fra neglen ut over bladflaten på oversiden. De 3 indre blomsterdekkblad er smalere, opprette, ofte bøyd i en bue innover på forskjellig måte og med ulik form. Griffelen fri, oftest med 3 greiner mellom blomsterdekkbladene. Griffelgreinene er ofte bladaktige, til dels 2-delte eller frynsete, bøyd ut over og dekker over pollenknappene. Pollenbærerene bare 3 som hos hele Iridaceae, de er festet ved grunnen av de ytre blomsterdekkblad med linjeformede knapper festet med grunnen til trådene.

Fruktemne 3-rommet med mange frøemner.

Kapsel avlang, 3- eller 6-kantet.

1.	Rotstokken tjukk, † forlenget, ikke laukaktig	2
-	Rotstokken en laukaktig knoll	22
2.	Ytre blomsterdekkblad med frynset, kronaktige vinger på neglen og nedre delen av bladflaten	3
-	Ytre blomsterdekkblad frynset på negl og bladplate	4
3.	Stengel kort eller mangler, kortere enn bladene, plante dvergformet	<u>I. cristata</u>
-	Stengel tydelig, like lang eller lengre enn bladene, plantene kraftige	<u>I. japonica</u>
4.	Ytre blomsterblad med mangelcellete hår	5
-	Ytre blomsterblad uten hår eller krusning, men til dels filthåret	10
5.	Hårdekket spredt over negl og kronbladplate. Blomster enkeltvis. Blad † 18 mm brede og 15-24 cm lange	<u>I. susiana</u>
-	Hårdekket i en smal linje bare på neglen. Stengelen vanlig med 2-flere blomster	6
6.	Både ytre og indre blomsterdekkblad skjeggete. Rotstokk med teget	<u>I. hoogiiana</u>
-	Bare de ytre blomsterdekkblad skjeggete. Rotstokk vanlig uten teget	7
7.	Plante dvergformet, med eller uten stengel	<u>I. pumila</u>
-	" m/ tydelig stengel, oftest mer enn 30 cm høy	8

8. Sliren med sølvaktige og hinneaktige blad under og etter blomstring. Blomster † bleik purpur-lilla I. pàllida
- Sliren grøn eller delvis hinneaktig 9
9. Blomster klart sitrongule med djup-gult skjegg I. flavèscens
- Blomster ikke gule I. germànica
10. Blad sverdformet og vanlig mer enn 13 mm brede 11
- Blad linjeformete, vanlig under 13 mm brede 18
11. Plante dvergformet, under 20 cm høg. Blomster djupfiolette I. vèrna
- Plante over 30 cm høg 12
12. Stengelblad mange og lange 13
- " bare 1-4, sterkt reduserte 15
13. Blomster gule I. pseudàcorus
- " i ulike nyanser av blått, lilla, purpur og kvitt 14
14. Stengel flattrykt med en spiss kjøl ned langs hver kant I. graminea
- Stengel trekantet eller nesten trekantet I. versicolor
15. Fruktemnet 3-kantet, uten intermediære, vertikale ribber, ... 16
- Fruktemnet med 2 vertikale ribber på hver side av de 3 kantene 17
16. Blad med fremtredende midtribbe. De opprette kronblad kortere enn de hengende I. kaèmpferi
- Blad glatt, alle blomsterdekkblad omtrent like lange I. laevigàta
17. Blomster blå-purpur, frøskall fast på frøet I. spùria
- Blomster kvite - bleikt gule, frøskallet løst på frøet I. orientàlis
18. Bladverk med rosa, rautt eller purpur anstrøk ved grunnen og blir raubrunne ved visning. Ingen arter som er aktuelle for oss.
- Bladverk grønt ved grunnen og ellers annerledes 19
19. Stengel hol (kanskje bare smalt hol) 20
- " kompakt 21
20. Indre blomsterdekkblad opprette eller nesten opprette I. sibìrica
- Indre blomsterdekkblad bøyd utover, midt mellom opprett og horisontal I. chrysogràphes

21. Stengelblad lengre enn stengel (30 cm eller mer). Stengel noe flatttrykt med spiss kjøl nedover hver kant I. graminea
Stengelblad sterkt redusert, kortere enn stengel. Stengel trekantet - nesten trekantet I. ensata
22. Stengel meget kort eller mangler, blad spisst firkantet I. reticulata
- Stengel 30 cm eller mer. Blad ikke firkantet 23
23. Kronrør $2\frac{1}{2}$ -5 cm langt I. tingitana
- " meget kort eller mangler 24
24. Negl fiolinformet, skilt fra bladet med sammensnørt hals I. xiphium
- Negl kileformet I. xiphioides

1. I. cristata Sol. Sørøstlige Nord-Amerika. Om lag 10-15 cm høg med krypende rotstokk og kort stengel. Blad $\pm$ 4, inn til 3 cm brede i to rekker, mørkegrøne. Blomster 1-2, nesten grunnstillet, i mai. Kronrør $3\frac{1}{2}$ -10 cm langt. De ytre blomsterdekkblad omvendt eggformete, butte, tilbakebøyde, $\pm$ 13 mm lange og brede, lysfiolette med gul hals og frynser. De indre blomsterdekkblad opprette, omvendt lansettformete, kortere og smalere enn de ytre. Arten som regnes for mindre hardfør, greier seg med normal dekking på opplendt jord på Ås.

2. I. susiana L. Sørgeiris. Persia. 40-60 cm høg med brede, sverdformete, lysegrøne blad, som er $\pm$ 30 cm lange og $2\frac{1}{2}$ cm brede. Blomstene store, virker grå i fargen og er i virkeligheten lysegrå med fine, mørkere årer. Kronlappene er brede, de innerste lysere, de ytre med brunpurpur skjegg på innersiden, langs hele bladet. Griffelgreiner horisontale med skarp kjøl, mørkeraue. Denne arten er ikke kjent i vill tilstand, men har vært dyrket fra gammelt. Den blomstrer i mai, men er knapt hardfør nok på Ås.

3. I. x-regeliocycclus Tub. Dette er en svært variabel hybridgruppe kommet fram hos Tubergen i Nederland etter krysning av forskjellige sorter som hører til gruppene Onocyclus og Regelia. Kronlappene er fiolette eller kvite med fram-tredende årer, de ytre glatte eller med enkelte hår. De angis som hardføre og blomstrer i mai-juni. Mange sorter er i vanlig kultur.

4. I. pùmila L. Dvergiris. Söröst-Europa. 10-15 cm hög med tjukk rotstokk og uten eller med kort stengel som vanlig har bare én blomst. Blad inn til 1 cm brede, spisse, blågröne. Blomst purpurrau, blå eller gul med 4-5 cm langt kronrör som er 4-5 ganger lengre enn fruktemnet. De ytre kronlapper 5 cm lange med brune årer ved neglene, de indre lysere. Slirebladene ⁺ kjöttfulle, blærete mot toppen. Blomstringstid april-mai. Arten dyrkes neppe, men mange kulturformer, mest av hybrid opprinnelse.

5. I. chamaeiris Bert. Likner mye på arten foran og er ofte forvekslet med den i kultur. Denne skilles ved å ha lengre stengel, kortere kronrör og grönere slireblad som er mindre blæret. Heller ikke denne arten er vanlig dyrket i kultur.

6. I. x koenemännii Bergm. (I. pùmila Hort., I. pùmila hybridida Hort.) Våriris. Dette er en fellesbetegnelse for hybrider mellom artene I. pùmila, I. chamaeiris og I. reichenbächii. Her hörer flere gode sorter heime, som oftest föres i katalogene under artsnavnet I. pùmila. Som hardføre og villige sorter nevnes:

Azurea fiolettblå, Coerulea blå, Cyanea fiolett, Die Braut kvit, Orange Queen gul med oransje skjegg.

De blomstrer rikt tidlig om våren, fra först i mai eller enda tidligere, og er utmerkete fjellhagestauder.

7. I. germanica L. Germaniris. Rotstokk tjukk, kort, krypende. Stengel 60-90 cm hög, blågrön og gaffeldelt halvvegs nedover. Blad få, tuedannende, blågröne, delvis vintergröne. Blomstene velluktende, $6\frac{1}{2}$ - $7\frac{1}{2}$ cm lange, de ytre kronlapper er purpur, tilbakeböyd til midten, neglen kvit med brune årer og gult skjegg. De indre kronlapper er omvendt eggformete, opprette, djup lilla. Blomstringstid mai-juni. Opprinnelse uklar, men den har vært dyrket helt siden året 795.

Arten har liten interesse som staude, men er en viktig foreldreplante for de mest aktuelle irissortene vi dyrker,

8. I. pallida Lam. Sör-Europa. 60-90 cm hög med rotstokk, blad og blomster omtrent som arten foran. Men den skilles fra I. germanica ved å ha mer blågröne blad, kortere

kronrør og tørr, sølvaktig slire under blomstring. Til denne hører også enkelte kulturformer.

9. I. x cultòrum Bergm. (I. germànica Hort, ikke I, I.g. hybrida Hort.) Hageiris. Denne viktige hybridgruppe er kommet fram etter en rekke krysninger: I. germànica x I. pàllida x I. variegàta og andre.

I. x intermèdia Cap. (I. interrègna Hort.) = I. x koenemànnii x I. x cultòrum. Pinseiris. Denne betegnelse som ble nyttet for en rekke kjente sorter som Frithjof, Halvdan, Helge og Wally, kan neppe opprettholdes. Disse og tilsvarende sorter bør derfor oppføres under I. x cultòrum så lenge det hersker så stor usikkerhet i irisnomenklaturen.

Sortimentet er etter hvert blitt veldig stort og variabelt både med omsyn til vekst, størrelse, blomsterfarge og hardførhet. Det pågår et stadig og intenst krysnings- og foredlingsarbeid. Men da mindre hardføre arter er kryssset inn, kan en ikke stole på hardførheten før en har prøvd sortene. De beste av sortene hører til de aller viktigste staudene vi har, enten vi nytter dem i rabatter, i særskilte irishager eller til avskjæring.

I. cultòrum er i virkeligheten villige og takknemlige å øksle og dyrke. En må være merksam på at de har en hektisk vekstperiode, kort tid etter blomst/^{ring,} og de lider sterkt om de blir forstyrret akkurat da.

De bør dyrkes på opplendt, gjerne noe fettere jord og i full sol. På tung og kald jord og i skygge trives de ikke. De øksles ved deling før ny rotdannelse, enten riktig tidlig om våren eller like etter blomstring. For masseøksling kan en nytte rotstokkstiklinger. Kan en ikke stikke til den gunstigste tid om sommeren, går det bra med rotstiklinger i veksthus ut på våren.

10. I. pseudàcorus L. Sverdlilje. Vokser vilt i slam i dammer og grøfter flere steder hos oss. 80-120 cm høg med bladrik, greinet stengel. Blad typisk sverdformet, 2-4 cm brede, mørkegrøne. Blomstene stilket, 2-3 sammen, gule, de ytre kronlappene med mørkere årer ved grunnen og med oval slire, de indre kortere, linjeformete. Den blomstrer i mai-juni og har noen kulturformer. Den kan ha betydning som sump- og strandplante ved større dammer og sjøer, men den brer seg først og kan lett bli ugrasaktig der den trives.

11. I. graminea L. Mellom- og Sør-Europa. 20-30 cm høg, tettvoksen. Blad 5 mm brede, grasaktige, ribbete, mye lengre enn den flate stengel. Blomstene kvite med 2 ulike, store slireblad. Kronrør meget kort. Kronlappene med blå tydelige årer og med gulaktig negl. De indre er opprette, kortere enn de ytre. Blomstene dufter som plommer. Den blomstrer i juni-juli og har noen kulturformer.

12. I. kæmpfèri Sieb. Tvillingiris. Øst-Asia. Stengel 60 cm eller mer, 2-blomstret, ofte greinet. Blad lange, sverdformete, med tydelig midtribbe langs hele bladet. Blomstene store, i forskjellig farge. De ytre kronlappene rau-purpur, $7\frac{1}{2}$ cm lange, de indre kortere og smalt omvendt lansettformete. Blomstringstid juli. Mange kulturformer med ofte veldig store blomster i svært mange farger dyrkes mye. Denne arten krever særlig jamn råme og skal visstnok helst dyrkes i grunt vatn. Den er for lite hardfør på Ås.

13. I. lævigata Fisch. Trillingiris. Øst-Asia. 60-100 cm høg med ugreinet stengel. Blad tjukke, 3-4 cm brede uten tydelig midtribbe, slik at den er lett å skille fra arten foran, som den ellers likner. Blomster enkeltvis, 8-12 cm brede, blåfiolette, de ytre kronlapper hengende, med 3 lapper og en gul grunnfleck, de indre mindre, ensfarget. Den blomstrer i juli-august. Denne arten har enkelte kulturformer. Den dyrkes som arten foran og er muligens noe mer hardfør.

14. I. spùria L. Mellom- og Sør-Europa. 40-80 cm høg med greinet stengel. Blad 8-15 mm brede, stive, mørkegrøne. Blomstene ensfarget fiolette, de ytre kronlappene horisontale, med mørkere årer og gult sentrum, negl gul med brune årer, de indre kronlapper kortere, opprette. Arten er ikke vanlig dyrket, men enkelte kulturformer og hybrider.

15. I. x mòmspur Fost. = I. monnièri x I. spùria. Denne har mye større blomster enn arten foran. De er lysere blåfiolette. De ytre kronlapper meget store, kvitt gjennomskinnelig ved grunnen med en gul midtstripe. Flere sorter i avvikende farger er i kultur.

16. I. orientàlis Mill. (I. ochrolèuca L.) Lille-Asia - Syria. 50-80 cm høg. Blad 2-3 cm brede, like lange som blomsterstengelen. Blomster 2-3 sammen, lysegule. De

ytre blomsterdekkblad med omvendt eggrund plate, 4 cm bred, tilbakebøyde, med krusete kant, kvit, gul i midten, like lang som den gule negl. De indre blomsterdekkblad er avlange, kvite, med gul midtstripe. Fruktemnet uten rifler. Den blomstrer i juli.

Var. gigantèa Wehrh. Denne har større og lysere blomster.

Var. sulphùrea B. & R. Denne er høgere enn arten. De ytre kronlapper lysegule, de indre kremgule med lysegule årer ved grunnen. Griffelgreiner nesten kvite.

17. I. sibirica L. Sibiriris. Sibiria. Rotstokk krypende, greinet, 60-100 cm høg med hol, greinet, rau stengel. Blad 6-8 mm brede, blågrøne, med rauaktig grunn. Blomster 1-3 sammen, de ytre kronlapper 4-5 cm, $\frac{1}{2}$ runde, kvitaktige ved grunnen, blåfiolette ved toppen med blå årer, negl gulaktig med brune årer. De indre kronlapper er kortere, opprette, fiolette. Sliren liten, brun, tørr.

Blant de beste kulturformer er:

Emperor, fiolett med lysegul negl med fiolette årer, Blue King, blåfiolett, Perry's Blue Perry, blåfiolett, Snow Queen, kvit.

Denne arten som er fullt hardfør, vil helst ha jamn jordråme, men er ikke nøye på vekstplassen. Den nyttes atskillig til snittkultur på tross av at enkeltblomstene er mindre holdbare.

18. I. chrysographes Dykes. Stråleiris. Vest-China. 40-50 cm høg med hol, ugreinet stengel. Blad 6-10 mm brede, blågrøne. Blomster 1-2 sammen, fløyelsaktig mørkfiolette. De ytre kronlapper med gullgule striper og mørkere sentrum, ellers ensfargete. Denne arten minner mye om I. sibirica, men har mer grasaktige blad, ugreinet stengel og annerledes kapsel og frø. Den blomstrer i juni og har enkelte kulturformer som alle er fullt hardføre.

19. I. reticulata Bieb. Kaukasus. De laukaktige knollene er eggrunde. Arten blir 10-20 cm høg. Blad grasaktige, firkantete i tverrsnitt, fortsetter å vokse etter blomstring og blir lengre enn blomstene. Blomster enkeltvis, mørkfiolette, velluktende med kort stilk. De ytre kronlapper er

mørkere med oransjegul midtstripe, de indre lengre, opprette. Kronrør mye lengre enn fruktemnet. Den blomstrer straks snøen og telen går om våren. Den har flere sorter i forskjellige farger.

20. I. histrioides Arn. Snøiris. Lille-Asia. 10-20 cm høy med mange små, laukliknende knoller. Blad firkantet i tverrsnitt; men det utvikles først etter blomstring. Blomstene er nydelig blåfiolette. De ytre kronlapper horisontale med en gul fure langs midten og med en kvit flekk med blå prikker ved grunnen. De indre kronlappene står rett opp med samme pene blåfarge som arrlappene og blomsten ellers.

Denne arten har vært en eneste stor og gledelig overraskelse, ikke bare på grunn av de festlige blomstene, men også fordi den er så tidlig. Dersom ikke telen hindrer den, vil den blomstre allerede først i mars; men ellers kommer den straks telen går. Den er fullt hardfør. Legger en knollene i kasser og setter disse frostfritt eller i kaldhus, kan en lett ha den i blomst til jul. Den passer også utmerket til sammenplanting i julegrupper.

21. I. tingitana Boiss. & Reut. Marokko. Knoll avlang, smalner av i en spiss mot toppen, om lag $2\frac{1}{2}$ cm bred. Stengel stiv, trekantet, 45-60 cm høy. Blad linjeformet med en purpurfarget slire, om lag 30 cm lang, smalner jamt av mot toppen. Blomster lillapurpur, $7\frac{1}{2}$ cm bred. Ytre kronlapp rund, kortere enn den fiolinformede negl. De indre kronlappene opprette, linje- lansettformete. Kronrør $3\frac{1}{2}$ cm langt, slire 12-15 cm lang med 2 blomster. Den blomstrer i mai.

22. I. xiphioides Ehrh. (I. *anglica* Hort.) Engländeriris. Pyreneene. Knollene eggrunde, med mørkebrunt dekkblad. Stengel ugreinnet, 50-70 cm høy. Blad renneformete, blågrøne, stripete, like lange eller lengre enn blomstestengelen. Blomstene fra to like langt, sterkt oppblåste slireblad, blåfiolette. De ytre kronlappene runde med utrannet topp, og skilt fra neglen med en sterkt innsnørt hals. Griffel halvt så lang som de ytre blomsterdekkblad. Den blomstrer i juni-juli.

23. I. xiphium L. (I. *hispanica* Hort.) Spanskeiris. Spania. Denne minner mye om arten foran, men har to

ulike store slireblad. De ytre kronlapper uten innsnitt og de går over i neglen uten innsnørt hals. De indre kronlappene er kortere enn de ytre, lansettformete og lengre enn griffelen. Den blomstrer i mai.

Var. praëcox Hoog. (I. filifolia. Hört, ikke Boiss.) Denne blomstrer tidligere.

24. I. x holländica Tub. = I. xiphium praëcox x I. tingitana.

Denne likner mest på I. xiphium, men har større knoller og blomstrer om lag 14 dager seinere. De 4 sist nevnte artene er ikke hardføre, men de brukes til dels som gruppeplanter ved at knollene blir lagt om høsten, overvintret under godt vinterdekke og blomstrer neste vår og sommer. De nyttes også mye til ervervsmessig snittkultur, helst ved legging i benker om høsten.

Størst betydning har de for ordinær driving i veksthus der de stort sett blir behandlet som vanlig blomsterlauk.

363. slekt SISYRINCHIUM L. Sevlilje. Bare én art er vanlig hos oss, nemlig

1. S. angustifolium Mill. Vanlig sevlilje. Nord-Amerika, og forvillet enkelte steder på Østlandet. Den har krypende, tynn rotstokk og flate, 3-4 mm brede blad. Tynn, flat blomsterstengel som kan bli opp til 30 cm høy og er vinget fra grunnen, lengre enn bladene. Blomster 1-4 i klase, med små, avlange - omvendt eggformete, klart blå blomsterdekkblad. Like under blomstene sitter et langt støtteblad. Arten som er fullt hardfør og blomstrer i mai-juni, ser nesten ut som en bitte liten iris.

364. slekt CROCOSMIA Planch. Værhane. Bare én hybridgruppe er vanlig dyrket, nemlig

1. C. x crocosmiflora N.E.Br. (Montbrètia crocosmiflora Lemne, Tritonia crocosmiflora Lem.) = Crocosmia aurea x C. pottsii. Gullværhane. Den første krysning ble utført av Lemoine i Nancy i 1880, og seinere er mange nye sorter kommet i handelen som har fortrenget de opprinnelige artene. Den har en liten, flat rotknoll som er brun. Blad smalt sverdformete, 1 cm brede. Blomster $\pm$ 4 cm lange, med smalt, buet kronrør og

utstående, lansettformete lapper med oransjeskarlagen farge. Blomsterklasen mangeblomstret, nærmest i tosidig aks med sik-sakformet midtribbe.

Hertil hører mange kjente sorter, t.eks. Fire King, sein, illrau. His Majesty, oransjerau med gult sentrum, Lord Nelson, mørk oransjerau. Vesuvius, mørk blodrau, Rheingold, gullgul.

Arten er ikke hardfør, men nyttes i stor utstrekning som utplantingsplante, særlig til avskjæring. Knollene overvintrer en frostfritt, og en gir dem en passe forkultur før utplanting. De blomstrer ellers i seineste laget, i all fall her på Ås. Blomstene er holdbare som avskårne og passer svært godt til dekorasjon og binderi ut over høsten.

365. slekt GLADIOLUS L. Sabellilje. Omkring 150 arter med flate rotknoller og gjerne 2-3 kraftige, sverdformete blad som sitter i 2 rekker. Blomstene som er store, sitter i kraftige, ofte ensidige aks, med † krumt kronrør som ofte er omtrent like langt som kronlappene. Gjennom et intenst forbedlings- og krysningsarbeid som var i gang omkring 1820 og har fortsatt med stadig stigende interesse seinere, er det kommet tusenvis av kulturformer i handelen. De fleste av disse er så forskjellige fra de opprinnelige artene at det er nytteløst å søke og plasere dem under bestemte arter. De hører som kjent til de viktigste snittblomstene vi har. Men de er ikke hardføre. Derfor må knollene graves opp om høsten og overvintres frostfritt. Ved passe forkultur og utplanting om våren kan en regulere blomstringen i betydelig utstrekning. Det er også svært stor forskjell på blomstringstiden hos ulike sorter. GLADIOLUS nyttes også atskillig til driving om våren. Boom nytter følgende gruppedeling av det mest aktuelle Gladiolus-sortimentet:

I. Storblomstrete gladiolushybrider.

Disse er oppstått etter en rekke krysninger mellom artene G. psittacinus, G. cardinalis og enkelte andre. Den første kjente hybriden mellom de nevnte artene fikk navnet G. x gandavensis Vanh. og skriver seg fra Van Houtte i 1841. Seinere er også andre arter kryssset inn. Til denne gruppen

hører da de aller fleste av de storblomstrete sortene som dyrkes nå. De fins i svært mange og ulike farger, kvitt, gult, oransje, rosa, laks, rautt, purpur og fiolett.

II. Småblomstrete gladiolushybrider.

Disse har smalere blad og mindre blomster, gjerne under 4 cm i tverrsnitt.

De er oppstått etter krysning mellom G. cardinális, G. oppositifolius, G. tristis og andre. I katalogene skiller en ofte mellom

- a. Colvilleitypen som likner G. x colvillei Sc. som opprinnelig skyldes krysning mellom G. cardinális x G. tristis.
- b. Ramosustypen som likner på G. x ramòsus Paxt. som opprinnelig skyldes krysninger mellom G. cardinális x G. oppositifolius.
- c. Herauttypen som ifølge Boom har kraftige og tidligblomstrende sorter med vidåpne blomster i krumme aks.

III. Gladiolus primulinushybrider.

Disse er oppstått etter krysning mellom G. primulinus og de storblomstrete Gladiolushybridene. De har som regel blomster som er under 6 cm i tverrsnitt, og det øvre og indre blomsterdekkblad er typisk hjelmformet. Kjente sorter av denne gruppe er t.eks. Souvenir, mørkegul, Maiden's Blush, rosa og L'Innocense, kvit.

67. familie C O M M E L I N À C E A E. Dagblomfamilien.

366. slekt COMMELINA L. Dagblom. Bare én aktuell frilandsart, nemlig

1. C. coelèstis W. Blå dagblom. Mexico. 30-50 cm høg art som vi dyrker som ettårig. Den har spoleformete knoller. Blad lansettformete, 4-7 cm lange med stengelomfattende grunn og håret slire. Blomster i klaser i hjørner av støtteblad, vakkert blå, visner etter én dag. Den har blomstret knapt 100 døgn etter direkte såing på vekstplassen.

Ved å gi den vanlig forkultur kan en få den i blomst tidligere. En kan også overvintre knollene frostfritt og dyrke den som flerårig utplantingsplante.

367. slekt TRADESCANTIA L. Jödeblom. Bare én art er aktuell som staude, nemlig

1. T. virginiana L. Blomsterjöde. Östlige Nord-Amerika. 50-80 cm hög staude med opprett stengel. Blad lansettlinjeformete, flate eller noe bölgete, 15-35 cm lange. Blomster i klaser, i hjörnene av lansettformete, stengelomfattende dekkblad. Blomstene er vakkert blå-fiolette, om lag $2\frac{1}{2}$ cm brede og visner enkeltvis etter en dag. Den blomstrer i juli-september og er en interessant og vakker rabattstaude. Den har flere sorter i ulike farger, både kvitt, blåfiolett og rosa. Den har greidd seg på varm og opplendt jord med normal dekking her på Ås.

68. familie C Y P E R A C E A E. Storrfamilien.

Enkelte arter av slektene SCIRPUS L., Sevaks, CAREX L., Storr og CYPERUS L., Kypergras, fins nå og da dyrket som kantplanter og i grunt vatn i hager og parker, men det gjør lite av seg og fortjener neppe dyrking under vanlige forhold.

69. familie G R A M I N E A E Grasfamilien.

368. slekt ZEA L. Mais. Denne har bare én art

1. Z. mays L. Vanlig mais. Til denne hører et stort antall varieteter og kulturformer som særlig tidligere ble brukt som utplantingsplanter for bladgrupper og varmbed.

Var. japonica Koern. (Z. japonica Vanh., Z. j. föliis variegätis Hort.) Denne har kvit- og gulstripete, blgete blad. Videre fins det varieteter og kulturformer både med ensfargete og stripete blad i ulike farger. Disse ble sådd under glass gjerne tidlig i mars, pottet og plantet ut med potteklump til vanlig tid. De nyttes svært lite nå, mest som rariteter hos hobbyhagebrukere.

369. slekt CŌIX L.

1. C. lacryma-jobi L. Tåregras. Øst-India. Flerårig, 40-80 cm høgt pryðgras som dyrkes som ettårig og minner nesten om små maisplanter. Blad inn til 2 cm brede, lansettlinjeformete med ru kanter. Blomster i fjørformige stander i bladhjørnene, hanblomstene øverst og hoblomstene nederst, innsluttet i et kvitt, glinsende, knollformet, seinere hardt dekkblad. Nøttene eller kornene som er gråkvite, pæreformete, beinharde, har gitt opphavet til navnet tåregras. De nyttes til "perlekjeder" og liknende.

Det fins kulturformer med gulstripete blad.

Ved såing på vekstplassen rækker ikke planten å nå full utvikling og gis derfor normal forkultur under glass.

370. slekt MISCANTHUS Anders.

1. M. sinensis Anders. (*M. japonicus* Hort., *Eulalia japonica* Trin.) Glatt, tueformet grasart som blir $1\frac{1}{2}$ -2 m høg. Blad lange, $1\frac{1}{2}$ -2 cm brede, elegant buet, noe håret under, med ru kanter og en kvit midtnerve. Slirehinne meget kort og bladbasis med to ører. Blomsterstanden stor, 20-30 cm lang, kvit-brunaktig, silkehåret.

Mange varieteter og kulturformer, mest med forskjelligfargete, stripete blad. Denne art nyttes både i rabatter og til avskjæring. Den er for lite hardfør på østlandet og må ha opplendt, varm plass for å nå full utvikling, men hører ellers til de vakreste grasartene.

371. slekt PENNISĒTUM Rich.

1. P. villòsum R.Br. (*P. longistylum* Voss.) Abessinia. Ettårig, 30-60 cm høg. Stengel håret nedenfor blomsterstanden. Blad smale, buet i tette tuer. Blomsterstand aksformet, 5-15 cm lang, bred. Småaksene med fjørformet stakk, lengre enn småaksene, ofte purpur. Dette vakre pryðgras nyttes særlig til avskjæring. Det bør gis normal forkultur under glass for å nå full utvikling.

372. slekt PANICUM L. Hirse. Viktigst for oss er

1. P. virgatum L. Nord-Amerika. Glatt, opprett, 60-100 cm høgt gras med tjukk rotstokk. Den er flerårig, men dyrkes også som ettårig. Blad 5-8 mm brede, flate med kort slirehinne. Blomsteraks små, samlet i store, løse, 20-30 cm lange, seinere sprikende topper. Blomstringstid juli-august. Denne arten har vært nyttet både i rabatter og til avskjæring.

2. P. capillare L. Heksehirse. Nord-Amerika. Ettårig, 50 cm høg. Blad frisk grøne, med sterkt hårete bladslirer. Den har tallrike småaks i rikt greinete, sirlige topper. Den nyttes til avskjæring og kan sås direkte på vekstplassen, eller gis vanlig forkultur for tidligere flor.

373. slekt PHALARIS L. Røyr.

1. P. arundinacea L. Strandrøyr. Vokser vilt ved bekker og på våte steder i låglandet. Glatt, opprett, 1-2 m høg staude med underjordiske teiger og stive stengler. Blad 8-20 mm brede med ru forkant og med 6 mm lang, frynset slirehinne. Grøne, seinere fiolette småaks som alle vender til en side og er samlet i 10-20 cm lange, tette busker.

Var. picata L. (var. *èlegans* Hort.) Bandgras. Blad først kvit og rosa stripet, seinere mer gullig stripet.

Var. luteopicata Voss. har helt gullgult stripete blad.

Disse stripete varietetene er mer småvoksne enn arten og var særlig tidligere dyrket mye for avskjæring. De er særdeles hardføre og kan dyrkes over alt.

2. P. canariensis L. Kanarigras. Sør-Europa, dels på avfallsplasser hos oss. Glatt, opprett, 20-50 cm høg, ettårig art uten teiger. Blad 5-8 mm brede. Blomster i tette, eggrunde, lysegrøne klaser. Den har glinsende, glatt frø, kjent som kanarifrø og nyttes til fôr for kanarifugler. Arten er så pen at den fortjener dyrking. Den kan sås direkte på vekstplassen, eller gis normal forkultur under glass.

374. slekt STIPA L. Fjørgras. Viktigst for oss er

1. S. pennata L. Vanlig fjørgras. Glatt, opprett, flerårig art som vi dyrker som ettårig. Den blir 40-60 cm

høg. Blad stive, innrullede, slirehinne avlang. Blomsteraksene i en smal klase som er omsluttet av bladsliren. Snerp 15-25 cm langt, knebøyd nederst og fjørformig håret øverst. Denne nyttes mest til avskjæring og holder seg tørket i årevis. Den kan sås direkte på vekstplassen eller gis vanlig forkultur under glass.

375. slekt LAGURUS L.

1. L. ovatus L. Haresvans. Middelhavsområdet. Ettårig, 20-40 cm høgt, mjukhåret, opprett pryddras med greinet grunn. Blad inn til 12 mm brede, bredest nedenfor midten og smalner jamt av mot spissen og med bred grunn. Slirehinne kort, håret. Blomster i tette, eggrunde aks, som er kvithårete og med mange snerp som stikker ut av akset. Dette er et av de best kjente pryddras som kan sås like på vekstplassen.

376. slekt AGRÖSTIS L. Kvein. Av denne slekt dyrkes mest

1. A. nebulosa Boiss. & Reut. Slørkvein. Spania. Glatt, opprett, svært fint greinet, ettårig gras som blir 20-40 cm høgt. Blad ru, 2 mm brede eller mer, flate med kort slirehinne. Småaks bitte små, enblomstrete, på 1 cm lange stilker, samlet i 15-20 cm lange klaser med 10-fløre greiner ved grunnen. Sås direkte på vekstplassen.

377. slekt ARRHENATHERUM Pall. Glatthavre.

1. A. bulbosum Presl. (A. elatius var. bulbosum Koch.) Knollhavre. Vestlige middelhavsområde. 40-80 cm høg staude som vokser/i ^{sammen} tette plener. Underjordiske teiger fra knoller ved grunnen av stenglene. Blad inn til 6 mm brede med kort slirehinne. Blomster i inn til 10 cm lange, smale aks.

Var. variegatum Hitchc. (var. foliis-variegatis Hort.) Denne har karakteristisk kvitstripete blad og er vanlig dyrket til snitt. Den minner temmelig mye om Phalaris arundinacea picta i bladene, men er lett å skille på jordknollene. Den blomstrer i juli-august, men dyrkes bare for bladenes skyld.

378. slekt CORTADERIA Stapf.

1. C. argentea Stapf. (*C. selloana* A. & G., *Gynèrium argenteum* Nees.) Pampasgras. Tvebo, $1\frac{1}{2}$ -2 m høge, kraftige stauder fra Sør-Brasil og Argentina. Blad inn til $1\frac{1}{2}$ m lange, smale buete, v-formig foldete og skarpt tannete.

Blomstene i opp til 80 cm lange, kvite topper. Høblomstene glatte i sølvkvite topper. Hanblomstene med silkehårete, stivere, mindre pene topper. Den blomstrer i august-frosttid. Plantene nyttes ofte som kraftige og særpregete solitærplanter og dessuten til avskjæring. De er ikke hardføre nok på østlandet. De trives best i lettere, opplendt jord.

379. slekt ARUNDO L.

1. A. donax L. Middelhavslandene. Har en kulturform med kvitstripete blad som har vært dyrket en del. Den kan lett bli 2-4 m høg med 3 cm tjukke stengler og inn til 4 cm brede, blågrøne blad. Den er heller ikke hardfør på østlandet.

380. slekt LAMARCKIA Mnch.

1. L. aurea Mnch. (*Chysurus cynosuroides* Pers.) Gulltopp. Middelhavslandene til Abessinia. Opprett, ettårig, 20-30 cm høgt pryddgras med stengel som er greinet nederst. Blad med stor slire og 1 cm lang slirehinne. Blomster i tette, ensidige klaser, om lag 7 cm lange og $2\frac{1}{2}$ cm brede. Denne kan sås direkte på vekstplassen.

381. slekt BRIZA L. Hjertegras.

1. B. maxima L. Storhjertegras. Middelhavslandene og Canariøyene. Glatt, opprett, ettårig pryddgras som blir 30-50 cm høgt. Blad inn til 1 cm brede, flate med bredere grunn og 5 mm lang slirehinne, tannet mot spissen. Småaks om trent 8, blir $2\frac{1}{2}$ cm lange og er samlet i inn til 10 cm lange, nikkende topper.

2. B. minor L. (*B. gracilis* Hort.) Store deler av Vest- og Sør-Europa.

Ettårig, 20-40 cm høg med inn til 8 mm brede blad som er ru med lang slirehinne. Småaks 2-4 mm lange, samlet i inn

til 20 cm lang, bred pyramidal klase. BRIZA nyttes til avskjæring. Begge artene kan sås direkte på vekstplassen.

382. slekt BROMUS L. Faks. Viktigst er

1. B. brizifòrmis L. Hegrefaks. Østlige middelhavsområde. Opprett, mjukhåret, 30-50 cm høg, ettårig art med smale, hårete blad.

Småaks med 10-20 blomster, eggrunde-avlange på tynne, hengende stilker, samlet i ensidig, løs pyramidal, opp til 15 cm lang, noe hengende klase.

Nyttes til avskjæring og kan sås direkte på vekstplassen.

383. slekt HØRDEUM L. Bygg. Viktigste art for oss her er

1. H. jubatum L. Silkebygg. Canada. Glatt, opprett, 25-30 cm høg, tueformet art som vi dyrker som sommerblomst. Den har tynne, oppstigende stengler og ru blad hvorav de øvre er noe oppblåst. Slirehinne svært kort. Blomster i tette, 5-10 cm lange aks med opp til 5 cm lange snerp, som er rosafiolette i toppen.

Dette er et av de beste pryddras som kan sås direkte på vekstplassen.

70. familie C A N N À C E A E. Kannafamilien.

384. slekt CÀNNA L. Slekten har omkring 50 arter fra tropisk Amerika og India. Ved krysning av forskjellige arter har en fått fram et stort antall svært vakre kulturformer som det er vanlig å samle under fellesnavnet

1. C. x indica Hort. Kanna. Den har en kjøttfull, knollformet rotstokk og en stiv, ugreinet, 50-150 cm høg stengel. Blad store, spredt, avlange, sittende, ofte opp til 45 cm lange i grøne, brune og raue farger. De er fjørnervete med en kraftig midtnerve og med regelmessig parallelle sidenerver.

Blomster uregelmessige med 3 utvendige, for det meste

grøne blad (begerblad) og 3 innvendige kronblad, i forskjellig farge, mest lyseraue, raue og gule. Pollenbærerne 3, kronbladaktige, smale, den ene danner en tydelig, inn til 5 cm lang underlepe. Blomstene sitter enkeltvis eller 2 sammen i hjørnet av dekkblad og samlet i et uregelmessig sprikende aks i enden av de kraftige, stive skuddene. Sortimentet er meget stort med ~~øverst~~ ulike farger både på blomster og blad. Denne viktigste, nærmest klassiske utplantingsplante er kommet i forgrunnen igjen i de seinere år. Den nyttes særlig som utplantingsplante der en krever kraftig virkning t.eks. i offentlige grønlegg.

Den kan øksles ved frø, eller ved knoller om en ønsker å beholde bestemte sorter helt konstant. Frøet må i tilfelle sås tidlig, allerede i februar, om en skal få kraftige planter til utplantning med potteklump.

71. familie O R C H I D A C E A E. Marihandfamilien.

Blant de mange interessante orkidéslektene er det få som egner seg for frilandskultur. Viktigst er:

385. slekt CYPRIPEDIUM L. Marisko.

1. C. calcèolus L. Lundmarisko. Vokser vilt på flere steder hos oss. 20-40 cm høg staude med håret stengel. Blad ovale-avlange, spisse, noe stengelomfattende med håret underside.

Blomster enkeltvis, til dels få sammen, † 10 cm i tverrsnitt, med smale, spisse, purpurbrune blomsterdekkblad. Lepen er gul med mørke årer og raue prikker ved grunnen. Den blomstrer i mai-juni.

2. C. reginae Walt. (C. spectåbile Salisb.) østlige Nord-Amerika. Njukhåret, 30-60 cm høg staude med stengelblad. Blad mange, 10-15 cm lange, ovale, spisse, grågrøne med bølget kant. Blomster enkeltvis, til dels inn til 4 sammen, 6-8 cm i tverrsnitt, kvite. Lepen er rosa i forkant, eller kvit. Den blomstrer i mai-juni og angis som fullt hardfør.

CYPRIPÉDIUM vil ha fuktig, men lettere moldrik jord. De nyttes mest i fjellhagen og er typiske hobbyplanter. Ved frøøksling må en være merksam på plantenes kjente symbiose forhold.

72. familie T Y P H A C E A E. Dunkjevlefamilien.

386. slekt TYPHA L. Dunkjevle. Høge, flerårige vassplanter med smale, sverdformete blad og kjevleformete hoaks nederst og med smalere hanaks ovenfor hoakset.

1. T. latifolia L. Breidunkjevle. Vokser vilt i tjern og grøfter, særlig langs kysten hos oss. 180-230 cm høg. Blad 90-180 cm lange og 2-3½ cm brede, butte, nesten flate, noe blågrøne. Blomsteraks mørkebrunt, 15-30 cm langt og 2½ cm tjukt, uten nevneverdig stilk mellom ho- og hanakset. Blomstrer i juli-august.

2. T. angustifolia L. Smaldunkjevle. Vokser omtrent på de samme stedene som arten foran, til dels også i brakkvatn.

Opprett, 120 cm høg og mindre i alle deler enn arten foran. Blad mørkegrøne, men ikke blågrøne, 5-20 mm brede, konvekse under, buete øverst og mot grunnen.

Blomsteraks brunt, 12-17 mm tjukt og med en stilk på 12-25 mm mellom ho- og hanaksene. Den blomstrer i juli.

Dunkjevle passer godt til å plante i vassarrangement for å skaffe liv og avveksling i og ved vassflatene. De trives best i slammet i botnen av grunt vatn, men kan også plantes i kasser som plasseres i vatnet. De nyttes også til avskjæring, men må da prepareres straks de er skåret av, ellers drysser blomstene av aksene og søler til.

De kan øksles ved frø eller deling.

A u t o r l i s t e n .

Det foreligger ikke noen samlet autorliste som dekker behovet i disse forelesninger. Forkortelsene veksler fra den ene handbok til den andre. Her er forsøkt gjennomført en konsekvent forkortelse. Som støtte for de valgte forkortelser er mest nyttet Dr. B.K. Boom: Flora der Gekweekte, Kruidachtige Gewassen (Wageningen 1950). Ved siden av denne er nyttet foreliggende autorlister fra forskjellige forfattere.

På grunn av ulike forkortelser hos de ulike forfattere og flere temmelig like autornavn er det en mulighet for at det kan finnes enkelte feil i listen.

AUTORFORTEGNELSE.

A. Br. -----	A. Braun
Adam -----	J.F. Adam
Adams -----	J.M.F. Adams
Adans. -----	M. Adanson
A. & G. -----	C.F.A. Ascherson & K.O.R.P.P. Graebner
Ait. -----	W.A. Aiton
All. -----	C. Allioni
Allw. -----	Montagu C. Allwood
Anders. -----	N.J. Andersson
Andr. -----	H.C. Andrews
André -----	E. André
d'André Chaudron ----	d'André Chaudron
Arc. -----	G. Arcangeli
Arđ. -----	P. Arduino
Arends -----	firma Arends
Arkwr. -----	Arkwright
Arn. -----	G.A. Walker Arnott
Asch. -----	P. Ascherson
Auct. -----	Auctorum): flere forfattere
Backh. -----	J. Backhouse
Bail. -----	L.H. Bailey
Bail. & Bail. -----	Bailey & Bailey
Baill. -----	H.E. Baillon
Bak. -----	J.G. Baker
Balb. -----	G. Balbis
Balf. f. -----	I.B. Balfour
Bar. -----	J. Baroni
Barb. & Wohlf. -----	A. Barbey & R. Wohlfarth
Barne. -----	F.M. Barnéoud
Bartl. -----	F.G. Bartling
Batal. -----	A. Batalin
Baumg. -----	J. Baumgarten
Bean -----	W.J. Bean
Beck -----	G. Beck von Mannagetta
Bell. -----	C.A.L. Bellardi
Ben. -----	firma Benary
Benth. -----	G. Bentham
Berger -----	A. Berger
Bergm. -----	J. Bergmans
Bernh. -----	J.J. Bernhardi
Bert. -----	C.G. Bertero
Besant -----	J.W.B. Besant
Bess. -----	W.S.I.G. von Besser
Bge. -----	A. von Bunge
B. & H. -----	G. Bentham & J.D. Hooker
B. & H.f. -----	G. Bentham & J.D. Hooker
Bieb. -----	F.A. Marchall von Bieberstein
Bigel. -----	J. Bigelow
Blake -----	S.F. Blake
Boehm. -----	C.R. Boehmer
Boiss. -----	P.E. Boissier
Boiss. & Bal. -----	E. Boissier & B. Balansa
Boiss. & Hausskn. --	E. Boissier & H.C. Haussknecht

Boiss. & Hoh. -----	E. Boissier & R.F. Hohenacker
Boiss. & Reut. -----	E. Boissier & F.G. Reuter
Bojer -----	W. Bojer
Bonst. -----	C. Bonstedt
Boom -----	B.K. Boom
Bor. -----	A. Boreau
Borb. -----	V. von Borbas
Bosse -----	J.W.F. Bosse
B. & R. -----	B.K. Boom & J.D. Ruys
Brand -----	A. Brand
Briq. -----	J.I. Briquet
Brit. -----	N.L. Britton
Erot. -----	F. de Avellar Brotero
Bruun -----	H.G. Bruun
B. & S. -----	Bowles & Stearn
B.S.P. -----	Britton, Sterns & Poggenburg
Budde -----	firma Budde
Bunyard -----	firma Bunyard
Bur. & Franch. -----	E. Bureau & A. Franchet
Burm. -----	N.L.B. Burman
Bus. -----	Buser
Cam. -----	E.G. Camus
C.A.M. -----	C.A. Meyer
Car. & St.Lag -----	A. Cariot & A. Saintlager
Cass. -----	A.H.G. de Cassini
Cav. -----	A.J. Cavanilles
C. Christ. -----	C.F.A. Christensen
Cerv. -----	Cervantes
Chaix -----	D. Chaix
Cham. -----	L.C.A. de Chamisseau de Boncourt, seinere A. von Chamisso
Choisy -----	J.D. Choisy
Christ -----	H. Christ
Clarke -----	C.B. Clarke
Claus & Kapp -----	K. Claus & C.E. Kapp
Comes -----	O. Comes
Coss. -----	E.C. Cosson
Coste & Reyn. -----	H.J. Coste & A. Reynier
Coult. -----	J.M. Coulter
Cram. -----	Cramer
Crtz. -----	H.J.N. von Crantz
Curt. -----	W. Curtis
Davis -----	K.C. Davis
DC. -----	A.P. de Candolle
DC. f. -----	A.L. de Candolle
Dcne. -----	J. Decaisne
D. Don -----	David Don
Debx. -----	J.O. Debeaux
Deg. -----	A. von Degen
Del. -----	A. Delarbre
Delavay -----	J.M. Delavay
Desf. -----	R.L. Desfontaines
Desr. -----	L.A.J. Desrousseaux
Desv. -----	A.N. Desvaux
De Vries -----	Hugo de Vries

Dgl. -----	D. Douglas
Dietr. -----	A. Dietrich
D'Ombrain -----	Henry Honeywood D'Ombrain
Don -----	George Don
Donn -----	J. Donn
Duby -----	J.E. Duby
Duch. -----	A.N. Duchesne
Dum. -----	D.C. Dumortier
Dun. -----	M.F. Dunal
Dunn -----	S.T. Dunn
Durande -----	J.F. Durande
Duthie -----	J.F. Duthie
Dykes -----	W.R. Dykes
Eat. & W. -----	A. Eaton & K.L. Wildenow
Edgew. -----	M.P. Edgeworth
E. Grobstock -----	Eilif Grobstock
Ehrh. -----	J.F. Ehrhart
Ell. -----	S. Elliot
Engelm. -----	G. Engelmann
Engelm. & Gray -----	Engelmann & Gray
Engl. -----	H.G.A. Engler
E. Mey -----	E.H.F. Mey
F. Chev. -----	F.F. Chevallier
Fedde -----	F.K.G. Fedde
Fée -----	A.L.A. Fée
Fenzl. -----	E. Fenzl
Fern. -----	M.L. Fernald
Fisch. -----	F.E.L. von Fischer
Fisch. & Lall. -----	F.E.L. von Fischer & C. Lallemand
F. & M. -----	F.E.L. von Fischer & C.A. Meyer
Forb. & Hemsl. -----	H.O. Forbes & W.B. Hemsley
Forsk. -----	P. Forskål
Post. -----	M. Poster
Forr. -----	G. Forrest
Forst. -----	J.R. Forster
Foug. -----	A.D. Fougeroux
Fr. -----	Elias Magnus Fries
Franch. -----	A. Franchet
Franch. & Sav. -----	A. Franchet & L. Savatier
Freyne -----	J. Freyne
Frikart -----	Planteskoleeier Frikart
Fritsch -----	K. Fritsch
Friv. -----	V. Frivaldszky von Frivald
Froeb. -----	Karl Otto Froebel
F. W. Schm. -----	F.W. Schmidt
Fuss -----	M. Fuss
Gaertn. -----	J. Gaertner
Gardn. -----	J.G. Gardner
Gaud. -----	J.F.G.P. Gaudin
Gay -----	J.E. Gay
Gayer -----	G. Gayer
G. Don -----	G. Don
Gill. -----	J. Gillies
Gled. -----	J.G. Gleditsch

Gml. -----	S.G. Gmelin
G., M. & Sch. -----	P. G. Gaertner, B. Meyer & J.Scherbius
Gouan -----	A. Gouan
Gr. -----	Henry Emanuel Grabowski
Grah. -----	R. Graham
Gray -----	A. Gray
Greene -----	E.L. Greene
Greenm. -----	J.M. Greenman
Gris. -----	H.R.A. Gris
Griseb. -----	A.H. Grisebach
Groenl. & Rpl. -----	J. Grønland & Th. Rümpler
Gross. -----	W. Grosser
Guss. -----	G. Gussone
Gürke -----	M. Gürke
Haage -----	Ferdinand H. Haage
Haenke -----	T. Haenke
Hall -----	D. Hall
Ham. -----	F.H. Buchanan, seinere Lord Hamilton
Harshb. -----	J.W. Harshberger
Hartm. -----	C.J. Hartman
Hartw. -----	A.K.J. Hartwig
Harv. -----	W.H. Harvey
Hauskn. -----	H.K. Hausknecht
Haw. -----	A.H. Haworth
Hayek -----	A.E. von Hayek
Hayne -----	F.G. Hayne
H.B.K. -----	F.W.H.A. von Humboldt, A.J.A. Bonp- land & K.S. Knuth
Heim. -----	A. Heimerl
Hell. -----	A.A. Heller
Hemsl. -----	W.B. Hemsley
Henry -----	Augustine Henry
Herb. -----	W. Herbert
Hesse -----	Hermann Albrecht Hesse
Hiern. -----	W.P. Hiern
Hill -----	J. Hill
Hitchc. -----	A.S. Hitchcock
Hoffm. -----	G.F. Hoffmann
Hoffmg. & L. -----	Hoffmannsegg & Link
Hoog -----	J.M.C. Hoog
Hook. -----	W.J. Hooker
Hook. & Arn. -----	W.J. Hooker & G.A.W. Arnott
Hook. f. -----	J.D. Hooker
Hornem. -----	J.W. Hornemann
Hort. -----	Hortorum
House -----	H.D. House
Houtt. -----	M. Houttuyn
How. -----	Th. Howell
H. & Schm. -----	firma Haage & Schmidt
Hubb. -----	F.T. Hubbaerd
Huds. -----	W. Hudson
Hull -----	J. Hull
Huth -----	E. Huth
Jacq. -----	N.J. Jacquin
James -----	E.P. James

Janka -----	V. Janka von Bules
Jav. -----	A. Javorka
Johnst. -----	I.M. Johnston
Juss. -----	A.L. de Jussieu
Karst. -----	G.K.W.H. Karsten
Kell. -----	J. Kellerer
Kelw. -----	firma Kelway
Ker. -----	J. Ker Bellenden
Kern. -----	A.J. Kerner von Marilaun
Kirch. -----	Georg Kirchner
Kirk. -----	T. Kirk
K. Koch -----	K.H.E. Koch
Knuth -----	R.G.P. Knuth
Koch -----	W.D.J. Koch
Koelle -----	Koelle
Koern. -----	F. Körnicke
Koidz. -----	G. Koidzumi
Kom. -----	V.L. Komarox
Kost. -----	V.F. Kosteletzky
Kraus -----	Kraus
Ktze. -----	C.E.O. Kuntze
Kuhn -----	M.F.A. Kuhn
Kurz -----	Sulpiz Kurz
Kusz. -----	N.I. Kusnezow
L. -----	C. von Linné
Lam. -----	J.B.A.P.M. de la Marck
Lam. & DC. -----	J.B.A.P.M. de la Marck & A.P. de Candolle
Lange -----	J.M.C. Lange
Lap. -----	P.P. de Lapeyrouse
Lawson -----	C.L. Lawson
Ldl. -----	J. Lindley
Ldn. -----	J. Linden
Ledeb. -----	K.F. von Ledebour
Lees -----	Edwin Lees
Lehm. -----	J.G.C. Lehmann
Leichtl. -----	M. Leichtlin
Lej. -----	A.L.S. Lejeune
Lem. -----	Charles Lemaire
Lemne -----	Victor L. Lemoine
Leonard -----	Emery Clarence Leonard
Lepech. -----	J. Lepechin
Less. -----	C. Lessing
Lev. -----	E. Levier
L.f. -----	C. von Linné d.y.
L'Hér. -----	C.L. l'Héritier de Brutelle
Lilja -----	N. Lilja
Lk. -----	H.F. Link
Lk. & Otto -----	H.F. Link & F. Otto
Lodd. -----	C.L. Loddiges
Loeßl. -----	R. Löffling
Lois. -----	J.L.A. Loiseleur-Deslongchamps
Lom. -----	A.A. Lomakin
Loud. -----	J.C. Loudon
Lowe -----	E.J. Lowe

Lynch -----	R.T. Lynch
Lønr. -----	K.J. Lønnroth
Mak. -----	T. Makino
Maly -----	J.K. Maly
Manning -----	Jacob W. Manning
Marliac -----	B. Latour-Marliac
Mast. -----	M.T. Masters
Max. -----	K.J. Maximowicz
Mazz. -----	G. Mazzucato
Med. -----	F.C. Medikus
Mer. -----	Francois V. Mèrat
Merr. -----	C.H. Merriam eller E.D. Merrill
Michx. -----	A. Michaux
Miers -----	J. Miers
Mikan -----	J.C. Mikan
Mill. -----	Ph. Miller
Millan -----	Roberto Millan
Mitch. -----	Mitchell
Miq. -----	F.A.W. Miquel
M. & K. -----	F.K. Mertens & W.D.J. Koch
Mnch. -----	K. Moench
Moore -----	T. Moore
Morr. -----	C.J.E. Morren
Morr. & Decne. -----	C.F.A. Morren & J. Decaisne
Mott. -----	S. Mottet
Muell. Arg. -----	J. Mueller van Argau
Munro -----	W. Munro
Murb. -----	S. Murbeck
Murr. -----	J.A. Murray
Munz -----	P.A. Munz
Mx. -----	A. Michaux
Mak. -----	T. Nakai
Nath. -----	A.G. Nathorst
N.E. Br. -----	N.E. Brown
Neck. -----	N.J. de Necker
Nees. -----	C.G. Nees von Esenbeck
Newm. -----	E. Newman
Nich. -----	G.L. Nicholson
Niv. -----	Niven
Nom. Nov. -----	): Nytt navn
Nutt. -----	Th. Nuttal
O. & D. -----	Chr. F. Otto & D.N.F. Dietrich
Opiz -----	P.M. Opiz
Ort. -----	C.G. Ortega
Paine -----	J.A. Paine
Pall. -----	P.S. Pallas
Park. -----	J. Parkinson
Parl. -----	F. Parlatore
Paul. -----	William Paul
Pax -----	F. Pax
Paxt. -----	J. Paxton
Pe'i -----	Pe'i
Pér. -----	A. Pérard

Perr. & Song. -----	E. Perrier de la Bahie & A. Songeon
Perry -----	firma Perry
Pers. -----	C.H. Persoon
Petr. -----	A. Petrak
Planch. -----	J.E. Planchon
Poepp. & Endl. -----	E. Poeppig & S.L. Endlicher
Poir. -----	J.L.M. Poiret
Poll. -----	J.A. Pollich
Port. -----	F.V. von Portenschlag-Ledermayer
Praeg. -----	R.L. Praeger
Presl. -----	K.B. Presl
Pugsb. -----	H.W. Pugsley
Purdy -----	C.E. Purdy
Pursh -----	F.T. Pursh
Puschk. -----	Graf A.A. Mussin-Puschkin
R. -----	A. Rehder
Raf. -----	C.S. Rafinesque-Schmaltz
Raffill -----	C.P. Raffill
Ram. -----	L.F.E. Ramond de Carbonnière
R.Br. -----	R. Brown
R. & C. -----	G. Rouy & E.G. Camus
Rchb. -----	H.G.L. Reichenbach
Reg. & Radde -----	E.A. von Regel & G. Radde
Reich. -----	Johann Jakob Reichard
Retz. -----	A.J. Retzius
R. & F. -----	G. Rouy & J. Foucoud
Rgl. -----	E.A. von Regel
Rich. -----	L.C. Richard
Rob. -----	B.L. Robinson
Roehl. -----	J.C. Roehling
Ronn. -----	K. Ronniger
Rohrb. -----	P. Rohrbach
Roth -----	A.W. Roth
Rottb. -----	Christen Friis Rottbøll
Rouy -----	G. Rouy
Royle -----	J.F. Royle
R. & P. -----	H. Ruiz Lopez & J. Pavon
R. & S. -----	L.J. Roemer & J.A. Schultes
Rudge -----	E. Rudge
Rupr. -----	F.J. Ruprecht
Ruys -----	B. Ruys
Sab. -----	Sabine
Salisb. -----	R.A. Salisbury
Sander -----	H.F.C. Sander
Scheele -----	G.H.A. Scheele
Schindl. -----	A.K. Schindler
Sch. & Ky. -----	H.W. Schott & T. Kotschy
Schlecht. -----	D.F.L. von Schlechtendahl
Schmid. -----	C.C. Schmidel
Schn. -----	C.K. Schneider
Schott -----	H.W. Schott
Scholl. -----	F.A. Scholler
Schousb. -----	P.K. Schousboe
Schrad. -----	H.A. Schrader
Schreb. -----	J.C.D. von Schreber

Sch. & Th. -----	H. Schinz & A. Thellung
Schult. -----	J.A. Schultes
Schulz.-Bip. -----	C.H. Schulz (bipontinus)
Schur -----	P.J.F. Schur
Schwant. -----	G. Schwantes
Schwarz -----	O. Schwarz
Schw. & K. -----	A.F. Schweigger & H.F.F. Körte
Scop. -----	J.A. Scopoli
Sealy -----	J.E. Sealy
Ser. -----	B.C. Seringe
Sibth. -----	J. Sibthorp
Sieb. -----	P.G. von Siebold
Simk. -----	L. Simkovicz, seinere Simonkai
Sims -----	J. Sims
Sm. -----	J.E. Smith
Sm. & Bail. -----	Smith & Bailey
Sol. -----	D.C. Solander
Somm. & Lev. -----	S. Sommier & E. Lèvier
Spach -----	E. Spach
Sprag. -----	T.A. Sprague
Spreng. -----	K. Sprengel
Späth -----	firma Späth
S. & S. -----	J. Sibthorp & J.E. Smith
Stand. -----	P.C. Standley
Stapf. -----	O. Stapf
Stark -----	R.M. Stark
St. & Drum. -----	O. Stapf & J.R. Drummond
Stearn -----	W.T. Stearn
Stein -----	B. Stein
Steph. -----	S. Stephan
Stern -----	F.C. Stern
Sternb. -----	K.M. von Sternberg
Steud. -----	E.G. Steudel
Stev. -----	C. von Steven
Stoker -----	Fred. S. Stoker
Stoy, Stef. & Turr. -----	N. Stoyanoff, B. Stefanoff & W.B. Turrill
S.T. & Sch. -----	Graf E. von Silva Tarouca & C.K. Schneider
Suter -----	J.R. Suter
Sw. -----	R. Sweet
S. & Z. -----	P.F. von Siebold & J.G. Zuccarini
Tanaka -----	Y. Tanaka
Tausch -----	I.F. Tausch
Tayl. -----	W. Taylor
Ten. -----	M. Tenore
T. & G. -----	J. Torrey & A. Gray
Thbg. -----	C.P. Thunberg
Thell. -----	A. Thellung
Thom. -----	T. Thomson
Thorsrud & Reisæter -----	A. Thorsrud & O. Reisæter
Tod. -----	A. Todaro
Torr. -----	J. Torrey
Tratt. -----	L. Trattinick
Trautv. -----	E.R. von Trautvetter
Trautv. & Mey. -----	E.R. von Trautvetter & C.A. Meyer
Trin. -----	K.B. Trinius

T. Smith -----	Thomas Smith
Tub. -----	firma C.G. van Tubergen
Urb. -----	I. Urban
Ullr. -----	H. Ullrich
Vahl -----	M. Vahl
Van der Schoot -----	firma van der Schoot
Vanh. -----	L. van Houtte
Veitch -----	firma Veitch
Vent. -----	E.P. Ventenat
Vest -----	L.C. von Vest
Vig. -----	A. Viguier
Vill. -----	D. Villars
Vilm. -----	M.L. de Vilmorin
Vis. & Panc. -----	R. de Visiani & J. Pancic
Vitm. -----	F. Vitman
Van Eeden -----	Van Eeden
Voss -----	A. Voss
Vuk. -----	L. von Farkas Vukotinovic
W. -----	K.L. Willdenow
Wahl. -----	G. Wahlenberg
Wall. -----	N. Wallich
Wallace -----	R.W. Wallace
Wallr. -----	K.F.W. Wallroth
Walp. -----	W.G. Walpers
Walt. -----	Th. Walter
Ward. -----	J.A. Warder
Waugh -----	F.A. Waugh
Wehrh. -----	H.R. Wehrhahn
Wend. -----	G.W.F. Wenderoth
Wendl. -----	J.Chr. Wendland
West. -----	R. Weston
Wettst. -----	Wettstein
Wherry -----	E. Th. Wherry
Whittall -----	E. Whittall
Will. -----	F.N. Williams
Willk. -----	H.M. Willkomm
Wils. -----	E.H. Wilson
With. -----	W. Withering
Wittr. -----	V.B. Wittrock
W. & K. -----	F.A. von Waldstein-Wartenberg & P. Kitaibel
W. Mill. -----	W.T. Miller
Wocke -----	E.W. Wocke
Wohlf. -----	R. Wholfarth
Wood -----	W. Wood
Wright -----	C.H. Wright
Wulf. -----	F.X. von Wulfen
W.W. Sm. & Jeff. -----	W.W. Smith & J.F. Jeffries
Wyman -----	A. Phelps Wyman
Zab. -----	E. Zabel
Zem. -----	Franz Zeman
Zucc. -----	J.G. Zuccarini

Abrònia Juss.	17
umbellàta Lam.	17
Acaèna L.	156
buchanànii Hook. f.	157
caesiglàuca Bergm.	157
.glàuca Hort.	157
.inèrmis Hort.	157
microphÿlla Hook.f.	157
var. inèrmis Kirch.	157
nòvae-zealàndiae Kirk.	157
Achillèa L.	327
ageratifòlia B. & H.	328
var. aizòon Heim.	329
.argèntea Hort.	329
.àurea Lam.	328
chrysòcoma Friv.	328
clavènnae L.	329
.eupatòrium Bieb.	327
filipendulìna Lam.	327
Parker's varietet Park.	327
millefòlium L.	328
var. purpùrea Gouan.	328
var. rùbra Sw.	328
Cerise Queen Harkn.	328
Kelwayi Kelw.	328
.mongòlica Fisch.	329
ptàrmica L.	329
var. flòre plèno Hort.	329
var. ligulòsa Voss.	329
var. mùltiplex Heim.	329
Perry's White Perry.	329
sibìrica Ledeb.	329
tomentòsa L.	328
Aconitum L.	65
ànthora L.	65
.autumnàle Rchb.	67
x càmmarum L.	66
bicolor Schult.	67
carmichaèlli Debx.	67
.carmichaèlli wilsonii Muntz.	67
.fischeri Forb. & Hemsl.	67
.fischeri wilsonii Davis.	67
.x intermèdium DC.	66
lycòctonum Koelle.	66
napèllus L.	66
.napèllus Hort.	67
.n. alboròseum Hort.	67
.napèllus àlbum Hort.	67
.napèllus càrneum Hort.	67
.napèllus ròseum Hort.	67
pyramidàle Mill.	67
var. àlbidum Gayer.	67
var. rubèllum B. & R.	67

Aconitum, forts.	
.x stoerkiànum Rehb.	66
variegàtum L.	66
wilsònnii Stapf.	67
.Acroclinium Hort.	301
.ròseum Hook.	301
.ròseum fl.pl. Hort.	301
Actaèa L.	56
.dahùrica Franch.	57
.japònica Thbg.	57
.racemòsa L.	56
.rùbra W.	56
.spicàta L.	56
.spicàta rùbra Ait.	56
.Actinolèpis coronària Gray.	321
Adenòphora Fisch.	271
lilifòlia Ledeb.	271
Adiàntum L.	5
pedàtum L.	5
Adònis L.	77
.aestivàlis L.	77
.alèppica Boiss.	78
.amurènsis Reg. & Radde.	77
.amurènsis fl.pl. Hort.	77
.ànnua L.	78
.autumnàlis L.	78
.davùrica Rchb.	77
var. pleniflòra Bergm.	77
.vernàlis L.	77
Aethionèma R.Br.	100
.buxbaumii DC.	101
.cappadòcicum Spreng.	101
.coridifòlium DC.	100
.coridifòlium Warley Rose Hort.	100
.grandiflòrum Boiss. & Hoh.	100
.x warleyense Bergm.	100
.Warley Rose Hort.	100
.Aetheopàppus pulchèrrimus Cass.	354
Ageràtum L.	283
.houstoniànum Mill.	283
.mexicànum Sims.	283
.Agrostemma coèli-ròsa L.	24
Agròstis L.	423
.nebulòsa Boiss. & Reut.	423
Aizoàceae	18

Àjuga L.	250
.atropurpùrea Hort.	251
x brockbànkii Garden.	251
genevènsis L.	251
.genevènsis brockbànkii Hort.	251
pyramidàlis L.	251
var. metàllica-crispa Wehrh.	251
rèptans L.	251
var. multicolor Ldn.	251
var. purpùrea Forster.	251
var. variegàta Eddington.	251
.rèptans metàllica crispa Hort.	251
Alchemilla L.	156
.acutànguta Bus.	156
acutìloba Opiz.	156
màjor Hort.	156
Allium L.	369
albopilòsum Wright.	371
.azùreum Ledeb.	370
coerùleum Pall.	370
Cyàneum Rgl.	370
jesdiànnum Boiss.	371
karataviènsè Rgl.	370
mòly L.	370
oreòphilum C.A.M.	372
.ostrowskiànnum Rgl.	372
pulchèllum G. Don	371
.rosenbachiànnum Rgl.	371
ròseum L.	371
Alismatàceae	358
Alønsoa R. & P.	235
.grandiflòra Hort.	235
lineàris R. & P.	235
var. gràcilis Voss.	236
.linifòlia Hook.	235
.pùmila Hort.	236
warscewiczii Rgl.	235
.Alsine Crtz.	41
Althaèa L.	113
x cultòrum Bergm.	114
ficifòlia Cav.	115
officinàlis L.	113
ròsea Cav.	113
.ròsea flòre plèno Hort.	114
.ròsea flòre plèno Chaters Hort.	114
.ròsea imperàtor Hort.	114
Alýssum L.	98
argènteum Vitm.	99
.benthàmii Hort.	99
.flòre plèno Hort.	99

Alyssum, forts.	
.maritinum Lam.	99
saxatile L.	98
var. citrinum Arn.	99
var. compactum Vilm.	99
var. plenum Späth.	99
Amaranthaceae	15
Amarantus L.	15
caudatus L.	15
gangeticus L.	15
var. melancholicus Thell.	15
var. ruber Thell.	15
var. tricolor L.	15
hypochondriacus L.	16
.melancholicus L.	15
salicifolius Veitch.	16
Amaryllidaceae	398
Ammobium R.Br.	302
alatum R.Br.	302
var. grandiflorum Will.	302
Anagallis L.	203
arvensis L.	203
var. coerulea Baumg.	203
var. rubra Voss.	203
.grandiflora Hort.	203
linifolia L.	203
Anaphalis DC.	300
margaritacea B. & H.	300
Anchusa L.	219
.azurea Mill.	219
barrelierii Vitm.	219
capensis Thbg.	219
italica Retz.	219
.myosotidiflora Lehm.	220
Androsace L.	198
carnea L.	199
var. brigantiaea Knuth.	199
var. laggeri Knuth.	199
lactea L.	200
lanuginosa Wall.	199
var. leichtlinii Leichtl.	199
primuloides Hook. f.	199
sarmentosa Wall.	199
var. watkinsii Hook.	199
.sarmentosa primuloides Hook. f.	199

Anemone L.	68
.angulosa Lam.	72
apennina L.	69
canadensis L.	69
x cultorum Bergm.	70
x elegans Dcne.	70
.grandiflora Hort.	69
.hepatica L.	72
hupehensis Lemne.	70
var. japonica B. & S.	70
x hybrida Paxt.	70
.japonica S. & Z.	70
.japonica hybrida Lavis.	70
x lesseri Wehrh.	69
narcissiflora L.	69
nemorosa L.	69
var. coerulea DC.	69
.var. Robinsoniana Rgl.	69
.nobilis Mill.	72
.pensylvanica L.	69
.pratensis L.	71
.pulsatilla L.	71
.pulsatilla rubra R. & F.	71
.rubra Lam.	71
sylvestris L.	69
var. macrantha Schur.	69
var. plena Späth.	69
.tomentosa Pe'i.	70
.vernalis L.	71
vitifolia Ham.	70
var. tomentosa Ullr.	70
Anoda Cav.	112
cristata Schlecht.	112
Antennaria R.Br.	299
diotica Gaertn.	299
var. borealis Gam.	299
.var. tomentosa Hort.	299
.margaritacea Hook.	300
.tomentosa Hort.	299
Anthemis L.	326
.aizoon Gris.	329
.arabica L.	330
carpathica W. & K.	327
.sancti-johannis Stoy, Stef. & Turr.	327
.tinctoria L.	326
Anthriscum L.	363
.graminifolia Hort.	363
liliago L.	363
var. majus Voss.	363
.liliastrum L.	362
.ramosum L.	363

Anthyllis L.	168
montana L.	168
vulneraria L.	168
Antirrhinum L.	239
majus L.	239
var. grandiflorum Hort.	239
var. nanum Hort.	239
var. pumilum Voss.	239
Apocynaceae	266
Aptenia N.E.Br.	18
cordifolia Schwant.	18
Aquilegia L.	57
albina L.	60
canadensis L.	58
var. alba Nutt.	59
var. clematiflora B. & R.	59
var. plena A. & G.	59
chrysantha Gray.	60
caerulea James.	59
x cultorum Bergm.	60
flabellata S. & S.	58
formosa Tesch.	59
glandulosa Fisch.	58
var. jucunda Bak.	58
.glandulosa Hort.	58
x haylodgensis Veitch.	59
var. helenaë B. & R.	59
.helenaë Hort.	59
.hybrida Hort.	60
.jucunda Fisch. & Lall.	58
sibirica Lawson.	59
skinneri Hook.	60
vulgaris L.	59
nivea Rchb.	59
plena Rchb.	59
Arabis L.	91
.albida Stev.	91
alpina L.	91
.alpina Hort.	91
.alpina carminea Hort.	92
.alpina coccinea Hort.	92
.alpina compacta Hort.	92
.alpina nana compacta Vilm.	92
.alpina rosea Arends.	92
x. arendsii Wehrh.	92
aubrietoides Boiss.	92
caucasica W.	91
var. nana B. & R.	92
var. plena B. & R.	92
var. praecox Bergm.	92
var. variegata Bergm.	92

Arabis, forts.	
.flòra plèno Hort.	92
.fòliis-variegàtis Hort.	92
.ròsea Hort.	92
Arctòtis L.	349
breviscàpa Thbg.	349
gràndis Thbg.	349
Arenària L.	42
.bieberstèinii Schlecht.	42
graminifòlia Schrad.	42
.graminifòlia Ard.	41
grandiflòra L.	43
.laricifòlia L.	41
montàna L.	42
.rosànii Ten.	41
rotundifòlia Bieb.	42
tetràquetra L.	42
Argemòne L.	85
mexicàna L.	85
platýceras Lk. & Otto.	85
Aristolochiàceae	43
Armèria W.	185
marítima W.	185
var. àlba Groenl. & Rpl.	186
var. laucheàna H. & Schm.	186
.var. laucheàna splèndens Hort.	186
var. splèndens B. & R.	186
.vulgàris W.	185
Arnèbia Forsk.	224
cornùta F. & M.	225
echiòides DC f.	225
Arnica L.	340
foliòsa Nutt.	341
montàna L.	340
sachalinènsis Gray.	340
Arrhenathèrum Pall.	423
bulbòsum Presl.	423
.elàtius var. bulbòsum Koch.	423
var. variegàtum Hitchc.	423
.var. fòliis-variegàtis Hort.	423
Artemisia L.	337
lactiflòra Wall.	338
lanàta W.	339
.pedemontàna Balb.	339
purschiàna Bess.	338
sacròrum Ledeb.	338
.messerschmidtiana Bess.	338
.m. var. viridis Bess.	338
var. viridis Ledeb.	338

Artemisia, forts.	
stelleriana Bess.	339
.vulgaris alba Hort.	338
Aruncus Adams.	153
sylvester Kost.	153
var. Kneifii Zab.	153
Arundo L.	424
donax L.	424
Asarum europaeum L.	43
Asparagus L.	395
filicinus Ham.	395
officinàlis L.	395
tenuifolius Lam.	395
verticillatus L.	396
Asperula L.	267
.azùrea-setosa Rgl.	267
nitida S. & S.	267
odorata L.	267
orientalis Boiss. & Hoh.	267
Asphodeline lutea Rehb.	362
asphodelus luteus L.	362
Asplenium L.	4
.filix-femina Bernh.	3
trichomanes L.	4
Aster L.	292
.àcris L.	296
.àcris nanus S.T. & Sch.	296
.àlbis Eat & W.	296
x alpeillus Van der Schoot.	293
alpinus L.	293
var. àlbis Mich.	293
var. himalaicus Wehrh.	293
var. rubrum Wood.	293
amellus L.	295
var. bessarabicus DC.	295
dumosus L.	295
ericoides L.	296
farreri W.W. Sm. & Jeff.	294
x frikartii Frikart.	296
hybridus Bergm.	294
linosyris Bernh.	297
.multifloris Ait.	296
novae-angliae L.	295
novi-belgii L.	294
ptarmicoides T. & G.	296
sedifolius L.	296
var. nanus B. & R.	296

<i>Aster</i> , forts.	
<i>subcoeruleus</i> Moore.	294
Wartburgstern Arends.	294
<i>thomsonii</i> Clarke	295
<i>yunnanensis</i> Franch.	294
<i>Astilbe</i> D. Don.	139
<i>x arèndsii</i> Arends.	140
<i>chinensis</i> Franch. & Sav.	140
<i>davidii</i> Henry.	140
<i>japònica</i> Gray.	139
<i>koreana</i> Nak.	140
<i>simplicifolia</i> Mak.	139
<i>taquettii</i> Lev.	140
<i>thunbergii</i> Miq.	140
<i>Astràntia</i> L.	178
<i>.carniòlica ròsea</i> Hort.	178
<i>màjor</i> L.	178
var. <i>ròsea</i> L. & K.	178
<i>Athýrium</i> Roth.	3
<i>filix-fèmina</i> Roth.	3
<i>Atriplex</i> L.	14
<i>.atrosanguinea</i> Hort.	14
<i>.cupreàta</i> Hort.	14
<i>Cupreatorosea</i> H. & Schm.	14
<i>hortense</i> L.	14
<i>rùbra</i> Roth.	14
<i>Aubrièta</i> Adans.	95
<i>x cultòrum</i> Bergm.	96
<i>deltoidea</i> DC.	96
<i>.deltoidea híbrida</i> Hort.	96
<i>Azorèlla</i> Lam.	179
<i>trifurcàta</i> Lam.	179
<i>Baèria</i> F. & M.	321
<i>coronària</i> Gray.	321
Balsaminàceae	125
<i>Balsamita</i> Desf.	331
<i>Baptisia</i> Vent.	163
<i>austràlis</i> R.Br.	163
<i>.Bartònia</i> Sims.	110
<i>.aùrea</i> Ldl.	110

Bèllis L.	289
.hortènsis Mill.	289
perènnis L.	289
.var. flòre plèno Hort.	289
var. fistulòsa Sw.	289
var. hortènsis L.	289
var. ligulòsa Voss.	289
.var. tubulòsa Hort.	289
.perènnis hýbrida Hort.	289
 Berberidàceae	 43
Bergènia Mnch.	141
.bifòlia Mnch.	143
ciliàta Stein.	142
cordifòlia A.Br.	142
àlba Wehrh.	143
.purpùrea S.T. & Sch.	143
crassifòlia Fritsch.	143
delavàyi Engl.	142
ligulàta Engl.	142
rùbra Wehrh.	142
.ligulàta ciliàta Engl.	142
purpuràscens Engl.	142
stracheyi Engl.	142
 Betònica L.	 255
.grandiflòra W.	255
.macràntha Koch.	255
 Bidens L.	 319
.atrosanguineus Hort.	320
.dahlioides Hort.	313
 Bignoniàceae	 248
Blèchnum L.	4
spicànt Roth.	4
 .Boccònia	 83
.cordàta W.	83
.japònica Hort.	83
 Boltònia L'Hér.	 290
asteroides L'Hér.	290
latisquàma Gray.	290
 Boraginàceae	 217
Brachycòme Cass.	289
iberidifòlia Benth.	289
 Briza L.	 424
.gràcilis Hort.	424
màxima L.	424
minor L.	424

Bròmus L.	425
brizifòrmis L.	425
Browàllia L.	232
demissa L.	232
.elàta Hort.	232
grandiflòra Grah.	232
speciòsa Hook.	232
Brunnèra Stev.	220
macrochýlla Johnst.	220
.Bulbocòdium vèrnum L.	360
Buphthàlmum L.	304
salicifòlium L.	304
speciòsum Schreb.	304
Putomàceae	358
Butòmus L.	358
umbellàtus L.	358
Buxàceae	13
.Cacàlia coccinea Curt.	346
.Calamíntha	262
.alpina Lam.	262
.montàna Lam.	262
Calandrìnia H.B.K.	20
buridgii Hort.	20
discolor Schrad.	20
.èlegans Hort.	20
menzièsii T. & G.	20
.speciòsa Ldl.	20
.speciòsa Schm.	20
umbellàta DC.	20
Calceolària L.	236
x fruticohýbrida Voss.	236
.rugòsa Hort.	236
scabiosifòlia R. & S.	236
Calèndula L.	346
officinàlis L.	346
.var. flòre plèno Hort.	346
.var. ligulòsa Voss.	346
var. plèna Sw.	346
.Calliòpsis bicolor Rehb.	313
Callistephus Cass.	290
chinènsis Nees.	290

Callùna Salisb.	187
vulgàris Hull.	187
Càltha L.	51
.flòre plèno Hort.	51
leptosèpala DC.	51
palùstris L.	51
Hortulànus Budde.	51
var. monstròsa Vilm.	51
var. mùltiplex G. Don.	51
var. plurisèpala Huth.	51
.plèna Huth.	51
.semiplèna Hort.	51
Calystègia R.Br.	203
dahùrica Fisch.	204
.hederàcea Wall.	204
japònica Choisy.	204
flòre plèno Hort.	204
.pubèscens Ldl.	204
sèpium R.Br.	204
Campànula L.	271
abietina Gris.	276
alliarifòlia W.	278
.àttica B. & H.	279
barbàta L.	278
.caespitòsa Hort.	274
caespitòsa Scop.	273
calycànthema Nich.	276
carpàtica Jacq.	275
var. turbinàta Nich.	275
cochleariifòlia Lam.	274
drabifòlia S. & S.	279
.flòre plèno Hort.	276
gargànica Ten.	274
glomeràta L.	277
.var. acaùlis Hort.	277
.var. dahùrica Fisch.	277
.var. dahùrica supèrba Hort.	277
var. pusilla DC.f.	277
var. speciòsa DC.	277
var. supèrba Späth.	277
.grandiflòra Hort.	276
.grandiflòra Jacq.	281
.gràndis F. & M.	277
.kewènsis Hort.	275
lactiflòra Bieb.	278
latilòba DC.f.	277
latifòlia L.	277
àlba G. Don.	278
var. macràntha Sims.	278
.lorèyi Poll.	280
.macràntha DC.f.	276
.macràntha Fisch.	278
macrostýla B. & H.	279

Campànula, forts.	
mèdium L.	275
var. calycàrtia Hge.	276
var. plà Voss.	276
.muràli Hort.	274
persicifòlia L.	276
àlba G. Don.	276
var. gràndis Loud.	276
Moerheimii Hort.	276
portenschlagiàna R. & S.	274
poscharskyàna Deg.	274
pùlla L.	273
x pulloides Arn.	275
.pùmila Curt.	274
.pusilla Haenke.	274
ramosissima S. & S.	280
rapunculoïdes L.	279
rotundifòlia L.	279
.spèculum L.	280
trachèlium L.	277
.turbinàta Schott.	275
x van Houttei Hort.	278
Campanulàceae	271
Cànna L.	425
x indica Hort.	425
Cannabàceae	7
Cànnabis L.	7
sativa L.	8
var. gigantèa Voss.	8
.var. sinènsis DC.f.	8
Cannàceae	425
.Càrduus mariànus L.	355
Càrex L.	420
Carlina L.	351
acanthifòlia All.	352
acàulis L.	351
.var. alpina Beck.	352
var. cauliscens Gaud.	352
Càrthamus tinctòrius L.	352
Caryophyllàceae	21
Catanànche L.	356
coerùlea L.	356
Celòsia L.	16
argèntea L.	16
cristàta Ktze.	16

Celòsia L., forts.	
Cristàta nàna Voss.	16
plumòsa Voss.	16
.cristàta L.	16
.gymnocàrpa Mer.	16
Centaurèa L.	352
americàna Nutt.	354
.candidíssima Lam.	355
cinerària L.	355
cýanus L.	355
dealbàta W.	354
var. steenbèrgii Perry.	354
.imperiàlis Sm. & Bail.	354
macrocèphala Puschk.	353
montàna L.	353
var. àlba Mich.	354
var. citrina DC.	353
var. coerùlea Tayl.	353
var. grandiflòra Spàth.	353
var. ròsea Mich.	353
var. rùbra Hort.	353
moschàta L.	354
var. imperiàlis Boom.	354
var. margarithae Boom.	354
.ocholeuca Sims.	353
.odoràta Hort.	354
pulchèrrima W.	354
ruthénica Lam.	353
.Centrànthus DC.	268
Cephalària R. & S.	270
tatàrica Schrad.	270
var. gigantèa Coult.	270
Ceràstium L.	37
alpìnum L.	38
.argènteum Bieb.	37
biebersteinii DC.	38
colùmnae Ten.	38
grandiflòrum W. & K.	37
tomentòsum L.	38
.tomentòsum colùmnae Arc.	38
Cerìnthe màjor L.	225
Charièis heterophýlla Cass.	290
.Cheirànthus L.	93
.x alliòniì Hort.	93
.cheiri L.	93
.marìtimus L.	95
.Chelòne barbàta Cav.	241
Chenopodiàceae	13

Chenopodium L.	13
amaranticolor Coste & Reyn.	14
capitatum Asch.	14
purpurascens Jacq.	14
Chiastophyllum Stapf.	139
oppositifolium Berger.	139
Chionodoxa Boiss.	392
gigantea Whittal.	392
var. alba Boom.	393
luciliae Boiss.	392
.luciliae gigantea Hort.	392
.luciliae, tmoli Hort.	393
tmolusii Whittal.	393
Choripetalae	7
.Chryophytum crystallinum N.E.Br.	18
Chrysanthemum L.	331
balsamita L.	335
carinatum Schousb.	335
var. album Vilm.	335
var. burridgeanum Vanh.	335
var. dunettii Rgl.	336
var. flore pleno Hort.	336
var. ligulosum Voss.	336
var. luteum Vilm.	335
var. tricolor Boom.	335
coccineum W.	332
coronarium L.	336
var. discolor Urb.	336
var. flore pleno Hort.	336
var. ligulosum Voss.	336
x. cultorum Bergm.	332
coccineum W.	333
marschallii Asch.	333
roseum Adans.	333
.erubescens Perry.	333
flore pleno Hort.	337
x hortorum Bail.	334
indicum L.	334
morfolium Ram.	334
lacustre Brot.	333
leucanthemum L.	333
maximum Ram.	333
.parthenoides Voss.	335
parthenium Bernh.	331-335
var. aureum Voss.	335
var. fistulosum Boom.	335
var. grandiflorum Boom.	335
var. hortense Boom.	335
var. ligulatum Voss.	335
var. tubulosum Voss.	335
.roseum Adam.	332
rubellum Sealy.	333

Chrysanthemum, forts.	
sægetum L.	336
.flòre plèno Hort.	337
var. grandiflòrum Nich.	337
var. plènum De Vries.	337
vulgàre Bernh.	334
var. crispum Voss.	334
.Chrysoboltònia pulchèrrima Azev. & S.	333
.Chysurus cynosuroides Pers.	424
.Cicèrbita	356
.alpina Wallr.	356
.macrophýlla Wallr.	357
Cimicífuga L.	56
dahùrica Huth.	57
japònica Spreng.	57
racemòsa Nutt.	56
.racemòsa simplex Hort.	57
simplex Ledeb.	57
Cistàceae	105
Cladanthus Cass.	330
aràbicus Cass.	330
Clàrkia Pursh.	172
èlegans Dgl.	172
var. plèna Boom.	172
.flòre plèno Hort.	172
pùlchella Pursh.	172
plèna Boom.	172
Claytònia L.	20
perfoliàta Donn.	20
Clèmatis L.	72
integrifòlia L.	73
rècta L.	73
Cobaèa scàndens Cav.	206
Codonòpsis Wall.	280
cardinàlis L.	282
clematídea Clarke.	280
convolvulàceae Kurz.	280
fùlgens W.	282
Còix làcryma-jòbi L.	421
Còlechicum L.	359
.atropurpùreum Stapf.	360
autumnàle L.	360
var. alboplènum Vanh.	360
var. àlbum Loud.	360
var. atropurpùreum West.	360
var. plènum Arn.	360

<i>Colchicum</i> , forts.	
<i>.autumnâle</i> mâjus Fort.	360
<i>bornmuellèri</i> Freyn.	361
var. <i>magnificum</i> Tub.	361
<i>bulbocòdium</i> Ker.	360
<i>byzantinum</i> Ker.	360
<i>.gigantèum</i> Hort.	361
<i>x hybridum</i> Tub.	361
<i>speciòsum</i> Stev.	361
var. <i>album</i> Backhouse	361
var. <i>atrorubens</i> Hort.	361
<i>.vèrnum</i> Ker.	360
<i>Collinsia</i> Nutt.	240
<i>bicolor</i> Benth.	241
<i>alba</i> Vilm.	241
<i>.candidíssima</i> Hort.	241
<i>grandiflòra</i> Dgl.	241
<i>carminèa</i> Boom.	241
<i>Collòmia</i> Nutt.	212
<i>biflòra</i> Brand.	212
<i>.coccinea</i> Lehm.	212
<i>grandiflòra</i> Dgl.	212
<i>Commelina</i> L.	419
<i>coelèstris</i> W.	419
Commelinàceae	419
Compòsitae	282
<i>Convallària majàlis</i> L.	396
Convolvulàceae	203
<i>Convolvulus</i> L.	204
<i>.japònicus</i> Thbg.	204
<i>.sèpium</i> L.	204
<i>tricolor</i> L.	205
<i>Coreòpsis</i> L.	310
<i>basàlis</i> Blake.	312
<i>cardaminifòlia</i> T. & G.	313a
<i>.coronàta</i> Hook.	312
<i>douglàsii</i> Hall.	312
<i>.drummòndii</i> T. & G.	312
<i>grandiflòra</i> Nutt.	311
<i>lanceclàta</i> L.	311
<i>maritima</i> Hook.	312
<i>nuecènsis</i> Hell.	312
<i>stillmàni</i> Blake.	312
<i>tinctòria</i> Nutt.	313a
var. <i>nàna</i> Vilm.	313a
<i>verticillàta</i> L.	311

Coronària A.Br.	26
flòs-cùculi A.Br.	26
flòs-jòvis A.Br.	26
tomentòsa A.Br.	26
.tomentòsa atosànguinea Hort.	26
x wàlkeri B. & R.	26
Cortadèria Stapf.	424
argèntea Stapf.	424
.selloàna A. & G.	424
Cortùsa matthioli L.	198
Corýdalis Vent.	90
.bulbòsa DC.	90
càva Schw. & K.	90
cheilanthifòlia Hemsl.	91
lùtea DC.	90
nòbilis Pers.	90
pùmila Rchb.	90
sòlida Schwarz.	90
.Còsmea W.	319
.Cosmidium burridgeànum Rgl.	318
Còsmos Cav.	319
atosanguineus Stapf.	320
bipinnàtus Cav.	319
var. praècox Bergm.	319
var. semiplènus Boom.	319
sulphùreus Cav.	320
Còtula L.	337
squàlida Hook f.	337
.Cotylèdon oppositifòlia Ledeb.	139
Cràmbe marítima L.	104
Crassulàceae	126
Crèpis L.	357
rùbra L.	357
Crocòsmia Planch.	417
x crocosmiflòra W.E.Br.	417
Cròcus L.	405
aùreus Sibth.	406
var. lùteus Boom.	406
chrysànthus Herb.	407
x cultòrum Bergm.	407
.hýbridus Hort.	407
hýbridus Petr.	408
longiflòrus Raf.	406

Cròcus, forts.	
.noesiàcus Ker.	406
sativus L.	406
speciòsus Bieb.	406
x stellàris Haw.	407
var. pàllidus Doom.	407
susiànus Ker.	407
tomasiniànus	408
.tomassinus Hort.	408
.vèrnus Hort.	407
vèrnus Wulf.	407
Crucianèlla L.	268
stylòsa Trin.	268
var. purpùrea Vilm.	268
Cruciferae	91
.Cryophýtum crystallinum N.E.Br.	18
Cyclàmen europaèum L.	200
Cymbalària Hill.	238
muràlis Gaertn.	238
var. àlba Ware.	239
var. màxima Nich.	239
pàllida Wettst.	239
Cynoglòssum L.	218
amàbile Stapf. & Drum.	218
.coelistinum Hort.	218
.linifòlium L.	218
Cyperàceae	420
Cýperus L.	420
Cypripèdium L.	426
calcèolus L.	426
reginae Walt.	426
.spectàbile Salisb.	426
Cystòpteris fràgilis Bernh.	6
Dàhlia Cav.	313a
coccinea Cav.	313a
x cultòrum Thorsrud & Reisæter	313b
juarèzii Hort.	313a
pinnàta Cav.	313a
variàbilis Desf.	313a
.variàbilis Hort.	313b

Datura L.	228
fastuosa L.	228
.flòre plèno Hort.	228
.inèrmis Jacq.	228
mètel L.	228
violàcea-plèna Voss.	228
stramònum L.	228
var. chalybèa Koch.	228
var. inèrmis Sch. & Th.	228
.tàtula L.	228
Delphinium L.	61
.ajàcis Hort.	64
ajàcis L.	64
var. candelàbrum Boom.	64
var. imperiàle Boom.	64
.ajàcis elàtus Voss.	65
.ajàcis hyacinthiflòrum Vilm.	65
.ajàcis nànum Voss.	65
.ajàcis ranunculiflòrum Groenl. & Rpl.	65
.atropurpùreum Hort.	62
cardiopètalum DC.	65
cashmiriànum Royle.	62
var. atropurpùreum S.T. & Sch.	62
x lindneri Bergm.	62
cheilànthum Fisch.	62
var. formòsum Hort.	63
.consòlida Hort.	64
consòlida L.	64
.consòlida candelàbrum Hort.	64
.consòlida imperiàle Hort.	64
x cultòrum Voss.	63
elàtum L.	62
.formòsum Hort.	62-63
grandiflòrum L.	63
.hýbridum Hort.	63
.imperiàle flòre plèno Hort.	64
nudicaule T. & G.	61
orientàle Gay.	64
var. hyacinthiflòrum Boom.	65
var. majus Boom.	65
var. minus Boom.	65
var. ranunculiflòrum Boom.	65
x ruysii Ruys.	64
.sinèse Fisch.	63
Diànthus L.	29
x àllwoodii Allw.	35
alpíus L.	32
arenàrius L.	31
atorrùbens All.	31
x barbàtochinensis Hort.	36
barbàtus L.	30
.caèsius Sm.	32
.caèsius carmineus Hort.	32

Dianthus, forts.	
carthusianorum L.	30
.carthusianorum atrorubens Ser.	31
caryophyllis L.	33
chinensis L.	35
Imperiâlis Groenl. & Rpl.	36
heddewègii Rgl.	36
.chinensis semperflòrens Hort.	35
cruentus Gris.	31
deltoides L.	33
albiflorus A. & G.	33
brilliant Hort.	33
splendens Späth.	33
.eidangeri E. Grobstock.	32
.glaciâlis neglectus Will.	33
gratianopolitanus Vill.	32
Carmineus Hort.	32
.hybridus Hort.	36
neglectus Lois.	33
.plumarius Hort.	32
plumarius L.	32
var. hortensis Barb. & Wohlf.	32
.plumarius hybridus Hort.	32
x semperflòrens Vilm.	35
.speciosus Rchb.	31
supèrbus L.	31
var. speciosus Rchb.	31
.vaginatus Chaix.	31
Dicentra Bernh.	89
eximia Torr.	90
formosa Walp.	89
spectabilis L.	89
var. âlba Wood.	89
Dicotyledoneae	7
Dictamnus L.	126
âlbus L.	126
var. albiflorus A. & G.	126
var. caucasicus Rouy.	126
var. purpureus Rouy.	126
.fraxinella Pers.	126
.Didiscus coeruleus DC.	178
Digitâlis L.	247
.monstròsa Waugh.	248
purpurea L.	247
var. gloxiniflora Groenl. & Rpl.	247
var. campanulata Vilm.	248
Dimorphotheca Mnch.	347
ânnua Lees.	347
var. ringens Hort.	347
.aurantiaca Hort.	347

Dimorphotheca, forts.	
.aurantiaca hybrida Hort.	347
.calendulacea Harw.	347
.pluvialis Mnch.	347
.pseudoaurantiaca Sch. & Th.	347
.sinuata DC.	347
x turicensis Thell.	347
pongei Boom.	347
Dipsacaceae	269
Dipsacus L.	269
sativus Scholl.	269
Dodecaëtheon L.	201
integrifolium Michx.	201
x lemouinei Lemne.	201
meadia L.	201
Doronicum L.	341
.caucasicum Bieb.	342
.clusii Tausch.	342
.columnae Ten.	342
.cordatum Schulz-Bip.	342
.cordifolium Sternb.	342
.orientale Hoffm.	342
var. magnificum A. & G.	342
.plantagineum L.	341
var. excelsum N.E.Br.	341
Dorotheanthus Schwant.	19
bellidiformis N.E.Br.	19
gramineus Schwant.	19
Douglàsia Idl.	200
vitaliana Hook.f.	200
Dràba L.	96
.aizoides L.	97
.aizoon Wahl.	97
.brunifolia Stev.	97
.haynaldii Hort.	97
.olympica Hort.	97
.repens Bieb.	98
.sibirica Thell.	98
x suendermannii Hort.	97
Dracocéphalum L.	254
.moldavica L.	253
.ruyschiana L.	254
.sibiricum L.	254
Souvenir d'André Chaudron	254
.virginicum L.	254
Dryas L.	160
.octopetala L.	161
x suendermannii Hort.	161

Dryopteris Adans.	4
filix-màs Schott.	5
linnaeana C. Christ.	5
spinulosa Ktze.	5
.Echinacea purpurea Mch.	309
Echinops L.	350
.giganteus Hort.	351
humilis Bieb.	351
var. cyaneus Wehrh.	351
.ruthenicus Hort.	351
ritro L.	351
var. tenuifolius Loud.	351
sphaerocephalus L.	351
Echium L.	224
creticum L.	224
plantagineum L.	224
albiflorum Roul.	224
Gruppenblau Ben.	224
vulgare L.	224
Edrajanthus DC.f.	281
Emilia Cass.	345
.flammea Cass.	346
sagittata DC.	346
Epimedium L.	44
aloinum L.	46
album Hort.	46
.alpinum rubrum Hook.	47
grandiflorum Morr.	46
var. flavescens Stearn.	46
Rose Queen Hort.	46
var. violaceum Stearn.	46
.macranthum Morr. & Decne.	46
.macranthum versicolor Morr.	46
pinnatum Fisch.	45
var. colchicum Boiss.	46
.purpureum Vilm.	47
rubrum Morr.	47
x versicolor Morr.	46
.youngianum rubrum Lehm.	47
Eranthis Salisb.	54
.cilicica Sch. & Ky.	55
.hyemalis Salisb.	55
x tubergenii Haag.	55
Eremurus Bieb.	362
himalaicus Bak.	362
robustus Rgl.	363

<i>Erica</i> L.	186
<i>carnea</i> L.	186
<i>cinerea</i> L.	187
<i>x darleyensis</i> Bean.	187
<i>tetralix</i> L.	187
<i>Ericaceae</i>	186
<i>Erigeron</i> L.	297
<i>aurantiacus</i> Rgl.	298
<i>.x aurantiacus hybridus</i> H. & Schm.	298
<i>.elatior</i> Greene.	299
<i>grandiflorus</i> Hook.	299
var. <i>elatior</i> Gray.	299
<i>.grandiflorus hybridus</i> Hort.	299
<i>x haageanus</i> Bergm.	298
<i>x hybridus</i> Bergm.	298
<i>macranthus</i> Nutt.	298
var. <i>magnificum</i> Bergm.	298
<i>.mesagrande</i> Hort.	298
<i>.mesagrande speciosum</i> Hort.	298
<i>speciosus</i> DC.	298
var. <i>roseus</i> B. & R.	298
var. <i>superbus</i> W. Mill.	298
<i>.speciosus hybridus</i> Hort.	298
<i>Erodium</i> L'Hér.	121
<i>chamadryoides</i> L'Hér.	122
<i>Roseum</i> Besant.	122
<i>gruinum</i> L'Hér.	122
<i>macradenum</i> L'Hér.	121
var. <i>roseum</i> B. & R.	121
<i>manescavii</i> Coss.	121
<i>Eryngium</i> L.	179
<i>alpinum</i> L.	180
var. <i>luxurians</i> Tausch.	180
<i>amethystinum</i> L.	180
<i>bourgatii</i> Gouan.	181
<i>gigantum</i> Eieb.	180
<i>.x hybridum</i> Hort.	181
<i>x oliverianum</i> Del.	180
<i>planum</i> L.	180
<i>x zabellii</i> Christ.	181
<i>Erysimum</i> L.	92
<i>cheiri</i> Cramer.	93
<i>x marschallii</i> Stark.	93
<i>perofskianum</i> F. & M.	93
var. <i>marschallii</i> Boom.	93
<i>pulchellum</i> Boiss.	93
<i>.rupestre</i> Hort.	93

Erythròonium L.	388
califòrnicum Purdy.	389
dèns-cànis L.	388
.var. àlbum Voss.	388
.var. gigànteum Hort.	389
var. japònicum Bak.	388
var. màjus Purdy.	389
var. niveum Baumg.	388
var. purpùreum Boom.	388
.grandiflòrum Pursh.	389
.japònicum Hort.	388
revolùtum Sm.	389
var. johnsòni Purdy.	389
Eschschòltzia Cham.	82
caespitòsa Benth.	83
califòrnica Cham.	82
var. cròcea Hort.	82
.califòrnica douglàsii Gray.	83
.cròcea Benth.	82
douglàsii Benth.	83
.tenuifòlia Hook f.	83
Eucharìdium F. & M.	173
brèweri A. Gray.	173
.concìnum F. & M.	173
grandiflòrum F. & M.	173
.Eulàlia japònica Trin.	421
Eupatòrium L.	284
.ageratoides L.f.	285
aromàticum L.	285
var. melissoïdes Gray.	285
cannabìnum L.	284
var. pleniflòrum Beym.	284
.flòre plèno Hort.	284
.fràseri Hort.	285
purpùreum L.	284
var. atropurpùreum S.T. & Sch.	284
rugòsum Houtt.	285
.urticaefòlium Reich.	285
Euphòrbia L.	12
cyparissias L.	13
epithymoïdes L.	12
myrsinìtes L.	12
palùstris L.	13
.polychròma Kern.	12
Euphorbiàceae	11
.Èutoca viscida Benth.	216
Filipèndula L.	154
camtschàtica Max.	156
.flòre plèno Hort.	154
.hexapètala Gill.	154

31 Filipèndula, forts.	
palmàta Max.	155
.plèna S.T. & Sch.	155
purpùrea Max.	155
àlba R.	155
èlegans Voss.	155
rùbra Rob.	155
albiflòra Bergm.	155
magnifica S.T. & Sch.	155
venùsta S.T. & Sch.	155
ulmària Max.	154
mùtiplex B. & R.	153
variegàta B. & R.	155
vulgàris Mnch.	154
plèna Späth.	154
Fritillària L.	383
imperiàlis L.	383
var. flàva Sw.	384
var. inodòra Rgl.	384
.var. lùtea Nich.	384
var. màxima Bosse.	383
var. prolifera Groenl. & Rpl.	384
.var. rùbra-màxima Nich.	383
meleàgris L.	384
.var. àlba Hort.	384
var. contòrta W. Mill.	384
var. màjor Voss.	384
var. praècox Pers.	384
.Fùnkia Spreng.	366
.albomarginàta Hook.	368
.coerùlea Hort.	367
.coerùlea albomarginàta Hort.	367
.fortùnei Bak.	367
.japònica Voss.	368
.japònica mediovariegàta Hort.	368
.lanceolàta Sieb.	368
.ovàta Spreng.	367
.ovàta albomarginàta Miq.	368
.ovata marginàta Hort.	367
.sieboldiàna Hort.	367
.sieboldii variegàta Hort.	368
.subcordàta Spreng.	367
.undulàta O. & D.	368
Gaillàrdia Foug.	323
amblyodon Gay.	324
aristàta Pursh.	323
.grandiflòra Hort.	323
.pìcta D. Don.	323
.pìcta flòre plèno Hort.	324
pulchèlla Foug.	324
var. lorenziàna Jäger.	324
var. pìcta Gray.	324

Galânthus L.	398
byzantînus Bak.	398
elwèsii Hook f.	398
var. flòre plêno Hort.	398
nivalis L.	398
var. hortênsis Lois.	398
var. màximus Tub.	398
plicâtus Bieb.	399
Galèga L.	167
bicolor Hausskn.	167
x hartlândii Clarke.	167
officinâlis L.	167
.officinâlis bicolor Hort.	167
.officinâlis hartlândii Hort.	167
Galtônia càndicans Dcne.	389
Gamòlepis Less.	339
tagêtes DC.	339
Gaura L.	177
lindhelmeri Engelm. & Gray.	177
Gazània Gaertn.	348
longiscâpa DC.	348
x splêndens Hend.	348
Gentiàna L.	263
.acaùlis Hort.	265
asclepiàdea L.	264
farrèri Balf. f.	263
.hascombênsis Hort.	265
x hortòrum Bergm.	265
angustifòlia Vill.	265
elùsii Perr. & Song.	265
dinàrica Beck.	265
lagodechiàna Perr. & Song.	265
.lagodechiàna Hort.	265
lùtea L.	264
x macaùlayi Millard.	264
septèmfiga Pall.	265
var. cordifòlia Boiss.	265
var. hascombênsis Musgrave.	265
var. lagodechiàna Kusz.	265
sino-ornàta Balf. f.	264
vèrna L.	265
Gentianàceae	263
Geraniàceae	119
Geranium L.	119
cinèreum Cav.	120
var. subcaulèscens Knuth.	121
splêndens B. & R.	121

Geranium, forts.	
endressii Gay.	120
grandiflorum Edgew.	120
ibericum Cav.	121
.platypetalum F. & M.	121
pratense L.	120
sanguineum L.	120
silvaticum L.	120
.subcaulescens L'Hér.	121
Gèum L.	158
x balcanum Maly.	159
aurantiacum Bergm.	159
heldreichii Bergm.	159
heldreichii magnificum Bergm.	159
heldreichii splendens Bergm.	159
.borisii Hort.	159
chiloense Balb.	159
.coccineum Hort.	159
coccineum S. & S.	159
.cultorum Bergm.	160
.x ewenii Hort.	160
.x heldreichii Hort.	159
x hybridum Hort.	160
montanum L.	158
rivale L.	160
Leonard's varietet Leonard	160
Gilia R. & P.	212
achilleifolia Benth.	213
capitata Dgl.	213
.coccinea Gray.	212
.coronopifolia Pers.	213
densiflora Benth.	213
.grandiflora Gray.	212
.grandiflora Steud.	213
lutea Steud.	213
.micrantha Steud.	213
rubra Hell.	213
tricolor Benth.	213
Gillènia trifoliata Mnch.	160
Gladiolus L.	418
x gandavensis Vanh.	418
Glaucium L.	84
corniculatum Curt.	84
flavum Cr.	84
.luteum Scop.	84
Godètia Spach.	173
amoena Lilja.	173
grandiflora Ldl.	173
x hybrida Hort.	174

Gomphrèna globòsa L.	17
Graminèae	420
Gunnèra L.	177
chilènsis Lam.	177
brasiliènsis Schindl.	178
.manicàta Ldl.	178
.scàbra R. & P.	177
Gunneràceae	177
.Gynèrium argènteum Nees.	424
Gypsòphila L.	26
cerastioides D.Don.	28
èlegans Bieb.	28
.flòra plèno Hort.	27
x monstròsa Gerb.	27
muràlis L.	28
paniculàta L.	27
plèna Spàth.	27
.prostràta Hort.	27
rèpens L.	27
ròsea Tayl.	27
.robùsta Bergm.	27
x suendermännii Fritsch.	28
viscòsa Murr.	28
Hablitzia thamnoides Bieb.	13
.Harpàlium rigidum Cass.	316
.Hedraeànthus Gris.	281
Helènium L.	321
autumnàle L.	322
.autumnàle pùmilum Voss.	322
bigelòvii Gray.	322-323
.bigelòvii Hort.	322
.bigelòvii aurantiacum Kap.	322
.bigelòvii supèrbum Lubbe.	322
x hàagei Bergm.	322
pùmilum aurantiacum Bergm.	322
pùmilum aurantiacum supèrbum Lubbe.	322
pùmilum magnificum Pér.	322
hoopèsii Gray.	321
.hýbridum Hort.	322
.Julisonne Hort.	322
nudiflòrum Nutt.	322
var. atropurpùreum Voss.	322
var. grandicèphalum Lemne.	322
.pùmilum W.	322

Helianthella T. & G.	318
quinguenervis Gray.	318
Heliánthemum Mill.	105
apenninum Mill.	105
var. ròseum Gross.	105
.chamaecistus Mill.	105
.grandiflorum Lam.	105
x hortense Bergm.	106
x híbridum Hort.	106
.mutabile Pers.	106
nummularium Mill.	105
var. grandiflorum Schmid.	105
var. mutabile R.	106
var. ròseum Schn.	106
var. ròseo-plènum Schn.	106
var. rubro-plènum R.	106
.ròseum Lam. & DC.	105
.ròseum Sw.	106
.ròseum mùltiplex Sw.	106
Heliánthus L.	315
ànnuus L.	317
.var. fistulosus Hort.	317
var. gigantèus Voss.	317
var. gigantèus-uniflorus Hort.	317
var. ligulosus Voss.	317
var. nànus Voss.	317
var. purpureus Boom.	317
var. tubulosus Voss.	317
cucumerifolius T. & G.	318
.flòre plèno Hort.	318
var. ligulosus Boom.	318
dèbilis Nutt.	318
decapetalus L.	316
.var. flòre plèno Hort.	317
var. ligulosus B. & R.	317
var. multiflorus Gray.	316
var. tubulosus Voss.	316
laetiflorus Pers.	316
maximiliàni Schrad.	317
.multiflorus L.	316
.orygàlis DC.	315
.quinquenervis Hook.	318
rígidus Desf.	316
var. ligèri Wehrh.	316
salicifolius Dietr.	315
scaberrimus Ell.	316
Helichrýsum Pers.	302
bracteatum Andr.	302
var. compositum Nich.	302
.var. monstròsum Voss.	302
var. nànum Boom.	302
.monstròsum flòre plèno Hort.	302

Heliopsis Pers.	307
helianthoides Sw.	307
var. pitcheriana Hort.	307
laevis Pers.	307
scabra Dun.	307
Heliosperma Rchb.	24
alpestre Rchb.	24
pleniflorum Bergm.	25
roseum A. & G.	25
Helipterum DC.	300
humboldtianum DC.	301
manglésii Muell.	301
var. album Boom.	301
var. maculatum Bail.	301
var. plenum Boom.	301
var. sanguineum Boom.	301
roseum Benth.	301
var. ligulosum Boom.	301
sanfordii Hook.	301
Helleborus L.	53
abchasicus A.Br.	54
colchicus Hort.	54
foetidus L.	54
x hybridus Hort.	54
major Hort.	54
niger L.	54
var. altifolius Hayne.	54
Hemerocallis L.	364
aurantiaca Bak.	365
var. major Bak.	365
citrina Bar.	365
disticha Don.	366
flava L.	365
fulva L.	365
var. disticha Voss.	366
var. kwanso Rgl.	366
graminea Hort.	364
kwanso Hort.	366
lilio-asphodelus L.	365
middendorffii Trautv. & Mey.	365
minor Mill.	364
Hepatica Scop.	72
angulosa Dc.	72
transsilvanica Fuss.	72
triloba Chaix.	72
Heraclium L.	181
laciniatum Hornem.	182
mantegazzianum Somm. & Lev.	182
panaces Stev.	182

Herniària L.	40
glàbra L.	40
hirsùta L.	40
latifèlia Lap.	40
.pyrenàica J. Gray.	40
Hèspèris L.	94
.albiflòra DC.	94
.candidíssima Vilm.	94
matronàlis L.	94
var. àlba Voss.	94
var. nàna candidíssima W. Mill.	94
tristis L.	94
Heùchera L.	152
x brizoides Lemne.	152
x pruhoniciàna Hort.	152
.x hýbrida Hort.	152
sanguinea Engelm.	152
.tiarelloides Hort.	153
x Heucherèlla Wehrh.	153
x H. tiarelloides Wehrh.	153
àlba Stearn.	153
Hibìscus L.	112
.africànus Hort.	112
triònum L.	112
Hieràcium L.	357
aurantiacum L.	357
.rùbrum Hort.	357
x stoloniflorum W. & K.	357
villòsum L.	357
Hòrdeum jubàtum L.	425
Hòsta Tratt.	366
fortunei Bail.	367
var. gigantèa Bail.	367
var. marginàta-àlba Bail.	367
.var. robùsta Hort.	367
glàuca Stearn.	367
.japònica Koidz.	368
lancifòlia Engl.	368
var. albomarginàta Stearn.	368
var. fòrtis Stearn.	368
plantaginea Asch.	367
var. grandiflòra A. & G.	367
.sieboldiàna Hort.	367
.sieboldiàna fortunei Voss.	367
undulàta Bail.	368
ventricòsa Stearn.	367

Hùmulus L.	7
japònicus S. & Z.	7
lúpulus L.	7
var. àureus Bonst.	7
.scàndens Merr.	7
Hunnemànnia fumarifòlia Sw.	82
Hutchinsia R.Br.	103
alpina R.Br.	103
auerswàldii Willk.	104
Hyacìnthus L.	393
.càndicans Bak.	389
Hydrophyllàceae	215
Hypericàceae	111
Hypericum L.	111
calycinum L.	111
.grandiflòrum Hort.	111
x moseriànum André.	111
polyphýllum Boiss. & Bal.	111
Hyssòpus L.	262
officinàlis L.	262
àlbis West.	262
cyanèus Hort.	262
rùber West.	262
Ibèris L.	101
amàra L.	102
var. coronària Voss.	103
.carmínea Voss.	103
.corifòlia Hort.	101
.coronària Hort.	103
.correaefòlia Hort.	102
.garrexiana All.	101
.purpùrea Voss.	103
saxàtilis L.	102
sempèrvirens L.	101
var. correifòlia Boom.	101
var. Garrexiana Hort.	101
tenoreàna DC.	102
umbellàta L.	103
Formòsa Groenl. & Rpl.	103
Rùbra Wood.	103
Impàtiens L.	125
balsàmica L.	125
glandulifera Royle.	125
.royleyi Walp.	125

Incarvillea Juss.	248
delavayi Bur. & Franch.	248
grandiflora Bur. & Franch.	248
var. brevipes Sprag.	248
<i>Inula</i> L.	302
ensifolia L.	303
.grandiflora W.	303
.glandulosa W.	303
helonium L.	303
.macrocephala Hort.	303
macrocephala Kott. & Boiss.	304
orientalis Lam.	303
royleyana DC.	303
<i>Ionopsidium</i> acaule Rchb.	100
. <i>Ipomoea</i>	205
.coccinea L.	205
.learii Paxt.	206
.purpurea Roth.	206
.quamoclit L.	205
.rubro-coerulea Hook.	206
.tricolor Cav.	206
. <i>Ipomopsis</i> elegans Mx.	213
Iridaceae	405
<i>Iris</i> L.	408
.anglica Hort.	416
.chamaeiris Bert.	412
.chrysographes Dykes.	415
.cristata Sol.	411
x cultorum Bergm.	413
.filifolia Hort.	417
x hollandica Tub.	417
.germanica Hort.	413
.germanica hybrida Hort.	413
.germanica L.	412
.graminea L.	414
.hispànica Hort.	416
.histrioides Arn.	416
x hollandica Tub.	417
x intermedia Cap.	413
.interrègna Hort.	413
.kaempferi Sieb.	414
x koenemànnii Bergm.	412
.laevigata Fisch.	414
x mènspur Fost.	414
.orientalis Mill.	414
var. gigantèa Wehrh.	415
var. sulphurea B. & R.	415
.ochrolèuca L.	414
.pàllida Lam.	412
.pseudàcorus L.	413

<i>Iris</i> , forts.	
<i>pumila</i> Hort.	412
<i>pumila hybrida</i> Hort.	412
<i>pumila</i> L.	412
<i>x regelio-cyclus</i> Tub.	411
<i>reticulata</i> Bieb.	415
<i>sibirica</i> L.	415
<i>spuria</i> L.	414
<i>susiana</i> L.	411
<i>tingitana</i> Boiss. & Reut.	416
<i>xiphoides</i> Ehrh.	416
<i>xipium</i> L.	416
var. <i>praecox</i> Hoog.	417
<i>Kaulfussia amelloides</i> Cass.	290
<i>Kentranthus</i> Neck.	268
<i>macrospion</i> Boiss.	269
<i>ruber</i> DC.	269
var. <i>albiflorus</i> Guss.	269
var. <i>coccineus</i> Voss.	269
<i>Kniphofia</i> Mch.	368
<i>x cultorum</i> Bergm.	369
<i>hybrida</i> Hort.	369
<i>praecox</i> Bak.	369
<i>uvaria</i> Hook.	368
<i>Kochia</i> Roth.	14
<i>scoparia</i> Schrad.	14
<i>childsii</i> Kraus.	15
<i>trichophylla</i> Boom.	15
<i>trichophylla</i> Hort.	15
Labiatae	250
<i>Lactuca</i> L.	356
<i>alpina</i> Benth. & Hook.	356
<i>macrophylla</i> A. Gray.	357
<i>Lagurus ovatus</i> L.	423
<i>Lamarckia aurea</i> Mch.	424
<i>Lamium maculatum</i> L.	255
<i>Lathyrus</i> L.	169
<i>latifolius</i> L.	169
Rose Queen Ruys.	169
<i>odoratus</i> L.	169
<i>vernus</i> Bernh.	169
<i>albus</i> Wyman.	169

Lavàndula L.	252
officinàlis Chaix.	252
.spìca L.	252
.vèra DC.	252
Lavatèra L.	112
trimèstris L.	113
Làyia Hook. & Arn.	320
èlegans T. & G.	320
grandulòsa Hook. & Arn.	320
Legòusia Durande.	280
spèculum-vèneris Fisch.	280
Leontopòdium R.Br.	299
alpìnum Cass.	299
.Leptosiphon Benth.	212
.densiflòrus Benth.	213
.grandiflòrus Benth.	213
.lùteus Benth.	213
.parviflòrus Benth.	213
.Leptòsyne	312
.douglàsii DC.	312
.maritima Gray.	312
.stillmànnii Gray.	312
Leucànthemum Mill.	331
Leucòjum L.	399
aestivum L.	399
vèrnum L.	399
var. carpàthicum Borb.	399
Liàtris Schreb.	285
.callilèpis T. Smith.	285
èlegans W.	285
pyncostàchya Mx.	285
scariòsa W.	285
spicàta W.	285
var. callilèpis B. & R.	285
Ligulària Cass.	344
clivòrum Max.	344
x hessèi Bergm.	345
macrophýlla DC.	345
stenocéphala Mat. & Koidz.	345
var. globòsa Bergm.	345
veitchiàna Greenm.	344
wilsoniàna Greenm.	345
Liliàceae	359

Lilium L.	372
.aurantiàcum West.	376
auràtum Ldl.	378
bulbiferum L.	375
var. chaixii Stoker.	376
var. cròceum Pers.	376
.bulbiferum subsp. cròceum Bak.	376
.bulbiferum umbellàtum Loud.	376
canadènse L.	380
càndidum L.	377
salonikae Hort.	377
chalsedònicum L.	381
còncolor Salisb.	374
var. pulchèllum Rgl.	375
.cròceum Chaix.	376
x dalhansònii Powell.	379
daùricum Ker.	375
dauidii Duch.	382
var. willmòttiae Raffill.	382
.x èlegans Thbg.	375
.exelsum Walp.	383
formosànum Wallace.	376
hansònii Leichtl.	379
hènryi Bak.	381
x hollàndicum Bergm.	376
.lancifòlium Hort.	380
longiflòrum Thbg.	377
x maculàtum Thbg.	375
atrosanguineum Bak.	375
sanguineum Bak.	375
x màrhan Tub.	379
màrtagon L.	378
var. albiflòrum Vuk.	379
var. àlbium Hort.	379
monadèlphum Bieb.	381
pardalinum Kell.	380
.philippinènse formòsum Wils.	377
.pulchèllum F. & M.	375
pùmilum DC.	380
regàle Wils.	378
speciòsum Thbg.	380
var. àlbium Mast.	380
spectàbile Lk.	375
supèrbum L.	379
.tenuifòlium Fisch.	380
x testàceum Ldl.	383
.thunbergiànum Schult.	375
tigrinum Ker.	382
var. flòre plèno Hort.	382
var. fortunei Stand.	382
var. plenèscens Waug.	382
var. splèndens Leichtl.	382
var. supèrbum Hort.	382
.umbellàtum Hort.	376
.willmòttiae Wils.	382

Limnanthaceae	122
Limnanthes douglàsii R. Br.	122
Limonium Mill.	183
bellidifolium Dum.	184
bonduèllii Ktze.	185
humile Mill.	183
latifolium Ktze.	184
reticulatum Mill.	184
sinuatum Mill.	185
alba Hort.	185
coerulea Hort.	185
rosea Hort.	185
suworowii Ktze.	184
tataricum Mill.	184
var. album Hubb.	184
var. angustifolia Hubb.	184
Linaceae	117
Linaria Mill.	237
.aparincoides Dietr.	238
bipartita W.	237
splendida Bail.	238
.cymbalaria Mill.	238
heterophylla Desf.	238
maroccana Hook. f.	238
m. hybrida Hort.	238
.pallida Hort.	239
reticulata Desf.	237
aureopurpurea Huber.	237
Linosyris vulgaris Cass.	297
Linum L.	117
alpinum L.	117
flavum L.	117
grandiflorum Desf.	118
narbonnense L.	117
perenne L.	117
usitatissimum L.	118
Loasaceae	110
Loelia L.	281
cardinalis L.	282
erinus L.	281
.var. gracilis Hort.	281
var. pendula Hort.	282
.var. speciosa Vilm.	281
fulgens W.	281
Lobeliaceae	281

Lobulària Desv.	99
maritima Desv.	99
var. benthàmii Bail. & Bail.	99
.Lophospèrmum	240
.erubèscens D.Don.	240
.scàndens D.Don.	240
Lòtus L.	168
corniculàtus L.	168
pleniflòrum Bergm.	168
.plènus Wehrh.	168
Lunària ànnua L.	98
Lupinus L.	164
arbòreus Sims.	164
.cruckshànskii Hook.	166
hartwègii Ldl.	166
.hirsùtus Hort.	166
.hýbridus Hort.	165
lùteus L.	166
mutàbilis Sw.	166
cruckshànskii D.Don.	166
ròseus H. & Schm.	166
nànus Dgl.	167
perènnis L.	165
pilòsus Murr.	166
àlbus Boom.	166
rùber Boom.	166
.polyphýllus Harknes.	165
polyphýllus Ldl.	165
albiflòrus Ldl.	165
Moerheimii Ruys.	165
ròseus Hort.	165
pubèscens Benth.	167
x regàlis Bergm.	165
Lýchnis L.	25
.alpina L.	22
chalcedònica L.	25
àlba Loud.	25
plèna Loud.	25
.coèli Desr.	24
.coronària Desr.	26
coronàta L.	25
x arkwrightii Arkwr.	25
x haageàna Ben.	25
.flòs-cùculi L.	26
.flòs-jòvis Desr.	26
.grandiflòra Jacq.	25
.viscària L.	22
Lysimàchia L.	201
clethroides Duby.	202
nummulària L.	202
var. àurea Jongk.	202

Lysimàchia, forts.	
punctàta L.	202
thyrsiflòra L.	202
vulgàris L.	202
Lythraceae	171
Lýthrum L.	171
salicària L.	171
x scàbrum Simk.	172
virgàtum L.	171
Macleaya R.Br.	83
cordàta R.Br.	83
var. yedoènsis Fedde.	83
micròcarpa Fedde.	83
Malcòmia R.Br.	95
bicolor B. & H.	95
.flexuòsa Hort.	95
maritima R.Br.	95
var. àlba Voss.	95
var. lùtea Hort.	95
var. ròsea Hort.	95
Malòpe L.	112
.grandiflòra Vilm.	112
trifida Cav.	112
Màlva L.	115
àlcea L.	115
fastigiàta Koch.	115
.fastigiàta Cav.	115
.mauritiàna L.	115
moschàta L.	115
àlba Wood.	115
silvèstris L.	115
Mauritiàna Boiss.	115
Malvaceae	112
Matricària L.	330
capènsis Hort.	331
.capènsis Hort.	335
.capènsis fl.pl. Hort.	335
.capènsis grandiflòrum fl.pl. Hort.	335
chamomilla L.	331
.eximia fl.pl. Hort.	335
.inodòra L.	330
.inodòra compàcta Hort.	330
.inodòra fl.pl. Hort.	330
.inodòra mùltiplex Hort.	330
maritima L.	330
var. compàcta Boom.	330
var. ligulòsa Boom.	330

Matricària, forts.	
partenbides Desf.	331
.parthenoïdes Desf.	335
Matteùccia struthiòpteris Tod.	6
Matthiòla R. Br.	93
bicòrnis DC.	94
incàna R. Br.	94
var. ànnua Voss.	94
var. autumnàlis Voss.	94
var. hibèrnica Voss.	94
Mauràndia Ort.	240
barclajàna Ldl.	240
erubescens Gray.	240
.grandiflòra Hort.	240
lophospèrmum Bail.	240
Meconòpsis Vig.	84
.baileyi Hort.	85
betonicifòlia Franch.	85
càmbrica Vig.	84
var. aurantiaca Bergm.	85
var. plèna Paul.	84
.flòre plèno Hort.	84
Melàndrium Roehl.	26
Mentzèlia L.	110
.aùrea Bail.	110
lindlèyi T. & G.	110
Mertènsia Roth.	223
paniculàta G. Don.	223
primuloïdes Clarke.	223
virginica Pers.	223
Mesembryànthemum L.	18
.bellidifòrmis Burm.	19
.cordifòlium L.f.	18
.criniflòrum L.f.	19
crystallinum L.	18
.pyropèum Haw.	19
.tricolor W.	19
Mèum athamànticum Jacq.	181
Mimulus L.	243
cùpreus D'Ombraïn.	243
.cùpreus hýbridus Hort.	243
.guttàtus DC.	243
x hýbridus Hort.	243
lùteus L.	243
.lùteus hýbridus Hort.	243
.x tigrinus Hort.	243

. <i>Mina lobata</i> Cerv.	205
<i>Minuartia</i> Loefl.	41
<i>graminifolia</i> Jav.	41
<i>juniperina</i> A. & G.	42
<i>laricifolia</i> Sch. & Th.	41
<i>sedoides</i> Hiern.	41
<i>vena</i> Hiern.	41
<i>Mirabilis jalapa</i> L.	18
<i>Miscanthus</i> Anders.	421
<i>japonicus</i> Hort.	421
<i>sinensis</i> Anders.	421
<i>Monarda</i> L.	259
<i>didyma</i> L.	259
<i>fistulosa</i> L.	259
Monocotyledonae	358
. <i>Montbrètia crocosmiflora</i> Lemne.	417
. <i>Montia perfoliata</i> How.	20
. <i>Mulgèdium</i> Cass.	356
<i>alpinum</i> Less.	356
<i>macrophyllum</i> DC.	357
<i>Muscari</i> L.	393
<i>armeniacum</i> Bak.	394
<i>armenium</i> Hort.	394
<i>botryoides</i> "Heavenly Blue" Hort.	394
<i>botryoides</i> Mill.	394
var. <i>album</i> Sw.	394
var. <i>carneum</i> Arn.	394
<i>comosum</i> Mill.	394
var. <i>monstruosum</i> Sw.	394
var. <i>plumosum</i> Groenl. & Rpl.	395
<i>monstruosum</i> Mill.	394
<i>plumosum</i> Hort.	394
<i>Myosotis</i> L.	221
<i>alpestris</i> Hort.	221
<i>dissitiflora</i> Bak.	222
<i>palustris</i> Nathorst.	222
var. <i>semperflorens</i> Voss.	222
<i>scorpioides</i> L.	222
<i>silvatica</i> Hoffm.	221
<i>Victoria</i> Voss.	222

Narcissus L.	400
.campermèllii Hort.	401
exèrtus Fugsl.	403
bàrrii Hort.	403
léedsii Hort.	403
var. ornàtus Fugsl.	403
x gràcilis Sab.	401
.x hortènsis Bergm.	403
x incomparàbilis Mill.	403
jonquilla L.	400
x odòrus L.	400
x poètaz v.d. Schoot.	402
poèticus L.	402
poèticus-hybrider Boom.	403
.poèticus ornàtus Hort.	403
.polyànthus Hort.	401
pseudonarcissus L.	402
x hollàndicus Bergm.	402
tazètta L.	401
var. papyràceus Nich.	402
.var. tòtus-àlbus Hort.	402
x tenùior Curt.	401
Nemèsia Vent.	236
.grandiflòra Hort.	237
.nàna compàcta Hort.	237
strumòsa Benth.	236
var. compàcta Voss.	237
var. suttònnii Bail.	237
versicolor E. Mey.	236
Nemòphila Nutt.	215
.atomària F. & M.	216
insignis Dgl.	215
maculàta Benth.	215
menzièsii Hook. & Arn.	216
.menzièsii ssp. insignis Brand.	215
Nèpeta L.	252
x fassènnii Bergm.	253
.grandiflòra Hort.	254
.macrànthia Fisch.	254
.mussinii Hort.	253
mussinii Spreng.	252
Nicàndra Adans.	226
physalòdes Gaertn.	226
Nigèlla L.	55
damascèna L.	55
hispanica L.	56
Nicotiàna L.	228
.affinis Moore.	229
alàta Lk. & Otto.	229
var. grandiflòra Comes.	229

Nicotiana, forts.	
.colossèa André.	229
.macrophylla Spreng.	228
x sànderae Sander.	229
tabacum L.	228
var. macrophylla Dun.	228
tomentosa R. & P.	229
Nierembergia R. & P.	229
.calycina Hort.	230
.coerulea Sealy & non Miers.	230
gracilis Hook.	230
.hippomanica Hort.	230
hippomanica Miers.	230
var. coerulea Millan.	230
var. violaceae Millan.	230
Nolana L.	225
.atriplicifolia Hort.	225
.grandiflora Lehm.	225
.paradoxa Ldl.	225
Nolanaceae	225
Nuphar Sm.	81
.luteum Sm.	81
.pumilum DC.	81
Nyctaginaceae	17
.Nycteria Don.	242
.capensis Benth.	242
.selaginoides Benth.	243
Nymphaea L.	78
.alba L.	78
var. froebellii Froeb.	79
var. rosea Hartm.	79
var. rubra Lønnr.	78
.candida Presl.	79
candissima Hort.	80
x laydèkeri Marliac.	80
x marliacèa Marliac.	80
.odorata Ait.	79
.tuberosa Paine.	79
Nymphaeaceae	78
Oenothera L.	174
.acaulis Cav.	176
x arèndsii S.T. & Sch.	176
.biennis L.	177
var. grandiflora Ldl.	177

Oenothëra, forts.	
bistòrta Nutt.	176
var. veitchiana Hook.	177
caespitòsa Nutt.	175
var. marginàta Munz.	175
drummòndii Hook.	178
.fràseri Pursh.	175
fruticòsa L.	175
.glaùca Michx.	175
.grandiflòra Sol.	177
.lamarckiana Hort.	177
.macrocarpa Nutt.	176
.marginàta Nutt.	175
missouriënsis Sims.	176
.taraxacifòlia Sw.	176
tetragòna Roth.	175
var. fràseri Munz.	175
Oenotheràceae	172
Omphalòdes Mill.	217
cappadòcica DC. f.	217
.linifòlia Mnch.	218
.vèrna Mnch.	217
var. àlba Nich.	218
Orchidàceae	426
Origanum L.	260
.officinàre compàctum Hort.	260
.vulgàre L.	260
compàctum Hort.	260
Ornithògallum umbellàtum L.	392
.Òrobus vèrnus L.	169
Osmùnda regàlis L.	1
Osmundàceae	1
Oxalidàceae	118
Òxalis L.	118
acetocèlla L.	118
corniculàta L.	119
atropùrpurea Planch.	119
purpùrea Parl.	119
ròsea Jacq.	119
.tropaeoloïdes Vilm.	119
valdiviënsis Barne.	119

Pachycandra Michx.	13
terminalis S. & Z.	13
Paeonia L.	47
.albiflora Pall.	49
.albiflora chinensis Hort.	49
.arborea Don.	50
.chinensis Hort.	49
.decora Anders.	50
x festiva Tausch.	50
.hybrida Hort.	48
.laciniata Hort.	51
lactiflora Pall.	49
x cultorum Bergm.	49
var. trichocarpa Stern.	49
x lemoinei R.	51
.lobata DC.	50
.lutea Franch.	51
mlokosewitchii Lom.	48
.moutan Sims.	50
.officinalis L.	49
.peregrina Mill.	50
x smoothii Lem.	51
.suffruticosa Andr.	50
.tenuifolia L.	50
var. plena D. Don.	50
var. rosea B. R.	50
.wittmanniana Hartw.	48
x arendsii Bergm.	48
var. nudicarpa Schipez.	48
.wittmanniana hybrida Arends.	48
Panicum L.	422
capillare L.	422
virgatum L.	422
Papaver L.	85
alpinum L.	86
.bracteatum Ldl.	87
.commutatum F. & M.	88
.glaucum Boiss. & Hausskn.	88
.monanthum Trautv.	86
.nudicaule L.	86
.nudicaule radicatum DC.	86
.orientale L.	87
var. bracteatum Ledeb.	87
x hortense Bergm.	87
hybridum Hort.	87
.pavonium F. & M.	89
.radicatum Rottb.	86
.rhoeas L.	88
shirby Beck.	88
umbrosum Hort.	88
.somniferum L.	87
.lacinatum flore pleno Hort.	88
.paeoniaeflorum fl.pl. Hort.	88

Papaveràceae	81
Papilionàceae	163
Paradisea Mazz.	362
liliàstrum Bert.	362
var. gigantèa Hort.	362
var. màjor Bail.	362
Paronychia Mill.	40
serpyllifòlia DC.	40
Patrinia Juss.	269
.palmàta Max.	269
trilòba Miq.	269
Peltiphýllum peltàtum Engl.	151
Pennisètum Rich.	421
.longistylum Voss.	421
villòsum R. Br.	421
Penstèmon Mitch.	241
barbàtus Roth.	241
secùleri Dgl.	242
confèrtus Dgl.	241
coerùlea-purpùreus Gray.	242
.gentianoïdes hýbridus Hort.	242
.hartwègii hýbridus Hort.	242
hirsùtus W.	242
x hýbridus Groenl. & Rpl.	242
Perilla L.	262
.crispa Tanaka.	262
frutèsceus Britt.	262
var. crispa Dcne.	262
.var. nankinènsis Bail.	262
Petàcites Mill.	339
hýbridus G., M. & Sch.	340
japònicus Miq.	340
var. gigantèus Nich.	340
.officinàlis Mnch.	340
Petrocòptis A.Br.	26
Petùnia Juss.	230
.axillàris Bs. & P.	230
.fimbriàta Hort.	231
.grandiflòra Hort.	231
.grandiflòra fimbriàta Hort.	231
.grandiflòra fimbriàta flòre plèno Hort.	231
.grandiflòra flòre plèno Hort.	231
x hýbrida Vilm.	230
inflàta K.R.E. Fries.	230
.hýbrida pèndula Hort.	231

Petùnia, forts.	
.nàna compàcta Hort.	231
.superbissima Hort.	231
.violàcea Ldl.	230
Phacèlia Juss.	216
campanulària Gray.	217
.minor Thell.	216
tanacetifòlia Benth.	216
viscida Torr.	216
whitlàvia Gray.	216
var. gloxinioïdes Bail.	217
Phàlaris L.	422
arundinàcea L.	422
.var. èlegans Hort.	422
var. luteapicta Voss.	422
var. picta L.	422
canariënsis L.	422
Pharbitis Choisy.	206
hispida Choisy.	206
leàrii Hook.	206
rùbro-coerùlea Planch.	206
Phasèolus L.	171
coccineus L.	171
var. albiflòrus Bail.	171
.multiflòrus Lam.	171
Phlòx L.	207
.altissima Mnch.	209
x arendsii Arends.	210
bifida Beck.	210
var. stellària Wherry.	210
.canadënsis Sw.	210
carolina L.	209
var. altissima Wherry.	209
x cultòrum Nom. Nov.	210
.x decussàta Lyon.	208
divaricàta L.	210
var. laphàmii Wood.	210
douglàsii Hook.	210
drummòndii Hook.	208
glabèrrima L.	209
.glabèrrima suffruticòsa Gray.	209
x hortòrum Bergm.	208
maculàta L.	209
.nivàlis Lodd.	210
ovàta L.	210
paniculàta L.	208
pilòsa L.	210
x procumbens Lehm.	210
.x pyramidàlis Sm.	208
.setàcea L.	210
.stellària Gray.	210

Phlòx, forts.	
stolonifera Sims.	210
subulàta L.	210
var. nivàlis Brand.	210
var. setàcea Brand.	210
.subulàta hýbrida Hort.	210
.suffruticòsa Vent.	209
.Phuòpsis stylòsa B. & H. f.	268
Phyllitis Hill.	4
scolopèndrium Newm.	4
Phýsalis L.	226
alkekèngi L.	226
x bunyàrdii Bunyard.	227
franchètii Mast.	226
Physostègia Benth.	254
virginiàna Benth.	254
àlba André.	254
speciòsa Gray.	254
Phytolàcca L.	17
.americàna L.	17
decàndra L.	17
Phytolaccàceae	17
Platycòdon DC. f.	281
grandiflòrum DC. f.	281
var. àlba Lynch.	281
var. marièsii Veitch.	281
var. marièsii-àlbum Veitch.	281
Platystèmon Benth.	81
califòrnicus Benth.	81
Plumbaginàceae	183
Podophýllum L.	44
emòdi Wall.	44
var. chinènze Sprag.	44
peltàtum L.	44
Polemoniàceae	206
Polemòonium L.	214
coerùleum L.	214
àlbum Sw.	214
.var. grandiflòrum Manning.	214
var. himalayànum Bak.	214
maculàtum Sw.	214
.hùmile R. & S.	215
x jacòbae Bergm.	215
rèptans L.	215

Polemòonium, forts.	
.richardsòonii Hort.	215
richardsòonii Grah.	215
Polygonàceae	8
Polygònatum Adams.	396
multiflòrum All.	396
Polýgonum L.	9
affine Don.	10
alpinum All.	11
amplexicaùle Don.	10
bistòrta L.	10
var. supèrbum Bail.	10
cuspidàtum S. & Z.	9
orientàle L.	11
polýstachyum Wall.	10
sachalinèse F. Schm.	9
sericeum Pall.	11
Polypodiàceae	1
Polypòdium vulgàre L.	3
Polýstichum Roth.	6
.aculeàtum Roth.	6
braùnii Fée.	6
lobàtum F. Chev.	6
lonchìtis Roth.	6
Portulàca L.	19
grandiflòra Hook.	19
Portulacàceae	19
Potentilla L.	161
.atrosanguinea Hort.	162
atrosanguinea Lodd.	161
aùrea L.	162
.chrysocràspeda Lehm.	162
x hýbrida Hort.	162
nepalènsis Hook.	161
ternàta K. Koch.	162
.Potèrium obtùsum Franch. & Sav.	158
Primula L.	187
.acaùlis L.	192
.altàica grandiflòra Hort.	192
.aurìcula Hort.	189
aurìcula L.	189
beesiàna Forr.	198
Bullesiàna Bees.	198
bulleyàna Forr.	198
.cashmiriàna Munro.	195

Primula, forts.	
cockburniana Hemsl.	198
cortusoides L.	194
x cultorum Bergm.	193
x anglica Pax.	193
x digenea Kern.	193
x margotae Schn.	193
denticulata Sm.	195
alba Leichtl.	195
var. cashmiriana Hook. f.	195
elatior Hill.	193
farinosa L.	196
scotica Hook.	197
florindae Ward.	191
frondosa Janka.	197
.x helenaee Arends.	192
japonica Gray.	197
juliae Kusz.	191
x lemoinèi Bergm.	194
La Lorraine Lem.	194
.littoniana Forr.	195
lutèola Rupr.	197
.macròcalyx Bunge.	193
.officinàlis Hill.	192
polynèura Franch.	194
x pruhoniciàna Zem.	192
Schneekissen Arends.	192
Blaukissen Arends.	192
Purpurkissen Arends.	192
Wanda Baker.	192
x pubescens Jacq.	189
pulverulenta Duthie.	197
ròsea Royle.	196
saxatilis Kom.	194
.scandinàvica Bruun.	197
secundiflora Franch.	191
siebòldii Morr.	194
sikkimènsis Hook.	191
.veitchii Duthie.	194
vèris L.	192
var. macròcalix Bunge.	193
viàlii Delavay.	195
vittata Bur. & Franch.	191
vulgàris Huds.	192
var. rùbra Hayek.	192
Primulàceae	187
Prunèlla L.	254
grandiflora Jacq.	254
alba Groenl. & Rpl.	255
rùbra B. & R.	255
x webbiàna Paul.	255
Pteridium Gled.	3
aquilinum Kuhn.	3

.Ptèris aquilina L.	3
Pteridòphyta	1
Pulmonària L.	220
angustifòlia L.	221
.azùrea Bess.	221
.mòllis Wohlf.	220
officinàlis L.	221
rùbra Schott.	220
saccharàta Mill.	221
Pulsatilla Mill.	71
pratènsis Mill.	71
var. rùbra Hayek.	71
vernàlis Mill.	71
vulgàris Mill.	71
var. albiflòra Gürke.	71
Puschkinia Adams.	393
.libanòtica Zucc.	393
scilloides Adams.	393
var. libanòtica Boiss.	393
Pyrèthrum Hall.	331
.parthenifòlium Hort.	335
.ròseum Hort.	332
Quàmoclit Mnch.	205
coccinea Mnch.	205
hederifòlia Hort.	205
lobàta House.	205
pinnàta Bojer.	205
Ranunculàceae	47
Ranunculus L.	73
aconitifòlius L.	74
var. pleniflòrus Bergm.	74
àcris L.	74
var. mùltiplex G. Don.	74
amplexicaùlis L.	75
x arèndsii Arends.	75
bulbòsus L.	74
var. pleniflòrum Bergm.	74
.flòre plèno Hort.	74
gramineus L.	75
platanifòlius L.	74
rèpens L.	74
var. flòre plèno DC.	74

Resèda L.	104
odoràta L.	104
var. <i>màjor</i> Bosse.	105
var. <i>pyramidàlis</i> Voss.	105
odoràta <i>grandiflòra</i> Hort.	105
odoràta <i>màxima</i> Hort.	105
Resedàceae	104
Rhèum L.	8
x <i>hýbridum</i> Hort.	9
<i>palmàtum</i> L.	8
var. <i>tangùticum</i> Max.	8
.Rhodànthe	301
<i>maculàta</i> Hook.	301
<i>manglèsii</i> Ldl.	301
Ricinus <i>commùnis</i> L.	11
Rodgèrsia Gr.	141
<i>aesculifòlia</i> Batal.	141
<i>pinnàta</i> Franch.	141
<i>podophýlla</i> Gray.	141
<i>tabulàris</i> Kom.	141
Rosàceae	153
Rubiàceae	267
Rudbèckia L.	308
<i>bicolor</i> Nutt.	310
var. <i>supèrba</i> Grosd.	310
<i>flòre/plèno</i> Hort.	309
<i>hirta</i> Auct.	310
<i>hirta</i> L.	310
<i>laciniàta</i> L.	308
var. <i>hortènsia</i> Bail.	309
<i>newmànnii</i> Hort.	309
<i>nítida</i> Nutt.	308
<i>purpùrea</i> L.	309
<i>seròtina</i> Nutt.	310
<i>speciòsa</i> Wend.	309
Rutàceae	126
Sagina L.	38
<i>glàbra</i> Fenzl.	39
<i>linnaèi</i> Presl.	39
<i>pilifera</i> Hort.	39
<i>procumbens</i> L.	39
<i>saginoïdes</i> Karst.	39
<i>subulàta</i> Presl.	39
<i>àurea</i> Voss.	39

Sagittària L.	358
.japònica Hort.	358
sagittifòlia L.	358
.var. flòre-plèno Hort.	358
var. leucocepètala Miq.	358
var. plèna B. & R.	358
Salphiglòssis R. & P.	231
sinuàta R. & P.	231
gloxiniflòra Hort.	231
grandiflòra Hort.	231
nàna Thom.	231
superbìssima Hubb.	231
.variàbilis Hort.	231
Sàlvia L.	256
argèntea L.	258
.candidìssima Guss.	258
carduàcea Benth.	257
coccìnea L. f.	258
farinàcea Benth.	258
hòrminum L.	258
rùbra Sw.	258
violàcea Sw.	258
nemoròsa Mott.	256
pàtens Cav.	257
pratènsis L.	257
splèndens Ker.	257
x supèrba Stapf.	256
.virgàta Hort.	256
Sanguìnaria L.	83
canadènsis L.	84
Sanguisòrba L.	157
canadènsis L.	158
mìnor Scop.	158
obtùsa Max.	158
albiflòra Mak.	158
officinàlis L.	158
Sanvitàlia Gualt.	307
.flòre plèno Hort.	307
procùmbens Lam.	307
var. ligulòsa Voss.	307
Saponària L.	36
calàbrica Guss.	37
.multiflòra Hort.	37
ocymoides L.	36
compàcta Bergm.	37
splèndens Voss.	37
officinàlis L.	36
x olivàna Wocke.	37
.vaccària L.	37

Saturèja L.	262
alpina Scheele.	262
montàna L.	262
Saxifraga L.	143
aizoides L.	148
aizoon Jacq.	149
x andrèwsii Harv.	145
x apiculàta Engl.	150
x arèndsii Engl.	147
burseriàna L.	150
caespitòsa L.	146
cotylèdon L.	149
crustàta Vest.	149
.decipiens Ehrh.	147
gèum L.	145
granulàta L.	146
plèna Sw.	146
.groenlàndica L.	146
hirculus L.	144
hòstii Tausch.	150
.hýbrida Hort.	147
hypnoïdes L.	147
juniperifòlia Adams.	150
.lantoscàna Boiss. & Reut.	149
lingulàta Bell.	148
var. lantoscàna Engl.	149
longifòlia Lap.	148
moschàta Wulf.	147
atropurpùrea Ser.	147
nivàlis L.	144
oppositifòlia L.	151
rosàceae Mñch.	147
Sternbèrgii Lange.	147
rotundifòlia L.	146
stellàris L.	144
.sternbèrgii W.	147
umbròsa L.	145
serratifòlia Don.	145
variegàta Eddington.	145
Saxifragàceae	139
Scabiòsa L.	270
atropurpùrea L.	270
caucàsica Bieb.	270
.gigantèa Ledeb.	270
graminifòlia L.	271
.tatàrica Gml.	270
Schizànthus R. & P.	232
pinnàtus R. & P.	232
retùsus Hook.	233
x wisetoniènsis Lowe.	233

Scilla L.	390
amoëna L.	391
bifòlia L.	391
.campanulàta Ait.	390
hispanica Mill.	390
non-scripta Hoffmg. & Lk.	391
sibirica Andr.	391
var. àlba Van Eeden	391
var. atrocoerulea Harschb.	391
vèrna Huds.	392
Scirpus L.	420
.Scolopèndrium vulgàre Sm.	4
Scropulariàceae	233
Sèdum L.	126
àcre L.	134
aizoon L.	130
àlbum L.	133
micranthum Lodd.	133
muràle Praeg.	134
alboròseum Bak.	129
mediovariegatum B. & R.	129
ànglicum Huds.	134
bithynicum Boiss.	133
coeruleum Vahl.	134
dasiphyllum L.	133
.èlegans Lej.	134
ewèrsii Ledeb.	130
var. homophyllum Praeg.	130
.fòliis-variegatis Hort.	131
.fosterianum Sm.	134
.glaucum Lam.	133
.hispanicum minus Praeg.	132
hýbridum L.	132
kamtschaticum F. & M.	131
variegatum Hubb.	131
kirilòwii Rgl.	131
var. rubrum Praeg.	131
lýdium Boiss.	133
.lýdium glaucum Hort.	133
.Maximowiczii Rgl.	130
màximum Suter.	128
atropurpurea Praeg.	128
orèganum Nutt.	132
populifolium Pall.	132
.purpurascens Koch.	129
reflexum L.	134
ròseum Scop.	130
rubèstre L.	134
fosterianum Bak.	134
sexangulare L.	134
spathulifolium Hook.	132
var. purpureum Praeg.	132

Sèdum, forts.	
spectabile Bor.	129
atropurpureum Hubb.	129
carmineum Hort.	129
splendens Rgl.	131
spurius Bieb.	131
var. coccineum Groenl. & Rpl.	131
stoloniferum Gml.	132
telèphium L.	129
fabària Koch.	129
purpureum Lk.	130
variegatum Hubb.	129
Sempervivum L.	135
arachnoideum L.	136
var. glabrescens Willk.	137
var. sanguineum R. & C.	137
var. tomentosum Hayek.	137
arenarium Koch.	137
.brownii Hort.	137
x funckii F. Braun.	138
grandiflorum Haw.	138
montanum L.	137
var. braunii Praeg.	137
.rubicundum Schur.	138
ruthenicum Koch.	138
schlehànnii Schott.	138
var. rubrifolium Praeg.	138
soboliferum Sims.	137
tectorum L.	136
var. alpinum Wettst.	136
var. calcareum Car. & St. Lag.	136
var. glaucum Praeg.	136
Senècio L.	342
abrotanifolius L.	343
.clivorum Max.	344
doronicum L.	343
hosmariensis Hort.	343
èlegans L.	343
var. flore pleno Hort.	344
var. ligulosus Voss.	344
var. nanus flore pleno Hort.	344
var. nanus ligulosus Voss.	344
.hessèi Hesse.	345
.macrophyllus Bieb.	345
.przewalskii Max.	342
.stenocèphalus Max.	345
tangùticus Max.	343
.veitchianus Hemsl.	344
.wilsonianus Hemsl.	345
Sidàlcea Gray.	116
candida Gray.	116
x cultorum Bergm.	116
malvaeflora Gray.	116

Sidàlcea, forts.	
oregàna Gray.	116
.cv. Rosy Gem Hort.	116
Silène L.	22
acaùlis Jacq.	23
.àlpestre Jacq.	24
armèria L.	24
coèli-ròsa Rohrb.	24
.àspera Rohrb.	24
maritima With.	23
plèna W. Mill.	23
ròsea Niven.	23
pèndula L.	24
bonnèttii Voss.	24
ruberrima Vilm.	24
saxifraga L.	23
schâfta Gmel.	23
Silphium L.	305
laciniàtum L.	305
perfoliàtum L.	305
Silybum Adans.	355
mariànnum Gaertn.	355
Sisyrinchium L.	417
angustifòlium Mill.	417
Smilacina Desf.	397
racemòsa Desf.	397
stellàta Desf.	397
Solanàceae	226
Solànum L.	227
.alàtum Sem. & J.Sm.	227
robùstum Wendl.	227
warscewiczii Weick.	227
Soldanèlla L.	200
montàna Mikan.	200
Solidàgo L.	286
x arèndsii Bergm.	288
.àspera Ait.	287
.brachystàchya Hort.	287
canadènsis L.	288
var. nàna Wehrh.	288
cutlèri Fern.	287
gigantèa Ait.	287
.hýbrida Hort.	288
.minùta L.	287
missouriènsis Nutt.	288
rugòsa Mill.	287
.serotìna Ait.	287

Solidàgo, forts.	
.shòrtii Hort.	288
shòrtii T. & G.	288
virgaùrea L.	287
var. minùta LC.	287
.virgaùrea alpina Bigel.	287
.virgaùrea praècox Hort.	288
.virgaùrea pùmila Gaud.	287
x Solidàster Wehrh.	297
x lùteus Green.	297
.Speculària spèculum DC. f.	280
.Sphenògyne R. Br.	348
.anethoides DC.	348
.anthemoides DC.	349
.speciòsa K. & W.	349
Stàchys L.	255
grandiflòra Benth.	255
lanàta Jacq.	255
Stipa pennàta L.	422
Stokèsia L'Hér.	283
.cyànea L'Hér.	283
laèvis Greene.	283
.Struthiòpteris germànica W.	6
Sympètalea	183
Symphýtum L.	218
àasperum Lepech.	219
officinàle L.	218
Tagètes L.	324
erècta L.	325
gigantéa Hort.	325
var. ligulòsa Voss.	325
.flòre plèno Hort.	325
pàtula L.	325
pàtula fl.pl. Hort.	325
pàtula nàna fl.pl. Hort.	325
.signàta Bartl.	325
tenuifòlia Cav.	325
var. pùmila Boom.	325
Tanacètum L.	331
.vulgàre L.	334
.Telèkia speciòsa Baumg.	304

<i>Teucrium chamaedrys</i> L.	252
<i>Thalictrum</i> L.	75
<i>aquilegifolium</i> L.	76
var. <i>atropurpureum</i> Sw.	76
var. <i>rubrum</i> Hort.	76
<i>delavayi</i> Franch.	75
<i>diptero-carpum</i> Franch.	75
<i>minus</i> L.	76
var. <i>adiantifolium</i> Hort.	76
<i>Thelesperma</i> Less.	318
<i>burridgeanum</i> Blake.	318
<i>hybridum</i> Voss.	318
<i>Thymus</i> L.	260
<i>britannicus</i> Ronn.	261
<i>chamaedrys</i> Fr.	260
<i>x citriodorus</i> Schreb.	261
var. <i>argenteo-variegatus</i> Bergm.	261
var. <i>aureo-variegatus</i> Bergm.	261
<i>drucei</i> Stearn.	261
<i>albiflorus</i> Boom.	261
<i>coccineus</i> Boom.	261
<i>lanuginosus</i> Mill.	261
<i>neglectus</i> Ronn.	261
<i>pseudolanuginosus</i> Ronn.	261
<i>pulegioides</i> L.	260
<i>splendens</i> Bergm.	260
<i>serpyllum</i> L.	260
<i>serpyllum albus</i> Hort.	261
<i>serpyllum carmineus</i> Hort.	261
<i>serpyllum coccineus</i> Hort.	261
<i>serpyllum lanuginosus</i> Hort.	261
<i>serpyllum splendens</i> Hort.	260
<i>Tiarèlla cordifolia</i> Hort.	151
<i>Trachymène</i> Rudge.	178
<i>coerulea</i> Grah.	178
<i>Tradescantia virginiana</i> L.	420
<i>Trifolium repens</i> L.	168
<i>Trillium</i> L.	397
<i>erectum</i> L.	397
<i>grandiflorum</i> Salisb.	397
<i>Tritoma uvària</i> Ker.	368
<i>Tritonia crocosmiflora</i> Lem.	417
<i>Trollius</i> L.	52
<i>asiaticus</i> L.	52
var. <i>aurantiacus</i> Raf.	52
var. <i>superbus</i> Anon.	52

Tròllius, forts.	
.caucàsicus Stearn.	52
x cultòrum Bergm.	53
europaèus L.	52
var. hùmilis DC.	52
var. tomoglòssus Rehb.	52
.europaèus gigantèus Hort.	52
.europaèus supèrbus Hort.	52
.excèlsior Hort.	52
.fortùnei Hort.	52
.hùmilis Crtz.	52
.hýbridus Hort.	53
.japònicus fl.pl. Hort.	52
.ledeboùrii Hort.	53
ledeboùrii Rehb.	53
.pàtulus Don.	52
.pùmilus G. Don.	53
.pùmilus yuannènsis Franch.	53
.ranunculinus Stearn.	52
.sinènsis Bge.	53
.yuannènsis Franch.	53
Tropaeolàceae	122
Tropaèolum L.	122
.adùncum Sm.	124
.canariènze Hort.	124
.màjus L.	123
.minus L.	123
.peltòphorum Benth.	123
.peregrinum L.	124
.speciòsum Poepp. & Endl.	123
Tùlipa L.	384
.clusiàna Vent.	387
.eichlèri Rgl.	386
.fosteriàna Hoog.	386
.gesneriàna L.	388
.greigii Rgl.	386
.kaufmanniàna Rgl.	387
var. àurea Hoog.	387
var. coccìnea Hoog.	387
.kaufmanniàna hýbrider Hort.	388
.praècox Ten.	386
.suavèolens Roth.	387
.sylvèstris L.	385
Tùnica Boehm.	28
.saxifraga Scop.	29
Týpha L.	427
.angustifòlia L.	427
.latifòlia L.	427
Typhàceae	427

Umbelliferae	178
.Umbilicus oppositifolius Ledeb.	136
Ursinia Gaertn.	348
anethoides N.E.Br.	348
anthemoides Poir.	349
.pulchra N.E.Br.	349
versicolor N.E.Br.	349
Vaccaria pyramidata Med.	37
Valeriana officinalis L.	268
Valerianaceae	268
Vancouveria Morr. & Decne.	44
hexandra Morr. & Decne.	44
Venidium Less.	349
.calendulaceum Hort.	350
decurrens Less.	350
.fastuosum Hort.	350
.wyleyi Harv.	350
Veratrum L.	359
album L.	359
nigrum L.	359
Verbascum L.	233
chaixii Vill.	234
var. pyramidale Bergm.	235
x cupreum Sims.	235
x harknessii Bergm.	235
.hybridum Hort.	235
longifolium Ten.	234
var. pannosum Murb.	234
x nagelsii Bergm.	235
.nigrum Hort.	235
olympicum Boiss.	234
.pannosum Vis. & Panc.	234
.phoeniceum L.	234
.vernale Hort.	235
Verbena L.	249
.aublétia Jacq.	249
.canadensis Brit.	249
.erinoides Chod.	249
x hybrida Groenl. & Rpl.	250
.rigida Spreng.	249
.tenuisecta Briq.	249
var. alba Mold.	249
.venosa Gull. & Hook.	249

Verbenàceae	249
Verònica L.	244
.àlba Hort.	245
.amethýstina Hort.	245
.amethýstina W.	246
austriàca L.	244
filifòrmis Sm.	245
gentianoïdes Vahl.	246
var. pàllida Vilm.	246
var. variegàta Hubb.	246
.hendersònnii Hort.	247
incàna L.	246
longifòlia L.	247
var. subsèssilis Miq.	247
.prènja Hort.	244
prostràta L.	245
var. àlba Groenl. & Rpl.	245
var. trahèrne B. & R.	245
rèpens Lam. & DC.	247
.rupèstris Hort.	245
spicàta L.	246
spùria L.	246
var. èlegans Voss.	246
.subsessilis Hort.	247
.teucrium àlba Hort.	245
teucrium L.	245
.trehànii Hort.	245
Vìcia L.	169
Vinca L.	266
herbàcea W. & K.	267
màjor L.	267
mìnor L.	266
var. aurèò-variegàta West.	267
Viola L.	106
biflòra L.	110
cornùta L.	109
.cornùta hýbrida Hort.	109
gràcilis S. & S.	110
.hortènsis Wettst.	107
odoràta L.	107
tricolor L.	107
.tricolor hortènsis Hort.	107
.tricolor màxima Hort.	107
x visseriàna Bergm.	110
x williàmsii Wittrock.	109
x wittrockiàna Claus. & Happ.	107
Violàceae	106

Viscària Roehl.	22
albina G. Don.	22
albiflòra Lange.	22
.cardinàlis Hort.	24
.oculàta Ldl.	24
.viscòsa Asch.	22
.vulgàris Bernh.	22
.Wahlenbèrgia grandiflòra Schrad.	281
Waldstèinia W.	163
fragarioides Tratt.	163
geoides W.	163
ternàta Fritsch.	163
.sibirica Tratt.	163
.Whitlàvia	216
.gloxinioides Vilm.	217
.grandiflòra Harv.	216
Xerànthemum ànnum L.	355
Zaluziànskya F.W. Schmidt	242
capènsis Walp.	242
.selaginoïdes Walp.	243
.villòsa F.W. Schmidt.	243
Zèa L.	420
.japònica Vanh.	420
.japònica fòliis variegàtis Hort.	420
màys L.	420
var. japònica Koern.	420
Zinnia L.	305
angustifòlia H.B.K.	306
var. ligulòsa Boom.	306
.califòrnica Hort.	306
.dahliaflòra Hort.	306
èlegans Jacq.	305
.flòre plèno Hort.	306
.grandiflòra robùsta plenissima Hort.	306
.haageàna Rgl.	306
.nomnònum fl.pl. Hort.	306
.scabiosiflòra Hort.	306